DUMAS VÁLOGATOTT MŰVEI
X.

ALEXANDRE DUMAS

A KIRÁLY ÉS BOLONDJA

FORDÍTOTTA:
CSILLAY KÁLMÁN

NOVA, 1925

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2015
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5531-71-2 (online)
MEK-13857

I. FEJEZET.

Este nyolc órakor azon a napon, amelyen Guise Henrik herceg III. Henrik királynál kihallgatáson volt s Ferenc anjou-i herceggel tárgyalt, tengernép hullámzott Páris utcáin. Mintha ünnepet ülnének: az emberek valamennyien ünneplőbe öltözve, fényes fegyverzetben tolongtak a templomok felé. Közbe-közbe hangos kiáltások hangzottak föl a tömegből a hugenották ellen, mikor pedig olyan ház mellett haladt el, ahol egy-egy ismertebb hugenotta lakott: a kardok kiröppentek hüvelyükből s a nép apraja-nagyja torkaszakadtából ordítozta: „Máglyára az eretnek hugenottákkal!”

Legnagyobb volt a tolongás az Arbre-Sec-utca sarkán, ahol a korcsma cégér fölött égő lámpa fénye fennen hirdette, hogy itt van az a nevezetes „A la Belle-Étoile” vendégfogadó. A küszöbön egy férfi - kinek kopasz fejét, az akkori idők divatja szerint, négyszögű sapka födte - hevesen hadonázva szónokolt a tömeghez, egyik kezében kivont kardot forgatva, másik kezében egy félig telt névlajstromot lobogtatva.

- Jertek, jertek, jó katholikusok! - kiáltozta La Hurière, a vendégfogadós. - Jertek a fogadómba, ahol jó szívvel és jó borral fogadlak benneteket! Itt az alkalmas pillanat, mert ez éjjel a jók különválnak a gonoszoktól. Jertek hát, s aki irni tud: irja alá ezt az ívet; aki pedig nem tud írni, az majd bediktálja nekem vagy helyettesemnek: Croquentin-nek a szükséges adatokat! Jertek tehát jó katholikus testvéreim!

Croquentin - egy périgordi fickó, aki fehér ruhát viselt, derekát vastag zsinór fogta körül, ahonnan kés és iróeszköz kandikált ki - máris javában irogatta össze a közelében állók neveit s fölibük dísznek odabiggyesztette gazdája: La Hurière mester nevét.

- Uraim! - kiáltozta a fogadós. - A mise s a mi szent vallásunk megmentése érdekében jöjjenek és irják alá az ívet!... Éljen a vallás!... Éljen a mise, uraim!... Ah!... Ah!...

Szinte fuldoklott és hörgött már a fogadós a sok ordítástól és a fáradtságtól, mert bizony ez a lelkes verbuválás már délután négy óra óta tartott. El kell ismerni, hogy elég szép eredménnyel, ami annál hízelgőbb volt reá nézve, mert bizony a szomszédos Saint-Germain-l’Auxerrois székesegyház bezzeg nagy konkurrenciát csinált neki.

Miközben a fogadós új meg új lajstromot nyitott a sűrűn jelentkező hívek számára, egy magastermetű férfi igyekezett erélyes oldalbalökésekkel és lábtiprással áttörni a hullámzó tömeg sorfalát; mikor azután Croquentin elé ért, kivette a tollat az egyik becsületes polgár kezéből s nagy, félhüvelykes betűkkel alákanyarította a nevét az egyik tiszta lapra, amely az aláirást ékesítő cikornyákkal s a szétfröccsenő tintafoltokkal egyszeriben megtelt; azután nyugodtan átnyújtotta a tollat az utána következő polgárnak, aki fennhangon olvasta a leírt nevet: Chicot!

- Az áldóját! - kiáltott föl ez a polgár. - Bezzeg tud ám írni ez az úr!

Miután Chicot Croquentin úr lajstromát aláirta, odalépett La Hurière mester lajstroma elé, amelyre még cifrább és még nagyobb betűkkel írta rá a nevét, megkérdezvén a fogadóstól, vajjon van-e még egy harmadik lajstrom is. A fogadós azonban nem vette tréfára a dolgot, s haragos pillantást vetett Chicot arcára, aki viszonozta a tekintetet, s mintha azt a megjegyzést tette volna a fogadósra, hogy - lacikonyhás! La Hurière eldobta a lajstromot s a kardjához kapott, mire Chicot is ugyanazt cselekedte. Már-már tettlegességre került volna a dolog - melynek levét alighanem a fogadós itta volna meg, - mikor Chicot karját valaki hátulról megragadta.

Amint hátra tekintett, Chicot a - királyt pillantotta meg maga előtt egyszerű polgárnak öltözve; mellette Quélus és Maugiron szintén hasonló ruhában, csakhogy a kardjukon kivül még puskát is cipeltek a vállukon.

- Ejh, az áldóját! - szólalt meg a király szemrehányó hangon. - Hát még jó katholikusok is civódnak egymás közt? Illik ez? Ti ugyan jó példával jártok elül!

- Nemes uram - felelte Chicot közömbös hangon, mintha meg sem ismerte volna a királyt - azt vonja kérdőre, aki a hibás! Ez a fickó itt ordít, hogy irjuk alá a lajstromát, mikor azután aláirja az ember, akkor meg nem tetszik neki.

E közben újabb és újabb hívek érkeztek, akik aztán elterelték a fogadós figyelmét ettől a kis csoporttól, amely most a küszöbön foglalt helyet, ahonnan az egész tömeget áttekinthette.

- Ah, mily lelkesültség! - jegyezte meg a király. - Mily szép tanubizonyságot tesz ma este a nép a vallása mellett!

- Ugy van, Sire - felelte Chicot, - de annál jobban félhetnek a hugenották, már pedig Felséged is jól tudja, hogy a nép önt is annak tartja. De nézzen csak balra!... Mit és kit lát, ott, Sire?

- Ah, igen! - felelte a király. - Mayenne herceg széles arcát s a bíboros hegyes orrát... Azt hiszed talán, Chicot, hogy valami veszedelem környékez?

- Ejh, istenem, az ilyen nagy sokadalomban sohasem tudhatja az ember, hogy honnan fenyegeti veszedelem! Az emberek kést szorongatnak a zsebükben, s bizony az a kés hirtelen beleszaladhat a szomszéd hasába, aki egyet nyekken és - vége! Menjünk innen, Sire!

- Talán bizony fölismertek?

- Nem hinném, de okvetlenül fölismerik, hogyha még tovább is itt maradunk.

- Éljen a mise!... Éljen a mise! - ordítozott az a tömeg, amely most fordult be áradatként az Arbre-Sec-utcába.

- Éljen Guise herceg!... Éljen Guise bíboros!... Éljen Mayenne herceg! - felelte a fogadó előtt veszteglő tömeg, amely most fölismerte a két herceget.

- Ah!... Mit jelent ez a kiáltozás? - kérdezte a király megütközéssel.

- Azt jelenti Felség - felelte Chicot, - hogy kiki menjen a maga helyére és maradjon ott! Guise hercegék az utcára, Felséged pedig a Louvre-ba! Menjen... menjen Sire, a Louvre-ba!

- Te is velünk jösz, Chicot?

- Oh, én nem megyek! - felelte Chicot. - Hiszen nincs szükséged rám, fiacskám, mert itt vannak rendes testőreid. Előre... előre Quélus, előre Maugiron! Én végignézem ezt a komédiát, amely nagyon érdekesnek, sőt mulatságosnak igérkezik.

- És hová mégy?

- Megyek s aláirom a nevemet a többi lajstromba is. Azt akarom, hogy holnapra ezer aláirásom diszelegjen Páris utcáin!... Megérkeztünk a kőpartra, tehát jó éjszakát, fiam, Henrik; te mégy jobbra, én meg balra, kiki a maga útján! Sietek Saint-Méry-be, hogy meghallgassam a hires egyházi szónokot.

- De nini! - kiáltott föl most hirtelen a király. - Micsoda zaj és lárma az ott és miért rohannak az emberek a Pont-Neuf felé?

Chicot lábujjhegyre ágaskodva tekintett a mondott irányba, de biz' csak ordítozó, tülekedő tömeget látott, amely mintha valakit diadalmenetben hordozna körül. Mikor azután a hullámzó néptömeg arra a helyre ért, ahol a kőpart, a Lavandières-utcával szemben kiszélesbülvén,

helyet engedett a tömegnek, hogy rajta jobbra és balra szétnyiljék, egy szamáron ülő szerzetest hajtott maga előtt egyenesen a király lábáig. A szerzetes kezével hadonázva szónokolt, a szamár pedig ordított.

- Ördög és pokol! - mondotta Chicot, mikor fölismerte a szerzetest és a szamarát. - Az imént valami híres szónokról beszéltem, aki Saint-Méry-ben prédikál, de most már szükségtelen olyan messzire mennem, mikor ime, itt van ez!

- Egyházi szónok - szamárháton? - jegyezte meg Quélus.

- Miért ne?

- De hiszen ez - Silenos, Bacchus mestere! - jegyezte meg Maugiron.

- De melyik a predikátor a kettő közül, hiszen mindketten egyszerre beszélnek! - jegyezte meg a király mosolyogva.

- Az, amelyik alul van, a leghangosabb, az beszél legékesebben; aki pedig a hátán ül: az beszél jobban - franciául! Hallgasd csak Henrik, hallgasd csak, fiam! - intette csöndre Chicot a kis társaságot.

- Csönd! - hangzott most minden oldalról.

- Csönd! - kiáltotta Chicot olyan harsány hangon, amely valamennyit túlharsogta.

Mindenki elhallgatott. A szamár és a szerzetes körül sűrű embergyűrű képződött, mire a szerzetes megszólalt:

- Testvéreim! Páris nagyszerű város; Páris az ország büszkesége, a párisiak pedig a legokosabb emberek! Hogy is mondja a dal?

És itt a szerzetes torkaszakadtából énekelni kezdett:

„Párisi férfi és dáma!
Tudományának se szeri se száma...”

Csakhogy e szavakra, illetve a dal hallatára, a szamár olyan irtózatos ordításban tört ki, hogy a gazdája szóhoz sem juthatott. A nép természetesen hangos hahotára fakadt.

- Hallgass, Panurgos! - csitította a szerzetes a szamarát. - Akkor beszélj, ha rajtad a sor! Előbb hadd beszéljek én!

És a szamár csakugyan elhallgatott.

- Kedves testvéreim! - szólalt meg ismét szerzetes. - Ez a föld a siralom völgye, ahol az ember csak a könnyeivel tudja szomját csillapítani.

- De hiszen ez az ember most is részeg! - kiáltott föl a király.

- Én, aki most hozzátok szólok - folytatta a szerzetes rendíthetetlenül - amint láthatjátok: most érkezem vissza a bujdosásból, mint hajdan a zsidók, és nyolc nap óta csak alamizsnából és nélkülözésből tengődünk, én és Panurgos.

- Ki az a Panurgos? - kérdezte a király.

- Valószinü, hogy a zárdafőnöke! - felelte Chicot. - De hallgassuk csak tovább. Szinte megható, ahogy beszél.

- És kinek köszönhetem én ezt, testvéreim? - folytatta tovább a szerzetes. - Hát persze, hogy Herodesnek! Ti már tudjátok, hogy kit nevezek én Herodesnek!

- És te is tudod, fiacskám! - jegyezte meg Chicot a király felé fordulva. - Megmagyaráztam neked azt a bizonyos anagrammát.

- Testvéreim! - folytatta a szerzetes. - Ime, itt van a szamaram, Panurgos, akit úgy szeretek, akárcsak a kezes bárányt, majd megmondja nektek ő is, hogy három nap alatt jöttünk ide Villeneuve-le-Roi-ból, hogy részt vehessünk a ma esti ünnepségen. És hogyan érkeztünk ide:

Üres a zseb,
Száraz a torok...

de egyikünk sem vette zokon, sem én sem Panurgos.

- Ejh, az áldóját! - kiáltott föl a király. - Kit nevez folyton Panurgosnak?

- Azért jöttünk ide - folytatta a szerzetes, - hogy lássuk, mi történik itt! Hát látni - látjuk is, de nem értjük! Hát mi történik itt voltaképpen, testvéreim? Talán elmozdítják helyéről Herodest? Avagy talán ma dugják kolostorba Henrik testvérünket?

- Ohó! - jegyezte meg Quélus. - Kedvem volna csapra ütni ezt a boros hordót! Mit szólsz hozzá, Maugiron?

- Na ugyan! - felelte Chicot. - Kár ilyen csekélységért mingyárt fölfortyanni! Hát nem tölti-e a király minden idejét a kolostorban? Hidd el nekem, Henrik, hogy ha csak ezt tennék veled: hát bizony még okod sem lenne a panaszra! Ugy-e, igaz, Panurgos?

Neve hallatára a szamár a fülét hegyezte s rettenetes ordításban tört ki.

- Ohó, Panurgos! - csitította a szamarát a szerzetes. - Talán bizony bánt valami?... Uraim! - folytatta a szerzetes - Párisból, a szamaramon kivül, még egy másik társammal együtt távoztam: Chicot volt, a király udvari bolondja. Meg tudnátok nekem mondani, hogy hová lett?

Chicot elfintorította az arcát.

- Ah, tehát ez a szerzetes a te barátod? - kérdezte a király megütközéssel.

Quélus és Maugiron fölkacagtak.

- Szép és derék legény, mondhatom! - jegyezte meg a király. - És mindenekfölött - tiszteletet gerjesztő! Mondd csak, hogy hivják?

- Ő az a bizonyos Gorenflot, tudod, Henrik, akiről Morvilliers, a rendőrfőnök, már említést tett neked, fiacskám! - felelte Chicot.

- Az a lázító szerzetes, a Szent-Genovéva-rendházból?

- Hát persze, hogy ő az!

- Akkor hát nyomban fölakasztatom!

- Lehetetlen! - felelte nyugodtan Chicot.

- S ugyan miért?

- Mert egyáltalán nincs - nyaka!

- Testvéreim! - folytatta Gorenflot. - Ime, itt láthattok bennem egy igazi vértanut. Testvéreim, e percben is az én, illetve valamennyi jó katholikus ember ügyét védelmezitek, de ti nem tudjátok, nem tudhatjátok, hogy mi történik a vidéken, és hogy mit forralnak ellenünk a hugenották! Lyonban kénytelenek voltunk megölni egy hugenottát, aki nyiltan lázadást szított. Amig egyetlenegy hirmondójuk marad: addig nem lesz béke Franciaországban, addig

nem lesz nyugtuk a jó embereknek! Irtsuk ki tehát a hugenottákat! Fegyverre, testvéreim, fegyverre!

- Ugyan hallgattasd el ezt a részeg embert, Chicot! - mondotta a király. - Mert bizony még egy második Bertalan-éjt zúdit a nyakunkba!

- Várj csak, várj, fiacskám! - szólt csititóan Chicot. - Majd segítek én a baján!

És kikapva Quélus kezéből a fúvócsövet, Gorenflot háta mögé került és teljes erejéből akkorát vágott vele a szerzetes széles hátára, hogy csakúgy puffant.

- Gyilkosok! - kiáltozta kétségbeesetten Gorenflot.

- Ah, te vagy az, Gorenflot? - mondotta Chicot s fejét annak hóna alatt keresztüldugva, rámosolygott. - Hát hogy vagy, te csuhás?

- Segítség, Chicot úr, segítség! - kiáltozta Gorenflot. - A vallás ellenségei meg akarnak ölni! De nem halok meg addig, amig a szavamat meg nem hallgatják! Tüzre a hugenottákkal, máglyára a navarrai királlyal!

- Nem hallgatsz mingyárt, te részeg állat!

- Pokolra a gascogne-i legényekkel! - ordítozta a szerzetes.

Ebben a pillanatban egy második csapás érte Gorenflot vállát, de ezuttal nem ám az üres, puffogó fúvócső sújtott le reá, hanem egy vastag, suhogó bot, mire a szerzetes fájdalmában fölordított. Chicot is meglepetten tekintett széjjel, de biz' semmit se látott; az, aki a csapást a szerzetes vállára mérte, alighanem hamarosan elvegyült a tömegben, s nyoma veszett.

- Az ördögbe is! - mormogta Chicot. - Ki lehet az, aki igy áll bosszút rajtunk? Ezt tudni akarom!

És ezzel ő is elvegyült a tömegben s arra felé tartott, amely irányban az a botos ember menekülhetett, aki most egyetlen társa kiséretében a kőpart mentén oldalgott tova...

II. FEJEZET.

Chicot-nak jó hosszú lába volt, s igyekezett is hasznát venni, hogy utólérje azt a férfit, aki Gorenflot pátert megbotozta; mikor azonban jobban szemügyre vehette azt a férfit, de még inkább a kisérőjét, akkor hirtelen ráeszmélt arra, hogy nem lenne tanácsos, ha ő most fölismerné őket, akik mindenáron meg akarják őrizni incognitójukat. És csakugyan, a két férfi igyekezett elvegyülni a néptömegben és csak akkor fordultak vissza, mikor az utcák szögleténél meg akartak győződni arról, vajjon követi-e őket valaki.

Chicot hamarosan belátta, hogy legjobb lesz, ha elébük vág, nehogy észrevegyék, hogy nyomon követi őket. Ugy is cselekedett, s már a Tirechappe-utca szögleténél el is hagyta őket, s onnan tovább futva, a Bourdonnais-utca végén lesbe állt. A két férfi, mélyen a szemükre húzott kalappal s arcukat a köpeny szélével eltakarva, katonás lépésben sietett a Ferronnerie-utca irányában. Chicot mindenütt előttük járt. A Ferronnerie-utca szögleténél a két férfi ismét széttekintett, mialatt Chicot az utca közepe táján lesbe állt. Az utca egyik düledező háza előtt egy gyaloghintót pillantott meg, amely két erős ló oldalára volt erősítve. A gyaloghintó vezetője bóbiskolt unalmában, az a hölgy azonban, aki a hintóban ült, türelmetlenül tekintgetett ki a leeresztett függöny mögül. Chicot nyomban eltalálta, hogy ez a gyaloghintó arra a két férfira vár; megkerülte tehát a hintót s a ház árnyékának védelme alatt sikerült észrevétlenül az egyik széles kőpad alá rejtőznie, amely a zöldségárusok rakodóhelyéül szolgált, akik hetenkint kétszer vásárt tartottak a Ferronnerie-utcában.

Alig hogy Chicot elrejtőzött, a két férfi a hintó elejéhez ért s onnan még egyszer nyugtalanul tekintett szét maga körül; az egyik fölébresztette a mélyen alvó kocsist, aki hamisitatlan gascogne-i kiejtéssel szalasztotta ki a száján a „cap dé diou” káromkodást, mialatt a másik, szemmelláthatóan türelmetlenebb férfi, tőrének hegyével piszkálta meg az oldalát.

- Ohó! - mormogta magában Chicot. - Hát csakugyan nem csalódtam! Ezek itt hazámfiai, gascogne-i legények, s most már igazán nem csodálkozom, hogy Gorenflot páteren végighúztak, aki olyan tiszteletlenül nyilatkozott a gascogne-iakról.

A fiatal hölgy, aki a hintóban ült, felismervén a két férfit, akire várakozott, hirtelen kinyitotta a hintó ajtaját és kitekintett. Chicot ekkor alaposan szemügyre vehette a hölgyet: körülbelül husz-huszonegy éves lehetett, nagyon szép és nagyon halovány hölgy; a haja aranyszőke, a keze hófehér, és hogyha nappal lett volna, Chicot akkor azt is észrevehette volna, hogy az ifjú-hölgy - érdekes állapotban van. Chicot azonban csak annyit látott, hogy a hölgy fiatal, halovány és szőke.

A két férfi most a hintó ajtajához közeledett s ott megállott, ugy hogy a hintó és a kőpad közt helyezkedett el, amely alatt Chicot rejtőzött. A magasabb termetű férfi két kezébe fogta a hölgy kezét, amelyet az a hintó ablakán át nyújtott oda neki, s lábát a hintó hágcsójára téve, igy szólt:

- Nos, édesem, szivecském, drágám - hogy érzi magát?

A hölgy szomorú mosollyal felelt, megmutatva a kezében tartott üvegcsét, melynek tartalmát olykor meg-megszagolta.

- Hát még mindig azok az ájulási rohamok, Ventre-saint-gris! - jegyezte meg a férfi. - Mennyire haragudnék én most önre gyöngesége miatt, hogyha nem én magam volnék az, aki az ön betegségét okoztam!

Chicot feszült figyelemmel hallgatta a titokzatos három személy beszélgetését, és csakhamar rájött, hogy az a magasabb férfi, aki a szép hölgyet olyan becéző hangon szólítgatta, senki

más, mint - Henrik navarrai király, a hugenották vezére, aki egy évvel ezelőtt szökött meg a Louvre-ból s azóta feleségével, Margot királynéval Pau-ban tartózkodik; de azt, hogy miért jött vissza Párisba és miért éppen ezen a kritikus napon: arra nézve a kihallgatott beszélgetés alapján nem tudott magának kielégítő választ adni, valamint arra nézve sem, hogy miért hozta magával kedvesét, a szép Fosseuese-t. Kisérője, akit a navarrai király állandóan Agrippa néven szólított, d'Aubigné volt, a navarrai király egyik legbizalmasabb és leghívebb barátja, aki kissé darabos, szókimondó, de őszinte, nyiltjellemű ember volt. Most is élénk szemrehányást tett a navarrai királynak, hogy még erre a veszedelmes útra is magával hozta barátnőjét, s figyelmeztette a királyt, hogy szálljon be a hintóba, nehogy még fölismerjék. Henrik navarrai király szót fogadott, mire a hintó lassú lépésben elindult; d'Aubigné gyalogszerrel követte a hintót, hogy szükség esetén megvédje királyát.

Mikor a hintó már jó messzire haladt, Chicot is kimászott a pad alól s elgémberedett tagjait kinyújtóztatva, sokáig elgondolkodott arról, amit látott és hallott.

- De lássuk csak - mormogta magában Chicot - vajjon tapasztalataimat közöljem-e a királlyal! Ejh, nem árulom el! Végre is miről van szó: két bujkáló emberről, meg egy másállapotban levő nőről! Hát igazán kicsinyes ember lennék. Meg azután... ha navarrai Henrik csakugyan a francia trónra vágyik, akkor bizony előbb meg kell semmisítenie a három Guise herceget: Henriket, Lajost, a bíborost és Mayenne Károly herceget. Kiváltképpen ez utóbbira nekem is fáj a fogam! Én tehát egy szóval sem árulom el a királynak, hogy mit láttam és mit hallottam!

E pillanatban egy csapat részeg ember vonult el előtte, torkukszakadtából ordítva:

- Éljen a mise... Halál a navarrai királyra!..Máglyára a hugenottákkal!... Tűzbe az eretnek protestánsokkal!

A gyaloghintó épp ekkor fordult be a Saint-Innocent-temető sarkán és tünt el a Saint-Denis-utca homályában.

- Nézzük csak - mormogta magában Chicot - kit is láttam én ma? Láttam a bíborost, láttam a Mayenne herceget, III. Valois Henrik királyt, Henrik navarrai királyt; még csak egy herceg hiányzik ebből a diszes bokrétából: Ferenc, anjou-i herceg! Az áldóját, ugyan hol is lehet, pedig mennyire óhajtom látni őt!

És Chicot ekkor a Saint-Germain-l'Auxerrois székesegyház felé vette útját.

De nem egyedül Chicot kereste ám az anjou-i herceget, hanem Guise-ék is, de éppugy hiába, mint Chicot. Ah, az anjou-i herceg nagyon óvatos ember volt ám, aki semmit sem kockáztatott könnyelmüen; később majd megtudjuk, hogy egyelőre miért maradt távol e napon barátaitól.

Chicot azonban mégis remélte, hogy a herceget a Béthisy-utcában megpillanthatja, ahol egy korcsma előtt ácsorgó embercsoportban fölismerte Monsoreau grófot és Guise Henrik herceget, vagy ahogy a nép nevezte: Balafré-t, azaz a sebhelyes arcút.

- Aha! - mormogta Chicot. - Itt vannak a halacskák, a cápa tehát nem lehet messze.

Csakhogy Chicot mégis tévedett. Monsoreau és Balafré azzal volt elfoglalva, hogy a korcsma ajtaja előtt még dühösebb szónoklásra ösztökélték a holtrészeg Gorenflot pátert, aki nagyhangon dicsekedett lyoni utazásával és ott Calvin egyik félelmetes cimborájával vívott párbajával. Guise herceg különös figyelemmel hallgatta a páter szavait, mert mintha e párbaj és Nicolas David eltünése közt okozati összefüggést látott volna. A Béthisy-utcában különben nagy volt a tolongás, mert az ott levő körtéren ácsorogtak a Liga kötelékébe tartozó nemes ifjak, akik lovaikat a körtér karóihoz kötözték. Chicot e csoporton kivül foglalt figyelő állást és hallgatózott. Gorenflot fáradhatatlanul fecsegett, ugy hogy az elejtett szavakból Monsoreau

gróf és Guise herceg apránkint megalkothatták a lyoni események képét. Gorenflot fecsegése valósággal megrémítette Chicot-t, mert a páter már épp azon a ponton volt, hogy részegségében kikottyanthatná az ő nevét is, amivel azután teljes világosság derülne az ő lyoni kalandjára. Egy pillanatnyi idő sem volt tehát veszteni való: Chicot eloldozta vagy elvágta a lovakat tartó kantárszárat s a kengyelszijjal erélyes csapásokat mérve a lovakra, azokat nekibőszítette a tömegnek, amely most ijedten rebbent széjjel.

- Tűz van!... Tűz van! - kiáltozta a tömeg. Chicot azonban az általános zürzavarban hirtelen Gorenflot mellett termett s olyan félelmetes pillantást vetett feléje, hogy az menten kijózanodott tőle. Ezt a pillanatot Chicot felhasználva, megragadta a szamár kantárszárát s a hirtelen támadt résen a szamarat kivezette a sűrű embergyűrűből. Mikor a közeli utcába értek, Chicot dühösen ráordított a szamár hátán bizonytalan egyensulyozással küzködő páterre:

- Te részeg disznó! Te pogány, te áruló, te szószegő, hát egy pohár borért elárulnád a barátodat?

- Ah, Chicot úr! - hebegte a páter.

- Hát elárulnál engem... engem, aki enni-inni adtam neked és teletömtem ennivalóval a bendődet és pénzzel a zsebedet?... Kifecseged a titkomat?

- Kedves barátom! - nyögte Gorenflot.

- Hallgass te áruló, megérdemelnéd, hogy megverjelek!

A különben hatalmas erejű pátert a bűnbánat - no meg a bor! - annyira ellágyította, hogy védtelenül vívódott Chicot kezei közt, aki úgy megrázta, hogy majd kifordult a csuhájából. Egyedül Panurgos kelt védelmére gazdájának és rugott ki nehányszor, Chicot azonban nehány erélyes botütéssel lecsillapitotta a dühös szamarat.

- Hát megverne engem... engem, a barátját, kedves Chicot úr? - hebegte a páter meghatottan.

- De meg ám! Meg bizony! Még pedig tüstént! - felelte Chicot, botjával végigvágva Gorenflot széles, husos vállán.

- Oh, ha én most józan volnék! - kiáltott föl Gorenflot haragos mozdulattal.

- Bizony még elvernél engem, ugy-e, te hálátlan? - jegyezte meg Chicot.

- Hát öljön meg, Chicot úr!... Öljön meg, de mingyárt! - síránkozott a megszeppent Gorenflot.

- Megérdemelnéd!

És Chicot még nehányszor jól végigvágott a páter hátán, de mikor megelégelte a fenyítést, ráparancsolt a páterre, hogy fogóddzék meg jól a szamár nyakában, mert most elvezeti őt a „bőségszarú”-hoz cimzett fogadóba. Gorenflot az egész úton bőgött és csak úgy ömlött a könny a szeméből, mire Chicot meg is jegyezte:

- No, páter, hogyha a szemedből nem könny, hanem az a bor ömlenék, amit ma megittál, akkor még ki is józanodhatnál, mire a fogadóba érünk.

Chicot a kantárszáránál fogva vezette a szamarat, mig Gorenflot mind a két kezével megkapaszkodott a nyeregkápában, hogy az egyensúlyt valahogy el ne veszítse, miközben bőgött és sírt, mint a záporeső.

Mikor azután végre megérkeztek a vendégfogadó elé, Bonhomet fogadós két szolgája leemelte a pátert a szamárról és bevezette abba a szobába, ahol annak idején Chicot holtrészegre itatta.

- Lefektettem! - jelentette a fogadós Chicotnak. - Már hortyog is.

- Pompás! - felelte Chicot. - Még csak azt szeretném, hogyha majd fölébred, ne tudja meg, hogy került ide. Mi több: legjobb lenne, ha el tudnánk vele hitetni azt, hogy ama nevezetes éjszaka óta, amikor itt holtrészegre itta le magát, ki sem mozdult ebből a szobából. Tehát nem szabad őt a történtekről fölvilágosítani!

- Ugy lesz, Chicot úr! - felelte a fogadós. - Dehát mi történt ezzel a szerencsétlen emberrel?

- Hát bizony nagy bajba keveredett! Lyonban alighanem összeveszett Mayenne herceg emberével, akit azután megölt.

- Ah, Istenem! - kiáltott föl ijedten a fogadós. - Ugy, hogy...

- Igen, ugy, hogy Mayenne herceg megesküdött, hogy elevenen kerékbe töreti.

- Legyen nyugodt, Chicot úr, a páter innen ki nem teszi a lábát! Arról kezeskedem!

- Rendben van!... Most pedig - mormogta magában Chicot - okvetetlenül meg kell találnom az anjou-i herceget. Menjünk és keressük föl!

És ezzel elindult a Louvre irányában...

III. FEJEZET.

Amint láttuk, Chicot hiába kereste Páris utcáin az anjou-i herceget. Guise herceg meghivta ugyan őt, hogy vegyen részt a Liga e nevezetes estéjén, a herceg azonban, éppen e meghivás következtében, valamiféle gyanút fogott, s - otthon maradt. Később azonban mégis meggondolta a dolgot, mert hiszen szinről-szinre látni akarta, hogy mi történik ma este Páris utcáin, s elhatározta, hogy mégis elfogadja a meghivást, de csak biztos kiséret mellett. Már pedig legmegbizhatóbb kisérőjét Bussy d'Amboise gróf személyében látta. Nagyon rá lehetett szorulva a herceg Bussy védelmére, hogy rút szószegése után is reá esett a választása, pedig még önmaga is elismerte, hogy Monsoreau gróffal szemben tanusitott engedékeny eljárása miatt Bussy jogosan haragudhatik reá.

És Bussy csakugyan meggyűlölte a herceget, aki őt oly rútul cserben hagyta. Bussy-t szinte elkábította a fájdalma: jelen volt, mikor Dianát az udvarnál bemutatták, s amikor Lujza királyné, mint Monsoreau grófnét, udvarhölgyéül fogadta, látta, mint irányul ezernyi kiváncsi pillantás Diana páratlan szépsége felé, akit pedig úgyszólván ő fedezett föl és hivta életre sirjából, amelybe kegyetlen ura taszította. Egész este nem vette le tekintetét Diana arcáról, aki lesütött szemmel járt-kelt a vendégek közt, őt pedig egy pillantásra sem méltatta. Azt azonban nem tudta s nem tudhatta Bussy: mily nagy fájdalmat okozott Dianának az, hogy földre szegezett szemmel kellett elhaladnia a sok kiváncsi vagy közömbös tekintetű férfi és nő előtt a nélkül, hogy az ő szomoruságtól komor arcára rápillanthatott volna...

- Oh! - sóhajtozott magában Bussy, mikor kénytelen volt megállapítani, hogy hiába lesi Diana egyetlen pillantását. - Oh, az asszonyok csak akkor ügyesek és vakmerők, mikor arról van szó: hogyan csalják meg az anyjukat, vagy a - férjüket! De ügyetlenek és gyávák, ha egyszerüen hálájukat kell leróniok valaki iránt. E tekintetben olyan kegyetlenek, hogy még akkor sem szállnak magukba, ha valakinek a szíve szakad meg belé! Diana nyiltan megmondhatta volna neki: köszönöm uram, amit értem tett, de szeretni önt nem tudom. Lehet, hogy ott előtte nyomban meghaltam volna, de lehet, hogy meggyógyultam volna... De nem ezt tette: inkább tűri, hogy szeressem őt reménytelenül. Oh, de nagyon csalódott ám, mert én nem szeretem többé... gyűlölöm!

És ezzel otthagyta a fényes társaságot - ádáz dühvel szivében.

Mikor elhaladtában egy tükörben megpillantotta az arcát, szinte megijedt önmagától.

- De hiszen én bolond vagyok! - mormogta magában. - Magamra haragítsam jó embereimet, akik szeretnek engem, s mindezt egy olyan nő miatt, aki rám se hederít?... De vajjon miért gyűlöl engem Diana s főként - kinek a kedvéért?... Talán bizony azért a sápadt arcú csontvázemberért, aki egy pillanatra le nem venné róla féltékeny tekintetét s aki úgy szinleli, mintha észre se venne engem? Pedig ha akarnám, azt az embert a térdem alá gyűrném tiz hüvelyknyi mélyen a szívébe szúrt kardommal s Diana fehér ruhájára fröccsenthetném vérét annak az embernek, aki azokat a virágokat a keblére tűzte. Igy legalább ha nem szeret, rettegne tőlem és gyűlölne engem!... Oh, mert százszor inkább óhajtom én az ő gyűlöletét, mint a közönyét!... De nem: hiszen ez közönséges és kicsinyes eljárás lenne; igy cselekednék Quélus vagy egy Maugiron, ha egy Quélus vagy Maugiron szeretni tudna! Már csak inkább leszek hasonló Plutarchos hőséhez, az ifjú Antiochus-hoz, aki zokszó nélkül belehalt szerelmébe a nélkül, hogy bevallotta volna... Igen, hallgatni fogok!

És e szavak után Bussy ujjaival görcsösen belemarkolt a keblébe, s a másik kezével letörölve a verejtéket homlokáról, lassú léptekkel a kijárat felé haladt; mikor azonban kilépni készült, nyugalmat erőszakolt magára s elsimult homlokkal, ajkán mosollyal, de háborgó indulattal a szívében távozott a Louvre-ból.

Igaz ugyan, hogy útközben találkozott az anjou-i herceggel, de amikor megpillantotta, elfordította a fejét, mert érezte, hogy minden lelkierejének ellenére nem birna mosolygó arcot mutatni, sőt még köszönni sem annak az embernek, aki őt oly rútul elárulta. Elhaladtában a herceg nevén szólította ugyan Bussy-t, aki azonban még csak feléje sem tekintett.

Mikor Bussy hazaért, kardját az asztalra dobta, tőrét kihúzta hüvelyéből, levetette ujjasát és köpenyét s belevetvén magát egy öblös karosszékbe, fejét a cimerpajzsához támasztotta, amely a szék hátát diszítette. Cselédei kimerültnek vélték urukat, s abban a hitben, hogy pihenni akar, magára hagyták. Pedig Bussy dehogy is aludt, csak ébren álmodozott...

Már több órát töltött ebben a mozdulatlan helyzetben, a nélkül, hogy észrevette volna, hogy a szoba túlsó végében egy férfi szintén mozdulatlan helyzetben némán figyeli őt. Bussy most úgy érezte, mintha hideg borzongás futna végig a hátán s a szeme mintha káprázna; majd a foga is vacogott, a karjai megdermedtek, a feje ólomsúllyal nehezedett a szék hátára, majd lehanyatlott a vállára. E pillanatban a férfi, aki eddig némán szemlélte őt, lassan fölkelt a székről s egyet sóhajtva, odament hozzá.

- Gróf úr, önnek láza van! - szólalt meg a férfi.

- Ah, te vagy az, Remy? - mondotta halkan a gróf, pirosan izzó homlokát fölemelve.

- Igen gróf úr, itt vártam önre!

- S ugyan miért?

- Mert ott, ahol szenvednek, szükség van reám.

- Köszönöm, kedves orvos barátom! - felelte Bussy, megfogván a kezét a fiatal orvosnak.

Remy megfogta ezt a remegő kezet, amely most olyan gyönge volt, akárcsak a gyermekkéz, s azt szívéhez szorítva, így szólt:

- Gróf úr, ha azt akarja, hogy a láztól mielőbb megszabaduljon, akkor le kell feküdnie.

Bussy szó nélkül engedelmeskedett az orvos tanácsának, s így történt, hogy barátai, akik látogatóba jöttek, őt már az ágyban találták.

Másnap Remy egy pillanatra sem mozdult el Bussy ágya mellől, akinek nemcsak a testi, hanem a lelki betegségét is gyógyítani kellett; s a derék orvosnak mindkét betegségre volt gyógyító írja! Harmadnap azonban, azon a napon, amelyen Guise herceg a Louvre-ba ment s a királlyal tárgyalt, Bussy hiába tekintett szét maga körül: Remy orvost sehol sem látta.

- Bizonyára kimerült szegény! - gondolta magában Bussy. - Hiszen neki is jól esik egy kis tavaszi napsugár, meg azután Gertrud is várja ám! Gertrud ugyan egy egyszerű szobaleány csupán, Diana komornája, de istenem, ha szeretik egymást!...

A nap így mult el s Remy még mindig nem tért vissza; talán éppen azért, mert nem látta, Bussy annyira vágyakozott utána.

- No lám, eggyel több csalódás! - mormogta magában Bussy. - Én, aki annyira hittem az emberi hálában és barátságban... No, de ezután már én sem hiszek benne...

Este felé, mikor az utcáról lárma és zsivaj hangzott fel hozzá s a szoba már olyan sötét volt, hogy a tárgyakat nem tudta megkülönböztetni, az előszobából zűrzavaros emberi hangok lármája hatolt be hozzá.

Egy szolga ijedt arccal rohant be s jelentette:

- Az anjou-i herceg őfensége van itt!

- Bocsásd be! - parancsolta Bussy összeráncolva homlokát arra a gondolatra, hogy még érdeklődni is mer iránta gazdája, akinek ő még az udvariasságát is megvetette.

A herceg belépett a sötét szobába.

- Hej, de sötét a szobád Bussy! - szólalt meg a herceg. - Hiszen a sötétség még inkább elszomorít!

Bussy nem felelt: a gyűlölet lezárta ajkát.

- Hát annyira beteg vagy, Bussy, hogy még nem is szólsz hozzám?

- Bizony nagyon beteg vagyok, Fenség! - felelte halkan Bussy.

- Hát azért nem láttalak én már két nap óta nálam, nemde?

- Ugy van, Fenség!

A herceg kissé megütközött Bussy tartozkodó viselkedésén, s nehányszor fel s alá sétált a szobában, megnézve jól egyenkint a szobrokat és a faragványokat s megtapintva a kárpitok szövetét.

- Szép lakásod van, amint látom, Bussy! - jegyezte meg a herceg.

Bussy megint nem felelt.

- Uraim! - fordult a herceg a kiséretében levő nemes ifjakhoz. - Kérem, tartózkodjanak a mellékszobában. Azt kell hinnem, hogy Bussy gróf ur csakugyan súlyos beteg. De miért nem hivták el Miron orvost? Avagy a király orvosa nem jó Bussy ur számára?... De lássuk csak, Bussy, talán valami bánatod van? - kérdezte a herceg szinte hizelgő hangon, mikor magukra maradtak a szobában.

- Magam sem tudom, Fenség! - felelte közömbös hangon Bussy.

- Beszélj és légy hozzám őszinte! Talán bizony haragszol reám?

- Miért haragudnék én Fenségedre? - felelte Bussy. - Különben sem szokás herceggel haragot tartani. Mire való lenne az?... De ne vesztegessük az időt haszontalan beszéddel, Fenség, hanem térjünk a dolog velejére! Ugy-e szüksége volna reám? - kérdezte Bussy kemény hangon.

- Ah, Bussy úr! - kiáltott föl a herceg elcsodálkozva.

- Ismétlem, Fenség, önnek alighanem szüksége van reám, avagy azt hiszi, hogy én egy pillanatig is azzal áltatom magam, hogy Fenséged önzetlen barátságból keresett föl engem otthonomban? Oh, nem Fenség, hiszen ön senkit sem szeret!

- Hogyan, Bussy, és éppen te mondasz nekem ilyet! - pattant föl a herceg.

- Hát csak végezzünk, Fenség! - folytatta Bussy ugyanazon a hangon. - Beszéljen, mit óhajt tőlem? Hogyha az ember olyan herceg szolgálatában áll, aki szinleg még barátomnak is nevezi magát, nos, akkor nekem is szinlelnem kell, sőt áldozatot hozni neki, akár az életem árán is. Beszéljen, Fenség!

A herceg mélyen elpirult e szavak hallatára.

- Nem akarok én tőled semmit, Bussy! - felelte zavartan a herceg. - És tévedsz, ha azt hiszed, hogy látogatásomnak valami önző célja van. Szép nap van, egész Páris népe az utcákon hullámzik s a Liga íveit irja alá; hát magam is kedvet kaptam, hogy a te kiséretedben bekalandozzam az utcákat.

- Ott van Aurilly! - jegyezte meg Bussy a hercegre pillantva.

- Ejh, az a lantpengető!

- Fenség, miért tagadja meg tőle más téren szerzett érdemeit? Tudtommal más irányú tevékenységet is fejt ki Fenséged szolgálatában... De kivüle ott vannak még Fenséged nemes ifjai is - akár egy tucat - kiknek kardcsörtetése ide hallatszik az előszobából.

Az ajtófüggöny e pillanatban lassan széttárult.

- Ki az? - kiáltott föl a herceg méltatlankodva. Ki merészel bejelentés nélkül belépni abba a szobába, amelyben én jelen vagyok?

- Én, Haudouin Remy! - felelte a belépő orvos önérzetes hangon.

- Dehát kicsoda ön? - kérdezte a herceg fölényes hangon.

- Fenség, Remy az én orvosom! - felelte Bussy.

- Ah! - jegyezte meg a herceg megsértődve.

- Őfensége azt óhajtja, hogy kisérjem el a városba! - mondotta Bussy, készen arra, hogy fölkel az ágyból s eleget tesz a herceg óhajának.

- Gróf ur, ön nem kisérheti el őfenségét! - felelte az orvos.

- S ugyan miért nem? - kérdezte a herceg.

- Mert odakünn hideg van! - felelte Remy. - Már pedig én felelősséggel tartozom a gróf úr barátainak, - de mindenek fölött önmagamnak! - és én megtiltom neki, hogy elhagyja a szobát!

- Ha veszedelemmel járna, akkor jól van: maradjon! - felelte a herceg és sértődötten nehány lépést tett az ajtó felé, de ismét visszatért az ágy mellé.

- Majd elküldöm hozzád Miron udvari orvost! - mondotta még a herceg.

- Fenség, inkább bizom magam orvos barátomra, mint az ismeretlen tudós orvosra! - felelte Bussy.

- Akkor hát - isten áldjon meg! - felelte a herceg és nagy sebbel-lobbal távozott.

Mikor Remy meggyőződött arról, hogy a herceg távozott a palotából, hirtelen Bussy ágyánál termett és így szólt hozzá:

- Gróf úr keljen föl, keljen föl, de hamar!

- Mit akarsz, Remy? Hiszen csak az imént mondottad, hogy hideg van.

- Amióta a herceg távozott innen, az időjárás megváltozott. Elannyira, hogy legjobb tudásom szerint a jó levegő csak hasznára lesz.

- Nem értelek, Remy!

- Hát annak az orvosságnak az összetételét sem ismeri, amit rendelek, de azért beveszi. Ismétlem tehát: keljen föl! A herceggel való séta ártalmára lett volna, de az orvossal való séta hasznára fog válni. Megbizik bennem, gróf úr? Ha nem: akkor küldjön el!

- Menjünk, Remy! Hiszen te akarod! - felelte Bussy, reszketve s halovány arccal kelve föl az ágyból.

- Érdekes, halovány szép beteg! - jegyezte meg Remy.

- És hová megyünk?

- A városnak arra a tájára, ahol az ön betegségére igen jó és alkalmas a - levegő! - felelte Remy sokatmondó mosollyal.

- Kalapomat és kardomat! - mondotta Bussy.

Mind a ketten együtt távoztak.

IV. FEJEZET.

Remy karonfogta betegét s a Coquillière-utcán végig, egészen a bástyákig vezette. Mikor azután a Montmartre-kaput balra elhagyták s egy darabon befelé haladtak az utcában, Remy jobbra fordult.

- De hiszen mi most visszafordulunk oda, ahonnan elindultunk! - jegyezte meg Bussy türelmét vesztve.

- Látja amott azt a kis templomot, gróf úr? - kérdezte Remy szó nélkül hagyva Bussy megjegyzését. - Fogadni mernék, hogy nem ismeri!

- Igazad van, Remy, ezt a templomot nem ismerem.

Az a kis templom pedig, amelyet Bussy-n kivül még nagyon sokan nem ismertek Párisban - Sainte-Marie-l'Égyptienne néven nagyon népszerű volt ezen a tájon.

- Most pedig, miután erre járunk - mondotta Remy - hát menjünk is be ebbe a kis templomba és bámuljuk meg szép szines üvegfestményeit.

Bussy kérdően tekintett az orvos arcára, kinek ajka körül sokatjelentő mosoly játszadozott, amely mintha azt akarná jelezni, hogy nem egyedül az üvegfestmények kedvéért vezette őt ide, amelyek az esthomályban úgysem láthatók. És ennek a föltevésének Bussy kifejezést is adott, mire Remy még egy kis türelemre intette.

- Még egy kis türelem! - mondotta Remy. - A szertartásnak mingyárt vége lesz, ne zavarjuk meg tehát a hívők áhitatát.

Csakugyan, a szertartás hamarosan véget ért, s a hívők a kijárat felé indultak, Bussy közömbösen, szinte szórakozottan követte a tömeget.

- Ejh! gróf úr még csak meg sem mártja a kezét a szentelt vizben? Hol jár az elméje? - kérdezte szemrehányó hangon Remy.

Bussy engedelmesen tartott a felé az oszlop felé, melynek oldalára a szenteltviz-tartó volt erősítve. Ezt a pillanatot az orvos arra használta fel, hogy jelet váltson egy nőszeméllyel, aki azt megértve, most szintén ama szenteltviz-tartó felé tartott s abban a pillanatban, mikor Bussy a két egyiptomi szerecsen által tartott fekete márványból készült medencébe mártotta a kezét, az a nőszemély kezével megérintette Bussy kezét, mire az fölpillantott s legnagyobb csodálkozására fölismerte benne - Gertrudot, Diana komornáját. Bussy meglepetésében még vissza sem huzta a kezét, Gertrud már üdvözölte őt s nyomban tovább haladt, magas alakja oldalvást tünve el a kis templom alacsony boltive alatt.

Gertrud mögött nehány lépésnyire lépdelt egy selyemköpenyes hölgy, kinek finom, nemes alkotásu termete, gyönyörű lába nyomban emlékeztették Bussy-t arra, hogy ilyen termete, ilyen lába csak egyetlenegy nőnek lehet az egész világon... Remy hallgatag szemlélte Bussy arcát, aki most már megértette, hogy miért vezette őt Remy ide, ebbe a kis templomba.

Bussy nyomon követte a hölgyet, Remy pedig Bussy-t, s bizony mulatságos látvány lett volna ez a négy egymást követő személy, ha kettejük szomoru, halovány arca nagy szenvedésekről nem tanuskodott volna. Gertrud, aki még mindig az élen haladt, a Montmartre-utca sarkán befordult, rövid utat tett meg ebben az utcában s azután jobbra kanyarodott egy kis szűk utcába, ahol egy ház kapuját kinyitotta. Bussy tétovázott, vajjon utána menjen-e, de Remy unszolására tovább folytatta az utat. Gertrud most bebocsátotta úrnőjét a kapun, a zárból

kihuzta a kulcsot s megvárta, amig Bussy és Remy odaér; Remy ekkor valamit sugott a komornának, aki maga előtt bebocsátotta Bussy-t, majd Remy-t s utána bezárta a kaput.

Május elején történt, este félnyolc óra tájban; az enyhe levegő a tavasz lehének közeledtét jelentette, s a fák rügyeztek. Bussy széttekintett maga körül: mintegy ötven láb hosszú és ugyanolyan széles kertben volt, melynek magas falait szöllő és repkény futotta be, fanyar illatot lehelve ki a langyos esti légbe. Hosszúszáru violák dugdosták ki rézvörös fejecskéjüket az ódon templomfal hasadékaiból, s az első orgonavirágok édes illata bódította el Bussy agyát, aki önkénytelenül is azt kérdezte önmagától: vajjon ez a sok illat, melegség és élet nem ettől az imádott nőtől sugárzik-e ki feléje; feléje, aki alig egy óra előtt is oly gyönge, oly magárahagyatott volt...

Jázminbokor és iszalag levelei alatt, a templom falához támaszkodó kis fapadon ült Diana lehajtott fejjel s két oldalt ernyedten lelógó kezekkel, ujjai közt egy szétmorzsolt szegfüt tartva, melynek szirmait szórakozottan szórta szét a homokban. A közeli gesztenyefán e pillanatban megszólalt a csalogány s belekezdett hosszú, olykor-olykor rakétaként felröppenő csattogással meg-megszaggatott, mélabús énekébe.

Bussy egyedül volt a kertben Dianával, mert Remy és Gertrud együtt távozott a kertből. Diana hirtelen fölemelte a fejét, mikor Bussy-t maga előtt megpillantotta.

- Gróf úr! - szólalt meg félénk hangon Diana. - Mindenféle alakoskodás méltatlan lenne hozzánk. Vallja be őszintén, hogy nem a véletlen műve volt, hogy velem a templomban találkozott.

- Nem asszonyom - felelte Bussy, - hanem az orvosomnak köszönhetem, aki engem sétára vitt magával, nekem azonban sejtelmem sem volt...

- Ön félreértette a szavamat, gróf úr! - vágott közbe Diana szomorú hangon. - Jól tudom, hogy Remy orvos vezette önt oda, sőt talán erőszakkal.

- Nem erőszakkal asszonyom!... Nem tudhattam, kit fogok ott találni.

- Lám, gróf úr, milyen kíméletlen szavak ezek! - jegyezte meg Diana könnytől fátyolos szemét Bussy felé fordítva. - Ön azt akarta tudtomra adni, hogy ha ismerte volna az orvos szándékát, akkor nem követte volna őt a templomba.

- Oh, asszonyom...

- De hiszen az természetes is! Ön nagy szolgálatot tett nekem, és én eddig még meg sem köszöntem önnek azt. Bocsásson meg nekem és fogadja most hálás köszönetemet...

- Asszonyom!...

Bussy nem folytatta; oly nagy elfogódottság vett rajta erőt, hogy még gondolkozni sem tudott.

- Én azonban be akartam bizonyítani - folytatta Diana, - hogy sem hálátlan, sem feledékeny nem vagyok. Én kértem meg Remy orvos urat, hozzon létre köztünk találkozást s én eszeltem ki a módját. Ha kedve ellenére történt: bocsássa meg nekem!

Bussy a kezét hirtelen a szivére szorította.

- Oh, asszonyom, hiszen azt ön maga sem hinné el! - felelte Bussy meghatottan, de mintha öröm gyulladt volna ki a szemében.

- Jól tudom - folytatta tovább Diana - mily sok bajt és kellemetlenséget okozott önnek az én ügyem, de ismerem az ön gyöngéd érzelmeit is. Megismertem és becsülni tudom önt, gróf úr! És ezek után itélje meg maga, mennyit szenvedhettem én annak tudatában, hogy ön félreismeri az én érzelmemet!

- Asszonyom - mondotta Bussy - három nap óta beteg vagyok...

- Azt is tudom - vágott közbe Diana hirtelen elpirulva, ami elárulta, hogy mennyire érdeklődött Bussy betegsége iránt - és higgye el, hogy többet szenvedtem, mint ön! Remy ugyanis azt sejtette velem...

- Hogy az ön feledékenysége tett engem beteggé, nemde? - vágott közbe Bussy hirtelen.

- Azt kellett tehát tennem, amit megtettem! Most itt van ön, és én hálás köszönetet mondok önnek páratlan gondoskodásáért és biztosítom önt soha el nem muló hálámról! Higyje el gróf úr, hogy őszinte szívből mondom ezt!

Bussy szomoruan lehajtotta a fejét s nem felelt.

- Talán bizony kételkedik szavaimban, gróf úr? - kérdezte Diana.

- Asszonyom! - felelte most Bussy. - Kiki úgy bizonyítja be valaki iránt érzett barátságát, ahogy éppen tudja. Ön tudta, hogy jelen voltam azon az ünnepségen, amelyen önt az udvarnál bemutatták; ott állottam önnel szemközt, s önnek éreznie kellett az én nézésemet, amely kizáróan ön felé irányult, és ön még csak föl sem pillantott én reám! De még csak egy szóval, egy kézintéssel sem adta tudtomra, hogy észrevett! Mindezek ellenére lehet, hogy tévedtem asszonyom, mert ön talán meg sem ismert engem, hiszen mindössze kétszer látott.

Diana ezekre a szemrehányó szavakra egyetlen szomorú tekintettel válaszolt, de amely Bussynek a szivéig hatott.

- Bocsánat, asszonyom - mondotta Bussy - ön egészen elüt a többi asszonyoktól és mégis úgy cselekedett, mint a többi mindennapi asszony. Ez a házasság?...

- Hát nem tudja ön, hogy mily körülmények közt voltam kénytelen beleegyezni ebbe a házasságba?

- Igen, jól tudom, de épp oly könnyű lett volna azt érvényteleníteni.

- Ellenkezően, uram: lehetetlen volt!

- Dehát semmi sem figyelmeztette önt arra, hogy egy hű, egy odaadó férfi őrködik az ön sorsa fölött?

Diana lesütötte a szemét.

- Éppen e miatt aggódtam leginkább! - mondotta azután halkan.

- Hát ime, ilyen tekinteteknek áldozott föl engem, asszonyom!... Oh, gondolja meg: mi az én életem, amióta ön másé lett!

- Uram! - felelte Diana méltósággal. - A nő becsületére árnyékot vet, ha a férje nevét egy másik férfi nevével cseréli föl.

- Különben is mindig többre becsülte a Monsoreau-nevet! - jegyezte meg keserüen Bussy.

- Azt hiszi, uram? - felelte akadozva Diana. - Akkor hát annál jobb!

És szemei könnyekkel teltek meg.

- Végtére is - mondotta Bussy idegesen mozogva helyén - most is az vagyok önre nézve, mint aki azelőtt voltam - idegen!

- Erre nem felelhetek...

- Igen, az ön némasága összefügg a Louvre-ban való fogadtatásával; ön csak következetes: ott nem akart észrevenni, most nem akar beszélni.

- A Louvre-ban! - felelte Diana komoran. - Ott mellettem volt Monsoreau gróf, ő pedig nagyon féltékeny. Ismétlem, hogy féltékeny, s mi több, nehány nap óta figyel valakit, aki az új lakásunk körül ólálkodik.

- Önök tehát odahagyták a Saint-Antoine-utcai kis házat?

- Hogyan? - kiáltott föl Diana meglepődve. - Tehát nem azonos ön azzal az emberrel?

- Asszonyom - felelte Bussy - amióta az ön házasságát nyilvánosan is kihirdették; amióta önt bemutatták az udvarnál, ahol engem még csak egy pillantásra sem méltatott, azóta beteg vagyok, láz gyötör, ágyban fekszem. Ebből is láthatja, hogy férje nem gyanakodhatik reám, legalább is nem jogosan, mert engem nem láthatott ólálkodni az önök háza közelében.

- Gróf úr, hogyha úgy van, ahogy ön mondja, és ha csakugyan látni óhajtott engem - akkor annak az ismeretlen embernek hálával tartozik, mert én, ismerve Monsoreau gróf természetét, remegtem ez ember életéért. Én azt hittem, hogy ön az, aki házunk körül leskelődik, s mindenáron találkozni akartam önnel, hogy megmondjam: ne hivja ki maga ellen a veszedelmeket, ne tegyen engem még szerencsétlenebbé, mint amilyen már ugyis vagyok...

- Legyen nyugodt asszonyom: ismétlem, hogy az a férfi nem én vagyok!

- De engedje gróf úr, hadd mondjam el mindazt, amit el akarok mondani önnek!... Attól az embertől való félelmében - akit mi nem ismerünk, de akit Monsoreau gróf alighanem jól ismer - attól az embertől való félelmében a gróf azt kivánja tőlem, hogy utazzam el innen. Igy hát - és ekkor Diana odanyújtotta kezét Bussy-nek - gróf úr, ezt a találkozást egyúttal az utolsónak tekintheti... Holnap Méridor-ba utazom.

- Hát elutazik, asszonyom? - kiáltott föl Bussy.

- Csak ezzel nyugtathatom meg a grófot! - felelte Diana. És egyúttal - magamat is! Különben is, ami engem illet, oh, én gyűlölöm Párist, gyűlölöm az udvart, a Louvre-t, gyűlölöm az - egész világot! Boldog leszek, ha magányomban leánykori emlékeimnek élhetek, s úgy érzem, hogy ha ismét a régi ösvényeken járok: leánykori boldogságom üditő harmatként hullik fejemre vissza... Atyám velem jön, s ott találom Saint-Luc-ékat, akik nagyon sajnálják, hogy eddig is nem lehettem a közelükben. Isten áldja meg, Bussy gróf úr!

Bussy két tenyerébe rejtette arcát.

- Akkor hát... végem van! - felelte Bussy halkan, szinte önmagának.

- Mit mondott, gróf úr? - kiáltott föl Diana, hirtelen fölemelkedve a padról.

- Azt mondottam asszonyom - felelte Bussy, - hogy az az ember, aki önt számüzetésbe viszi magával; aki megfoszt engem egyedüli, még megmaradt reményemtől, hogy tudniillik egy levegőt szivhatok önnel, hogy olykor-olykor a függöny mögött megpillanthatom önt, elhaladtában megérinthetem a ruháját s hogy végül nem egy árnyalakot, hanem élő személyt imádhatok - mondom, hogy ez az ember az én halálos ellenségem, és én - még hogyha belepusztulok is! - ezt az embert meg fogom ölni!

- Mit mond, gróf úr! - kiáltott föl rémülten Diana.

- Oh, a nyomorult! - dühöngött Bussy. - Hát nem elég neki, hogy feleségül birja önt, önt, a legszebb, a legtisztább teremtményét ennek a földnek, hanem még féltékeny is! Féltékeny! Ez a nevetséges, nyomorult szörnyeteg, aki el akarja nyelni az egész világot!

- Oh, nyugodjék meg... nyugodjék meg gróf úr! Talán még mentsége is lehet!

- Mentsége? - pattant föl Bussy. - És éppen ön védelmezi őt, asszonyom?

- Ha tudná gróf úr! - felelte Diana arcát két tenyerébe rejtve, mintha attól félne, hogy Bussy a homály ellenére észrevette volna, hogy elpirult.

- Ha tudnám?... Ejh, én csak egyet tudok: az az ember miért törődik az egész világgal, ha egyszer feleségül birhatja önt, asszonyom!

- És hogyha ön mégis tévedne, gróf úr? - jegyezte meg Diana szakadozott, tompa, melegségtől reszkető hangon. - Hogyha ő még sem a - férjem?

És e szavak után Diana kezével végigsimogatta Bussy forró kezét, majd fölugrott s könnyedén, mint valami árnyalak, eltünt a kis kert homályos utkanyarulatánál, ott megragadta Gertrud kezét, akit magával vont és eltünt, még mielőtt az örömtől és a boldogságtól ittas Bussy kinyújthatta volna utána a kezét, hogy visszatartsa.

Bussy felkiáltott és ingadozva menni készült. Remy épp jókor érkezett, hogy karjaiban felfogja őt és visszaültesse arra a padra, amelyet Diana üresen hagyott...

V. FEJEZET.

Mialatt La Hurière fogadós lankadatlanul gyűjtötte az aláírásokat a Liga táborában; mialatt Chicot elhelyezte Gorenflot pátert a „Bőségszaru”-hoz cimzett fogadóban; mialatt Bussy abban az illattal, dallal és szerelemmel teli kis kertben boldogan új életre kelt, - III. Henrik király azalatt, elszomorodva és fölingerülve a látottak és hallottak miatt, Maugiron és Quélus társaságában visszatért a Louvre-ba.

Szokása szerint, a király mind a négy barátját magával hivta a városba, de alig nehány lépésnyire a Louvre-tól, Schomberg és Épernon, unalmasnak találva a király gondterhes arcának nézését s abban reménykedve, hogy a nagy zürzavar közepette valamiféle kalandra lehet kilátás - mingyárt az első kínálkozó alkalommal, az Astruce-utca sarkán ácsorgó tömeg tolongása közt - meglógott, s mialatt a király és két barátja tovább folytatta az útját a kőpart mentén, azalatt Schomberg és Épernon egy kis utcán át más irányban tartott a város felé.

De alig száz lépésnyire attól a helytől, ahol a királyt elhagyták, mind a kettőjüknek egy kis ügye támadt. Épernon ugyanis a hosszú fuvócsövet, amelyből apró lövedéket szoktak kifujni, egy jámbor polgár lába elé hajította, aki abban megbotolván, hasra vágódott; Schomberg pedig a fejdiszét rántotta le egy nőnek, akit öregnek és rútnak vélt, a valóságban pedig egészen csinos és fiatal nőszemély volt.

Csakhogy mindketten rosszul választották meg áldozatukat, mert a hasra vágódó polgár csak-hamar talpra ugrott és torkaszakadtából ordítani kezdte: „Ez itt egy hugenotta! Jertek, üssük agyon!” - a fejdíszétől megfosztott nő pedig legott azt kiabálta, hogy: „Verjétek meg ezt a léha udvaroncot!” Nohát, több se kellett! Az asszony férje, aki kékfestő-mester volt, Schombergre uszította a legényeit.

Schomberg bátor volt; megállott s kihuzta a kardját. Épernon azonban okosabb volt: egyszerüen megfutamodott.

Henrik nem sokat törődött a két mignon-jával; jól tudta, hogy majd kikecmeregnek a bajból: az egyik gyors lába, a másik erős karja segítségével. Tovább folytatta tehát az útját a másik két barátjával, s körutja végeztével, amint láttuk is, visszatért a Louvre-ba. Mikor a fegyver-termébe ért, belevetette magát egy öblös karosszékbe és türelmetlenül leste az alkalmat, hogy mikor, kibe köthetne bele, hogy bosszúságát valakin kitölthesse.

Maugiron a király nagy agarával játszadozott; Quélus lekuporodott egy párnára és arcát tenyerére támasztva, úgy bámult a királyra. Henrik keserüen panaszkodott a látottak miatt és késégbeesetten kérte a két udvaronc tanácsát, hogy mitévő legyen az összeesküvőkkel szemben. Quélus és Maugiron azonban inkább tréfásan fogták föl a dolgot és nagyon tiszteletlenül bántak a gyönge, tehetetlen királlyal, aki végre is utolsó reményét egyedül Chicot ügyességébe vetette és őt óhajtotta látni mindenáron.

- No lám! - fakadt ki Quélus sértődötten. - Még csak éppen ez hiányzott! Chicot-t akarja látni!

- Azt a hülyét? - jegyezte meg Maugiron. - Különben, hogy is mondja a példaszó? - „Madarat tolláról, embert barátjáról!”

A király hirtelen összeráncolta a homlokát, s nagy fekete szeme mintha villámokat szórt volna e pillanatban; ezuttal igazán királyi tekintettel mérte végig két léha udvaroncát, de azután, mintha hirtelen megbánta volna szigorúságát, megint csak tehetetlenül hanyatlott vissza székén, a kis kosárban pihenő öleb fülét simogatva.

E pillanatban gyors léptek zaja hangzott föl az előszoba felől s a küszöbön Épernon jelent meg kalap, köpeny nélkül s megtépett ujjasmellényben. Quélus és Maugiron ijedten fordult hátra, Narcisz, az agár pedig dühösen rohant a rongyos ember felé, mintha ez a kutya is az udvaroncokat csakis a ruhájukról ismerné föl.

- Szent Isten! - kiáltott föl a király rémülten. - Hát te veled mi történt?

- Felség, nézzen ide, hogy bánnak a király barátjával! - felelte Épernon.

- És ki bánt el veled ilyen gonoszul? - kérdezte a király.

- Az áldóját! - felelte Épernon. - Hát ki más, mint Felséged népe! Vagy helyesebben: az anjou-i herceg népe, amely azt ordítja: „Éljen a Liga! Éljen a mise!... Éljen Guise herceg!... Éljen az anjou-i herceg!”... Éljen az egész világ, csak éppen azt nem ordítja, hogy: Éljen a király!

- És mit vétettél annak a népnek, amely igy elbánt veled?

- Én?... Semmit! Éppen semmit! Mit is véthetnék egyedül magam a - népnek? Egyszerűen felismerték bennem a király barátját, s ez már elég volt nekik.

- És Schomberg nem sietett segítségedre?

- Ördög és pokol!... Hiszen annak elég volt a maga baja! Épp akkor hagytam el őt, mikor egy kékfestő-mester, kinek feleségét megsértette, öt vagy hat legényével rárohant s amugy istenigazában megtáncoltatta.

- És hol hagytad magára szegény Schomberget? - kiáltott föl a király fölugorva ülőhelyéből. - Én magam rohanok segítségére! Mert azt elmondhatják rólam, hogy cserben hagytak barátaim, azt azonban soha nem mondhatják, hogy én hagytam el őket!

- Köszönöm!... Köszönöm, Sire! - hangzott föl egy hang a király háta mögött. - Már itt vagyok! Az áldóját, magam másztam ki a csávából, az igaz, hogy nem egykönnyen!

- Ah, hiszen ez Schomberg!... A hangja legalább az övé! - kiáltoztak az udvaroncok. - Hol a pokolban jártál?

És a szoba homályos hátteréből ekkor csakugyan egy imbolygó árnyalak közeledett feléjük.

- Schomberg! - kiáltott föl a király meglepetten. - Honnan a pokolból jössz s de különös szinben vagy?

Hát bizony nagyon különös szinben volt Schomberg, aki tetőtől-talpig, a ruhája, az arca a keze, a legszebb kék szinre volt mázolva.

- Der Teufel! - kiáltott föl dühösen Schomberg. - Azok a nyomorultak! Hát most már igazán nem csodálom, hogy az egész utca népe rajtam nevetett és egészen idáig kisért.

- De mi lelt téged, Schomberg? - kérdezte a király aggodalmas arccal. - Ha sárga volnál: azt még csak megérteném, bizonyosan az ijedtségtől! De kék?...

- Teringettét! - kacagott föl Quélus. - Csak azzal büntettek meg, ami által vétkeztél! De tudod-e, hogy drága portéka ám az indigó? Legalább is husz tallérra valót hoztál magaddal.

- Könnyű neked tréfálni, Quélus! - felelte szomoruan Schomberg. - De lettél volna csak az én helyemben!

- És nem vágtad föl a hasát legalább valakinek! - kérdezte Maugiron.

- A tőrömet valahol elhagytam, ezt tudom! Markolatig szúrtam valakinek a húsába. De egy másodperc alatt megtörtént: engem lekaptak a lábamról, a levegőbe emeltek, elcipeltek és megmártottak a kádban, amelybe majd hogy bele nem fulladtam.

- És végre is hogyan menekültél ki a körmeik közül?

- Voltam olyan vakmerő, hogy - gyávaságra vetemedtem, Sire!

- Mit csináltál?

- Azt kiáltoztam, hogy: „Éljen a Liga!”

- Én is éppen így jártam! - jegyezte meg Épernon. - Csakhogy nekem még azzal is meg kellett toldanom, hogy „Éljen az anjou-i herceg!”

- Hát ami azt illeti - mondotta Schomberg szomorúan - azért én tőlem is megkövetelték; én is azt kiáltottam. Csakhogy ez még nem minden!...

- Hogyan, kedves Schomberg, hát még mást is kiabáltattak veled? - kérdezte részvéttel a király.

- Nem, Sire, egyebet nem kellett kiabálnom - hiszen ez is éppen elég volt - hanem épp abban a pillanatban, mikor azt kiáltoztam, hogy: „Éljen az anjou-i herceg!” - tudja-e, ki ment el arrafelé, Felség?

- Hát már honnan tudnám?

- Hát... hát - Bussy!... Az az átkozott Bussy! És jól hallhatta, amint a gazdája nevét kiáltoztam.

- És nem sietett segítségedre, látva, hogy nyakig ülsz a kádban? - kérdezte Maugiron. - Pedig nemes ember létére ez lett volna elemi kötelessége!

- Oh, annak ugyan másutt járt az esze! Ugy sietett, hogy szinte röpült! Még a lábai is alig érték a földet.

- Talán bizony meg sem ismert? Akkor már kék voltál?

- De kék ám! - felelte Schomberg. - Ez tehát mentségére szolgál.

- Természetesen! - jegyezte meg a király csillapító hangon. - Szegény Schomberg, hiszen én is alig ismertelek meg!

- No, de nem baj! - mondotta Schomberg fenyegető hangon. - Majd találkozok én még vele valahol, nem ülök én mindig nyakig a kékítőben!

- Ami engem illet - jegyezte meg Épernon - én nem a szolgára haragszom, hanem a - gazdájára! Én nem Bussy-vel akasztom össze szekerem rúdját, hanem az anjou-i herceggel.

- Ugy van! - helyeselt neki Schomberg - Őfensége az anjou-i herceg a nevetségesség által akar minket tönkretenni, addig is, mig a tőrét szúrhatja belénk.

- Annyi bizonyos - mondotta Épernon - hogy ez idő szerint ő az úr Párisban és nem a király! Figyelje csak meg Felség, menjen ki az utcára, s majd meglátja, hogy neki nagyobb a tekintélye!

- Ah, öcsém... öcsém! - mormogta a király fenyegető hangon.

- Nem elég ám az, Felség - jegyezte meg Schomberg - ha üres fenyegetésekkel akarja őt megijeszteni, hanem szembe kell szállni vele! Bizonyos vagyok benne, hogy összeesküvést szít Felséged ellen!

- De hiszen épp én mondottam ezt az imént Quélus-nak és Maugiron-nak, mikor még ti ketten nem voltatok itt. De ők csak vállukat vonogatták.

- Most azonban nem vonogatjuk többé a vállunkat - mondotta Quélus - hanem arra kérjük Felségedet, hogy mentsen meg minket! Azaz helyesebben: mentse meg önmagát, mert ha mi

elestünk, akkor Felséged is halott! Holnap Guise herceg ismét látogatást tesz a Louvre-ban és kérni fogja Felségedet, nevezzen ki valakit a Liga fejévé; Felséged az anjou-i herceget fogja kinevezni, és akkor a herceg élére kerül annak a százezer párisi embernek, akiket ma éjszaka orgiákkal elbódítottak és elbolondítottak. És akkor azután az anjou-i herceg azt csinálja, ami éppen jól esik neki!

- Ohó! - kiáltott föl a király. - Végszükség esetén hajlandók vagytok védelmezni engem?

- Utolsó csepp vérünkig, Felség! - kiáltott egyszerre mind a négy ifjú nemes.

- Csak annyi időt engedjen Felség - jegyezte meg Épernon - amig ruhát váltok.

- Eredj a ruhatáramba és adass magadnak a szolgám által egy teljes öltözéket. A termetünk körülbelül egyforma.

- Nekem pedig annyi időt engedjen Felség, amig megfürdöm! - mondotta Schomberg.

- Te pedig eredj a fürdőszobámba, a szolgám majd ellátja a bajod!

- Sire! - szólt sürgető hangon Schomberg. - De remélhetjük, ugy-e, hogy a bennünket ért hallatlan sérelmeket megtorolja?

A király kezével csendre intette barátait, s azután fejét mellére horgasztva le, mélyen elmerült gondolataiban.

Kisvártatva megszólalt a király:

- Quélus! Eredj és győződjél meg, vajjon a herceg itthon van-e már!

Quélus távozott, de csakhamar visszajött és jelentette, hogy a herceg még nem tért vissza.

- Jól van! - jegyezte meg a király. - Épernon, eredj és válts ruhát; te, Schomberg, változtassál színt! Ti pedig Quélus és Maugiron, menjetek le az udvarba és figyeljétek meg, mikor jön haza a herceg. Mikor azután belép a kapun, nyomban zárassatok el minden kijárót. Többé a kapun se ki se be!

- Bravo, Felség! - kiáltotta Quélus.

- Sire! - mondotta Épernon - tiz perc mulva itt leszek!

- Én pedig, Sire, nem tudom az időt pontosan megmondani, mert attól függ, hogy mikor megy le a festék.

- Felséged addig egyedül marad? - kérdezte Maugiron.

- Nem leszek egyedül! - felelte komolyan a király. - Velem lesz az - Isten! Kinek pártfogását kérem vállalkozásunkhoz!

Mikor a nemes ifjak eltávoztak, a király legott imazsámolyához ment és buzgó imádkozásba merült...

VI. FEJEZET.

Éjfélt vert az óra; a Louvre kapuit ilyenkor szokták becsukni. A király azonban úgy számított - és bölcsen - hogy az anjou-i herceg az éjszakát okvetetlenül a Louvre-ban tölti, már csak azért is, hogy látszólag távol tartsa magát attól a gyanútól, amelyet a tömeg ma esti viselkedése kelthet a király lelkében; elrendelte tehát a király, hogy a Louvre kapuit éjfél után egy óráig hagyják nyitva.

Éjfél után, negyed egy órakor, Quélus jelentkezett a királynál.

- Sire, a herceg hazatért! - jelentette a királynak.

- És hol maradt Maugiron?

- A kapunál lesben áll, vajjon nem távozik-e ismét a herceg.

- Attól nem kell tartani!

- Akkor!... jegyezte meg Quélus olyan mozdulattal, amellyel azt akarta jelezni, hogy most már csak cselekedni kell.

- Várjuk meg, hadd feküdjék le nyugodtan a herceg! - mondotta a király. - Kik vannak nála?

- Monsoreau gróf és a szolgálattevő nemes ifjak.

- És Bussy?

- Bussy nincs köztük.

- Rendben van! - jegyezte meg a király, akinek a szívéről mintha súlyos kő esett volna le, hallatára annak, hogy öccse legfélelmetesebb védelmezőjét nélkülözi.

- Mit parancsol, Felség?

- Mondjátok meg Schombergnek és Épernonnak, hogy siessenek! Monsoreau grófnak pedig adjátok tudtára, hogy idevárom őt, beszélni óhajtok vele.

Quélus meghajolt s a megbizásnak azzal a buzgalommal felelt meg, amit az emberi akaratnak csak a gyűlölet és bosszúvágy érzése tud kölcsönözni.

Öt perc mulva Épernon és Schomberg is beállított, amaz átöltözködve, emez tisztára mosakodva, csak éppen az arc hajlataiban és ráncai közt volt még látható imitt-amott halvány kék szín, amely azonban - a fürdőszolga véleménye szerint - majd csak több gőzfürdő után távolodik el onnan.

Kisvártatva belépett Monsoreau gróf.

- Felséged testőrkapitánya jelentette nekem az imént, hogy Felséged engem abban a megtiszteltetésben méltóztatott részesíteni, hogy magas színe elé rendelt! - mondotta a gróf alázatos hangon, szertartásos, mély meghajlással.

- Igen, fővadászmester ur - felelte a király - amikor ma este a városban kóboroltam, megcsodáltam a gyönyörű csillagsugaras holdfényes estét, s arra gondoltam, hogy milyen jó lenne holnap vadászni, ebben a pompás időben. Még csak éjfél van, utazzék tehát gróf úr nyomban Vincennes-be, tegye meg a szükséges intézkedéseket s holnap felhajtjuk a vadat.

- Sire! - felelte Monsoreau gróf - én azonban ugy tudom, hogy Felséged holnapra iderendelte Guise herceget és az anjou-i herceget, hogy a Liga számára vezért nevezzen ki.

- Nos, és azután? - kérdezte a király olyan fölényes hangon, hogy erre a kérdésre bajos volt felelni.

- Tehát, Sire... tehát nem lesz rá ideje!

- Az időn nem mulik, fővadászmester úr! - felelte a király. - Aki tud az idővel bánni: annak mindenre jut ideje. Éppen azért mondom önnek, hogy haladék nélkül utazzék el, s akkor még ma éjszaka megteheti az intézkedéseket, s holnap tiz órára a fogatok is készen várnak bennünket. Menjen tehát, még pedig tüstént! Quélus és Schomberg, siessetek és nyittassátok ki nevemben a Louvre kapuját s ugyancsak az én parancsomra a fővadászmester úr távozása után nyomban zárassátok be!

Monsoreau gróf leforrázva távozott a király szobájából.

- Nemde, csak szeszélye ez a királynak? - kérdezte Monsoreau az előszobában őrködő két ifjú nemestől.

- Ugy van! - felelték azok röviden.

Mikor Monsoreau a király lakosztályából távozott, egy pillantást vetett az anjou-i herceg lakosztálya felé, mintha az a gondolata támadt volna, hogy jó lenne a herceget értesíteni; csakhogy Quélus és Schomberg nem tágítottak mellőle, ami azt a gyanut ébresztette benne, mintha őt ez a két ifjú fogolyként kisérné valahová, s gyanuja csak akkor oszlott el, mikor kivül volt a Louvre kapuján.

- Most pedig - csend! - parancsolta a király, mikor Schomberg és Quélus is visszatért. - Jertek velem mind a négyen!

- Hová megyünk, Sire, - kérdezte az óvatos Épernon.

- Aki követ engem, az majd megtudja! - felelte kurtán a király.

A négy ifju nemes fölcsatolta a kardját s követte a királyt, aki lámpással kezében mutatta az utat a titkos folyosón végig, egészen az anjou-i herceg lakosztályának bejáratáig.

Egy szolga virrasztott a folyosón, de mielőtt még értesíthette volna a gazdáját, a király megragadta a karját és megparancsolta neki, hogy meg ne mukkanjon; egyuttal a négy ifju gondjaiba ajánlotta a szolgát, akit azok egy kis szobába csuktak be.

A király tehát személyesen nyitotta ki a herceg hálószobájának ajtaját. A herceg csak az imént feküdt le, ringatózva ama vérmes remények közt, amelyeket az elmult nap és este eseményei ébresztettek életre benne. Életében soha még ilyen közel nem képzelte magát a népszerüség boldogító tudatához. Csak az imént dobta az asztalra azt a levelet, amelyet Monsoreau gróf adott át neki Guise herceg megbizásából, aki a szivére kötötte, hogy el ne maradjon valahogy a holnap reggeli tisztelgésről a király hálószobájában. Nagy volt tehát a meglepetése, mikor a titkos folyosó ajtaja megnyilt s azon át a király a szobájába lépett.

A király intett a négy barátjának, hogy maradjanak a küszöbön, maga pedig egyenesen a herceg ágyához lépett szótlanul, de komoran összeráncolt homlokkal.

- Sire! - szólalt meg zavartan a herceg. - Ez a megtisztelő látogatás olyan váratlanul ért, hogy...

- Hogy szinte megijesztett, nemde, öcsém? - fejezte be a király. - Értem, értem, ezt a riadalmat, de maradj csak, föl ne kelj!

- De... Sire... engedje meg - hebegte a herceg zavarában, maga felé huzgálva azt a levelet, amelynek olvasását épp az imént fejezte be.

- Olvastál? - kérdezte a király.

- Igen, Sire!

- Bizonyára érdekes olvasmány lehet, ha ily késő éjjeli órákban is ébren tudott tartani.

- Oh, nem éppen olyan fontos - felelte a herceg fagyos mosollyal ajkán - nem fontos, csak éppen az esti postámat néztem át.

- Hát igen, ezt is megértem! - jegyezte meg a király. - Az esti posta - Vénus postája... De nem, alighanem tévedtem! Iris vagy Mercur által közvetített postán érkezett levélre nem szoktak ilyen nagy pecsétet alkalmazni.

A herceg hirtelen elrejtette a levelet.

- Ugy látszik, nagyon bizalmas levél lehet! - jegyezte meg a király fagyos mosollyal.

A herceg e mosoly láttára jobban megijedt, mintha bátyja a fogát csikorgatva rohant volna reá, de iparkodott nyugalmat erőszakolni önmagára.

- Felségednek talán bizony valami bizalmas közölni valója van számomra? - kérdezte a herceg, aki most észrevette, hogy az ajtó küszöbén álló négy nemes ifjú jóleső érzéssel nézi ezt a jelenetet!

- Azt, amit én mondani akarok önnek uram - felelte a király, nyomatékosan hangsulyozva a megszólitást - engedje meg, hogy tanuk előtt mondhassam el önnek. Ide urak! - fordult a király a négy ifju nemes felé. - Idefigyeljenek, a király megengedi önöknek!

A herceg hirtelen fölkapta a fejét.

- Sire! - szólalt meg a herceg gyülölettel és ádáz haraggal szemében, amelyet ez az ember a kigyótól lesett el - mielőtt egy rangombeli embert bántalmazna, előbb ki kellett volna önnek utasítania engem a Louvre-ból; anjou-i kastélyomban legalább mint háziur, szembe néztem volna Felségeddel!

- Ön azonban elfelejti - felelte a király maró gúnnyal szavában, - hogy bárhol is az én - alattvalóm. És az én alattvalóim bárhol is az én házamban vannak! Mert - istennek legyen hála - király vagyok!... Franciaország királya!

- Sire! - kiáltott föl a herceg haraggal. - A Louvre-ban vagyok... édesanyámnál...

- Az édesanyja pedig - én nálam van!... De hagyjuk! Ide azzal a levéllel!

- Sire, gondolja meg - felelte a herceg - olyan parancsot intéz hozzám, amely nem méltó egy nemes emberhez, s olyat követel tőlem, ami csak az ön rendőrtisztviselőjéhez illenék!

A Király elsápadt.

- Ide azzal a levéllel, ha mondom! - parancsolta a király.

- Felség, gondolja meg, egy - nő leveléről van szó!

- Vannak női levelek, amelyeket örömmel lát az ember; de vannak olyan női levelek is, amelyek - veszedelmesek! Például az - édesanyánk levelei! - felelte a király fagyos nyugalommal.

- Bátyám! - kiáltotta Ferenc herceg.

- Azt a levelet akarom, uram! - kiáltotta föl a király, lábával toppantva. - Különben négy svájci katonával tépetem ki a kezéből!

A herceg hirtelen kiugrott az ágyból s a kezében összegyűrt levelet a kandalló tüzébe akarta dobni, a király azonban észrevette öccse szándékát s a kandalló elé állott.

- És megtenné ezt velem, Felség? - kérdezte a herceg. - Az öccsével?

- Oh, nem, nem az öcsémmel! - felelte a király - hanem a halálos ellenségemmel teszem meg! Nem az öcsémmel, hanem az anjou-i herceggel, aki egész este Páris utcáin futkosott Guise herceg lova nyomában, s aki valamelyik összeesküvő Guise herceg levelét rejtegeti előttem.

- Rendőrsége, Sire, ezuttal téves nyomon jár! - felelte a herceg.

- A levél pecsétjén láttam azt a lotharingiai nevezetes három rigót, amely el akarja nyelni a francia liliomot. Adja ide azt a levelet, az áldóját, vagy...

A király az öccse elé lépett s kezét annak vállára tette.

Mikor Ferenc a király kezét vállára nehezedni érezte s észrevette a négy ifjú fenyegető pillantásait, az ágya felé hátrálva térdre vetette magát s elkezdett kiabálni:

- Segítség!... Segítség!... A bátyám meg akar öletni!

E szavakra, amelyekből halálos félelem érzett ki, a király hirtelen föleszmélt, s a haragja, amely különben sem volt olyan kérlelhetetlen, mint amilyennek mutatta, csillapulni kezdett. Eszébe jutott, hogy öccsének bizony minden oka megvolt a félelemre, mert hiszen családjában a testvérgyilkosság nem volt ritka a multban sem.

- Ne, ne féljen, uram! - mondotta a király. - Nem akarom én önt bántani! Ön szembeszállt velem, vallja be tehát, hogy le van győzve! Ön jól tudja, hogy a király az úr; ha pedig eddig nem tudta volna: hát most már tudja! Ismerje be ezt és mondja ki hangosan!

- Oh, igen, igen bátyám, kijelentem, sőt ha kell: hangosan kikiáltom! - esengett a megszeppent herceg.

- Akkor hát rendben van! De azt a levelet!... Azt a levelet adja ide, a király parancsolja!

A herceg a földre ejtette a levelet, melyet a király fölszedett a földről s olvasatlanul a tarsolyába csusztatta.

- Ez minden, Felség? - kérdezte herceg sanda nézéssel.

- Nem, ez még nem minden! - felelte a király. - Lázadozó magatartása szükségessé teszi, hogy egyelőre, további parancsomig, a szobát őrizze, amig az ön irányában fölmerült gyanum teljesen eloszlik. Önnek itt kényelmes otthona van, tömlöcnek éppen nem mondható. És jó társaságban is lesz része, igaz, hogy az ajtón kivül - mert ez éjjel ez a négy nemes ifju fog őrködni az ön álmai fölött. Holnap reggel svájci őrség váltja fel őket.

- Tehát barátaimat sem láthatom?... Monsoreau grófot, Ribeirac, Antraguet, Bussy nemes ifjaimat?

- De igen! Ez utóbbi úrról azonban még csevegni fogunk!

- Hogyan, talán bizony valamit vétett Felséged ellen?

- Mint mindig, de kivált ez éjszaka!

- Dehát mit csinált, mit vétett Bussy az éjszaka?

- Nyilt utcán megsértett!

- Felségedet? - kérdezte a herceg szörnyűködve.

- Engem, avagy barátaimat, az már egyre megy!

- Tévedés lehet, Felség - kiáltott fel a herceg diadalmas arccal - Bussy két nap óta ki sem mozdult hazulról, mert otthon lázban fekszik!

A király Schomberg felé fordult.

Schomberg azután elbeszélte, hogy a Coquillière-utca sarkán látta Bussy-t, barátja, Remy orvos oldalán; noha ő életveszedelemben forgott: Bussy rá se hederített, pedig mint nemes embernek, kötelessége lett volna az ő segítségére sietni.

- Én ebből Felség egy kukkot sem értek! - mentegetőzött a herceg. - Saját szememmel láttam Bussy-t az ágyban feküdni, lázban gyötrődni. De ha csakugyan igaz, amit most hallok: akkor ő rútul megcsalt engem!

- Bussy urat - mondotta a király - meg fogom büntetni a többivel együtt, mihelyt az esetet földerítik.

Abban a reményben, hogy ha a király haragja egyenesen Bussy ellen fordul, akkor ő kimarad a játékból: a herceg többé egyetlen védelmező szót nem mondott Bussy érdekében.

- Hogyha Bussy - mondotta a herceg - aki nem akart mellém szegődni, mikor sétára indultam, mégis távozott hazulról: akkor tette ezt olyan szándékból, amelyet nekem - akiről tudja, hogy hű és alázatos szolgája vagyok Felségednek - nem mert bevallani.

- Hallották uraim? - szólt a király. - A herceg azt mondja, hogy Bussy-t ő nem hatalmazta föl!

- Annál jobb! - jelentette ki Schomberg.

- Hogyan értsem ezt? - kérdezte a király.

- Mert akkor Felséged egészen ránk bizhatja, hogyan bánunk el Bussy-vel.

- Jól van, jó! Majd meglátjuk! - felelte a király. - Uraim! Most pedig figyelmükbe ajánlom öcsémet! Adják meg neki azt a tiszteletet, amely őt, mint vérbeli királyi herceget, méltán megilleti!

- Sire! - kiáltott föl ijedten a herceg, mikor a király távozni készült. - Sire, hát csakugyan fogoly vagyok, a barátaim sem látogathatnak meg és kimennem se szabad?

Eszébe jutott ugyanis, hogy holnap okvetlenül szüksége lenne reá Guise hercegnek.

- Sire! - folytatta tovább a herceg, miután észrevette, hogy a király haragja szünőfélben van. - Sire, legalább azt engedje meg, hogy az ön közelében maradhassak, hiszen ott az én helyem! Sőt ott még jobban figyelhetik minden lépésem, mint akárhol másutt. Felség, adja meg nekem azt a kegyet, hogy a közelében maradhassak!

A király, aki a herceg kérését teljesíthetőnek találta, már éppen beleegyezését akarta adni, mikor figyelmét egy magas, nyurga, élénk mozgásu alak kötötte le, aki épp ebben a pillanatban lépett a szobába s kézzel-lábbal integetett a királynak, hogy tagadja meg a herceg kérését.

Chicot volt.

- Nem tehetem, öcsém! - felelte azután a király. - Ön itt jó helyen van, maradjon csak itt!

- Sire! - hebegte kétségbeesetten a herceg.

- Hogyha a francia király igy találja jónak, akkor önnek nem lehet kifogása ellene, uram! - felelte a király fölényesen végigmérve tekintetével a porig megalázott herceget.

- Hát nem megmondtam, hogy én vagyok Franciaország igazi királya! - mormogta magában Chicot.

VII. FEJEZET.

Másnap reggel kilenc óra tájban Bussy nyugodtan fogyasztotta el erősítő reggelijét, amelyet Remy orvosi minőségben rendelt számára, s az előző esti eseményekről beszélgetett.

- Mondd csak Remy - szólalt meg Bussy - nem ismerted föl azt a nemes ifjút, akit tegnap kádban fürdettek meg, mikor a Coquillière-utca sarkánál elhaladtunk?

- De igen gróf úr, s most is a nevén töröm a fejem! - felelte Remy.

- Hát nem ismerted föl nyomban?

- Nem én, mert akkor már nagyon kék volt.

- Hát tudod, Remy, kötelességem lett volna ám kimenteni őt a nép kezei közül, már amint nemes emberekhez illik. Dehát tudod, nagyon elfoglalt a magam dolga.

- Azt hiszem azonban - jegyezte meg Remy, - hogy annál inkább felismert ő minket, mert mikor elhaladtunk mellette, mintha az öklével fenyegetett volna meg bennünket és utánunk is kiáltott valamit.

- Most már annál inkább tudni szeretném, hogy ki volt az a vakmerő, aki engem meg mert fenyegetni!

- Aha, tudom már! - kiáltott föl Remy. - Németül káromkodott s azt mondotta, hogy: „Gott verdamme mich!”

- Hopp, megvan! Schomberg volt! - kiáltott föl diadalmasan Bussy.

- Igen... igen, ő volt, gróf úr!

- Akkor hát kedves Remy, készitsd el ám a kenőcsöket, mert nemsokára szüksége lesz rájuk vagy az ő bőrének, vagy az enyémnek!

- Csak nem ment el az esze, gróf úr, hogy megölesse magát, mikor ilyen pompás egészségnek örvend és olyan boldog? - felelte Remy szemével hunyorítva Bussy-re.

- Ellenkezően! Te nem is tudod, Remy, mily gyönyörüség az, ha akkor teszi az ember kockára az életét egy másik élettel szemben, mikor a legboldogabbnak érzi magát. Biztosítalak, hogy mindig kedvtelenül párbajoztam, valahányszor valami bajomat éreztem; de bezzeg könnyűnek, biztosnak tudtam a kezem, amikor boldognak éreztem magam. Ekkor vagyok én biztos önmagamban, ekkor vagyok igazi elememben! Oh, de nagyszerüen verekednék én ma, mert boldog, nagyon boldog vagyok, amit különben egyedül neked köszönhetek, kedves barátom! - és odanyujtotta kezét az orvosnak.

- Igen, most hálálkodik, gróf úr - felelte Remy - amiért létre hoztam azt a bizonyos boldog találkozást, de bezzeg sajnálkozik majd, ha válniok kell, ami pedig nemsokára bekövetkezik... Hiszen tudja is, hogy Diana Anjou-ba utazik, s engem is elszomorít az a tudat, hogy nekem is válnom kell az én derék - Gertrud kisasszonyomtól!... Ah!

Bussy nem birta elfojtani kacagását, Remy jól szinlelt fájdalmának láttára.

- Hát annyira szereted? - kérdezte Bussy mosolyogva.

- De mennyire!... És ő is szerethet, mert olykor-olykor ugy elver, hogy jobban se kell...

- És te tűröd.

- A tudomány kedvéért!... Kénytelen voltam kitalálni olyan kitünő szert, amely a kék foltokat nyom nélkül eltünteti.

- Akkor hát küldj belőle nehány tégellyel Schombergnek is! No, de ne beszéljünk Schombergről, inkább gondoljunk Monsoreau grófnéra, Méridor Dianára, mert hát tudod...

- Bizony tudom!

- Mikor utazunk, Remy barátom?

- Minél - később, gróf úr.

- S ugyan miért?

- Hát először is azért, mert az a kedves anjou-i herceg tegnap sok rossz fát tett a tűzre, s alighanem szüksége lesz reánk; másodszor pedig azért, mert Monsoreau gróf, aki eddig még semmit sem sejt, legott gyanut fogna, ha mi a feleségével egyidejüleg távozunk Párisból.

- Hát hadd gyanakodjék! Bánom is én!

- Én se nagyon bánnám, gróf úr! Olyan kitünő vívó, mint ön, párbajban súlyos sebet aligha kap; de bezzeg veszedelmesek azok a tőrszúrások, amelyeket orozva intéznek a szerencsés vetélytárs ellen a - féltékeny férjek! Itt van például a szegény Saint-Mégrin esete, akit a mi derék Guise hercegünk küldött a másvilágra.

- Hát hogyha az van megirva a sors könyvében, hogy Monsoreau gróf keze által essem el!...

- Akkor azután - jegyezte meg Remy - Monsoreau grófné egy hét, egy hónap vagy egy esztendő mulva csakugyan felesége lesz az urának, ami már módfölött feldühösítené az ön árva lelkét gróf úr, aki fölülről szemlélné a földi dolgokat, de nem tudná megakadályozni.

- Igazad van, Remy - élni akarok! - mondotta Bussy határozott hangon.

- Rendben van, de nem elég ám csak élni, hanem meg kell fogadnia a tanácsomat is!... Monsoreau gróf ugyanis ez idő szerint roppant féltékeny az anjou-i hercegre, aki - amig önt a láz gyötörte - ott settenkedett, mint valami spanyol lovag, Diana ablaka alatt, de Aurilly barátjáról felismerték. Járjon tehát a kedvébe ennek a derék férjnek - aki voltaképpen nem az! - és még a felesége hogyléte iránt se érdeklődjék, hadd mondhassa el fűnek-fának, hogy ön a nemes ifjak példaképe, aki ékeskedik Scipio minden erényével: mértékletes és erkölcsös!

- Mondasz valamit, Remy! - felelte Bussy. - Most, hogy nem vagyok féltékeny a medvére, hát egyszerüen - megszelidítem! Igazán mulatságos! Most pedig kivánj tőlem bármit, minden kivánságodat könnyen teljesítem, mert végtelenül - boldog vagyok!

Ebben a pillanatban kopogtak az ajtón; Bussy és az orvos egymásra nézett.

- Ki az? - kérdezte Bussy.

- Gróf úr! - jelentette az apród - egy nemes úr várakozik odalenn, aki beszélni óhajt gróf úrral.

- Kicsoda az az úr?

- Egy horihorgas férfi, aki zöld bársonyruhát és rózsaszínű harisnyát visel; az alakja kissé komikus, de az arca becsületes emberre vall.

- Bocsásd be!

Az idegen férfi belépett.

- Ah, Chicot úr! - kiáltott föl Bussy, mikor Remy a mellékszoba ajtaján át eltünt, nem akarván zavarni a bizalmas beszélgetést.

- Gróf úr, egy kis üzletet akarok kötni önnel! - szólalt meg Chicot. - Mit igér nekem, ha én szolgálatot teszek önnek?

- Attól függ, hogy milyen az a szolgálat! - felelte Bussy elég fölényesen, amit azonban Chicot figyelemre se méltatott.

- Uram! - jegyezte meg Chicot egyuttal helyet foglalva s hosszu lábait egymáson keresztbe téve. - Ön engem még hellyel sem kínál meg, amit pedig előre megérdemeltem volna azért a szolgálatért, amit én tenni szándékozom.

Bussy elpirult, de nem válaszolt.

- Gróf úr, ismeri ön a Szent Ligát? - kérdezte Chicot, miután hiába várta, hogy Bussy kérdezzen tőle valamit.

- Sokat hallottam már róla! - felelte Bussy, most már kissé érdeklődve Chicot beszéde iránt.

- Nos, gróf úr, - folytatta Chicot - a Liga becsületes keresztényeknek egyesülése abból a célból, hogy szomszédjainkat, a hugenottákat lemészárolják. Tagja ön a Ligának, gróf úr?... Én az vagyok!

- Chicot úr! - felelte Bussy. - Nem szeretem az olyan kérdéseket, amelyek értelmét nem ismerem. Kérem tehát, válasszon más tárgyat a társalgásra, és én várok még nehány percig, amit az illendőség parancsol reám, melynek elteltével ismétlem önnek, hogy nem szeretem a kérdéseket, de nem szeretem a - kérdezősködőt sem!

- Nagyon helyes, gróf úr! - felelte Chicot nyugodt hangon. - Az illendőség - illő dolog, ahogy Monsoreau gróf szokta mondani, mikor jó kedvében van.

A Monsoreau névre, melyet Chicot látszólag célzatosság nélkül ejtett ki, Bussy hirtelen felfigyelt.

- De térjünk a tárgyra, Chicot úr, tudja, hogy csak nehány perc van még hátra! - mondotta Bussy, aki most arra is gondolt, hogy hátha a gróf küldte ide Chicot-t kémkedni.

- Optime! - kiáltott föl Chicot. - Nehány perc sok is, hiszen annyi idő alatt sok mindenfélét lehet csinálni. Bevallom, hogy azt a kérdést mellőzhettem volna, mert tudhattam, hogy ha a gróf úr még nem tagja a Ligának, hát csakhamar az lesz, mert - az anjou-i herceg már tagja!

- Ki mondotta azt önnek?

- Ő maga mondotta nekem! Hogyha tehát a herceg a Liga tagja: akkor a gróf úr sem vonhatja ki magát e kötelesség alól; ön, aki neki jobbkeze, az áldóját! A Liga jól tudta, hogy mit csinál, mikor egy félkezü embert fölvett tagjai sorába.

- Nos azután? - kérdezte Bussy, de már sokkal udvariasabb hangon, mint az imént.

- Nos, azután? - folytatta tovább Chicot. - Azután pedig, mikor ön a Liga tagja lett, vagy legalább is azt hiszik, hogy a belépése megtörtént, nos - akkor önnel is az történhetik meg, ami őfenségével, az anjou-i herceggel.

- Dehát mi történt őfenségével? - kérdezte Bussy nyugtalanul.

- Uram! - felelte Chicot fölkelve ülőhelyéből s utánozva azt a fölényeskedő hangot, amelyet Bussy használt vele szemben az imént. - Uram, nem szeretem a kérdéseket, s ha megengedi, nyomban hozzáteszem, hogy a - kérdezősködőket sem! Nagy kedvem volna most önre bizni, hogy mit cselekedjék, amint hogy az ön gazdája is a maga esze után cselekedett.

- Chicot úr - mondotta Bussy olyan mosollyal és hangon, amellyel teljesen kiengesztelhette a megsértett vendégét, - kérem önt, mondja meg nekem, hol van a herceg őfensége!

- Fogságban!

- Fogságban?... És hol?

- Szobafogságban. Négy jó barátom figyeli minden mozdulatát: Schomberg, még most is kékre föstve, ahogy ön is tudja, mert hiszen ön épp a műtét közben haladt el arrafelé; Épernon sárga a félelemtől; Quélus vörös a haragtól; Maugiron fehér az unalomtól; a herceg pedig - szinte gyönyörűség nézni! - már kezd zöldülni, ugy hogy mi többiek a Louvre-ban a szivárvány szineiben gyönyörködhetünk.

- Azt hiszi tehát Chicot úr, hogy szabadságom veszedelemben forog?

- Veszedelem?... Talán csak még ebben a pillanatban, mert - ha jól sejtem - már útban is vannak, akik önt le fogják tartóztatni.

Bussy megremegett.

- Szereti ön a Bastille-t, Bussy úr? - kérdezte Chicot. - Tudja, nagyon alkalmas a hely az - elmélkedésre. Laurent Testu úr pedig, a kormányzója, kitünő konyhát tart a galambocskái számára.

- A Bastille-ba akarnak zárni engem? - kérdezte Bussy ijedten fölkiáltva.

- Oda bizony, a hitemre mondom! - felelte Chicot. - A zsebemben van valami parancsféle, amely szerint önt a Bastille-ba kell vezetni. Akarja látni?

És Chicot a térdnadrágjának zsebéből egy szabályszerű királyi rendeletet húzott elő, amely megparancsolja, hogy Louis de Clermont, Bussy d'Amboise gróf urat bárhol legyen is, le kell tartóztatni.

- Quélus fogalmazványa! - jegyezte meg Chicot. - Ugy-e, hogy milyen kifogástalan?

- Akkor hát uram - mondotta Bussy meghatottan Chicot nagylelküségétől - ön igazán nagy szolgálatot tett nekem.

- Meghiszem azt! - felelte Chicot. - Nemde, ön is igy vélekedik, gróf úr?

- Uram! - felelte Bussy. - Kérem önt, bánjon velem úgy, ahogy nemes emberhez illik. Avagy ön más alkalomra vár, hogy árthasson nekem, hogy ezúttal megment? Hiszen ön szereti a királyt, a király pedig nem szeret engem!

- Gróf úr! - felelte Chicot fölállva és meghajolva. - Megmentem, hogy megmentsem önt! Most pedig itélje meg eljárásomat úgy, ahogy önnek tetszik.

- De mondja csak, Chicot úr, minek köszönhetem ezt a nagy kegyet?

- Hát elfelejtette már, hogy jutalmat kértem öntől?

- Oh, Chicot úr, a legnagyobb örömmel!

- Hát megteszi majd valamikor azt, amire kérni fogom?

- Nemesi szavamra fogadom! Ha egyáltalán teljesíthető lesz a kérése.

- No lám! Ez nekem éppen elég! - mondotta Chicot. - Most pedig üljön lóra és - tünjön el! Én pedig a parancsot elviszem oda, ahová szánták.

- Hát nem ön tartóztat le?

- Ugyan gróf úr! Hát kinek vél engem? Én nemes ember vagyok!

- És cserben hagyjam a gazdámat?

- Soh'se csináljon belőle lelkiismereti kérdést, hiszen ő is cserben hagyta önt!

- Ön tetőtől talpig nemes ember, Chicot úr!! - mondotta hálálkodva Bussy.

- Oh, azt én már régóta tudom! - felelte önérzettel Chicot.

Bussy behivta Remy orvost, aki nyomban megjelent, hiszen - az ajtónál hallgatózott.

- Remy! - kiáltozta Bussy. - Remy!... Remy!... Hamar a lovainkat!

- Már meg vannak nyergelve, gróf úr! - felelte nyugodtan Remy.

- Chicot úr! - jegyezte meg Bussy. - Ime, egy okos, ügyes fiatal ember!

- Oh, azt én már régóta tudom! - felelte Chicot Remy-re pillantva.

És mindketten kölcsönösen üdvözölték egymást.

Bussy hamarjában egy csomó aranypénzt tömött a maga és Remy zsebébe, s aztán Chicot-t melegen köszöntve, távozni készült.

- Bocsánat, gróf úr! - szólt utána Chicot. - Engedje meg, hogy végignézzem elutazását.

És Chicot csakugyan lekisérte Bussy-t és Remy-t az istállókig, ahol már két megnyergelt lovat tartott kantárszáron egy apród.

- De hová menjünk? - kérdezte Remy, lova kantárszárát hanyagul kezébe kapva.

- Hát!... - mondotta Bussy, de tovább nem mondotta vagy nem akarta mondani.

- Mit szól - Normandiához, gróf úr? - kérdezte Chicot, aki hozzáértő szemmel nézegette a két pompás lovat.

- Nem uram, az nagyon közel van! - felelte Bussy.

- Hát mi a véleménye - Flandriáról! - találgatta tovább Chicot.

- Az meg nagyon messze van!

- No majd eltalálom én! - szólalt meg Remy. - Menjünk - Anjou-ba! A távolság is legmegfelelőbb, nemde, gróf úr?

- Hát jól van!... Menjünk Anjou-ba! - mondotta Bussy elpirulva.

- Miután immár az irányt is megválasztották - van szerencsém szerencsés utat kivánni önöknek. De megemlékezzék ám rólam - imáiban!

És ezzel Chicot komoly, méltóságteljes lépésekkel távozott.

- Siessünk! - mondotta Bussy. - Hátha még utolérjük őt?

- Gróf ur - jegyezte meg Remy, - hogyha ön segítségére siet a sorsnak, akkor megfosztja azt az érdemétől!

És ezzel elvágtattak...

VIII. FEJEZET.

Chicot, látszólagos fagyos viselkedése ellenére, megelégedetten tért vissza a Louvre-ba: szolgálatot tehetett egy derék ifjú nemesnek, mint amilyen Bussy; előmozdított egy csinytevést és lehetővé tette a király számára azt, hogy akár államcsinyhez folyamodjék, ha a körülmények úgy kivánják. És csakugyan, sok jel arra mutatott, hogy Páris igen mozgalmas napoknak néz elébe! Mindaz, amitől a király félt s mindaz, amit Chicot előrelátott: szinte szóról-szóra bekövetkezett!

Guise Henrik herceg, miután reggel fogadta a Liga főembereit, akik az aláirásokkal telt gyűjtőiveket nyujtották át neki; miután megeskettette ezeket, hogy a Liga fejéül elismerik azt a férfit, akit a király kinevez erre a célra s végül - miután beható megbeszélést folytatott biboros bátyjával és a Mayenne herceggel - fölkereste az anjou-i herceget, akit tegnap este tiz óra tájban látott utoljára.

Chicot sejtette, sőt előre látta ezt a látogatást, s ez ok miatt, mikor Bussy-től távozott, egyenesen az anjou-i herceg palotája elé sietett, amely a Hautefeuille- és a Saint-André-utcák sarkán állott; és csakugyan: alig egy negyed óra elteltével Guise herceget pillantotta meg, amint a Huchette-utca felől errefelé tartott. Chicot az utca szögleténél meglapult és ott megvárta, amig Guise herceg belép a palota kapuján...

Maga az anjou-i herceg szolgája is nyugtalankodott már amiatt, hogy gazdája az éjszakát palotáján kivül töltötte, s Guise herceget Aurillyhez utasította, aki esetleg tudni fogja, hol található fel a herceg, de biz Aurilly sem tudott többet a szolgánál és csak annyit mondhatott, hogy ma már három izben kerestette a herceget a Louvre-ban, ahol mindig azt mondották, hogy a herceg késő éjjel tért vissza a Louvre-ba és még mindig alszik.

- Nem valószinű - jegyezte meg Guise herceg - hogy még tizenegy órakor is aludnék! Hiszen ilyenkor már a király is talpon van. Talán jó lenne, ha személyesen győződnék meg róla, Aurilly úr!

- Már magam is gondoltam erre - felelte Aurilly, a herceg legbizalmasabb embere - de attól tartok, hogy a herceg dehogy is van a Louvre-ban, hanem valami gáláns kaland után jár a városban. Ha pedig csakugyan ez volna az eset: akkor őfensége nagyon rossz néven venné, ha tudakozódnánk utána.

- Én a herceget sokkal megfontoltabb embernek ismerem, hogysem olyan napon, mint a mai, kalandokban törné a fejét! - jegyezte meg Guise herceg. - Menjen csak kérem a Louvre-ba, s meglássa, hogy ott találja a herceget; jelentse neki, hogy beszélni szeretnék vele, mielőtt délután két órakor mindketten a király elé járulnánk. Nemde, ön is tisztában van azzal, hogy nem helyén való még déltájban is aludni - vagy éppen kalandok után futkosni azon a napon, amelyen a király a Liga vezérét jelöli ki.

- Ugy van, herceg - felelte Aurilly - és én mindent elkövetek, hogy őfenségét akár a föld alól is előkeríthessem!

- Menjen, kérem, Aurilly úr - sürgette a herceg - és kerítse elő a herceget! Én addig Bussy urat fogom értesíteni, de délután két órára pontosan megjelenek a Louvre-ban.

Aurilly meghajolt és távozott. Chicot megfigyelte Aurilly távozását és az okát legott eltalálta, de azt is hamarosan átgondolta, hogy ha Guise herceg értesül az anjou-i herceg letartóztatásáról, akkor minden elveszett, vagy legalább is nagy felfordulás következhetik be. Meg kell tehát előznie Aurilly-t és valahogy megakadályozni küldetésének gyors kivitelében. Chicot a rövidebb utat választotta, s hosszú lábaival sikerült is megelőznie Aurilly-t, aki őt már ott

találta a herceg lakosztályának ajtaja előtt, amint tábori széken ülve, önmagával sakkozott. Aurilly ki akarta kerülni a sakkozásban szemmelláthatóan mélyen elmerült Chicot-t, aki azonban hosszú lábait annyira szétterpesztette, hogy az utat teljesen elzárta velük. Aurilly, hogy az ajtón át bejuthasson, kénytelen volt kezével megérinteni Chicot vállát, aki most hirtelen fölfigyelve, beszélgetésbe elegyedett a lantpengető költővel és sokáig tartotta szóval.

- Tudja kedves költő úr - mondotta komoly képpel az udvari bolond - most is a királyt féltem. Hiszen ön is tudja, hogy a sakkjátékban a király nagyon ostoba, jelentéktelen figura, amelynek nincs saját akarata, aki legföljebb egy lépést tehet előre, hátra, jobbra vagy balra, ellenben körül van véve roppant mozgékony ellenségekkel, lovagokkal, akik három mezőnyt is átugranak egyszerre; azután meg egy csapat paraszttól, akik minden oldal felől szorongatják, elannyira, hogyha rosszul vagy éppen félrevezetik a királyt, akkor csakhamar vége! Igaz ugyan, hogy van neki egy udvari bolondja, aki jár-kel, futkároz a sakktábla egyik végétől a másikig, s aki a király előtt vagy mögött foglalhat helyet, csakhogy valójában az a helyzet, hogy minél hűségesebb az a bolond a királya iránt, annál jobban kockáztatja a saját sorsát is, Aurilly úr, s bizony kénytelen vagyok megvallani, hogy a király és bolondja ebben a pillanatban - ime, mint láthatja is! - nagyon kritikus helyzetben van.

- Értem, értem Chicot úr - felelte Aurilly - csak azt nem tudom megérteni, hogy miért éppen az anjou-i herceg ajtaja elé ült tanulmányozni ezt a súlyos sakkhúzást!

- Mert várom Quélust, aki benn van!

- Micsoda?... Quélus benn van a hercegnél? - kérdezte megütközéssel Aurilly.

E párbeszéd alatt Chicot utat engedett ugyan a herceg küldöncének, aki azonban most már nem nyughatott, amig meg nem kérdezte, hogy mit keres Quélus az anjou-i hercegnél...

- Csitt! - felelte Chicot fontoskodó arccal Aurilly füléhez hajolva. - Quélus bocsánatot kér a hercegtől a tegnapi véletlen összekoccanás miatt. A király parancsolta meg Quélus-nak, hogy haladék nélkül kövesse meg a herceget.

- Ah, csakugyan? - felelte Aurilly.

- De hát amióta olyan kitünő a viszony a két testvér közt, bizvást remélhetjük, hogy igazi aranynapok virradnak reánk; a Louvre igazi Árkádia lesz s a két testvér benne: *Arcados ambo*! Ah, bocsánat, Aurilly úr, mindig elfelejtem, hogy ön - zenész!

Aurilly nevetett s kinyitotta az előszoba ajtaját, s mialatt azt elég szélesen nyitva tartotta, azalatt Chicot jelet váltott Quélus-szal, aki különben alighanem már előre ki volt oktatva.

Aurilly-t szivélyesen üdvözölte Quélus, aki ébenfából készült s elefántcsontcirádákkal erezett, pompás tekefogóval játszadozott.

- Bravo! - kiáltotta Aurilly, látván, mily ügyességgel kezeli Quélus ezt a játékszert.

- Ah, kedves Aurilly - felelte Quélus - mikor fogok én olyan jól játszani a tekefogóval, mint ön a - lantján?

- Majd ha olyan hosszú időn át gyakorolja a maga játékszerét, mint én a magam hangszerét! - jegyezte meg Aurilly sértődötten. - De, kérem, hol van és mit csinál őfensége?

- Én is éppen kihallgatásra jelentkeztem nála, de Schomberg megelőzött.

- Ah, hát Schomberg úr is? - kérdezte meglepetten Aurilly.

Mikor egy ajtóval Aurilly megint beljebb jutott, ott találta Schomberget végigterülve egy párnázott zsámolyszéken, amint fúvócsövéből illatos agyaggolyócskákat fújt egy selyemszálon függő aranykarikán keresztül.

- Ah, hát itt is játszanak? - kérdezte Aurilly megütközéssel, mikor belépett a szobába.

- Isten hozta, Guten Morgen! - Aurilly úr! - üdvözölte őt Schomberg félbeszakítva a játékot. - Lássa csak, így ütöm agyon az időt, amig rám kerül a kihallgatás sora.

- De hol van őfensége? - kérdezte Aurilly.

- Csitt! - sugta fontoskodó arccal Schomberg. - Őfensége épp most mossa a fejét Épernon-nak és Maugiron-nak. Ön azonban, aki olyan bizalmas embere a hercegnek, bátran beléphet hozzá, megtalálja őt a festő-műteremben.

És ezzel már tuszkolta is befelé a szegény lantost a következő szobába, ahol nagy meglepetésére Épernon-t pillantotta meg, amint a tükör előtt a bajuszát sodorta, mig Maugiron, aki az ablak közelében ült, olyan képmetszeteket vágott ki, amelyek mellett a knidoszi Aphrodite-Venus templomának domborművei és Tiberius császár capri-szigeti fürdőmedencéinek festményei valóságos szentképek!

Az anjou-i herceg e két mignon közt egy karosszéken ült kard nélkül, de amikor Aurilly-t megpillantotta, legott feléje akart rohanni.

- Csak lassan, Fenség! - mondotta Maugiron. - Bizony még széttapossa a képeimet!

- Istenem, mi ez itt? - kérdezte megütközéssel Aurilly. - Ilyen tiszteletlenül bánnak az én fenséges urammal?

- Kérem, hangász úr, adja ide azt a kis vakarókést! - mordult rá Maugiron.

- Uraim!... Uraim! Hát önök végkép megfeledkeznek arról, hogy kinél vannak?

- Dehogy feledkezünk meg, drága Orpheus, hiszen épp azért kéri öntől a tőrét Maugiron barátom! - jegyezte meg Épernon... - Láthatná, hogy a hercegnek sincs kardja!

- Aurilly, kedves barátom, hát még most sem veszed észre, hogy - fogoly vagyok? - mondotta a herceg szomorú hangon.

- Fogoly?... És kinek a foglya? - kérdezte ámulva Aurilly.

- A bátyám foglya! Avagy nem látod, kik az én börtönőreim?

- Oh, ha én ezt sejtettem volna! - kiáltott föl Aurilly.

- Akkor magával hozta volna a lantját, nemde, Aurilly úr? - szólalt meg mögötte egy tréfás hang. - De én erre is gondoltam, s ime, már itt is van!

Chicot volt, aki csakugyan átnyujtotta a szegény lantpengetőnek a hangszerét.

- És hogy végződött a sakkjátszma? - kérdezte Quélus nagyot ásítva.

- Uraim! - felelte Chicot. - Azt hiszem, hogy a bolond megmenti a királyt, igaz, hogy nem egykönnyen!... Ejh, Aurilly úr, ide azzal a gyiklesővel. Itt van helyette a lantja, cseréljünk!

Aurilly alig birt felocsudni meglepetéséből, de azután szó nélkül engedelmeskedett s leült egy párnára a gazdája lába elé.

- Az egyik már lépre került! - jegyezte meg Quélus. - Most a többin a sor!

E szavak után, amelyekből Aurilly mindent megérthetett, amit eddig nem tudott, Quélus visszament az előszobába, előbb azonban Schomberg fúvócsövét elcserélte a maga tekefogójával.

- Igy van jól! - jegyezte meg Chicot. - Vál[...][1]

És ezzel becsukta az ajtót, magára hagyva a herceg őfenségét kedvelt lantpengetőjével együtt...

[1] Szöveghiány! *(az elektronikus változat szerk.)*

IX. FEJEZET.

A nagy fogadás ideje elérkezett, helyesebben: el kellett, hogy érkezzék, mert dél óta a Louvre megtelt a Liga főbb embereivel, érdeklődőkkel és kiváncsiakkal.

De Páris városa is elküldötte ide a maga néptömegeit, amelyek sűrű sorokban állották körül a Louvre épületét. Ám azért nem kellett félteni a Louvre-t és lakóit! Még nem érkezett el annak ideje, amikor a nép morajló zúgolódása mennydörgéssé fokozódik, lerombolja a falakat s a gazdáikra dönti a kastélyokat. A hű svájci katonák összenevettek a néppel, noha ez is fölfegyverkezett erre a napra, de a nép is viszonozta a barátságos mosolyt.

A királyt a trónteremben tisztjei, szolgái, barátai és a családtagok vették körül, várva, amig a különféle testületek elvonulnak a király előtt, hogy azután elfoglalják a Louvre udvarán részükre kijelölt díszhelyeket. A király igy áttekinthette ellenségeinek népes táborát, amelyre olykor-olykor Chicot hívta föl a figyelmét - aki a trón mögött vonta meg magát láthatatlanul - vagy az anyakirályné egy-egy kézintése szolgált figyelmeztetőül. E pillanatban Monsoreau gróf lépett a terembe.

- Nézd csak, nézd, Henriquet! - szólalt meg Chicot. - Nézd csak a te kedves fővadászmesteredet, igazán megéri a fáradságot! De milyen halovány az arca és milyen sáros a ruhája!

- Csakugyan, ő az! - jegyezte meg a király, magához intve a grófot, aki most feléje indult.

- Mit keres ön a Louvre-ban, gróf úr? - kérdezte tőle a király. - Én önt most Vincennes-ben képzeltem, ahol előkészületeit végzi a vadászat alkalmából.

- Felség - felelte Monsoreau gróf - a vadat csakugyan felhajtottuk hét órára, de immár dél lett és még semmi hír az udvarról. Attól féltem, hogy valami baj történt, azért ide siettem.

- Valóban, gróf úr? - kérdezte a király gyanakodva.

- Sire! - felelte a gróf. - Ha vétettem volna kötelességem ellen, méltóztassék azt túlbuzgalmamnak betudni!... Most pedig - folytatta tovább a gróf kissé tétovázva - ha Felséged parancsolja, nyomban visszatérek Vincennes-be, miután meggyőződtem arról, hogy...

- Ne... ne menjen, gróf! - mondotta a király. - Maradjon itt fővadászmester úr, hiszen ez a vadászat csak éppen szeszélyes kedvemben jutott az eszembe. Maradjon mellettem, mert szükségem van minden hű emberemre, akik közé a gróf úr önmagát is számította, mint akiknek szolgálatára biztosan számíthatok.

A gróf mélyen meghajolt.

- Felség! - kérdezte a gróf - hol parancsolja, hogy helyet foglaljak?

- Engedd át őt nekem egy félórára, Henrik fiam! - sugta oda Chicot halkan a király fülébe.

- Mit akarsz vele csinálni, Chicot?

- Egy kissé megcsiklandozom! Mi ez a kegy neked, Henrik? Ugyis kárpótlással tartozol nekem ezért az unalmas komédiáért, amelyet most végig kell szenvednem.

- Hát jól van, vidd!

- Felség, - szólalt meg ismét Monsoreau gróf - egy izben már bátor voltam megkérdezni: hová parancsolja, hogy helyet foglaljak?

- Ahol jól esik, gróf úr! - felelte a király. - Például itt mingyárt a székem mögött! Ide szoktam állítani legjobb barátaimat.

- Jőjjön csak ide, fővadászmester úr! - szólalt meg most Chicot, helyet csinálva maga mellett a grófnak. - Nem érzi szagát e fickóknak? Az ilyen vad fölhajtására vizsla se kell! Ördög és pokol, gróf úr, ah, mily illat! Ezek itt a vargák, akik most elvonulnak, nyomban utánuk pedig a cserzővargák következnek. Az áldóját, fővadászmester úr, hogyha ezeknek a nyomát is elveszti, hát igazán mondom, hogy megfosztatom a rangjától!

Monsoreau gróf szinlelte, mintha hallgatná, vagyis inkább mintha hallaná, de nem értené Chicot szavait. Nagyon szórakozottnak látszott s nyugtalanul tekintgetett szét maga körül, ami annál kevésbbé kerülte el a király figyelmét, mert Chicot is figyelmeztette rá.

- Tudod-e Henrik - mondotta Chicot a királynak - mit szimatol a fővadászmester úr e pillanatban?

- Nem tudom, nos?

- Öcsédet, az anjou-i herceget!

- Azt ugyan hiába szimatolja! - jegyezte meg a király mosolyogva.

- Mondd csak fiacskám: súlyt helyezel arra, hogy Monsoreau gróf ne tudja meg, hogy hol van az öcséd?

- Szeretném, ha nem tudná meg, sőt azt még inkább szeretném, ha hamis nyomra lehetne csalni őt! - felelte a király.

- Hát várj csak, majd megtévesztem a grófot! - jegyezte meg Chicot. - Mondják, hogy a farkas megérzi a róka szagát, ezuttal azonban csalódni fog!... Kérdezd csak tőle, fiacskám, hogy hol van a felesége?

- Gróf úr! - fordult most a király Monsoreau gróf felé. - Mondja csak: hol van a grófné, nem látom az itt egybegyült hölgyek közt.

A gróf felszisszent, mint hogyha kigyó marta volna meg. Chicot pedig az orrát vakarta s a királyra hunyorított a szemével.

- Sire! - felelte a gróf zavartan. - Feleségem gyöngélkedik, a párisi levegő nem tesz jót neki. Az éjszaka atyja társaságában elutazott, miután a királyné őfelségétől szabadságot kért és kapott.

- És merre vette útját? - kérdezte a király, kapva az alkalmon, hogy elfordíthatta fejét a cserzővargák csoportjától, amely e pillanatban vonult el előtte.

- Szülőföldje, Anjou felé, Sire!

- Annyi bizonyos, hogy a párisi levegő nem kedvező a - másállapotban levő nők számára! - vágott közbe Chicot. - Neked is ajánlom, Henrik, kövesd a gróf úr példáját s küld el valahová a királynét, hogyha...

Monsoreau gróf elsápadt dühében és szikrázó szemmel nézett Chicot arcára, aki a király székére támaszkodva, tenyerére hajtotta le a fejét s szinlelte, mintha figyelmét a paszomántkészítők csoportja kötné le, amely közvetlenül a cserzővargák után következett.

- S ugyan ki mondotta önnek, szemtelen úr, hogy a grófné másállapotban van? - kérdezte Chicot-tól a gróf elfojtott dühvel.

- Hát nem igaz? - felelte Chicot. - Pedig, szerintem, még nagyobb szemtelenség föltételezni azt, hogy nincs másállapotban.

- Már pedig a grófné nincs másállapotban!

- Hallottad, fiacskám, Henrik? - sugta a király fülébe Chicot. - A te fővadászmestered ugyanabban a hibában leledzik, amelyben te!

Monsoreau gróf ökölbe szorította a kezét s gyűlölettől szikrázó, fenyegető tekintetet vetett Chicot arcára, aki erre a kihivó tekintetre azzal felelt, hogy kalapját szemére húzva le, annak vékony, hosszú tolldíszét kigyómódra billegette a levegőben, miközben kaján mosollyal megjegyezte:

- Oh, az a szegény grófné, még bizonyára halálra unja magát útközben.

- Mondottam már, hogy atyjával utazik! - felelte a gróf.

- Hát igen, az apák igen tiszteletreméltó személyek, de - nem szórakoztató társalgók! - jegyezte meg Chicot. - És hogyha csak a báró úr volna az utitársa, bizony... No, de szerencsére...

- Mit mond? - vágott közbe hirtelen a gróf. - Mit akar mondani azzal, hogy - szerencsére!

- Hát azt akarom vele mondani, hogy csodálom az isten végtelen jóságát, hogy - szerencsére valakit küldött a grófné útjába, az egyik jó barátunk személyében, aki különben is a legpompásabb tréfacsináló, s aki, ha találkozik az úton a grófnéval, bizonyára kitűnően elszórakoztatja. Pedig - jegyezte meg Chicot hanyagul - nagyon valószinű, hogy találkoznak, mert hiszen mindketten ugyanazon az úton haladnak. De mintha látnám is őket!... Henrik, neked ugyis nagy képzelőtehetséged van, nem látod: mint haladnak a kanyargós úton, a grófné pedig szinte ájuldozik azoktól a csintalan elbeszélésektől, amelyekkel útitársa mulattatja!

Hát ez még keményebb tőrszúrás volt, mint az első, amely a gróf szívét érte. De nem volt szabad magát elárulnia, hiszen itt van a király, akiben Chicot, az udvari bolond, úgy látszik, hogy szövetséges társat talált; leküzdötte tehát ádáz dühét s nyájas arccal kérdezte Chicot-tól:

- Tehát az ön barátja is Anjou felé utazik, Chicot úr?

- Bátran úgy mondhatta volna gróf úr, hogy a - *mi* barátunk, sőt még helyesebben: az *ön* barátja, mert inkább az öné, mint az enyém!

- Ön valósággal bámulatba ejt engem, Chicot úr! - felelte a gróf. Én ugyanis nem ismerek senkit, aki...

- Pedig annyira jó barátja önnek, hogy gróf úr, csupa szokásból - az imént is őt kereste a tömeg közt, de - hiába!

- Én?... Én kerestem volna valakit a tömegben?... Hát látta Chicot úr?

- Igen, igen bizony fővadászmester úr! - felelte Chicot. - Ön, ön a mult, a jelen és a jövő legsápadtabb fővadászmestere, Nimród-tól Autefort-ig, aki az ön elődje volt.

- Miután látja, hogy hiába töröm rajta a fejemet, kérem, Chicot úr, nevezze néven azt a barátot!

- Ejh, az áldóját, gróf úr, az ön mestersége fölhajtani a vadat! Bizonyság reá az a szegény szarvas, amelyet ma reggel ugrasztott ki a vackából, pedig semmit sem vétett önnek. Mit szólna ahhoz, ha önt zavarnák meg reggeli álmában?

A gróf aggódva hordozta körül tekintetét a király környezetén.

- Micsoda? - hördült föl a gróf, mikor a király mellett egy üres helyet megpillantott. - Az anjou-i herceg?...

- Halló, hó - kiáltott föl Chicot. - Itt a vad!

- Ma utazott el? - kérdezte a gróf.

- Ma utazott el - jegyezte meg Chicot - de lehet, hogy már tegnap este elutazott. Különben kérdezze csak meg a királytól, majd megmondja ő pontosan, mikor tünt el az öccse!

- Az éjszaka! - felelte a király.

- A herceg... a herceg... elutazott! - hebegte a gróf izgalomtól remegő hangon. - Oh, istenem, mit mond, Sire...

- Én csak annyit mondok - folytatta a király, - hogy öcsém elutazott, azaz: az éjszaka eltünt hazulról és még a legjobb barátai sem tudják, hogy hová!

- Ha én ezt tudtam volna! - fakadt ki a gróf dühösen.

- Nos, mit tett volna gróf úr, ha tudta volna? - jegyezte meg a király. - S ugyan mi van abban, ha nehány sikamlós történetkét ad elő a grófnénak. Ferenc a családunk gáláns hősszerelmese és széptevője; az volt már bátyám, IX. Károly király idejében is és az ő most is, az én időmben, aki nem érek rá az asszonyok körül forgolódni. Dehát, ördög és pokol: ez a legkevesebb, amit egy vérbeli hercegtől az udvarnál megkövetelnek, aki különben is a francia szellem megtestesülése.

- A herceg... a herceg elutazott! - ismételte még mindig kétségbeesetten a gróf, megint csak amaz üres hely felé pillantva, ahol a herceg a király mellett rendesen ülni szokott.

- Maradjon már veszteg, gróf úr, ne mozogjon ide-oda szüntelenül, bizony még idegesebbé teszi a királyt! - mordult rá dühösen Chicot. - Az áldóját, de szeretnék a grófné helyében lenni, aki most egy dupla orru hercegben gyönyörködhetik és hallgathatja Aurilly-t, aki úgy játszik a lanton, mint valaha az istenben boldogult Orpheus. Mily szerencsés is a grófné, mily szerencsés, ha mondom!

Monsoreau gróf most már igazán pukkadozott a méregtől.

- Csak lassan, fővadászmester úr! - csititotta Chicot a grófot. - Leplezze hát egy kissé túlcsapongó örömét, ime, a gyűlés kezdődik. Nem ildomos, szabadon nyilvánítani örömünket! Hallgassa meg a király beszédét!

Monsoreau gróf csakugyan kénytelen volt helyén maradni, mert a kis terem szinültig megtelt a küldöttségek tagjaival; a gróf tehát mozdulatlanul állott meg helyén, ünnepélyes magatartást erőszakolva magára. A gyűlés csakugyan megkezdődött: Guise herceg lépett a terembe s amidőn térdet hajtott a király előtt, ijedt és nyugtalan pillantást vetett az anjou-i herceg széke felé, amely most üresen tátongott feléje.

A király szólásra emelkedett; a hirnökök csöndre intették a gyülekezetet.

X. FEJEZET.

- Uraim! - szólalt meg a király az általános csend közepette, miután meggyőződött arról, hogy Épernon, Schomberg, Maugiron és Quélus, akiket tiz svájci katona váltott föl a szolgálatban, csakugyan jelen vannak s mögötte foglaltak állást - Uraim, a király, aki hogy úgy mondjam: az ég és a föld közt foglal helyet, egyformán meghallja az égből és a földről jövő hangokat, vagyis: amit az isten és a nép parancsol. Az erőknek a katholikus hit megvédése céljából egyetlen kötelékbe való egyesítése biztosíték az én alattvalóim boldogulására. Én ezt teljes mértékben megértem! Ezért fogadtam én szivesen nagybátyám, a Guise herceg okos tanácsát. Én tehát a Szent Ligát annak rendje és módja szerint létre jött intézménynek jelentem ki, minthogy pedig az ilyen hatalmas testületnek jó és erős vezére kell, hogy legyen; minthogy az Egyház megvédelmezésére hivatott vezérnek hitbuzgó és lelkes hívőnek kell lennie, és e hitbuzgalom már az illető vezér természetében és rangjában kell, hogy gyökerezzék: elhatároztam, hogy a Liga élére egy keresztény herceget állítok és kijelentem, hogy ez a vezér...

A király itt szándékosan szünetet tartott. Még a szunyogdongást is meg lehetett volna hallani a mély csöndben...

A király most ismételte:

- És kijelentem, hogy ezentúl a vezér - Valois Henrik, aki III. Henrik néven Franciaország jelenlegi királya!

Mikor Henrik ez utóbbi szavakat kimondotta, hangja fokozatosan erősbödött, mintegy ezzel akarva fennenhirdetni diadalát és lelkesíteni híveit, s ugyanakkor végkép elhallgattatni a Liga tagjait, kiknek morajló zúgása elárulta elégedetlenségüket és meglepetésüket. Ami pedig Guise herceget illeti: nos, őt valósággal földig sújtotta ez a váratlan fordulat; kövér izzadságcsöppek hullottak homlokáról s ijedten nézett össze Mayenne herceggel és biboros öccsével, akik a Liga főemberei közt állottak.

Monsoreau gróf most még inkább csodálkozott az anjou-i herceg távolmaradásán, de azután, eszébe jutván a király szavai - amelyek szerint a herceg egyszerűen eltünt, de nem bizonyos, hogy elutazott - nyugalma lassankint ismét visszatért.

A biboros feltünés nélkül odahagyta azt a csoportot, amely eddig őt körülvette s a bátyjához sompolygott.

- Henrik! - súgta a bátyja fülébe a biboros. - Én azt hiszem, hogy a mi életünk itt nincs többé biztonságban! Jó lesz innen minél előbb odábbállni, mert a nép nagyon szeszélyes ám, s meglehet, hogy a királyt, akit ma még gyűlöl: holnap bálványként imádja.

- Magam sem bánom! - jegyezte meg Mayenne herceg. - Várj meg itt, én majd előkészítem a visszavonulást.

Ezalatt a király aláirta a már előre elkészített okmányt, amelyet Morvilliers fogalmazott, aki az anyakirálynén kivül egyedül volt beavatva a titokba; majd gúnyos orrhangon magához szólította Guise herceget, kinek a tollat a kezébe nyomva, rámutatott az okmánynak arra a helyére, ahová a nevét kellett irnia.

- Oda... oda, közvetlenül az én nevem alá! Ugy!... Most pedig adja át a tollat bátyám a biborosnak és Mayenne hercegnek!

Csakhogy Mayenne herceg ekkor már valahol lenn, a lépcsőkön sietett lefelé, a biboros pedig az előszobában tartózkodott. A királynak is feltünt a két herceg távolmaradása.

- Akkor hát adja át a tollat a fővadászmester urnak! - mondotta a király.

Guise herceg ezalatt aláirta az okmányt s a tollat Monsoreau gróf kezébe nyomva, már távozni készült, mikor a király rászólt:

- Várjon csak, kérem!

Mialatt a gyülekezet többi tagjai az ív aláirásával voltak elfoglalva, a király Guise herceggel beszélgetett.

- Kedves nagybátyám! - mondotta a király. - Azt hiszem, az ön eszméje volt, hogy a Liga tagjaiból hatalmas hadsereget kell megszervezni a székváros védelmére. Nos, a hadsereg meg van szervezve, vezére pedig természetesen a - király!

- Ugy van!... Ugy van! - helyeselt a herceg, pedig maga sem tudta, hogy mit mond.

- De arról sem feledkeztem ám meg, hogy van még egy másik hadsereg is, amelynek szintén vezérre van szüksége! Ez a szerep pedig a királyság első katonáját illeti meg! Amig tehát én a Liga hadseregének vezetését veszem át: addig a rendes sorkatonaság vezetését - önre bizom bátyám!

- És mikor kell elutaznom a parancsnokság átvétele céljából? - kérdezte a herceg.

- Tüstént! - felelte a király.

- Henrik!... Henrik! - hangzott föl most Chicot szava, de a király vagy nem hallotta, vagy nem akarta meghallani, s mire Chicot utat tört magának a királyhoz, akkor már késő volt megakadályozni cselekedetében. Guise herceg kinevezése a már előre elkészített okmány alapján megtörtént, hiába fintorgatta Chicot az orrát.

A három Guise testvér a Louvre előtt találkozott, ahol mind a hárman lóra ültek s tiz perc mulva már a város falain kívül vágtattak tova...

Ezalatt a gyülekezet lassankint oszladozni kezdett, s „Éljen a király!”... „Éljen a Liga!” kiáltások hangzottak fel innen is, onnan is.

- Hála istennek! - sóhajtott föl a király. - Legalább egy súlyos probléma megoldásán is túl vagyok!

- Ezt ugyan jól megcsináltad, fiacskám! - jegyezte meg Chicot bosszús hangon.

- Sta bene!... Jól csináltad, fiam! - mondotta a király anyja: Medici Katalin, mosolyogva szorítva meg a kezét a királynak.

- Oh, Sire!... Sire! - kiáltozták az udvaroncok, minden oldalról körülvéve a királyt. - Milyen ügyes sakkhuzás volt, milyen eszme!...

- Ezek azt hiszik, hogy a pénz mannaként hull az égből az ölükbe! - jegyezte meg Chicot, a füléhez hajolva a királynak.

A királyt diadalmenetben kisérték udvaroncai a lakosztályába, csak éppen Chicot korholta és kritizálta kegyetlenül a gazda cselekedetét, ami a királyt kínosan érintette.

- Ejh, Chicot barátom! - vonta őt kérdőre a király, mikor ketten magukra maradtak. - Tudod-e, hogy már untatni kezd a te örökös siránkozásod. Neked semmi sem tetszik, amit én teszek. Ördög és pokol! Nem kivánok én tőled nyájasságot, csak éppen - józan, okos elmét!

- Igazad van fiacskám! - felelte Chicot. - Mert erre van a legnagyobb szükséged!

- Ismerd el legalább, hogy a csinyt jól csináltam!

- Hát éppen ez az, amit nem akarok elismerni.

- Ah!... Te féltékeny vagy reám, király uram! - jegyezte meg gúnyosan a király.

- Én, király?... Isten mentsen! - szabadkozott kétségbeesetten Chicot. - Ha féltékeny akarnék lenni, akkor nem királyra lennék féltékeny avagy irigy!

- Hát arra felelj nekem, Chicot: én vagyok-e a Liga királya? Igen, vagy nem?

- Kétségtelenül, de...

- Nos, mi az a de?

- De nem vagy többé - Franciaország királya! - felelte nyomatékos hangon Chicot.

- Dehát akkor ki a királya, ha nem én?

- Bárki, csak éppen nem te vagy fiacskám!... Legelsőbben is az öcséd!

- Ferenc, akit fogolyként őriztetek?

- Akár fogoly, akár nem, annyi bizonyos, hogy ő felkent király, mig te nem vagy az, Henrik!

- És ki szentelte föl?

- Guise biboros!... Különben gratulálok a rendőrségedhez, Henrik! Párisban, a Szent-Genovéva-templomban harminchárom személy jelenlétében megkoronáznak és fölszentelnek egy királyt! És neked erről tudomásod sincs!

- Ördög és pokol! - kiáltott föl szörnyüködve a király. És te tudtad ezt, Chicot?

- Hát persze, hogy tudtam.

- És honnan tudhattad te azt, amit én nem tudok?

- Hja, Henrik!... Neked Morvilliers a rendőröd, én pedig a magamé vagyok!

A király komoran nézett maga elé s összeráncolta a homlokát.

- De számláljunk csak tovább, Henrik: kit lehet még francia királynak tekinteni?... Az anjou-i herceget már említettem!... De itt van mingyárt Guise herceg...

- Guise herceg?...

- Igen, Guise Henrik herceg, a sebhelyes!

- Derék egy király mondhatom! - jegyezte meg kicsinylőleg a király. - Száműztem őt a - hadsereghez!

- Hm! Hát téged is száműztek Lengyelországba, és mégis itt vagy! Mintha bizony La Charité vára messzebb volna a Louvre-tól, mint Krakó Páristól! Hát azt nevezed te sikerült csinynek, Henrik, hogy Guise herceget száműzted a hadsereghez, vagyis: harmincezer kitünő harcos élére állítottad! És pedig milyen hadsereg élére! Nem olyan ám az, mint a Liga hadserege!... Nem bizony! Guise Henrik hercegnek épp ilyen hadseregre volt szüksége; harcedzett, ágyúfüsttől barnított katonákra, akik husz olyan hadsereget fölfalnak, mint a milyen a Liga hadserege! Elannyira, hogyha egyszer Guise hercegnek eszébe jutna, hogy király akar lenni: akkor csak belefuvat a trombitákba s a hadseregét a főváros ellen vezetve, odakiáltja katonáinak: „Fiúk előre! Nyeljük el Párist Henrik királlyal és a Louvre-ral együtt!” - És azok a fickók megcsinálják, ahogy én ismerem őket!

- Csak éppen egyetlenegy dologról feledkezik meg nagytudományu tisztelt politikus barátom! - jegyezte meg Henrik gúnyosan.

- Ah, lehetetlen! - felelte Chicot. - Ha megfeledkeztem valamiről, akkor az legföljebb egy - negyedik király lehet!

- Nem, oh nem arról van szó! - mondotta Henrik fölényes hangon. - Ön elfelejti, tisztelt uram, hogy ha valaki Franciaország királya óhajt lenni, mikor egy Valois viseli a koronát - akkor bizonyos számú ősökre kell tudni visszatekinteni. Hogyha öcsémnek, az anjou-i hercegnek támadnak ilyen gondolatai, még csak hagyján, mert hát ő is Valois, vérbeli királyi herceg, s köztünk mindössze az elsőbbszülöttség döntött. De Guise herceg?... Ugyan menjen, uram!... Tanulmányozza csak egy kissé a cimertant, és akkor mondja meg, vajjon Franciaország lilioma nem jobb családból származik-e, mint a lotaringiai - rigó?

- Ejh, ejh, Henrik, már megint egy tévedés! - felelte feddő hangon Chicot.

- Hogy mondtad, tévedés? Ugyan, eredj, Chicot!

- Hát persze, hogy tévedés! Guise herceg jobb családból származik, mint te, Valois Henrik!

- Ön megbolondult, Chicot uram? - jegyezte meg fölényesen a király.

- Ejh, hiszen én hivatásszerüen vagyok bolond!

- Nem, nem ugy, hanem igazán megbolondultál, Chicot, kötözni való bolond vagy. Tanulj meg olvasni, barátom!

- Hát jól van, Henrik, te, aki tudsz olvasni, itt van ni, olvasd! - felelte Chicot, kihuzva kebeléből azt a pergament, amelyre Nicolas David mester irta rá a Guise-család állítólagos genealógiáját, amelyet a pápa jóváhagyásával hoztak vissza Avignon-ból s amely a Guise-családot egyenesen Nagy Károlytól származtatja le.

Henrik király elsápadt, amint tekintete az okmányra s a pápai pecsétre esett.

- Nos, mit szólsz hozzá, Henrik? - kérdezte gúnyos hangon Chicot. - Ugy-e, hogy a francia liliom milyen messzire elmarad? Az áldóját, mintha a rigók túl akarnák szárnyalni Caesar sasmadarait! Jól vigyázz, fiacskám!

- Hogyan jutottál ez okmány birtokába, Chicot?

- Egy ügyvéd vánkosa alatt volt elrejtve.

- Hogy hivják azt az ügyvédet?

- Nicolas David mester, Lyonban.

- És ki találta meg Lyonban az ügyvéd párnája alatt?

- Egyik jó barátom, egy szerzetes! - felelte Chicot.

- Hogy hivják?

- Gorenflot!

- Hogyan? - kiáltott föl meglepetten a király. - Az a lázító szónok, aki tegnap engem is megsértett? Egyébként jó politikai érzéke lehet. Tehát ő csente el az ügyvédtől?

- Mit, elcsenni? - felelte fölháborodva Chicot. - Erőszakkal vette el tőle!

- Nicolas David-tól, ettől a párbajhőstől erőszakkal? - kérdezte a király hitetlenül rázva a fejét.

- Igen, bizony, attól a párbajhőstől!

- De hiszen akkor igen derék legény lehet ám a talpán, a te jó barátod!

- Akárcsak Bayard!

- Különös, hogy e szép fegyvertény után nem jelentkezett nálam jutalomra!

- Szerényen, alázatosan visszament a kolostorba, s egyetlen kivánsága csak az: felejtsék el, hogy ő egyáltalán kimozdult onnan!

- Chicot - mondotta a király - szavamra mondom, hogy az első megüresedő apátságra őt nevezem ki!

- Köszönöm az ő nevében, Felség!

XI. FEJEZET.

A Liga e nagy napja mozgalmas és fényes véget ért, mint ahogy kezdődött. A király barátai örvendeztek, a Liga szónokai Henrik testvért dicsőitették és szentté avatni készültek. A kegyencek azt hangoztatták, hogy az oroszlán végre fölébredt; a Liga tagjai ellenben: végre a róka is belekerült a csapdába! Minthogy pedig a franciák alaptermészete a hiúság és mert a szellemileg alacsonyabbrendü vezéreket nem szeretik: maguk az összeesküvők is örültek annak, hogy a király túljárt az eszükön. Az is igaz azonban, hogy a főkolomposok gondoskodtak a maguk személyes biztonságáról.

A három Guise herceg, mint láttuk is, lóhalálban hagyta el Párist, főügynökük, Monsoreau gróf pedig előkészületeket tett az elutazásra, hogy az anjou-i herceget útközben utólérje. Abban a pillanatban azonban, mikor a gróf távozni készült a Louvre-ból, Chicot toppant az útjába. A Liga tagjai már valamennyien eltávoztak, Chicot tehát nem aggódott többé királya miatt.

- Hová, hová oly sietve, fővadászmester úr? - kérdezte Chicot.

- Őfenségéhez, az anjou-i herceghez csatlakozom! - volt a lakonikus válasz.

- Hm!... Őfenségéhez?

- Igen, mert nyugtalankodom miatta! Nem olyan időket élünk, mikor egy vérbeli királyi herceg megbizható kiséret nélkül indulhatna utra!

- Hát ami azt illeti, magam is aggódom őfensége miatt! - jegyezte meg Chicot.

- S ugyan miért? - kérdezte a gróf s gyanakodva nézett Chicot arcára.

- Azt rebesgetik, hogy a herceg - meghalt! - súgta fontoskodó arccal a gróf fülébe.

- Hah! - kiáltott föl a gróf a meglepetés hangján, amelyből azonban mintha kicsendült volna némi öröm is. - Hiszen azt mondotta ön az imént, hogy úton van!

- Hát tetszik tudni, gróf úr - felelte Chicot - én nagyon hiszékeny ember vagyok, még a kézzelfogható hazugságot is elhiszem; most azonban minden okom megvan, hogy azt higyjem, hogy a herceg úton van ugyan, de a - másvilág felé.

- De lássuk csak, mire alapítja ebbeli föltevését?

- Nagyon egyszerü az okoskodás, gróf úr! A herceg tegnap este lépte át a Louvre küszöbét, s azóta senki sem látta távozni innen.

- És Aurilly?

- Eltünt!

- Hát nemes ifjú barátai?

- Eltüntek!... Eltüntek!

- Ugy-e, hogy csak tréfálni méltóztatik Chicot úr?

- Ha nem hiszi, hát kérdezze meg magától a királytól, gróf úr!

- Őfelségét csak nem lehet kivallatni!... Viszont az is igaz, hogy mindenáron meg kell tudnom a valóságot! - mondotta a gróf s egyenesen a király lakosztálya felé indult.

A királyt azonban nem találta szobájában, mert - mint ott mondották neki - az anjou-i hercegnél van látogatóban.

- Hallotta, Chicot úr? - kérdezte a gróf Chicot-tól. - Azt mondják, hogy a király az anjou-i hercegnél van látogatóban. A herceg tehát nem halt meg!

- De nem sok hijja! - jegyezte meg Chicot titokzatos mosollyal.

Monsoreau gróf mindezekből a megjegyzésekből nem tudta a valóságot kihámozni; azt ellenben bizonyosra vette, hogy a herceg nem távozhatott el a Louvre-ból. Csak arról nem tudott magának számot adni: miért, mily kényszerítő ok miatt maradt távol a herceg a Liga ülésétől ezekben a sorsdöntő órákban!

A király csakugyan az anjou-i herceget kereste föl, ahová a fővadászmester úr már nem követhette; kénytelen volt tehát a folyosón várakozni és ott bevárni a hireket.

Említettük már, hogy a király által az anjou-i herceg őrizetére kirendelt négy kedvelt udvaroncot a Liga ülésének idejére svájci zsoldosok váltották föl, az ülés végeztével azonban - bármily kellemetlen volt is a négy mignon-nak - ismét csak őket bizta meg a király a herceg őrizetével. Ismét elfoglalták tehát őrhelyüket, még pedig Schomberg és Épernon a szalonban, Maugiron és Quélus a herceg lakószobájában.

Quélus és Maugiron - tudomást se véve a herceg és Aurilly jelenlétéről - a Liga ülésének lefolyását beszélték meg egymás közt, természetesen erősen szinezve azokat a mozzanatokat, amelyek a herceget különösen érdekelhették: hogy a király szerteágazó összeesküvésnek jött a nyomára, s a főcinkosok máris lakat alatt vannak; bármily jószivű legyen is a király, ezuttal nem ismer kegyelmet.

- Bizony még megérjük, hogy ismét divatba jön az a rettenetes kivégzési mód, tudniillik a zsákbafojtás! - jegyezte meg Quélus.

- S ugyan mi lehetett az? - kérdezte Maugiron kiváncsian.

- Még azt sem tudod?... No, majd elmondom: egy királyi ötlet, amely 1350-ben valósult meg. Egy embert és három vagy négy macskát gyömöszöltek bele egy közös zsákba s azután behajították őket a Szajnába. A macska mint tudva van, nem szereti a vizet; no már most, mikor a vizből ugyancsak bőven kijutott nekik, dühükben az emberre vetették magukat, mert azt hitték, hogy a fürdőt az embernek köszönhetik. Hogy azután mi történt ebben a zsákban; milyen élet-halálküzdelem fejlődött ki az ember és a macskák közt: azt senki sem tudja, de jobb reá sem gondolni!...

- Csodálom a te kimeríthetetlen tudományodat, Quélus! - áradozott Maugiron. - Mondhatom, hogy nagyon érdekes társalgási téma, s ami fő: éppen alkalmi! Tehát ilyen és ehhez hasonló kivégzési mód vár az összeesküvőkre?

- Nem hinném, legalább is ami a vezéreket és a főcinkosokat illeti! - felelte Quélus, kárörömmel pillantva oldalt a hercegre és a társára. A vezéreknek joguk van a nyilvános kivégzést követelniök hóhérbárd által. De ami a lógósokat illeti - értem alatta a kegyenceket, apródokat, fogadósokat, lantpengetőket...

- Uraim! - pattant föl e szóra sértődötten Aurilly.

- Soh’se törődj velük, Aurilly! - jegyezte meg látszóan nyugodtan az anjou-i herceg. - Ezek a gúnyolódások nem érnek föl hozzám, vérbeli királyi herceghez, sem családomhoz!

- Ugy van, herceg! - felelte rá Quélus. - Mert azokkal még szigorúbban bánnak el: lenyakazzák őket! Példa reá Nemours herceg, akit XI. Lajos, a nagy király kivégeztetett.

A két kegyenc eddig ért beszélgetésében, mikor a szalon felől zaj hallatszott föl s nyomban utána a küszöbön megjelent a - király.

Ferenc herceg talpra ugrott.

- Sire! - kiáltott föl méltatlankodva a herceg. - Az igazságérzetéhez fordulok segítségért azokkal a sértésekkel szemben, amelyeket az ön kegyelt udvaroncai részéről védtelenül kell elszenvednem!

A király azonban mintha nem is hallotta volna öccse e szavait.

- Jó napot, Quélus! - mondotta a király, megcsókolva az arcát kegyelt emberének. - Örvendek, ha láthatlak! És te, szegény Maugiron, hogy érzed magad?

- Halálra unom magam, Felség! - felelte Maugiron. - Azt hittem, hogy mulatságosabb feladat vár reám, mikor fenséges öccsének őrizetével bizott meg Felséged.

- Ime, most a saját fülével hallhatja Sire, mily sértésekkel halmoznak el engem! - mondotta a herceg panaszos hangon. - Nem hinném, hogy Felségednek ez lett volna a célja!

- Csend, uram! - felelte a király, még csak hátra sem fordulva öccse felé. - Nem szeretem, ha foglyaim panaszkodnak!

- Dehát a mi családi ügyünk elintézéséhez van-e szükség egyáltalán tanura? - kérdezte a herceg szemrehányó hangon.

- Igaza van, uram! - felelte a király. - Uraim, hagyjanak bennünket magunkra!

A két mignon nyomban távozott, de magával vonszolta Aurilly-t is.

- Ön az én koronámra vágyik, kedves Eteokles barátom! - mondotta a király, mihelyt magára maradt az öccsével. - Ön a Ligát csak eszközül használja ellenem, hogy a trónra ülhessen. Páris egyik eldugott kicsiny templomában önt már királlyá szentelték, hogy egyszeriben fölkent királyként mutatkozzék be a párisiaknak.

- Felség, hát engem meg sem hallgat? - kérdezte a herceg félelemtől reszketve, látván a király kitörni készülő haragját.

- Mire való az? Hogy hazudjék, avagy, hogy olyan dolgokat meséljen el itt nekem, amelyeket én talán jobban ismerek, mint ön! De nem: ön ugyis hazudnék, uram, mert ha őszintén beismerné mindazt, amit ellenem vétett, akkor megérdemelné a halált! Ön tehát hazudnék, már pedig én önt meg akarom kimélni ettől a szégyentől!

- Felség, beszéljen nyiltabban, nem értem, mivel vádol engem! - szólt kétségbeesetten a herceg.

- Hát majd érthetőbben is megmagyarázom! - ordította most a király, hogy szinte harsogott. - Ön összeesküdött ellenem, mint ahogy összeesküdött annak idején bátyám, IX. Károly ellen; csakhogy akkor Henrik navarrai király segítségével, ma pedig - Guise herceg áll az ön háta mögött! Mondhatom, szépen kieszelt terv, amely önnek méltó helyet biztosított volna a trónbitorlók történetében. Azelőtt csúszva-mászva közeledett áldozatához, mint a kigyó; ma: harapni akar, mint az oroszlán! A korábbi fondorlat helyett nyilt erőszak; méreg után - a kard!

- Méreg?... Mit akar ezzel mondani, Sire? - kiáltott föl a herceg sápadtan a tehetetlen dühtől és - Eteokles példájára - azt a helyet keresve, ahol Polyneikes-t lángoló tekintetével halálra sérthetné, miután sem tőr, sem kard nem volt nála. - Miféle méregről beszél, Sire?

- Arról a méregről, amellyel megmérgezted bátyánkat, IX. Károly királyt s amelyet voltaképpen Henrik navarrai királynak, saját bűntársadnak szántál! No, de hiszen mindenki ismeri már az efféle mérgezési eseteket; édesanyánk sokszor folyamodott hozzá. Oh, én jól értem, hogy miért nem mertél soha a szemem közé tekinteni, de most felszólítalak, hogy nézz a szemembe, és légy róla meggyőződve, hogy egy olyan vivásu ember, mint amilyen te vagy: engem nem pusztíthat el - soha! - s ez utóbbi szavakat harsogva vágta a herceg szeme közé a király, aki fenyegető tekintettel közeledett öccse felé.

Az anjou-i herceg szinte megingott e nem várt erélyes támadás hatása alatt, de a király kiméletlenül folytatta tovább:

- Igen, a kard!... A kard! Szeretnélek itt, e szobában látni téged egy szál karddal a kezedben - velem szemben. A fondorlatban már legyőztelek, Ferenc, mert magam is kacskaringós utat tettem meg, amig Franciaország trónjáig juthattam. Ha tehát ismét fondorlatot forgatsz elmédben, figyelmeztetlek: jól vigyázz, hogy ne utánozzál, hanem mulj fölül engem, öcsém! Ismétlem, hogy áskálódásoddal és furfanggal nem sokra mégy, nyilt harcban pedig el fogsz esni! Ne próbálj tehát szerencsét sem így, sem amugy, mert ettől a pillanattól kezdve mint király, mint mester, mint zsarnokod bánok el veled, visszakergetlek a magad sötét világába, ellenőrzöm minden lépésedet s a legelső gyanús megmozdulásra kinyujtom feléd erős kezemet és irgalom nélkül odadoblak téged a hóhér bárdja alá!... Ime, ezeket akartam én neked tudtodra adni öcsém; ezért akartam én négyszem közt beszélni veled, Ferenc, és ezért rendelem el én barátaimnak, hogy ma éjszakára hagyjanak téged magadra, hogy zavartalan magányodban elgondolkozhassál szavaim jelentőségéről... Hogyha az éjszaka jó tanácsadó - amint mondani szokták - akkor ez a mondás elsősorban is a foglyokat illetően állja meg a helyét!

- Igy tehát - jegyezte meg a herceg - Felségednek egyszerű szeszélye, rossz álma következtében megfogamzott gyanuja alapján jutottam vád alá és lettem kegyvesztett?

- Nem igy, öcsém! - felelte a király. - Az én igazságérzetem helyezett téged vád alá!

- De mondjon legalább egy bizonyos határidőt, ameddig fogságom tart, hogy tudjam magam mihez tartani!

- Amikor fölolvassák előtted az itéletet: akkor azt is meg fogod tudni!

- Az édesanyámat sem láthatom?

- Ugyan miért? Mi célja lenne? - jegyezte meg a király. - Annak a hires vadászati könyvnek csak három példánya volt még meg az egész világon: az egyik a bátyám halálát okozta és megsemmisült; a második példány Firenzében, a harmadik Londonban van. Igy tehát nekem nincs mitől félnem. Különben is, nem vagyok olyan szenvedélyes vadász, mint amilyen szegény bátyám volt. Ferenc öcsém, jó éjszakát!

A herceg megsemmisülten rogyott le székére.

- Uraim! - mondotta a király, az ajtót kitárva. - Uraim! Az anjou-i herceg őfensége ez éjszakára teljes szabadságot kért tőlem, hogy zavartalanul gondolkozhassék arról a válaszról, amelyet megbeszélésünkhöz képest, holnapra várok tőle. Hagyjátok őt tehát magára a szobájában és ne zavarjátok, kivéve azokat az ellenőrző látogatásokat, amelyeket ti időrőlidőre végezni jónak láttok. Talán túlizgatottnak fogjátok találni a foglyot a köztünk lefolyt beszélgetés következtében, de gondoljátok meg, hogy az ellenem szőtt összeesküvés miatt az anjou-i herceg többé nem méltó a cimére és arra, hogy az én testvérem legyen; következésképp ő itt csak fogoly, ti pedig az ő börtönőrei vagytok. Semmi szertartás: ha a fogoly erőszakoskodik, jelentsétek csak nekem; ott van a Bastille és benne Laurent Testu, a parancsnoka, aki pompásan tudja megfékezni a zabolátlan és forradalmár természetü embereket.

- Sire!... Sire! - kiáltozta kétségbeesetten a herceg. - Ne feledje el, hogy én a...

- Oh, ön IX. Károlynak is az - öccse volt, uram!

- De legalább adják vissza az én szolgáimat... az én barátaimat!

- Ne panaszkodjék! Én a magaméiról lemondottam az - ön kedveért!

És a király becsukta maga után az ajtót, mire a herceg sápadtan és megsemmisülten tántorgott hátra a székéig, amelyre tehetetlenül lerogyott.

XII. FEJEZET.

Abból a jelenetből, amely az anjou-i herceg és a király közt az imént lejátszódott, a herceg megitélhette, hogy helyzete teljesen reménytelen.

Az őrizetével megbizott udvaroncok révén a Louvre-ban történtek felől teljes tájékozódást nyert: értesült Guise-ék teljes vereségéről s a király diadaláról s igy már azután megértette a nép üdvrivalgásának jelentőségét is. Elhagyták őt barátai s a Liga vezérei, akik maguk is mindnyájan a saját bőrüket szerették volna első sorban is megmenteni. De eltávolodott tőle még a saját családja is, amelyet a mérgezések és gyilkosságok annyira megtizedeltek, a kölcsönös féltékenykedés pedig megbontotta az egységét. Emlékezése visszaszállt a multba, amelyet az imént bátyja, a király tárt föl lelkiszemei elé és szomoruan állapította meg, hogy IX. Károly bátyjával szemben való küzdelmében legalább voltak bizalmas emberei és önzetlen támogatói, mint például az a két hűséges lélek, az a két lángoló pallos: Coconnas és La Mole! Elszigeteltségében megrohanta a lelkiismeretfurdalás e két derék ifjú halála miatt, amelyet ő okozott. És akkor még huga, Margit navarrai királyné is szerette és vigasztalta őt, de vajjon mivel hálálta meg ő annak jóságát? De itt van még az édesanyja: Medici Katalin! Ámde őt még ez se szerette soha! Majd eszébe jutott - Bussy, a derék Bussy, a hű szív, a félelmetes kardforgató, akit szintén föláldozott Monsoreau gróf kedvéért, akinek tetszeni akart, mert ez ismerte a titkát, amely titok azonban mégis csak tudomására jutott a királynak, igy tehát Monsoreau gróf megszünt reá nézve fenyegető rém lenni. Pedig mily nagy előnyt jelentett volna számára ebben a kínos helyzetében annak tudata, hogy Bussy őrködik fölötte; Bussy, ez a hű, ez a legyőzhetetlen lovag, mindenkinek kedvelt embere, aki a szabadulást, a bosszút jelentette volna számára. De ő ezt az embert is magára haragította, s most magára-hagyottan itt ül fogolyként a Louvre körül elfutó ároktól ötven lábnyi magasságban, négy udvari kegyenc őrizete alatt, nem is számítva, hogy a Louvre udvarai telve svájci zsoldosokkal.

Néha az ablakig sétált s lenézett az alatta tátongó mélységbe, melynek láttára szédülés fogta el a fejét. Őrei fölváltva tekintettek be hozzá óránkint, sokszor köszönés nélkül nyitottak be hozzá, hogy meglepetésszerüen megvizsgálják az ajtókat, az ablakokat, a szekrényeket, sőt még az ágy és az asztal alá is betekintettek s meggyőződtek arról is, vajjon a függönyök s az ágylepedők épek-e, nincsenek-e hosszában, kötélfonásra alkalmas módon földarabolva. Olykor-olykor még az erkélyre is kitekintettek, de az alatta tátongó ötven lábnyi mélység láttára megnyugodtak.

A herceg halovány arca néha megjelent az ablaküveg mögött, amint kitekintett a tájra; az ablak alatt elhuzódó árkon túl egy tizenöt láb széles, valamikor vesztőhelyül szolgált térség terült el, amelyen túl a Szajna vize folydogál csöndesen; a tulsó parton, mint valami mozdulatlan óriás, ágaskodott a Nesle-tornya. Fátyolos tekintetével figyelte végig a nap nyugtát, mint tünik el apránkint a fény és lép helyébe a homály, a sötétség. És gyönyörködött a régi Páris látképében, a bucsuzó napsugártól pirban égő háztetők tengerében, amelyre lassankint a hold halvány fénye szórt csillogó ezüstöt. De amott a szemhatáron ime sötét felhő kezd emelkedni, s nagy rémületére mindig jobban és jobban tornyosul a Louvre fölé. Vihar van készülőben! A herceg sok gyöngeségéhez társult a mennydörgéstől való babonás félelme. Ha nem röstelte volna, bizony még mind a négy mignont behivta volna maga mellé a szobába, csakhogy egyedül ne kelljen végigszenvednie a vihar rémségeit.

Ledőlt az ágyra pihenni, de álom nem jött szemére; olvasni akart, de a betük táncot jártak szeme előtt; inni akart, de a bor ize keserű volt; majd Aurilly lantját vette a kezébe, de biz' annak hangjai nemhogy fölvidították volna kedvét, hanem inkább sírásra késztették. Ekkor

azután elkezdett szitkozódni és káromkodni, akárcsak a pogány, s tört, zúzott minden tárgyat, ami a kezeügyébe került. Ezt már családi betegsége rovására könyvelték el a Louvre-ban. Négy börtönőre be-benézett néha a félig nyitott ajtón, vajjon mi okozza azt a pokoli zajt, de azután látták, hogy csak a herceg szórakozik, mire nyugodtan visszahuzódtak.

E pillanatban éppen egy széket tört darabokra, mikor a háta mögött ablakcsörrenés hangzott föl, s ugyanabban a pillanatban a csipőjén meglehetős éles fájdalmat érzett. Az első gondolata is az volt, hogy valaki a király megbizásából orozva rálőtt, igy akarván őt eltenni láb alól.

- Ah, te áruló... te gyáva! - ordítozta mérgében a herceg. - Hát ki akarsz végeztetni, amint hogy meg is igérted! Ah, meghalok...

És lerogyott a szőnyegre. Esés közben azonban a keze valamiféle kemény tárgyba ütközött, amely nagyobb volt, mint a puskagolyó és egyenetlen.

- Ohó! Hiszen ez kő! - mormogta a herceg. - Hallottam is az ablakcsörrenést.

Kezébe vette a követ és jobbról-balról megforgatta; ekkor vette észre, hogy papiroslap van köréje csavarva. Most már eszmélni kezdett: hátha valami jó barát kezétől ered, mire a remény halvány sugara villant föl szemében. A világosság felé közeledve, a selyemszállal a kőhöz erősített papiroslapot lefejtette s örömében fölkiáltott:

- Levél!

Kibontotta s mohón olvasta:

> „Ugy-e, megunta már a szobát őrizni? Ugy-e, szereti a friss levegőt és a szabadságot? Nohát akkor menjen abba a szobába, amelyben valaha Margit navarrai királyné rejtegette barátját és szerelmesét, a szegény La Mole grófot; ott nyissa ki a szekrényt, s ha félretolja a legalsó deszkalapot: egy selyem kötéllétrát talál. Erősítse azt az erkély korlátjához, a másik végét eressze le az árokba, ahol két erős kar ragadja meg. Egy ló viszi el önt, mint a szélvész biztos tájra.
>
> Egy jó barát.”

- Egy jó barát! - mormogta magában a herceg. - Jó barát!... Nem is tudtam, hogy nekem még barátom is van! S vajjon ki lehet az a jó barát, aki még gondol is reám?

Egy darabig még törte a fejét rajta, de hiába, s végre is megint az ablakhoz ment s kitekintett rajta, de biz’ senkit sem látott.

- Talán csak tőrbe csalnak? - mormogta a herceg, kinek a reménye immár tünedezni kezdett, hogy helyet engedjen a félelemnek. - De hiszen akkor honnan ismerte volna a szekrény titkát, hogy abban kötéllétra van?

Szivdobogva nyitott be a megjelölt szobába, kinyitotta a szekrényt, s az alsó deszkalap elmozdítása után újjai csakugyan egy selyemből font kötéllétrát érintettek meg. Mint a tolvaj lopódzott vissza a szobájába, ahol karosszékének párnája alá rejtette a kötéllétrát. Öt perc mulva hálóköntösben belépett hozzá Maugiron, egyik kezében kivont kardot szorongatva, másik kezében a gyertyatartót. A szokásos vizsgálatot ő is pontosan elvégezte, miközben a kitört ablaküveget is észrevette, de megnyugodott abban a föltevésben, hogy dühében ezt is a herceg törte be. Még nehány sértő és gúnyos megjegyzést téve a hercegre, Maugiron távozott, bezárta maga után az ajtót, kétszer is ráfordítva a zárat. Mikor azután minden elcsendesült, a herceg halkan, mintha magában beszélne, megjegyezte:

- Uraim! Jól vigyázzanak! Még szerepet cserélünk!

XIII. FEJEZET.

Mikor az anjou-i herceg magára maradt, - tudatában annak, hogy egy óra hosszat nem háborgatják - párnája alól elővette a kötéllétrát és szétterítvén, annak minden egyes csomóját és kötését alaposan megvizsgálta s azt rendben levőnek s elég hosszúnak találta. De azután egy kissé elgondolkozott...

- Hátha ezek a gonosz udvaroncok - gondolta magában - csak tőrbe akarnak csalni engem! Megerősítem a létrát az erkélyhez s mikor leereszkedem, ők egyszerüen elvágják a kötelet!... De nem, mégsem... Nem tartom őket annyira ostobának, hogy nem gondolnának arra, hogy én az ajtót, mielőtt megszököm, eltorlaszolom. Mire azután ők az ajtót betörik: én már - ill' a berek - messze járok!... Meg azután ki lehet az, kinek Margot hugomon kivül tudomása van e kötéllétra létezéséről? Hát nézzük csak! Ki ismerheti ilyen alaposan a lakosztályom, mi több: annak titkos helyeit?... Megvan!... Bussy!

És ekkor a herceg gondolatban mérlegelni kezdte azokat az érveket, amelyek amellett szóltak, hogy az az ismeretlen jóakarója senki más, mint Bussy, akiről még Margot királyné is oly hizelgően emlékezett meg emlékirataiban. Most már szinte bizonyosra vette, hogy a levéliró csakis Bussy lehet, s hogy erről meggyőződjék, az ablakhoz lépett; és csakugyan a folyó tükre fölött terjeszkedő ködben három ló alakját pillantotta meg s mellettük két emberi alak körvonalait vélte fölismerhetni.

- Hát persze: nem lehet más, mint Bussy és hű orvos barátja: Remy Haudouin! - mormogta a herceg. - És hogyha csakugyan csapda akar lenni számomra, meg kell adni, hogy művésziesen van fölállítva; elannyira, hogy még szégyenkeznem sem kell, ha - beleesem!

A herceg a kulcslyukon át figyelte meg őreit; kettő aludt, kettő sakkozott. Eloltotta a lámpát s az erkély korlátján át kihajolt. Az alatta tátongó mélységtől megborzadt... De a szabadulás reménye legyőzte a borzadályt, s bátorsága visszatért. Hamarosan megerősítette a kötéllétrát az erkély vaskorlátjához, azután butordarabokkal az ajtót eltorlaszolva, visszasompolygott az erkélyre, ahonnan azonban most már hiába kereste tekintetével a három ló és a két férfi alakjának körvonalait.

- Talán még jobb is igy! - mormogta magában a herceg. - Már csak inkább bizom a szabadulást a saját erőmre, semmint a legjobb barátoméra, különösen pedig egy ismeretlen jóbarátéra.

Ebben a pillanatban tökéletesen besötétedett, s a közeledő vihart megelőző mennydörgések szakították meg az éjszaka csöndjét; ezüstös szegélyü, ormótlanul nagy elefánt alakjához hasonló felhő terült végig a folyó tulsó partjától a Louvre-ig s mosódott el sötéten a város déli részei fölött. Egy pillanatra villám szaggatta meg a felhő roppant testét, s a villám fényénél a herceg az árok mélyén pillantotta meg azokat az alakokat, amelyeket a folyó tulsó partján most hiába keresett. Alulról lónyerítés hangzott föl; semmi kétség többé, hogy alant várják őt. Ismételten megvizsgálta a létra tartósságát s azután átlépett az erkély korlátján. De alig tette lábát az első lépcsőfokra, mikor észrevette, hogy a kötéllétra ahelyett, hogy meglendült volna - mint ahogy várta - ellenkezően erősen megfeszült. Barát, avagy ellenség várja őt ott lenn, aki megkönnyíti számára a szökést? Baráti ölelő kar avagy fegyveres kéz fogadja őt a lépcső utolsó fokán? Már-már visszalépett volna, de a szabadulás reménye leküzdötte aggodalmát, s ettől kezdve most már habozás nélkül kúszott lefelé. Már éppen a földre lépni készült, mikor a testét két erős kar fonta át és halkan valaki a fülébe sugta:

- Herceg, ön meg van mentve!

Ekkor ugyanaz a két erős kar fölsegítette őt az árok tulsó szélére, onnan pedig a kőrakás és földhányás közt kanyargó úton a töltés tetejébe, ahol egy másik férfi várta, aki a gallérjánál fogva húzta fel őt magához; mikor azután ez a férfi a társát is fölsegítette, kétrét görnyedve, mintha aggastyán volna, futott a folyó partjáig. A három ló most ismét azon a helyen állott, ahol azokat az ablakból megpillantotta. Tétovázás nélkül ugrott föl a herceg az egyik lóra, s ugyanazt tette a két ismeretlen férfi is. A herceg teljes mértékben átértette helyzetét s tudta, hogy most már nincs többé visszafordulás: életét mentő társai kezébe tette le.

- Sarkantyut a lónak! - súgta oda neki ugyanaz a hang, amely az imént súgta fülébe, hogy mentve van.

És mind a hárman elvágtattak.

- Eddig még minden jól megy! - mormogta magában a herceg. - Reméljük, hogy a kaland vége sem lesz rosszabb a kezdeténél.

Majd halkan odaszólt a jobbján vágtató férfinak:

- Köszönöm, derék, kedves Bussy!

- Sarkantyut a lónak! - felelte emez a köpenye alól, amely még az orra hegyét is eltakarta, s maga is sarkantyuba fogva lovát, a három lovas mint árnyék suhant szélsebesen tova.

Igy érkeztek a Bastille mély árkáig, melynek tulsó partját azon a hevenyészett hidon át érték el, amelyet a Liga tagjai készítettek tegnap este; az árkon túl egyenesen Charenton felé tartottak. Ide érkezve, a herceg jobboldali szomszédja hirtelen átugratta az árkot s a vincennes-i erdők felé vágtatott és csak röviden súgta oda halkan a hercegnek:

- Gyere!

A baloldali szomszédja hasonlóképpen cselekedett, de szó nélkül, amint hogy az egész idő alatt egyetlen szót sem mondott.

A hercegnek még csak a térdét sem kellett használnia, hogy lovát ugrásra nógassa, mert a nemes állat, mintha csak szárnyai volnának, röpült át az árkon, egyet nyerítve, mire az erdőből több ló nyerítése felelt. Legott megrántotta lova kantárszárát s meg akart állni, mert attól félt, hogy az erdőben lovaskatonák lesnek reá, de már késő volt, mert a ló föltartóztathatatlanul rohant a másik két ló után, s mire a herceg föleszmélt, egy erdei tisztáson találta magát, ahol nyolc-tiz lovas állott katonás rendben, kiknek mellvértjén ezüstös fényben siklott végig a holdsugár.

- Ohó! Mit jelentsen ez, uram? - kiáltott ijedten a herceg.

- Ventre-saint-gris! - felelte a jobboldali szomszédja, akihez a herceg a kérdést intézte. - Azt jelenti, hogy túl vagyunk minden veszélyen!

- Te vagy az, Henrik? - kiáltott föl csodálkozva az anjou-i herceg, fölismerve sógorát, a navarrai királyt, a szokásos káromkodásáról. Hát te vagy az én megmentőm?

- Ejh, mi van azon csodálkozni való, hiszen szövetségesek vagyunk, vagy mi? - felelte a navarrai király.

Majd széttekintve maga körül, mintha keresne valakit:

- Agrippa!... Hol a pokolban jársz?

- Itt vagyok! - felelte d'Aubigné, aki eddig még ki se nyitotta a száját. - Csak hajszolja agyon a lovait... hiszen ugyis olyan sok van!

- Ugyan ne morogj mindig, Agrippa! - jegyezte meg a navarrai király. - Elég, ha két pihent lovunk marad, amelyen tizenkét mértföldet befuthatunk egyhuzamban.

- Dehát hová is viszel te engem, Henrik? - szólalt meg a herceg nyugtalanul.

- Ahová akarod! - felelte Henrik. - Azonban sietnünk kell, mert d'Aubigné-nak igaza van: a francia király istállói jobban vannak fölszerelve, mint az enyéim, s akár husz lovat is agyonhajszoltathat, ha éppen mindenáron utól akar érni téged, Ferenc!

- Hát csakugyan szabad vagyok és oda mehetek, ahová nekem tetszik? - kérdezte a herceg félénken.

- Természetesen! Várom parancsodat!

- Akkor hát menjünk... Angers-be!

- Hát jól van, menj Angers-be! Te ott ugyis otthon vagy.

- És te nem jösz velem?

- Nem megyek, Ferenc! Addig elkisérlek, de azután Navarra felé tartok, ahol az én jó Margot feleségem vár. Bizonyára unatkozik nélkülem.

- Senki sem tudja, hogy Párisban jártál?

- Senki! - felelte a navarrai király. - Azért jöttem ide, hogy feleségem három gyémántját eladjam. No meg azután azért is, hadd lássam, mennyit árthat én nekem a Liga!

- Nos, ugy-e, hogy nem kell félned tőle?

- Nem! És ezt neked köszönhetem, Ferenc! - felelte a navarrai király.

- Nekem?... Hogy értsem azt?

- Hát egyszerüen ugy, hogy ha te elfogadtad volna a Liga vezérségét s az ellenségeimhez csatlakoztál volna, nos, akkor - elvesztem volna! Amikor azután megtudtam, hogy a király azért, mert a vezérséget visszautasítottad, téged fogságba vetett: megesküdtem, hogy kiszabadítlak. Ami meg is történt!... Menj, menj tehát Anjou-ba! Te pedig Guise herceg uram, aki azt hiszed, hogy megnyerted a játszmát, jól vigyázz, mert egy félelmetes ellenfélt küldök a nyakadra!

Mikor azután elővezették a pihent lovakat, mind a ketten nyeregbe ültek és elvágtattak, nyomukban Agrippa d'Aubigné, még mindig dohogva magában.

XIV. FEJEZET.

Mialatt Páris forrongott és sustorgott, mint túlfütött katlan, azalatt Diana és atyja, két szolga kiséretében, Méridor-kastély felé haladt, átlag tiz mértföldet hagyva hátra naponkint. Diana csak most érezte boldogságát annak a szabadságnak, amelyet annyira szomjuhoznak azok, akik nélkülözik azt. Az ég és a vidék kékje szemben komor szinével annak a mindig fenyegető égnek, amelyet mintha a Bastille fekete tornyai tartottak volna; a már zöld lombok, az erdő fái közt hosszú, hullámos szalagként végighuzódó szép utak - mindmegannyian ujnak és szokatlannak tüntek föl neki, mintha csakugyan koporsóból kelt volna ki, ahol atyja tudni vélte őt.

De az öreg báró is mintha megfiatalodott volna!

Az út különben változatlan egyhangúságban, különösebb esemény nélkül folytatódott, néha még holdsugaras éjszakán is, hogy minél hamarább célhoz érjenek. Diana olykor-olykor hátramaradt s aggódva tekintett szét valamely magaslatról és tekintett le a völgybe, vajjon nem követi-e őket valaki... Mikor azután csak a völgyben békésen legelésző nyájat, vagy az ut mentén fekvő falucska csendes tornyát látta és semmi egyebet: Dianán még nagyobb türelmetlenség vett erőt, mint ennek előtte. Atyja észre is vette nyugtalanságát és meg is feddte:

- Ugyan leányom, mitől félsz?

- Félni, atyám? - felelte Diana. - Nincs nekem mitől félnem!

- Talán bizony azt hiszed, hogy Monsoreau jár a nyomunkban?

- Ah, igaz!... Azt figyeltem, atyám! - felelte Diana, most ismét hátratekintve.

Ilyen félelmek, reménykedések és csalódások közt érkeztek meg a nyolcadik napon Méridor-kastély elé, melynek emelőhidján fogadta őket Saint-Luc és a felesége, Janka, akik az ő távollétükben a kastély uraiként éltek. Ettől kezdve boldog, megelégedett élet kezdődött mind a négyük számára a kastélyban: az öreg báró és Saint-Luc napestig űzték a vadat, mig Diana és Janka árnyas bokor alatt a pázsiton ülve, bizalmas beszélgetéssel töltötték a napot.

- Beszélj, beszélj és mondd el Dianám, mi történt veled a túlvilágon, mert bizony mi már téged holtnak véltünk! - mondotta Janka. - Beszélj, beszélj, én édes kis húgom! Mondd csak: boldog vagy... Monsoreau gróffal?

- Oh, miért is ejtetted ki ezt a nevet, Janka? - felelte szemrehányó hangon Diana. - Miért idézed életre ezt a kísérteties alakot e nyiló virágok, lombos fák és - boldogságunk közepette?

- Most már értem, miért övezik kék karikák szép szemedet, Diana és miért tekint oly szomoruan sokszor az égre; de nem értem azt: miért nyilik mosolyra néha-néha mégis az ajkad?

Diana válasz helyett szomoruan rázta meg a fejét...

- Ha jól emlékszem, azt mondottad - jegyezte meg Janka, gömbölyü, fehér karját Diana nyaka köré fonva - azt mondottad, hogy Bussy gróf élénken érdeklődik irántad...

E szavakra Dianának még a rózsás fülecskéje is elpirult.

- Mondhatom, szép lovag is ám Bussy gróf! - jegyezte meg Janka, a Bussy-ről szóló dal első két sorát énekelve:

> Un beau chercheur de noise,
> C'est le seigneur d'Amboise.

Diana odaborult Janka keblére s még a fejük fölött éneklő pacsirtánál is lágyabb, édesebb hangon folytatta a dalt:

Tendre, fidèle aussi,
C'est le brave...

- Bussy!... fejezd be hát! - toldotta meg Janka, gyöngéden megcsókolva Diana behúnyt szemét.

- De most már elég legyen a tréfából! - jegyezte meg Diana hirtelen közbevágva. - Bussy gróf nem is gondol többé Méridor Dianára...

- Az meglehet! - felelte Janka. - De hogy annál jobban tetszik neked - abban bizonyos vagyok!

- Ne beszélj igy velem, Janka!... Ismétlem, hogy Bussy nem is gondol többé reám... és jól teszi, mert bizony én nagyon gyáva voltam...

- Ugyan, el ne kezd újra a sírást, Diana! Te... te voltál volna gyáva, te, aki valóságos hősnő vagy!

Diana azután elmondotta balsorsának történetét... Igenis, gyáva volt, mert eleinte a veszedelem nem is volt annyira fenyegető, hanem ő volt meggondolatlan...

- De nem én voltam a hibás! - folytatta Diana - hanem ő... ő... aki felajánlotta ugyan a védelmét, de nem tette ezt olyan meggyőző erővel, hogy elfogadhattam volna. Igaz ugyan, hogy az anjou-i herceg ellene volt és Monsoreau grófnak volt a szövetségese, dehát mit nekünk az anjou-i herceg és Monsoreau gróf, ha szeretjük egymást, hogyha két szerető szív szövetségre lép egymással!

- Csillapulj, Dianám! - mondotta gyöngéd hangon Janka, átfogván karjával Diana derekát, aki fájdalmában hátradőlt, mintha megtiprott lelke megtörte volna magát a testet is.

- Igen, Janka, ismétlem, hogy *gyávák* voltunk! - mondotta sirva Diana.

- Hogy mondtad, Diana: *gyávák* voltatok?... Ezzel mindent elárultál!

- Oh én csak magamra és - az atyámra értettem! - magyarázta ki magát Diana zavartan.

- Önmagadat hazudtolod meg Diana! - kiáltott föl Janka. - Magad sem hiszed, te kis képmutató, hogy *ő* ne szeretne téged! - tette hozzá Janka gyöngéden megölelve Dianát.

- Könnyü neked, Janka, hinni a szerelemben! - felelte Diana. - Te, akit Saint-Luc gróf a király akarata ellenére vett feleségül, akit kiragadott Páris bűvköréből; te, aki szerelmeddel kárpótolod őt a számüzetésért és az üldöztetésért...

- És aki bőven kárpótolva érzi magát! - jegyezte meg csintalan mosollyal Janka.

- De gondolkozzál csak egy kissé önzetlenül, Jankám - folytatta Diana. - Engem, aki megszelidítettem tekintetét ennek a szilaj, fékezhetetlen ifjúnak, aki nem ismer akadályt s aki állítóan szeret engem - még csak egyetlen pillantására sem méltatott, mikor nyilvánosan bemutattak az udvarnál. Majd reá biztam magam az egyiptomi Szent Szüz-templomában, ahol Gertrud és az ő bűntársa: Remy orvos révén találkoztam vele... Oh, ha rágondolok!... Csak egy ló kellett volna a templom ajtaja elé, s ő engem elvihetett volna köpenyének egyik szárnya alá rejtve... Pedig láttam, mennyire szenved én miattam... Láttam epedő tekintetét, láztól kivert, halovány ajkát, én pedig beh szivesen meghaltam volna, hogy földerítsem tekintetét, fölfrissítsem száraz ajakát!... Nos, azután eltávoztam, és ő még csak a fátyolom egy csücskét sem fogta meg, hogy visszatartson... De várj csak, Janka!... Oh, nem hiszed,

mennyire szenvedek!... Tudta, hogy elutazom Párisból és hogy ide jövök; azt is tudja - szinte belepirulok! - hogy Monsoreau gróf az uram ugyan, de nem a - férjem, s azt is tudta, hogy egyedül utazom. Én a hosszú úton végig minden pillanatban hátra-hátratekintettem, mert azt hittem, hogy lovának lábdobogását hallom. Semmi!... Csak a visszhang verte vissza a mi lovaink lábdobogását... Állítom tehát, Janka, hogy ő nem szeret engem, nem gondol reám s nem érek meg neki egy utazást Anjou-ba, hiszen annyi bájos, kacér asszony van a francia király udvarában, kiknek mosolya a méridori erdő bokraiban rejtőző vidéki urleány száz szerelmi vallomásával fölér!... Ugye, hogy most már megértettél engem, Jankám?... Hát nincs igazam? Ugy-e, hogy nem szeret, hogy még csak nem is gondol reám?...

Még be sem fejezte szavait, mikor a tölgyfa lombozata erősen megrezzent, mohás por és az ódon falról levált törmelék hullott az utra, s a repkény és vad szederfa ágai közül egy férfi pottyant Diana lába elé, aki ijedtében fölsikoltott.

Janka nyomban távozott: abban a pillanatban fölismerte azt a férfit.

- Ime, láthatja, hogy itt vagyok! - mondotta Bussy, letérdelve és reszkető kezével áhitatosan az ajkához emelve Diana ruhájának szegélyét.

Diana is felismerte a hangját, a mosolyát a grófnak, s boldogságtól túláradó szivvel, a nem remélt örömtől repesve, kitárta mindkét karját és keblére omlott a férfinak, akit csak az imént vádolt meg közömbösséggel.

XV. FEJEZET.

Az öröm okozta kábulat rendszerint nem tartós és nem veszedelmes. Diana is csakhamar magához tért, s mikor fölpillantott: Bussy karjai közt találta magát.

- Ah, gróf úr! - szólalt meg Diana. - De megijesztett bennünket hirtelen megjelenésével! Hát illik ez?

Bussy más szavakat várt. Mi több: hátha nem is szavakat várt; ő, aki már több izben tért eszméletére és vissza az életbe hosszantartó eszméletlenségekből... Diana azonban nemcsak, hogy nem ment tovább e szavaknál, hanem gyöngéden kibontakozva Bussy ölelő karjai közül, Janka felé húzódott hátra, aki eleinte diszkrét módon néhány lépést tett a fák felé, majd - kiváncsi lévén a szerelmes pár kibékülésének jelenetére - halkan visszatért előbbi helyére nem azért, hogy részt vegyen a társalgásban, hanem hogy a szerelmesek minden szavát halhassa.

- Ejh, hát igy fogad engem, asszonyom? - mondotta Bussy csalódottan.

- Nem... nem igy Bussy úr - felelte Diana - mert az ön viselkedése gyöngéd és - szeretetre méltó, de...

- Semmi - de! - Kegyelem, asszonyom! - sugta halkan Bussy, lerogyva Diana lába elé.

- Ne!... Ne igy, Bussy ur! Önt térdre rogyva látni...

- Oh, engedje asszonyom, hadd imádjam... csak egy pillanatra még, hiszen oly régóta irigyeltem én mástól ezt a helyet - felelte Bussy kezét összekulcsolva.

- Igen ám, csakhogy ön a falon át mászott ide, hogy ezt a helyet elfoglalja. Nemcsak, hogy nem illik az ön rangjabeli férfiúhoz, de meggondolatlanság is épp öntől, aki az én becsületem fölött őrködik.

- Mit akar ezzel mondani?

- Hátha meglátta volna valaki?... Például a mi vadászaink, akik alig egy negyedóra előtt haladtak el itt a fal mögött az erdő felé.

- Oh, asszonyom, nyugodjék meg, e tekintetben nincs mitől tartania! - felelte Bussy. - Engem ugyan föl nem ismert volna senki.

- És hogyan volt az lehetséges?... szólalt meg most Janka is. - Igazán romantikus kaland, mesélje el nekünk, gróf ur!

Bussy azután apróra elmesélte, mint követte Dianát és kiséretét állomásról-állomásra egészen Méridor-ig álruhában, mint vándorkereskedő. A méridori erdőbe érve, többször megkerülte a magas fallal körülvett parkot s már tegnap is több izben a park különböző pontján fölmászott a fal ormára, hátha megpillanthatná onnan Dianát és Saint-Luc grófnét; és csakugyan, tegnap este épp akkor pillantotta meg őket először, mikor a parkból visszatértek a kastélyba. Nyomban átmászott a falon és fölkereste azt a helyet, ahol Diana és barátnője időzhettek, s meg is találta ezt a szép, kies helyet, amelyet arról ismert föl, hogy körülötte a pázsit le van taposva. Ennek megállapitása után visszament a városkába. Az álruha e közben tönkre ment ugyan a sok mászkálásban, s a kezét is össze-vissza karcolta, de oda se neki, hiszen olyan boldog volt, hogy csak egy pillanatra is láthatta azt a nőt, akiért az életét is minden pillanatban föláldozni kész...

- Tagadhatatlanul szép és romantikus történet - jegyezte meg Janka - de én az ön helyében sokkal egyszerübben cselekedtem volna, és sem a ruhám nem ment volna tönkre, sem pedig a kezem, illetve az ön szép fehér keze, Bussy ur!

- Mit bánom én, mikor boldog vagyok, hogy láthattam azt, akit látni akartam - mindenáron! - felelte Bussy.

- Igen ám, csakhogy sokkal egyszerübben is megszerezhette volna magának ezt a boldogságot! - jegyezte meg Janka.

- És mit tett volna ön asszonyom, az én helyemben? - kérdezte mohón Bussy.

- Hát egyenesen beállítottam volna a Méridor-kastélyba! - felelte Janka. - A báró úr ölelő karokkal várt volna, Monsoreau grófné pedig maga mellé ültetett volna az asztalnál; Saint-Luc úr elhalmozott volna barátságának minden jelével, a felesége pedig - anagrammákat csinált volna az én utbaigazításom mellett. Ez lett volna a legegyszerűbb és a legtermészetesebb megoldás; de az is igaz, hogy a szerelmesek épp azt nem választják soha!

Bussy tagadóan rázta a fejét és gyöngéden rápillantott Dianára.

- Oh nem, nem ugy van asszonyom! - felelte Bussy. - Az a megoldás, amit ön ajánl, jó lett volna bárki számára, csak éppen nem az - én számomra.

Diana zavarában mélyen elpirult.

- Nem, grófné, én nem állíthattam volna be egyenesen a kastélyba! - folytatta Bussy fejét rázva. - Dianának férje van, s atyja - bárki legyen is leányának a férje - a legszigorubb felügyeletet kell, hogy gyakorolja vele szemben.

- Engem ugyan jól kioktatott az illendőségre Bussy úr! - jegyezte meg Janka. - Köszönöm a leckét!

És ezzel meghajtva magát, Janka hirtelen távozott.

Bussy és Diana magukra maradtak. Bussy ismét Diana lába elé térdelt.

- Ugy-e, asszonyom, ugy van jól, ahogy cselekedtem? - kérdezte Bussy.

- Gróf úr, nem akarok alakoskodni, különben is ön ismeri az okot, amely gondolataimnak alapul szolgál. Hát igen: én helyeslem az ön eljárását - de ezzel vége is az én engedékenységemnek. Amikor vágytam ön után, amikor hivtam önt, - amint az imént tettem - akkor őrült... bűnös voltam...

- Istenem, mit mondott, Diana? - kiáltott föl rémülten Bussy.

- Az igazat, gróf úr! - felelte Diana. - Jogom van ugyan Monsoreau grófot boldogtalanná tenni, de nincs jogom kivüle mást boldogítani! Megtagadhatom ugyan tőle a szerelmemet, a mosolyomat, de hogyha ezekkel a kegyeimmel mást tüntetnék ki: akkor megrabolnám azt, aki - akaratom ellenére ugyan - de mégis csak az én törvényes uram!

- Megengedi, hogy most én beszéljek? - kérdezte Bussy. - És pedig őszintén, nyiltan akarok nyilatkozni.

- Beszéljen gróf úr!

- Nos, asszonyom, amit ön az imént mondott, abból egyetlen egy szó sem volt őszinte!... Ne... ne vágjon közbe, én is meghallgattam önt, asszonyom... Minden szava álokoskodás! Én ezzel majd szembeállítom az igazságot, a való tényállást. Igen, önnek van hites ura, de - kérdem - ön maga választotta őt? Ugy-e, hogy nem! Valami végzetszerüség kergette önt a karjai közé, ön pedig csak ennek a végzetszerüségnek engedelmeskedett. Most azután komoly szándéka önnek, asszonyom, hogy ennek a gyűlölt kényszerüségnek következményeit egész életén át végigszenvedi? Nos, itt vagyok én, aki önt megszabadítja tőle és visszaadom a szabadságát!... Kérem, asszonyom, hallgasson meg végig!... Oh, tudom, hogy mit akart szavaimra felelni! Azt akarta mondani, hogyha én Monsoreau grófot párbajban megölöm: akkor többé sohasem láthatjuk egymást viszont... Hát jól van: én meghalok fájdalmamban, hogy nem láthatom önt,

de ön legalább szabad lesz asszonyom, szabad és boldog és boldogíthat még egy derék férfit, aki áldani fog engem még haló poraimban is, sőt ön is asszonyom, aki amig éltem, nem merte megköszönni szolgálatomat, holtom után szintén áldani fog!

Diana megfogta Bussy kezét és gyöngéden megszorította.

- Ön eddig még semmit sem kért tőlem, és már fenyegetni mer? - jegyezte meg Diana.

- Önt fenyegetni?... Oh, isten a tanum, aki minden szavam hallja, hogy mi az én szándékom! Én oly izzó szerelemmel szeretem önt Diana, hogy még a cselekedetem is más, mint lenne helyemben egy másik férfié! Azt is tudom azonban, hogy ön viszontszeret engem... Istenem, soh'se védekezzék, mert ezzel azok közé a közönséges lelkű emberek közé sorozza magát, akiknek szavaik meghazudtolják tetteiket. Tudom, hogy szeret, mert hiszen bevallotta. Az olyan szerelem pedig, mint amilyen az enyém, ragyog és meleget sugároz, mint a nap és életet önt abba a szívbe is, amelyhez ér. Én tehát nem esdeklem önhöz s nem emésztem föl magam kétségbeesésemben. Nem, hanem a lába elé vetem magam és megcsókolom azt, s kezemet a szivemhez emelve - ehhez a szívhez, amely soha még nem hazudott sem érdekből, sem félelemből - igy szólok önhöz: Diana, szeretem önt, szeretem utolsó leheletemig! Esküszöm az élő Istenre, hogy meghalok önért, de még halálomban is szeretni fogom! De hogyha ezek után is igy szól hozzám: Távozzék, ne rabolja el más boldogságát! - oh, akkor egyetlen zokszó nélkül távozom és hagyom itt ezt helyet, ahol én most olyan boldognak érzem magam. Minthogy azonban az én hódolatom ön iránt még a szerelemnél is nagyobb; az a vágy, hogy én önt boldognak lássam, erősebb annál a bizonyosságnál is, hogy én magam sohasem lehetek boldog és végül, mert én a más boldogságát nem raboltam meg: jogom lesz elrabolni ennek a férfinak az életét, föláldozván egyuttal a magamét is! Ime asszonyom: ez az én szándékom, ezt akarom megcselekedni attól való félelmemben, hogy ön rabszolgaságban éli le életét, ami esetleg ürügyül szolgálhatna önnek arra, hogy boldogtalanokká tegyen olyan derék embereket, akik szeretik önt!

Bussy nagyon meghatódott, mikor e szavak végére ért, szemének ragyogó és őszinte tekintetéből Diana a törhetetlen akarat és elhatározás kifejezését olvasta ki, amiből azt is megértette, hogy Bussy úgy fog cselekedni, ahogy beszélt; s ahogy az áprilisi hó elolvad a napsugár első csókjától: Diana szigorusága is éppugy oszlott el e tekintet lángjától.

- Fogadja köszönetemet, kedves barátom, ezért az erélyes közbelépésért! - mondotta Diana. - Még az is az ön gyöngédségére vall, hogy meg akar kimélni engem attól a lelkifurdalástól, amelyet amiatt kellene éreznem, hogy - engedtem az ön szavainak. Hát csakugyan szeretni fog engem utolsó lehelletéig, mint ahogy mondotta, s nem kell-e majd egyszer megbánnom, hogy nem hallgattam meg Monsoreau gróf szerelmes szavait?... De nem, föltételeket nem szabok ön elé! Ön legyőzött engem, és én meghódolok önnek: öné vagyok, Bussy, legalább is a szivem szerint! Maradjon tehát, kedves barátom, s minthogy az életem most már az öné: őrködjék mindnyájunk élete fölött!

Mialatt Diana ezeket a szavakat mondotta, fehér kezét Bussy vállán pihentette, a másik kezét pedig csókra nyújtotta oda neki, amelyet az mohón, hosszú szerelmes csókkal forrasztott ajkához. Dianának e csók hatása alatt borzongás futott végig a testén...

Ekkor Janka könnyed lépteinek zaja hangzott föl és egyuttal halk, figyelmeztető köhécselése, mire a szerelmesen összefonódott kezek hirtelen szétváltak, mely mozdulat azonban nem kerülte el Janka figyelmét.

- Bocsánat kedveseim - szólalt meg Janka - de most már jó lesz hazamenni, mert bizony még kerestetnek bennünket. Gróf úr, sziveskedjék fölkeresni kitünő lovát, amely négy mértföldet tesz meg egy félóra alatt és hagyjon magunkra, hadd tegyük meg beszélgetés közt azt az ezerötszáz lépést, amely a kastélytól elválaszt bennünket. Mert bizony van ám miről beszélget-

nünk!... És lássa csak, gróf úr, mit veszt ön a nyakassága miatt. A kastélybeli ebédet, ami, mondhatom, kitünő ám, kiváltképpen az olyan utas számára, aki lóháton tette meg a hosszú utat s a - falra mászik... Meg azután azt az ezernyi tréfát, amit egymással üztünk volna, nem is szólva azokról a titokban váltott pillantásokról, amelyek olyan édesen simogatják a szivet... No, de menjünk, Diana, menjünk!

És Janka könnyedén megfogta Diana kezét s gyöngéd erőszakkal vonta magával a kastély felé. Bussy mosolyogva nézte őket, mig Diana félig hátrafordulva, a kezét nyújtotta a távozó Bussy felé, aki most ismét visszatért.

- Nos, hát nincs egyéb mondani valója? - kérdezte Bussy.

- A holnapi viszontlátásra! - felelte Diana. - Ugy-e, ebben megállapodunk?

- Csak holnap?

- Holnap és - mindig!

Bussy nem fojthatta el örömének kitörő felkiáltását; lehajolt, hogy megcsókolja Diana kezét, majd elköszönve a két asszonytól, távozott, azaz hogy inkább - elmenekült.

Bussy érezte ugyanis, hogy minden akaraterejére szüksége van, hogy el tudjon szakadni attól a nőtől, kinek közelségét hosszú időn át annyira óhajtotta. Diana tekintetével mindaddig követte Bussyt, amig annak alakja az erdő sűrű fái közt végképp el nem tünt, s Janka karjára támaszkodva, hallgatta Bussy lépteinek elhaló zaját.

- Most pedig, hogy Bussy távozott, van-e kedved egy kissé én velem csevegni? - kérdezte Janka.

- Oh, hogyne volna, édes Jankám! - felelte Diana megremegve, mintha Janka szava mély álmodozásból ébresztette volna föl. - Beszélj, hallgatlak!

- Nos hát, holnap reggel én is elkisérem a vadászatra az uramat és az édesatyádat, Diana!

- Hát magamra hagysz engem a kastélyban?

- Tudod, kedvesem, nekem is meg van a magam erkölcsi felfogásom, s vannak bizonyos dolgok, amelyekbe nem tudnék - belenyugodni.

- Oh, édes Jankám, hogy tudsz nekem ilyen kemény szemrehányást tenni, nekem, barátnődnek?

- Itt nem barátnőről van szó - folytatta Janka. - Én igy tovább nem nézhetem!

- Azt hittem, hogy szeretsz engem Janka, és csak most látom, hogy a szivemet gyötröd! - mondotta Diana könnyes szemmel. - Azt mondottad, hogy tovább nem nézheted. Ejh, hát mondd is meg, mi az, amire ezt értetted!

- Hát tudd meg - sugta halkan a fülébe Dianának - azt nem nézhetem tovább, hogy a két szerelmes sziv - ne szerethesse magát zavartalanul a maga módja szerint!...

Diana a karjaiba ölelte a kacagó Jankát és csókjaival halmozta el annak arcát.

E pillanatban fölhangzott a vadászkürtök hangos szava.

- Menjünk, kedvesem, hivnak! - mondotta Janka. - Szegény uram máris türelmetlenkedik. Ne légy tehát kegyetlenebb iránta, mint amilyen én akarok lenni az - álruhás vándorkereskedő iránt!...

XVI. FEJEZET.

Másnap Bussy korán reggel hátat fordított Angers-nek, még mielőtt a derék nyárspolgárnép ébredezni kezdett. Lova nem futott, hanem repült az uton végig.

Diana a kastély egyik erkélyére sietett, ahonnan a zöld mezőkön végigkanyargó, fehér utat egész hosszában beláthatta. Észre is vette azt a kis mozgó fekete pontot, amely mint valami meteor törtetett előre, maga után hagyva az út hullámzó egyre hosszabb szalagját. Sietve hagyta oda az erkélyt és futott le a parkba, nehogy megvárakoztassa Bussy-t.

A napsugár még csak a tölgyek koronáját csókdosta, a pázsit még harmatos volt; messziről a hegyek felől idehangzott a vadászkürt hangja, amelyet Janka megbizásából Saint-Luc szólaltatott meg, emlékeztetni akarván Dianát arra a jó szolgálatra, amelyet azzal tett neki, hogy magára hagyta őt e napon. Diana szive majd kicsordult a boldogságtól, s a saját ifjúságától és szépségétől annyira megittasult, hogy most, mikor Bussy elé futott, úgy érezte, mintha lelke futás közben szárnyán magával ragadná a testét is, hogy közelebb emelje az isten szine elé...

Csakhogy az út a kastélytól a csalitos helyig elég hosszú volt s bizony Diana kicsiny lábai elfáradtak a sűrű pázsit taposásában, sőt még a lélegzete is el-elakadt; igy azután éppen abban a pillanatban érkezett a találkahelyre, amikor Bussy a falról leugrott. Diana örömében felkiáltott, Bussy pedig kitárt karokkal rohant eléje s hosszan, forrón magához ölelte.

Mit is mondjanak egymásnak? - hiszen szeretik egymást!

Mire gondoljanak? - hiszen egymás szemébe néznek! Mit kivánjanak még? - hiszen egymás mellett ülnek, kéz a kézben...

A nap gyorsan telt el.

Mikor Diana magához tért abból az édes tompultságból, amely a boldogságtól fáradt lelket álomba ringatja, Bussy a szivére vonta őt és igy szólt hozzá:

- Dianám, úgy érzem, hogy az életem voltaképpen csak ma kezdődött és hogy csak ma pillantottam meg azt az utat, amely engem az örök boldogsághoz vezet. Csak most ismertem meg, hogy mi az igazi boldogság, és én csak ismétlem azt, amit már tegnap mondottam: ön által kezdtem megismerni az életet s ön által fogok meghalni!

- Én pedig - felelte Diana - aki valaha habozás és megbánás nélkül dobtam oda magam a halál karjaiba - ma reszketek annak a gondolatától, hogy nem élhetek elég hosszú ideig, hogy kimerítsem azokat a kincseket, amelyeket az ön szerelme igér nekem... De miért is nem jön a kastélyba, Louis? Atyám boldog lenne, ha önt ott láthatná; Saint-Luc pedig komoly, titoktartó férfi... Gondolja meg, hogyha csak egy órával hosszabb ideig láthatjuk is egymást, mily nagy boldogság számunkra!

- Oh, ha én még egy órát a kastélyban töltök, akkor mindig visszamegyek oda. Ha pedig gyakran ott látnak, akkor az egész környéken elterjed a hire, s még annak az emberevőnek is - már az ön férjének! - a füléhez jut, aki legott iderohan... Ön pedig megtiltotta, hogy én önt megszabadítsam tőle!

- Mi célja lenne? - jegyezte meg Diana.

- A mi biztonságunk kedvéért, azaz inkább a boldogságunk biztonsága érdekében szükséges, hogy titkunkat a világ elől elrejtsük. Janka már ismeri... Saint-Luc pedig szintén meg fogja tudni. Ma reggel nehány szóval levélben Angers-be hivtam őt találkozásra; becsületszavát

veszem, hogy beszélgetésünkből egy szót sem fog elárulni. Ez pedig annyival inkább fontos, mert engem azóta bizonyára már mindenütt keresnek. Mikor Párist elhagytam, nagyon komoly események voltak készülőben.

- Igaza van... és édesatyám is annyira lelkiismeretes, hogy - bármennyire szeret is engem - képes lenne titkunkat elárulni Monsoreau grófnak.

- Rejtsük el tehát gondosan féltett titkunkat... és hogyha az isten mégis kiszolgáltatna bennünket ellenségeink kezébe, legalább elmondhatjuk, hogy másként nem lehetett cselekednünk!

- Az isten jó! Ne kételkedjék benne Louis ebben a pillanatban is!

- Nem az Istenben kételkedem én, hanem félek valamely démontól, amely megirigyli a mi boldogságunkat.

- Bucsuzzunk el, uram, de hazafelé ne vágtasson ám olyan lóhalálban, mert bizony én aggódom a lova miatt.

- Soh'se aggódjék miatta, asszonyom! - felelte Bussy. - Jól ismeri már az utat és olyan nyugodt és biztos járású ló, amilyen lovam nem volt még soha. Akár hozzá se nyuljak a kantárjához, haza visz az engem anélkül is.

A szerelmes pár még egy darabig elbeszélgetett, egy-egy csókkal fűszerezvén a beszélgetést. Végre is a kastély közelében a vadászkürtből felhangzott az a dallam, amelyben Janka az urával már előre megállapodott, mire Bussy távozott. Amint álmodozva és boldogságtól eltelve közeledett Angers város elé, egyszer csak azon vette észre magát, hogy immár olyan késő́re jár az idő, hogy bizony gyorsabb ügetésre kell fogni a lovát, ha azt nem akarja, hogy a város kapuit az orra előtt csukják be. Már éppen meg akarta sarkantyuzni a lovát, mikor háta mögött hirtelen lódobogás hangzott föl. A boldog szerelmes olyan, mint a tolvaj: ennek is, annak is bizony sokszor bujdosnia kell. Bussy eleinte arra gondolt, hogy egyszerüen sarkantyuba fogja a lovát és elnyargal a fenyegető veszedelem elől, de azután meggondolta magát s úgy vélekedett, hogy gyávaság volna megfutamodnia két ember elől - két lovas vágtatott feléje az úton - mikor ő néggyel szemben is megállja a helyét. Félreállt tehát az útból, utat engedve a vágtató lovaknak. Ekkor észrevette, hogy az egyik lovas sarkantyuja mélyen belevágódott a ló oldalába, amelyet a másik lovas is ostorcsapásokkal serkentett még gyorsabb vágtatásra.

- Na, nincs már messze a város! - szólalt meg ez a második lovas, erősen gascogne-i kiejtéssel. - Még vagy háromszáz ostorcsapás és száz sarkantyudöfés a lónak s megérkezünk. Bátorság tehát és kitartás!

- Csakhogy a lovam már szuszog, reszket, azt hiszem, hogy mingyárt kidől! - felelte az első lovas. - Pedig száz lovat is szívesen adnék akárkinek, ha már a városban lehetnék.

- Bizonyára elkésett utasok! - gondolta magában Bussy. - De mintha ismerős lett volna az egyik lovas hangja!... És nini! Mintha megtántorodott volna a lova...

E pillanatban érkezett a két lovas Bussy-vel egy vonalba.

- Hej, uram! - kiáltott oda Bussy. - Hamar vegye ki a lábát a kengyelvasból!... A lova minden pillanatban összerogyhat...

És csakugyan: a ló e pillanatban féloldalt dőlt, nehányat még rúgott a lábával, s azután - kimult.

- Uram! - szólt Bussy-hez a ló nélkül maradt lovag. - Háromszáz pistólát adok a lováért! De hamar ám, mert sietős az utam!

- Fenség, itt a lovam, üljön rá! - szólalt meg Bussy, nagy rémületére az anjoui herceget ismervén föl a lovagban.

Ugyanakkor Bussy tisztán hallhatta, amint a herceg kisérője a pisztoly kakasát felhúzta.

- Ne lőjjön, az áldóját! - kiáltotta ijedten a herceg. - Hiszen ez itt Bussy!... Vagy vigyen el engem tüstént az ördög!

- Ugy van, Fenség, én vagyok! - felelte Bussy. - De hol a pokolban jár ilyenkor errefelé?

- Ah, Bussy úr! - szólalt meg most a herceg kisérője is, Aubigné. Akkor hát én reám nincs többé szüksége Fenség!... Engedje meg tehát, hogy én most visszatérhessek ahhoz, aki küldött engem.

- Előbb azonban hadd köszönjem meg a tett jó szolgálatot és engedje meg, uram, hogy őszinte barátságomról biztosíthassam! - mondotta a herceg meghatottan.

- Elfogadom, Fenség! - felelte Aubigné. - De lesz idő, amikor ezekre a szavakra emlékeztetni fogom!

- Ah, Aubigné!... Aubigné úr... és a herceg!... Hát igazán, mintha az égből pottyantam volna! Mi a csoda ez? - szörnyüködött Bussy.

- Hát te nem is tudod? - kérdezte a herceg sértődötten és megütközéssel, amit Bussy legott észre is vett. - Hát nem azért vagy te itt, mert engem vártál?

- Nem bizony, hisz annál okosabbat is tehetnék, de ha már mindenáron még kapucsukás előtt a városban akar lenni, Fenség, hát ime, itt a lovam, üljön fel reá! - felelte Bussy kissé megszeppenve, hogy méridori látogatása esetleg kitudódik.

A herceg ezalatt nehány fontos okmányt iparkodott kihuzni az elhullott ló nyerge alól, amelyet ő óvatosságból odarejtett.

- Isten áldja meg, Fenség!... isten önnel, Bussy úr! - köszönt Aubigné s azzal elvágtatott.

Bussy könnyedén felugrott a nyereg mögött a ló hátára s igy ketten egy lovon elindultak a város felé, miközben az a gondolat járt az elméjében, vajjon nem ez a feketeruhás herceg-e az a démon, aki - boldogságát megirigyelvén tőle - a pokol torkát nyitja meg számára.

Angers kapuján át épp akkor léptek a városba, mikor a községi tanács trombitái megszólaltak.

- Mit csináljunk most, Fenség? - kérdezte Bussy.

- Föl, a kastélyomba! - felelte a herceg. - Vonják föl a lobogómat és hivják össze a tartomány nemes urait!

- Hej, kürtösök! - kiáltozta Bussy, titokban annak örülve, hogy ily módon időt nyerhet. - Hej, kürtösök!

A kürtösök hamarosan megjelentek, de biz' alig, hogy ráhederítettek erre a poros, megtépett ruháju két lovagra.

- Hohó, az áldóját! - kiáltott rájuk Bussy dühösen. - Hát a gazdát még meg sem ismeritek a saját házában?... Hivjátok ide tüstént a szolgálattevő tanácstagot!

Ez a parancsoló hang tiszteletet keltett a kürtösökben, akik közül az egyik legott felismerte a herceget.

- Hiszen ez a herceg! - kiáltott föl ijedten a kürtös, megragadva a társa karját, aki csak ámult-bámult.

- Menjetek - parancsolt rájuk Bussy - és ne kiméljétek azt a trombitát, hanem fujjátok, hogy vért izzadjon, hadd tudja meg az egész város, hogy az anjou-i herceg őfensége a városba érkezett!... Mi pedig, Fenség, azalatt menjünk lassan a kastélyba.

És csakugyan: a herceg érkezésének hire futótűzként terjedt el az egész városban. Bussy jól számított: mire ők ketten a palota elé érkeztek, ott már nagy tömeg várta őket, élén a tanácstagokkal, a kormányzóval és a nemes urakkal, és csak üggyel-bajjal tudtak utat nyitni a herceg számára, aki a következő szavakat intézte a néphez:

- Uraim és hű barátaim! Ide menekültem közibétek, e város ölelő karjaiba, mert Párisban halálos veszedelmek közt forogtam, s a szabadságomtól is megfosztottak. Nehány hű barátom támogatásával azonban sikerült elmenekülnöm.

Bussy ekkor az ajkába harapott, mert megértette a herceg gúnyos tekintetének értelmét, amelyet az most reá vetett.

- De ime, amióta köztetek vagyok, nyugalmam visszatért s az életem is hű kezekre van bízva.

A magisztrátus tagjai gyönge: „Éljen a mi hercegünk!” - kiáltással feleltek a herceg szavaira, a nép azonban, amely a herceg látogatása alkalmából ajándékot remélt, annál harsányabban éljenzett.

- Most pedig menjünk vacsorázni! - jelentette ki a herceg. - Reggel óta egy falatot sem ettem.

Előbb azonban a város előkelő urainak és hölgyeinek a tisztelgését fogadta a herceg, ami éjfélig is eltartott, amikor azután a várost kivilágították, az utcákon és a tereken puskaropogás hangzott fel, sőt még a székesegyház harangjait is megkondították. A derék angers-i polgárok hagyományos örömének kitörő lármáját az éjjeli szél egészen Méridorig elvitte a szárnyán...

XVII. FEJEZET.

Mikor azután az üdvrivalgás lármája elcsendesült, s a kastély kiürült, a herceg igy szólt Bussy-hez:

- Most pedig csevegjünk egy kissé!

A herceg ugyanis volt annyira éleseszű, hogy észrevette Bussy szokatlan előzékenységét, ami mögött valami titkolni valót vélt, és most elhatározta, hogy Bussy zavarát a maga javára jól kihasználja. Csak abban tévedett a herceg, hogy - Bussy sem esett ám a fejelágyára, s az ő faggatásait immár kész tervvel várta.

A herceg keserű szemrehányást tett Bussy-nek, amiért betegség ürügye alatt megtagadta neki azt a kérését, hogy kisérné el őt sürgős útjára, holott alig nehány pillanattal később távozott hazulról. Hogy hová, azt természetesen nem tudhatja, de hogy nem egyenes úton járt, bizonyítja az is, hogy cserben hagyta Épernon-t, akiről az utcai nép letépte a ruhát és Schomberget, akit olyan kékre föstöttek, hogy még harmadnap is indigós volt a képe, holott neki, mint nemes embernek, kötelessége lett volna amazok segítségére sietni. Mikor azután a hercegnek lett volna reá nagy szüksége, mikor fogolyként tartották vissza a Louvre-ban, akkor seholsem volt látható.

Bussy ügyesen védekezett e vádakkal szemben, sőt elhitette a herceggel, hogy egyenesen az ő érdekében jött Angers-be, hogy itt híveket toborozzon számára. Ma még nem érkezett el annak ideje, hogy a tervet részletesen megismertesse vele; e percben is távoznia kell, mert megbeszélése van egy előkelő személyiséggel.

- Ah, ha igy van Bussy, az már - más! - jegyezte meg a herceg Bussy meggyőző szavaira. - Csak azt ajánlom, hogy lehetően titokban cselekedjél!

- Oh, arra nekem is van gondom, Fenség! - felelte Bussy. - Nézzen csak végig rajtam, látott-e már ilyen taplószinű gunyát! Ezt is egyedül az ön kedvéért tettem, hogy annál sikeresebben mozdíthassam elő az ön ügyét, Fenség.

- És hol lakol te itt, Angers-ben?

- Lakom... lakom egy ütött-kopott kis viskóban a bástya közelében, s a folyóra nyilik az ajtóm... De lássuk csak, Fenség, hogyan sikerült kiszabadulnia a Louvre-ból és hogyan került ön errefelé azon az agyonhajszolt lovon és ami legkülönösebb, Aubigné társaságában?

- Hja, vannak még barátaim! - felelte a herceg szemrehányó hangon.

- Vannak még barátai, Fenség? Ugyan...

- Hát igen, olyan barátaim, akiket te nem ismersz, Bussy!

- Nagyszerű! És kik azok a barátok?

- Hát tudd meg, Bussy: a navarrai király és Aubigné!

- A navarrai király!... Ah igen!... Nem ő vele szőtte az összeesküvést...

- Én sohasem szőttem senki ellen összeesküvést, Bussy úr!

- Nem-e?... Kérdezze csak meg La Mole és Coconnas szellemét! De hagyjuk ezt, mert e tekintetben mi ketten nem értünk egyet. De hogy szökött meg Fenség a Louvre-ból?

- A hálószobám ablakán át.

- Akkor hát Fenségednek is tudomása volt a szekrényben levő kötéllétráról?

- Nekem nem volt tudomásom róla, de honnan tudod te? - kérdezte a herceg elsápadva.

- Fenség tudja, hogy nehányszor voltam olyan szerencsés, hogy megfordulhattam abban a szobában.

- Amikor még Margot hugomé volt az a szoba, nemde, Bussy? Akkor te is az ablakon át jutottál a szobába.

- És most ugyanazt az utat használta Fenséged is?... De honnan szerzett tudomást a kötéllétra létezéséről?

- Sejtelmem sem volt róla. A navarrai király árulta el nekem.

- Ah!... A navarrai király tudott volna a létra létezéséről?... Ezt igazán nem gondoltam volna - jegyezte meg Bussy csodálkozva. - No, de most már mindegy, fontos az, hogy Fenséged itt van, épen, jó egészségben! Föllázítjuk Anjou-t, Angoumois-t s azután Báarn-t. Hej, micsoda nagyszerű tűzvész kerekedik még ebből!

- De te valami találkozóról beszéltél az imént.

- Hát igen!... A beszélgetés hevében szinte megfeledkeztem róla! Isten áldja meg, Fenség!

- Szükséged van a lovadra, Bussy?

- Köszönöm Fenség, van egy másik lovam is! Csak tartsa meg, ha szüksége van reá!

- Akkor hát megtartom a lovat! Később majd elszámolunk!

- Jól van, Fenség, csak adja isten, hogy valamivel adósa ne maradjak.

- S ugyan miért?

- Ah, én jól tudom, hogy mit jelent az, hiszen Fenséged én reám bizza azt, akin valami követelni valója van.

- Te Bussy!

- Igaza van Fenség, ne beszéljünk erről!

A herceg, aki teljes mértékben átértette, mennyire szüksége van éppen most Bussy-re, a kezét nyújtotta oda neki; Bussy is hasonlóképp cselekedett de - hitetlenül rázta a fejét.

Azután elváltak.

Már késő éjszaka volt, mikor Bussy lakására érkezett, ahol azonban Saint-Luc helyett - akit találkára oda várt - annak levelét találta, amelyben azt közli vele, hogy csak holnap jöhet. És csakugyan, másnap reggel hat órakor Saint-Luc egy vadászlegény kiséretében távozott a kastélyból és Angers felé lovagolt. A két barát szeretettel ölelte át egymást.

- Üdvözöllek szerény kunyhómban, kedves barátom! - mondotta Bussy. - Ime, ez az én angers-i hadiszállásom.

- Természetesen! - felelte mosolyogva Saint-Luc. - A győztes hadvezér módjára, mingyárt a hadszintéren.

- Mit akarsz ezzel mondani, pajtás?

- Feleségem mindent elmondott! - felelte Saint-Luc. - Fogadd jókivánságomat s egyúttal - jó tanácsomat is, noha te minden tekintetben mesterem lehetsz!

- Nos, hadd hallom!

- Iparkodjál minél előbb megszabadulni ettől a Monsoreau gróftól, - Bussy! - mondotta Saint-Luc. - Ma még senki sem sejti a feleségével való gyöngéd viszonyodat, a pillanat tehát épp

alkalmas, kár lenne elszalasztani. Mikor azután később feleségül veszed Dianát, már mint a gróf özvegyét, senki sem mondhatja, hogy azért ölted meg az urát párbajban, hogy az özvegyét feleségül vehesd.

- Erre már magam is gondoltam, de nagy akadálya van ennek a szép tervnek. Megigértem ugyanis Dianának, hogy kimélni fogom a gróf életét, hacsak ő meg nem támad engem.

- Hát biz ezt rosszul tetted, Bussy! - jegyezte meg Saint-Luc.

- Miért?

- Hát azért, az áldóját, mert hogyha sietsz vele, Monsoreau gróf, aki mindenféle hájjal bőven meg van kenve, tuljár az eszeden és fölfedezi féltett titkotokat és akkor ő - aki nem olyan lovagias ám mint te - ő fog megölni téged!

- Hát akkor is csak az történik, amit Diana elhatározott! - felelte Bussy mosolyogva. - Hogyha én megölöm a grófot, akkor nemcsak, hogy megszegem Dianának tett fogadalmamat, hanem magam ellen zúdítom a közvéleményt, amely most utálatos szörnyet lát ugyan Monsoreau grófban, de ha meghal: akkor angyalt lát majd benne, akit én fektettem a koporsóba.

- Nem is azt mondom én, hogy sajátkezüleg öld meg!

- Hogyan?... Talán bizony orgyilkosokkal?... Ejh, kedves barátom, hát ilyen rossz tanácsot adsz te nekem!

- Ugyan!... Nem beszélek én gyilkosságról! - felelte Saint-Luc. - Futó eszme volt csupán, amelyet jóformán meg sem fontoltam még... Én sem kedvelem ezt a grófot, noha nekem nincs olyan okom gyűlölni őt, mint neked, Bussy! Éppen azért beszéljünk inkább a - feleségéről! Nos, nem jönnél át egy kis időre Méridorba?

- Köszönöm a szives meghivást, kedves barátom, de tudod, nekem aggályaim vannak.

- Mindent tudok! Méridorban esetleg találkozhatnál Monsoreau gróffal, noha e percben éppen huszonnégy mértföldnyire van innen, s kénytelen lennél kezet fogni vele, akit pedig inkább megfojtani szeretnél. Azután pedig szemtanuja lehetnél, mikor megöleli a feleségét; azt a nőt, akit te imádsz.

- Ah, kedves barátom, minden szavad szent igaz! - jegyezte meg Bussy. - Hát ezért nem megyek én Méridorba!... Most azonban majd én vallatlak egy kissé...

- Csak rajta!

- Hallottátok az éjjel a nagy harangzúgást és a puskaropogást? - kérdezte Bussy.

- Persze, hogy hallottuk és találgattuk is az okát.

- És ma nem láttál valamiféle változást a város külső képén?

- De igen! Mintha izgalomban volna az egész város.

- Hát igen, mert tegnap óta falai közt időzik az - anjoui herceg!

Saint-Luc hirtelen talpra ugrott ülő helyéből, s jobban megijedt, mint hogyha maga az ördög jelent volna meg előtte.

- A herceg itt... Angersben? - kérdezte akadozva Saint-Luc -. Hiszen azt beszélték, hogy a Louvre foglya!

- Hát éppen azért van ő most itt, mert fogoly volt a Louvre-ban! Az ablakon át megszökött s még búcsut sem mondva a kapufélfának - ide menekült.

- Nos?

- Nos, kedves barátom - felelte Bussy - itt a kitünő alkalom, hogy bosszút állj rajta holmi kis kellemetlenkedéseiért. A hercegnek itt pártja van, de lesz hadserege is és belekóstolhatunk egy kis polgárháborúba.

- Ohó!... Polgárháborúba? - kiáltott föl szörnyűködve Saint-Luc.

- Én számitok reád, hogy kardot rántasz mellettünk.

- Én... a király ellen? - pattant föl Saint-Luc hirtelen.

- Nem azt mondtam, hogy a király ellen, hanem az ellen, aki megtámad bennünket! - jegyezte meg Bussy.

- Kedves barátom - felelte Saint-Luc - én azért jöttem Anjou-ba, hogy egy kis falusi levegőt élvezhessek, nem pedig azért, hogy királyom ellen kardot rántsak.

- Nem is azért mondtam én, kedves barátom! - magyarázta ki magát Bussy. - Hogy eltitkoljam ittlétem célját, elhitettem a herceggel, hogy én egyedül azért jöttem ide, hogy hiveket toborozzak számára; s azzal váltam el tőle, hogy találkozásom van az egyik főemberrel.

- Figyelj reám, Bussy! - felelte Saint-Luc. - Én az életemet egyedül a feleségem boldogítására szántam, te pedig Dianát akarod boldogítani. Hát tudod mit: állapodjunk meg abban, hogy bármily körülmények közt én megvédelmezem Dianát, te pedig megvédelmezed a feleségemet! Szerelmi szövetségre kapható vagyok, de politikaira - nem! Ime, ebben a tekintetben megértjük egymást!

- Beadom a derekam! - felelte Bussy - E pillanatban te vagy előnyben fölöttem, mert nekem van szükségem reád, holott te engem most könnyen nélkülözhetsz.

- Épp ellenkezően! Én szorultam rá a te pártfogásodra.

- Hogyan? - kérdezte csodálkozva Bussy.

- Hát tegyük föl, hogy az angers-iak föllázadnak és megostromolják Méridort.

- Ah, az áldóját! - kiáltott föl Bussy. - Igazad van pajtás!

A két jóbarát összemosolygott, s minthogy Bussy szolgája jelentette, hogy a herceg immár harmadszor kerestette, egymás politikamentes támogatását ünnepélyesen hangoztatva, búcsuzás után szétváltak.

Bussy egyenesen a hercegi palotába rohant, ahol már együtt találta a környék nemes embereit, akik a futótüzként elterjedt hír hallatára sereglettek itt össze. A palotában hamarjában ünnepélyes fogadtatást készített elő, gondoskodott a lakomáról, s miután a hercegnek a vendégeskedéssel és főleg a szónoklatokkal nehány órára munkát adott, ő maga hazarohant, lovára pattant és elvágtatott Méridor felé.

Ami a herceget illeti, meg kell adni, hogy kitett magáért! Szónokolt tűzzel-hévvel, beszélvén a Ligáról, diszkréten megemlítette a Guise-párttal való összeköttetését s kiadta magát üldözött hercegnek, akire a király azért haragszik, mert a párisiak - őt szeretik. A viszonválaszok alatt a herceg szemügyre vette a megjelent nemes urakat, de még jobban megjegyezte magának azokat, akik - nem jelentek meg.

Mikor Bussy visszaérkezett, már délután négy óra volt, s azonmód porosan, piszkosan, nyomban kihallgatásra jelentkezett a hercegnél.

- Ah, derék Bussy-m! - szólította meg őt a herceg. - Amint látom, nagy munkában voltál.

- Láthatja rajtam, Fenség! Lóhalálban rohantam ide.

- Vigyázz magadra, beteg ne légy, hiszen még jóformán ki sem heverted a betegségedet! És honnan jösz?

- A környékről, Fenség! Meg van elégedve a látogatók számával?

- Teljes mértékben, Bussy! Köszönöm! De valaki mégis csak hiányzott.

- S vajjon ki az?

- A te - pártfogoltad!

- Az én pártfogoltam?... Ugyan ki lehet az?

- Hát - Méridor báró úr! Pedig őt nem szabad ám számításon kivül hagynunk, mert nagyon befolyásos ember a környéken.

- Azt hiszi, Fenséged? - kérdezte Bussy roppant zavarában.

- Bizonyos vagyok benne, Bussy! - felelte a herceg. - Ő a Liga angers-i tudósítója, őt választotta ki erre a célra Guise herceg, aki pedig jól megválogatja a maga embereit. Okvetetlenül idevárom őt, Bussy!

- És hogyha nem jön?

- Akkor én megyek hozzá!

Bussy alig birta leküzdeni rémületét, ami még a szemében is megcsillant.

- Igaza van, Fenség, ön herceg, önnek minden szabad! - felelte Bussy kedvetlenül.

- Talán bizony még mindig haragszik reám?... Hát nem voltál nála, te, aki a környéket az én érdekemben felhajszoltad?

- Hiszen oda is ellátogattam volna én, de azt hiszem, hogy reám is neheztel, amiért nem tudtam beváltani neki tett igéretemet.

E pillanatban ujabb látogatók érkeztek, mire a herceg eléjük sietett. Bussy ezalatt a herceg szavairól elmélkedett. Csakugyan ugy gondolkozik-e a herceg a méridori báróról, ahogy az imént kifejezte magát: mint befolyásos embert akarta-e megnyerni a maga számára, avagy csak ürügyet keresett, hogy Diana közelébe férkőzhessen.

Ilyen töprengések közepette telt el az éjszaka, pedig ugyancsak vigan voltak a palotában, ahol a herceg derüre-borura megvendégelte a környék nemes urait és asszonyait, majd hegedősöket is rendeltek, hogy megtanítsák őket a legujabb tánczenére. Talán mondani sem kell, hogy Bussy volt a társaság középpontja, akit csodálattal öveztek az asszonyok és féltékenykedéssel a férfiak; minthogy pedig nehányan a férjek közül nem úgy néztek reá, mint ahogy Bussy-nek tetszett volna: ez nyolcszor vagy tizszer megsodorintotta a bajuszát s hármat vagy négyet felszólított a férjek közül, vajjon volna-e kedve rövid kis sétát tenni vele a park pázsitján a méla holdvilág mellett. Bussy hirneve azonban még idáig is eljutott, s bizony egyiknek sem volt kedve honorálni a meghivását.

XVIII. FEJEZET.

A hercegi palota előtt másnap egy nyilt, őszinte és mosolygó arcot pillantott meg Bussy, aki azt e percben huszonnégy mértföldnyire képzelte innen.

- Ah, te vagy az, Remy! - kiáltott föl Bussy kitörő örömmel.

- Testestől-lelkestől, gróf úr! - felelte Remy.

- Épp irni akartam neked, hogy gyere ide! - mondotta Bussy.

- Akkor hát épp kapóra jöttem! Már azt hittem, hogy a gróf úr haragszik reám.

- Ugyan hát miért haragudnék én reád?

- Hogy engedelem nélkül jöttem ide! Dehát mikor arról értesültem, hogy az anjou-i herceg megszökött a Louvre-ból és hogy ide, Anjou-ba jött, s viszont arra is emlékeztem, hogy a gróf úr szintén a környéken tartózkodik, legott arra gondoltam, hogy polgárháborura van kilátás, ahol bizony kardszúrásokat adnak és kapnak az emberek, s igy lyuk támad a bőrükön. Minthogy pedig én nagyon szeretem embertársaimat, sőt jobban mint magamat: hát ide siettem, hátha szükség lesz reám.

- Jól tetted, Remy! - felelte Bussy. - Igazán hiányoztál nekem!

- Hogy van Gertrud, gróf úr.

- Igérem neked, hogy megtudakolom Dianától, mihelyt alkalmam lesz beszélni vele.

- Én pedig viszont Gertrudtól fogom megtudakolni, hogy mit csinál és hogy van - Diana.

- Nohát, csakugyan derék, megértő bajtárs vagy, mondhatom!... De mondd csak, hogyan találtál ide?

- Nagyon egyszerüen! Megtudakoltam, hogy melyik a herceg palotája, bevezettem a lovam az istállójába és ott felismertem a gróf úr lovát.

- Csakugyan! - felelte Bussy. - A herceg a magáét agyonhajszolta, és én kölcsön adtam neki Rolandot; minthogy pedig neki más lova itt nincsen, hát egyelőre megtartotta magának.

E közben Bussy elvezette Remy-t a maga kis kunyhójába, ahol azonban lakni, ketten már nem fértek volna el; Remy tehát távozott, hogy lakást keressen maga számára, Bussy pedig megelégedetten, hogy Remy-t közelében tudhatja, boldogan elszenderült.

Bussy másnap korán fölkelt és a kastélyba sietett, ahol megparancsolta, hogy Remy orvost küldjék hozzá, ő maga pedig fölkereste az álmaiból ébredező herceget, hátha annak arckifejezéséből gondolataira is tudna következtetni. Mingyárt napi programmal köszöntötte a herceget; séta a bástyafalakon kivül és megszemlélése a külső terepnek; a lakósok és fegyverzetük szemléje: az arzenál és a lőszerkészlet megszemlélése, végül levélirás, noha ez utóbbi programmpont alighanem elmarad, mert a herceg az utóbbi időben nem szeretett levelet irni.

- Ah!... Ah, te már itt, Bussy? - kiáltott föl a herceg, mikor maga közelében megpillantotta Bussy-t.

- Igen, Fenség - felelte Bussy - már itt vagyok, aludni sem tudtam az éjjel, szüntelenül Fenséged ügyén járt az eszem... No, de mi lesz a mai programm, mit csinálunk? Talán vadászni menjünk?

- Te ugyan jól csinálod, kedves Bussy! - jegyezte meg a herceg. - Egész éjjel az én dolgomon töri a fejét, s végre is arra az eredményre jut, hogy - menjünk vadászni! Ennél ugyan okosabbat is kieszelhettél volna!

- Igaza van, Fenség, hiszen kutyáink sincsenek!

- Sőt fővadászmesterünk sincsen! - jegyezte meg a herceg.

Bussy hiába akarta elterelni a beszélgetést Monsoreau gróf személyéről, a herceg minduntalan visszatért reá és kijelentette, hogy a fővadászmesterre már csak azért is szükség lenne, mert annak Méridor-ban, amely alig három mértföldnyire van Angers-től, birtokai vannak - azaz, hogy a feleségének.

Bussy az ajkába harapott, de eltitkolta felindulását.

- Hát tudod, Bussy - folytatta a herceg - jó gondolatom támadt! Monsoreau gróf az első játszmát megnyerte - veled szemben, de a második játszmát - te fogod megnyerni!

- Hogyan értsem ezt, Fenség?

- Hogyan?... Nagyon egyszerüen, hiszen ismersz már engem, Bussy!

- Vagyok olyan - szerencsétlen...

- Hát azt hiszed, hogy én a sértést, amely engem a gróf részéről ért, csak úgy egyszerüen zsebre rakom?

- Magyarázza meg bővebben a szavait, Fenség!

- Nos, a fővadászmester elrabolta azt a leányzót, akit én szerettem, és feleségül vette; most pedig én akarom elrabolni tőle a feleségét, hogy a - szeretőmmé tegyem! Hát érted már most?

Bussy mosolyra akarta kényszeríteni az ajkát, de biz' abból csak kínos fintor lett.

- Fenséged el akarja rabolni Monsoreau gróf feleségét? - hebegte Bussy.

- Mi sem egyszerűbb, Bussy! - felelte a herceg. - A felesége - hiszen éppen te mondottad nekem - gyűlöli az urát; dicsekvés nélkül állítom tehát, hogyha már választania kell, hát inkább választ engem, mint a gyűlölt férj uramat, kiváltképpen ha még - igérek is neki valamit.

- És mi lenne az az igéret, Fenség?

- Hát az, hogy - megszabadítom az urától!

Bussy már-már kimondotta, hogy miért nem igérte ezt meg annak idején és miért csak most, de azután meggondolta a dolgot és közömbös arcot vágva ezt kérdezte:

- És vállalkoznék erre, Fenség?

- Majd meglátod!... Egyelőre csak egy látogatást tervezek Méridorba.

- És képes lenne Fenséged a báró szeme elé kerülni ellenére annak, hogy igéretét nem váltotta be?

- Oh, én már gondoskodtam kitünő mentségről is!

- S ugyan mi lehet az?

- Ide figyelj!... Azt mondom neki, hogy leánya házasságát Monsoreau gróffal azért nem akadályoztam meg, mert a gróf, aki tudta, hogy ön Méridor báró úr, a Liga egyik főembere, amelynek én a vezére vagyok, azzal fenyegetőzött, hogy mindkettőnket elárul a királynak.

Ugy gondolkodtam tehát, hogy ha a gróf feleségül veszi a leányát, akkor az ő élete is mentve van.

- Nagyszerü! - jegyezte meg keserűen Bussy.

- Ugy-e, hogy nagyszerü?... De tekints csak ki az ablakon!

- Miért?

- Nos, milyen időnk van?

- Kénytelen vagyok megállapítani, hogy - szép idő van!

- Akkor hát eredj és rendeld elő a lovakat! Megyünk meglátogatni Méridor báró urat.

- Rohanok, Fenség!

Bussy, aki zavarában immár egy negyedóra óta játssza Mascarille örökké kómikus szerepét, szinlelte, mintha távozni akarna, de az ajtó mellől visszafordult.

- Bocsánat, Fenség - mondotta hány lovat parancsol?

- Hányat?... Hát legyen négy vagy öt, ahogy te akarod!

- Hogyha Fenséged ennek gondját reám bizza, akkor én százat nyergeltetek föl.

- Hát jól van azt se bánom! - felelte a herceg, de azután megütközéssel kérdezte: - Dehát miért annyit?

- Azért, Fenség, hogy legalább huszonöt megbízható ember legyen a száz lovas közt, akikre számíthatok - támadás esetén.

- Támadás esetén? - kiáltott föl a herceg ijedten.

- Hát igen, mert itt hallottam, hogy errefelé nagykiterjedésű erdők vannak, s bizony nem lehetetlen, hogy lesből reánk támadnak.

- Ah!... Hát még az is lehetséges... Gondolod, Bussy?

- Fenség, jól tudja, hogy a bátorság még nem teszi fölöslegessé az óvatosságot. Én tehát még tovább megyek: százötven lovat rendelek ki!

És ezzel már indult is Bussy az ajtó felé.

- Várj csak egy pillanatig! - kiáltott utána a herceg.

- Parancsol még valamit, Fenség?

- Hát azt hiszed, Bussy, hogy én itt Angers-ben biztos helyen és biztonságban vagyok? - kérdezte a herceg aggodalmas arccal.

- Hát... a város nincs ugyan megerősítve, de azért jól lehet védelmezni.

- De lehet ám rosszul is védelmezni! - vágott közbe a herceg. - Bármily derék és bátor védelmezőm vagy is te nekem: egyszerre csak egy helyen lehetsz.

- Hát ez nagyon - valószinű, Fenség!

- Ha egyszer Bussy-nek is aggodalmai vannak, akkor csakugyan fontolóra kell venni a védekezés módját! - mondotta a herceg. - Én tehát gondoskodni akarok a magam védelméről! És pedig - tüstént!

- Ezek aranyszavak, Fenség!

- Megvizsgálom a kastélyt és elsáncolom magam benne. Jó lesz, Bussy?

- Igaza van, Fenség, ez lesz a legjobb védekezés! - felelte kelletlenül Bussy, aki nem ismervén a félelmet, efféle ügyekben nem volt jártas.

- Még egy eszmém van! - kiáltott föl hirtelen a herceg. - Mit szólsz hozzá: ide rendelem a méridóriakat! Ők jöjjenek ide, s ne én menjek hozzájuk.

- Fenség, ma különösen jó eszméi vannak, nem hiába mondják, hogy az ember elméje legtalálékonyabb reggel!... Menjünk és tartsunk szemlét a kastélyban!

A herceg a szolgáit szólította be, mely alkalmat Bussy arra használt föl, hogy rövid időre távozzék a szobából. Remy orvost az előszobában találta. Bussy sebtében nehány sort irt, magával vitte Remy-t az üvegházba, ott rózsákat bokrétába kötözött, annak szárára ráerősítette az imént megirt levélkét, innen az istállóba sietett, Roland nevü lovát megnyergelte, a bokrétát Remy kezébe nyomva, ezt felszólította, hogy tüstént üljön a nyeregbe; majd elkisérte a város falain túl, mint hajdan Hámán elkisérte Mardochai-t, s megmutatta neki a Méridor felé vivő utat.

- Ezen az úton, Remy - mondotta Bussy - bizd csak magad bátran Rolandra; az út végén erdőt találsz, abban az erdőben egy parkot, amelyet falkerítés vesz körül, s azon a helyen, ahol Roland majd megáll, a falon keresztül áthajítod ezt a bokrétát, vele együtt ezt a levélkét, amely igy szól:

> „Az, akit vár, nem jöhet, mert az, akit nem vártunk, megérkezett, fenyegetőbb szándékkal, mint valaha, mert még mindig szerelmes. Érezze az ajkával és a szivével mindazt, amit ez a levél láthatatlanul tartalmaz.”

Bussy eleresztette Roland kantárszárát, s a nemes állat elvágtatott Méridor irányában. Bussy visszatért a kastélyba, ahol a herceget már felöltözve találta.

Remy ezalatt mint a szélvész száguldott a cél felé, s mikor a fal tövébe ért, nyergében felágaskodott s a bokrétát egy erős lendülettel áthajította a falon, miközben figyelmeztetésképpen egyet köhécselt. A falon túlról ekkor halk kiáltás hangzott föl, jeléül annak, hogy a küldemény pontosan megérkezett rendeltetésének helyére. Minthogy választ nem várt, Remy visszafelé fordította a lova fejét, amely azonban sehogysem látszott megelégedettnek ezzel a gyors visszafordulással és szokásához képest legelészni akart; Remy erélyes sarkantyuzással és az ostorral azonban hamarosan észretérítette Rolandot, s a nemes állat alig negyven perccel az elindulás után, már ismét az istállójában volt, ahol vigan ropogtatta a jászolt szinültig megtöltő zabot.

Bussy ezalatt a herceg oldalán a kastélyt szemlélte meg; Remy épp akkor akadt reájuk, mikor a titkos kijáróhoz vezető alagutat vizsgálgatták.

- Nos, mit láttál, mit hallottál, mit csináltál? - kérdezte Bussy halkan tőle.

- Egy kőfalat, egy kiáltást és hét mértföldet! - hangzott a lakónikus válasz, példájára annak a spártai ifjúnak, aki a rókával összemaratta a keblét - Lykurgos törvényeinek legnagyobb dicsőségére.

XIX. FEJEZET.

Bussy annyira tudta foglalkoztatni a herceget a hadikészülődésekkel, hogy két napon át még csak gondolni sem jutott ideje arra, hogy Méridor-ba lovagoljon, avagy hogy a méridóriakat maga elé idézhesse. De azért a herceg nem tett le végkép erről a látogatásáról. Ilyenkor, mikor ez a látogatás mégis szóba került, Bussy a legkülönfélébb ürügyek alatt elterelte róla a herceg figyelmét, aki látván Bussy nagy elfoglaltságát a védelmi intézkedések körül, elállott szándékától - de csak egyelőre! Talán mondani sem kell, hogy Bussy - a védelmi intézkedések örve alatt - valahányszor csak tehette, fölpattant Roland hátára, elvágtatott Méridorba és átmászott azon a bizonyos kőkerítésen, ami most már annál könnyebben ment, mert a sok mászkálás következtében a fal oromzatáról egy-egy tégla levált, s bizony most már elég tekintélyes rés hirdeti azt a helyet.

Ami pedig a kitünő Roland lovat illeti, nos, neki már nem kellett irányítás; oda talált ő már a nélkül, hogy Bussy a kantárszárát akár a kezébe fogta volna.

- Két napot nyertem - mormogta magában Bussy - de beüt ám a szerencsétlenség, ha még másik két nap alatt nem jön valami kedvező körülmény közbe.

És Bussy nem csalódott!

A harmadik nap estéjén hirtelen nagy lárma és zsivaj hangzott föl a város egyik kapuja felől. A herceg is felfigyelt a zajra, de hamarjában senki sem tudta őt felvilágosítani annak oka felől. Az történt pedig, hogy a város kapuja előtt, tajtékzó fehér lovon, egy lovas jelentkezett a sorompónál és bebocsátást kért. Bussy, akit a herceg az Anjou-tartomány katonai parancsnokává nevezett ki, elrendelte, hogy a városból senki sem távozhatik és oda senki be nem jöhet, aki a kiadott jelszót vagy egyéb ismertetőjelet nem ismeri. Ez az intézkedés pedig voltaképpen azt a célt szolgálta, hogy a herceg az ő tudta nélkül senkit el ne küldhessen Dianáért, s viszont Méridorból se jöhessen be a városba senki az ő tudta nélkül. Kissé túlzott óvóintézkedésnek látszott ugyan, de ötven esztendővel későbben Buckingham herceg még nagyobb bolondságra ragadtatta magát ausztriai Anna kedvéért.

Mikor az őrszem a közelgő lovast észrevette, fegyverbe szólította az őrséget.

- Antraguet vagyok, a herceghez jöttem! - mondotta a lovas.

- Mi nem ismerjük Antraguet urat! - felelte az őrparancsnok. - Kívánsága egyébként teljesülni fog, mert mi önt letartóztatjuk és a herceg elé vezetjük.

- Engem letartóztatni! - pattant föl méltatlankodva a lovag. - Na, szépen vagyunk! Engem: Charles de Balsac d'Antragues, Cunéo báróját és Craville grófját!

- Már pedig úgy lesz! - jegyezte meg nyugodtan az őrparancsnok, akinek husz fegyveres ember állott a háta mögött, de csak egyet látott maga előtt.

- Várjanak csak egy kissé, derék angers-i polgárok! - felelte Antraguet. - Ugy látszik, hogy önök még nem ismerik a párisiakat. Hát majd bemutatom önöknek, hogy mit tudnak azok!

- Mit beszél ez az úr? - kérdezték egymástól a derék polgárok.

- Azt mondottam, hogy a lovammal gázoltatlak le benneteket mind egy szálig, ha el nem kotródtok az utamból! Félre innen vagy... az áldóját!

Minthogy pedig a derék polgárok még ezt a figyelmeztetést sem értették meg, Antraguet kihuzta a kardját s egyetlen kanyarítással, mint megannyi nádszálat, vágta le a hozzá legközelebb álló polgárok feléje irányuló lándzsáit, nehány pillanat mulva pedig már a többit

is csak legföljebb - söprünyélnek lehetett volna még használni. De biz' a derék angers-iak sem hagyták magukat, s mindig ujabb és ujabb polgárok érkeztek, noha Antraguet jól kiporolta egyiknek-másiknak a hátát hajlékony spanyol pengéjével, de immár érezte, hogy fáradni kezd.

- Polgárok! - szólt ekkor hozzájuk Antraguet, aki észrevette, hogy egyre sűrűbb tömeg veszi őt körül - önök valósággal oroszlán módra harcolnak! Ezt készséggel elismerem, de önök is ismerjék el, hogy a lándzsáikból már csak a nyele maradt, a puskájukat pedig idejük sincs megtölteni. Én gyanutlanul közeledtem e város falai alá, mert nem tudhattam, hogy Caesar hadserege védelmezi. Kénytelen vagyok lemondani arról, hogy mint győztes vonuljak be a városba, én tehát távozom innen, isten nevében! De mondják meg a hercegnek, hogy sietve jöttem ide Párisból, hogy láthassam őt!

Ezalatt azonban az őrparancsnoknak sikerült valahogyan megtölteni a puskát, s a kanócot már éppen meg akarta gyújtani, de amikor éppen célba vette Antraguet-t, ez a lovaglópálcájával akkorát csapott a parancsnok ujjaira, hogy az ész nélkül dobta el a fegyvert, s hol a jobb, hol a ballábára ugrálva, forgott a saját tengelye körül.

- Halál reá! - kiáltozták a feldühödt polgárok. - Ne engedjétek elmenekülni!

- Hohó! - kiáltott föl most dühösen Atraguet. - Az imént nem eresztettek be a városba, most pedig nem engedtek távozni? De ugy vigyázzatok ám, hogy én is taktikát változtatok s nem a kard lapjával, hanem az élével vágom le nem a lándzsa nyelét, hanem a kezeteket!... Hát lássuk csak, anjou-i bárányok, békében hagytok-e?

- Halál reá!... Halál reá!... Üssük agyon! - kiáltozták mindenünnen feléje.

- Hát jól van, de vigyázzatok is ám a körmötökre! - felelte Antraguet.

És ezzel nyomban olyan állásba helyezkedett, mely arra mutatott, hogy fenyegetését kész beváltani, mikor egy második lovas alakja tünt föl a láthatáron, aki azonban egy pillanat alatt odaérkezett s mint a villám csapott le a tömegre.

- Hej, Antraguet!... Antraguet, mit csinálsz te itt? - kiáltozta a lovag.

- Livarot, te vagy? - felelte Antraguet hátrafordulva. - Az áldóját, de jókor érkeztél!

- Már négy óra óta hajszollak, amióta megtudtam, hogy errefelé tartasz... De téged itt lemészárolnak, ördög és pokol!

- Az ám, az én derék anjou-i barátaim sem nem eresztenek be a városba, sem nem engedik meg, hogy távozzam innen.

- Uraim! - kiáltott most Livarot kalapját levéve, a tömeg felé. - Sziveskedjenek jobbra vagy balra félreállni az útból, hogy bemehessünk!

- Nini, még nekik áll följebb!... Halál reájuk! - kiáltozta a tömeg.

- Ah, hát igy vagyunk? - felelte Livarot, kalapját föltéve s kardját kihuzva.

- Csakhogy ezek sokan vannak ám! - jegyezte meg Antraguet.

- Mi az nekünk?... Meg se kottyan hármunknak! - felelte Livarot.

- Igen, hogyha hárman volnánk, de csak ketten vagyunk!

- De itt jön ám Ribeirac is, ni!... Hallod-e a lódobogást?

- Ah, már látom is őt!... Hej, Ribeirac, ide, ide hozzánk! - kiáltozta Antraguet.

És csakugyan abban a pillanatban Ribeirac is már mellettük termett és sebtében üdvözölte barátait. A polgárok csodálkozva néztek össze és nézték a három lovagot, akik most a védekező állásból egyszerre támadókká váltak.

- Hiszen mi itt egy egész ezreddel állunk szemben - szólt az őrparancsnok a polgárőrökhöz - a mi hadiparancsunk tehát hiányos! Uraim, azt ajánlom, hogy: balra át! - és eresszük be őket!

A polgárőrök nyomban hajlandóknak mutatkoztak engedelmeskedni, s azzal a félszegséggel, amely a polgári egyéneket jellemzi, mikor katonai mozdulatokat végeznek, végre is hajtották a parancsot, de természetesen valamennyien - jobbra át! mozdulattal. De nemcsak az őrparancsnok szava térítette őket észre, hanem az a harcias látvány is, mikor a három marcona lovas rohamra készülődött.

- Ezek itt hárman csak az előőrsök! - kiáltozták egymás közt a polgárok, mintegy ürügyet keresve, hogy - megfutamodhassanak. - Riadó!... Riadó!

- Tűz van!... Tűz van! - kiáltozták mások.

- Itt az ellenség!... Jön az ellenség! - kiáltozták ismét mások. - Mi családapák vagyunk, nekünk feleségünk és gyermekeink vannak!

- Meneküljön, ki merre lát! - kiáltozta az őrparancsnok.

Erre azután megindult a visszafelé való áramlás a városba, és csak ugy suhogott a bot a sok kiváncsi ember hátán, akik a visszavonuló polgárőrség útját elállották.

Ennek a lármája hangzott el egészen a kastélyig, amely előtt a herceg katonáinak fekete kenyerét, sózott heringből és szárított halból álló menázsiját kóstolgatta. Hírnökök jelentették azután neki, hogy Párisból érkezett három lovaskatona, vagy inkább három ördög, azok okozták ezt a fölfordulást.

- Három lovas? - kérdezte megütközéssel a herceg. - Eredj, Bussy, nézd meg, kik azok!

- Csak hárman vannak? - felelte Bussy. - Fenség, jöjjön velem!

És elindultak a város kapuja felé; Bussy elül, mögötte a herceg, aki óvatosságból husz fegyveres katonát vett maga mellé. Bussy olykor-olykor fölemelkedett a nyergében, és sasszeme felismerte már messziről Livarot-t a hosszú alakjáról.

- Teringettét! - kiáltott föl Bussy. - Fenség, hiszen ezek a mi párisi barátaink, akik ostrom alá fogtak bennünket!

- Dehogy! - kiáltozta vissza Livarot minden lármát túlzengő hangján. - Ellenkezően: a mi anjoui barátaink akarnak minket lekaszabolni!

- Lábhoz a fegyvert, ti ostobák! - kiáltozta a herceg a tömeg felé. - Hát nem látjátok, hogy ezek itt a mi jó barátaink!

Livarot, Antraguet és Ribeirac most már diadalmenetben haladtak végig a polgárság sorfala közt.

XX. FEJEZET.

Az érkezett erősités tudatában, az anjoui herceg immár a környékre is kiterjeszthette földerítő kirándulásait. Előbb a bástyák körül, majd a kertekben, később már a környéken szétszórva épült kastélyokat is sorra látogatta s már az erdőktől sem félt annyira, mint mikor még Bussy fenyegető intelmének hatása alatt állott. Az anjoui nemes urak szivesen jöttek a herceg kastélyába, ahol nagyobb szabadságot élveztek, mint III. Henrik udvarában, s alig három nap alatt szoros barátságot kötöttek Livarot, Antraguet és Ribeirac párisi lovagokkal, kiknek előkelő modorát nem győzték csodálni. Természetesen, ezeknek a falusi nemes uraknak feleségük is volt ám, még pedig legtöbbször igen szép asszony volt az úrnő. A herceg is szivesen rendezett fényes lovaglásokat nemes ifjai élén a városon végig, amelyek főként a párisi ifjaknak nyujtottak nagy élvezetet, alkalom kinálkozván ily módon arra, hogy lovaikat a szép angers-i dámák szemeláttára megtáncoltathassák.

Igy azután mindenki meg volt elégedve sorsával.

Az öröm és a boldogság azonban akkor hágott tetőfokára, mikor egy szép napon huszonnégy hátaslóból, harminc igáslóból s gyaloghintót, kocsit és szekereket vontató negyven öszvérből álló fényes karaván, az anjoui herceg tulajdonaként, vonult be a városba. Meg kell azonban jegyezni, hogy a nyergek szépek és drágák voltak, de az áruk még nem volt kifizetve; a kocsira rakott ládák hatalmas zárral voltak ugyan ellátva, de - üresek voltak, valószinü azonban, hogy nem sokáig, mert a herceg majd megtölteti azokat - rekvirálás révén. Akármint volt is: az angers-iak büszkék voltak a herceg fényes udvartartására.

Mikor az utolsó szekér is begördült a kastély udvarára, a kaput becsapták a bámuló nép orra előtt, amely azonban meg volt győződve, hogy a herceg mérhetetlen vagyon ura s olyan gazdag, hogyha éppen rákényszerítik, hát egész Európának hadat üzenhet!... Ennek tudatában még azokat az ujabb adókat is szivesebben megfizették, amelyeket a herceg párisi barátai tanácsára a népre kirótt.

Ami pedig a herceget illeti, nos, ő patriarkális életet élt a kövér anjoui föld jóvoltából. Mindenünnen ujabb és ujabb nemes urak érkeztek, akik hódolatukat rakták le a herceg lábához, viszont a herceg szünet nélkül folytatta felderítő kirándulásait.

Azt azonban Bussy el tudta érni, hogy a herceg még nem kalandozott el a Méridori kastélyig, ahová annál többször látogatott el ő maga.

Egy szép napon azonban megérkezett Angers kapui elé - Monsoreau gróf. Délután négy óra volt, amiből arra lehetett következtetni, hogy Monsoreau gróf aznap legalább is tizennyolc mérföldet lovagolt egyhuzamban. Az igaz, hogy sarkantyui vértől rozsdások, a tajtékzó lova pedig már alig-alig áll a lábán. A kapunál immár senki sem kérdezte a jelszót; mehetett és jöhetett bárki szabadon, s jöhetett volna akár egy zászlóalj svájci katona, magának Crillon hires hadvezérnek vezérlete alatt. Mikor a gróf az őrség előtt elhaladt, csak annyit mondott, hogy az anjoui herceg szállására megy, s be sem várva a kapuőrség válaszát, haladt tovább a város felé. A lova annyira fáradtnak látszott, hogy bizonyosan összerogy, mihelyt megáll; de kitünő fajló lévén, a gróf pedig nagyszerűen értett a lovakkal bánni, a szegény pára, igaz, hogy remegő inakkal, de egyenesen állott meg a négy lábán, mikor a herceg kastélya elé érkezett.

- Őfensége a herceg felderítő köruton van! - felelte az őrszem a gróf kérdésére.

- Merre ment? - kérdezte a gróf.

- Arra, ni! - felelte az őrszem, kezével egy bizonyos irányba mutatva.

- Ördög és pokol! - fakadt ki a gróf. - Pedig sürgős beszélni valóm van a herceggel. Mit tegyek tehát?

- Mindenekelőtt vigye lovát az istállóba, mert hogyha nem támasztja a falhoz, akkor eldül! - jegyezte meg az őrszem, kinek tájszólása elszászi eredetre vallott.

- A tanács nem rossz, habár rossz franciasággal mondottad is, fiam! - felelte a gróf. - Merre vannak az istállók?

- Amott, ni! - felelte az őr.

Ekkor egy férfi közeledett a gróf felé s bemutatkozott, mint Remy Haudouin, udvarmester; a gróf udvariasan fogadta a bemutatkozást és szintén bemutatkozott, mint a király fővadász-mestere.

- Gróf úr - mondotta Remy - sziveskedjék belépni és talán egy kissé pihenni. A herceg alig tiz perccel ezelőtt távozott, s bizony esti nyolc óra előtt nem tér vissza.

- Esti nyolc óráig! - mormogta a gróf bajuszát harapdálva. - Nagyon hosszú idő! Pedig nagyon sürgős üzenettel jöttem. Kaphatnék kérem, egy lovat és talán vezetőt?

- Oh, ami a lovat illeti, az van bőven, de vezetővel nem szolgálhatok, mert őfensége nem mondotta meg, hogy hová megy, s különben is szigorú parancsban adta ki, hogy az őrséget nem szabad gyöngíteni.

- Ah!... Tehát a herceg még itt sincs biztonságban? - kérdezte megütközéssel a gróf.

- Ugyan már hogyne volna biztonságban a herceg olyan férfiak közt, mint amilyen Bussy, Livarot, Ribeirac és Antraguet urak! - felelte Remy - nem is számítva magát, a legyőzhetetlen herceget! De méltóztatik tudni...

- Oh, igen tudom, hogy amikor nincsenek itt, akkor nem olyan biztos a helyzet! - jegyezte meg a gróf. - Akkor hát mégis csak egy lovat kérek csupán, s kérdezősködéssel majd csak ráakadok a hercegre.

- Méltóztassék velem jönni az istállóba és válasszon ki magának a gróf úr kedvére valót. Valamennyi a herceg tulajdona.

Tiz vagy tizenkét ló ropogtatta a kövér abrakot az istállóban, valamennyi szép, nemes állat. Monsoreau gróf igazi hozzáértéssel gyönyörködött a szép lovakban, majd az egyik előtt megállva, így szólt:

- Ezt választom, ezt a barnapej lovat! - mondotta a gróf. - Kérem, nyergeltesse föl!

- Roland!

- Roland a neve?

- Igen! Ez a herceg kedvenc lova. Mindennap kilovagol rajta. Bussy úr ajándéka, és most sem találta volna a gróf úr az istállóban, hogyha a herceg nem az egyik lovát próbálná ki, amely a minap érkezett sokadmagával Tours-ból. Nyergeld meg ezt a lovat, de hamar! - parancsolta Remy az egyik elősiető lovászfiunak.

Az a ló pedig, amely a grófot hozta idáig, magától bevánszorgott az istállóba és nyomban eldőlt a szalmán, meg sem várva, amig leveszik fejéről a kantárt, hátáról pedig a nyerget.

Mikor Roland-ot fölnyergelve elővezették, a gróf könnyedén a hátára pattant és csak azt tudakolta meg, hogy mely irányban távozott a herceg és kisérete a városból. Remy udvar-mester megmutatta az irányt, Roland azonban be sem várva a nógatást, egyenesen a város kapuja felé tartott, de még ezuttal is a rövidebb utat választotta, s útközben meg-megrázta a

fejét, mintha szabadulni akarna a zabolától, amely a száját szorította, s minél közelebb ért a város kapujához, annál jobban meggyorsította lépteit.

- Csakugyan jól mondották nekem - mormogta magában Monsoreau gróf - hogy Roland megérzi társai nyomát és hogy irányítás nélkül ismeri az útat. Igy hát rád bizom magam, Roland, menj, menj!

És ezzel a kantárszárat is eleresztette. Mikor a külső körúthoz érkeztek, Roland egy pillanatig habozott, vajjon jobbra-e, avagy balra tartson. A ló - balra kanyarodott. Ekkor egy paraszt haladt el mellettük.

- Kedves barátom! - szólította meg a gróf a parasztot. - Nem találkozott egy lovascsapattal?

- De igen uram, amott, tulnan találkoztam vele! - felelte a paraszt.

Különös: a paraszt is abba az irányba mutatott, amelyet Roland választott az imént.

- Hát csak menj, menj Roland a magad útján! - mormogta a gróf, a ló nyakába dobva a kantárszárat, mire Roland gyorsabb ügetésbe fogott; egy darabig még ezen az úton haladt, de azután hirtelen jobbra fordult egy virágoktól szegélyezett ösvényre, amely a mezőt az átló irányában metszette keresztül. A gróf egy pillanatig habozott, vajjon ne állítsa-e meg a lovat, de Roland olyan biztosnak látszott a maga dolgában, hogy végre is ráhagyta, hadd menjen a ló a maga ösztöne után. De minél tovább haladt, Roland annál inkább megélénkült, az ügetésből átcsapott a vágtatásba, s alig egy negyedóra mulva Angers-nek már a tornya sem látszott.

- De nini - mormogta magában Monsoreau gróf - mintha én ismerném ezt a vidéket! Ugy tünik föl, mintha Méridor felé haladnánk. Talán bizony a herceg a kastély felé vette „földerítő” útját?

És erre a gondolatra a gróf homloka elborult.

- Ohó! - mormogta magában. - Én a feleségemmel való viszontlátást holnapra halasztottam, csakhogy a herceggel beszélhessek előbb, s most megtörténhetik, hogy mindkettőt - együtt találom!

Fájdalmas mosoly vonaglott végig a gróf ajkán.

A ló rendíthetetlen nyugalommal és kitartással folytatta az utat, s mikor a gróf kisvártatva ismét széttekintett, hogy tájékozódjék, meglepődve kiáltott föl:

- De hiszen innen már nem lehet messze Méridor!

Ebben a pillanatban lova fölnyerített... nyomban reá lónyerítés hangzott föl az erdő sűrűje felől.

- Ah!... Roland csakugyan megtalálta társait! - kiáltott föl meglepődve a gróf.

Roland ekkor kettőzött sebességgel rohant előre a magas szálerdő fái alatt, s a gróf csakhamar egy másik lovat pillantott meg, amely a fal mellett egy fához volt kötve. A ló másodszor is fölnyerített, s a gróf megismerte a nyerítéséről, hogy az imént is ennek a lónak kellett nyerítenie.

- Valaki a tilosban jár! - mormogta Monsoreau gróf elsápadva.

XXI. FEJEZET.

Monsoreau gróf alig birt magához térni ámulatából: mintha elébe varázsolták volna a méridori kastély falát; a két ló bizalmas enyelgése arra mutat, hogy ismerik egymást, talán közös istállóból valók. Annyi bizonyos, hogy mindezek a körülmények akárkit mást is gondolkodóba ejtettek volna.

Monsoreau gróf a falhoz közeledve - azt pedig talán szükségtelen megemlíteni, hogy Monsoreau gróf gyorsan közeledett - legott észrevette, hogy azon a helyen a fal le van töredezve, s mintha valóságos lépcsők látszanának a fal téglái közt, a frissen kitépett málnabokrok pedig letört ágaikon lógtak. A gróf egy szempillantással átfogta az egész helyszinét, majd a részletekre terjesztette ki a figyelmét.

Első sorban is a lovat vette szemügyre, amely ezüsttel himzett nyeregtakarót viselt, s ennek egyik csücskén kettős FF és kettős AA betük ékeskedtek. Kétségkivül a herceg istállójából való a ló, mert a két betü François d'Anjou nevet jelezte.

A gróf gyanúja ennek láttára bizonyossággá vált. A herceg tehát ide szokott jönni és pedig gyakran, mert ezen a lovon kivül ime, itt van a másik, Roland, amely szintén ismeri az utat. A véletlen által tudomására jutott nyomot tehát végigjárja. Azt tudta, hogyha a falnak innenső oldalán marad, akkor bizonyos, hogy nem lát semmit. Megkötözte tehát Rolandot a másik ló mellett, maga pedig nekikészülődött, hogy fölmászik a fal ormára.

Mikor fölért a fal ormára s onnan betekintett a parkba, egy fa lábánál egy kék női köpenyt s egy feketebársony férfi köpönyeget pillantott meg; a női köpeny kétségkivül a feleségéé, a fekete köpeny pedig egy nemes ifjúé. Különben nem is sokat kellett találgatnia, mert alig ötven lépésnyire egy nő és egy férfi sétálgatott föl s alá a fák alatt, háttal a fal felé fordulva, alakjukat azonban a lombok eltakarták. A gróf szerencsétlenségére, a falról ekkor egy darab tégla levált s nagyot koppanva esett le a földre. A zajra a nő és a férfi hátrafordult, s mikor őt észrevették a nő ijedtében fölsikoltott, de már a másik pillanatban, mint megriasztott őzikék, mindketten szétrebbentek.

A női sikoly hallatára a gróf homlokát hideg verejték verte ki, mert abban Diana hangjára vélt ismerni. Dühét tovább már nem birván fékezni, leugrott a fal ormáról s kivont karddal kezében rohant a szökevények után, útközben kardjával lehasogatva az útját álló ágakat és lombokat. De hiába: a szökevények eltüntek, s mélységes csend borult a parkra; sehol egy elsuhanó árnyék, sehol egy nyom az úton, semmi zaj, csak a csalogány és a pacsirta dala zengett, mert ezek a szerelmes pár látását már annyira megszokták, hogy nem féltek tőle.

Mit csináljon, mihez fogjon a gróf? A park nagyterjedelmű, s ha üldözi őket, esetleg épp olyan emberekkel találkozhatik, akikkel való találkozást most kerülni óhajtja. Egyelőre tehát megelégedett azzal, amit látott; különben is józan esze azt diktálta neki, hogy jó lesz óvatosan bánni az olyan félelmetes vetélytárssal, mint amilyen az anjoui herceg. Meg volt ugyanis győződve arról, hogy a vetélytárs senki más nem lehet, csak Ferenc anjoui herceg, akihez ugyis sürgős küldetése van, s ha találkozik vele, akkor majd kiderül, vajjon a herceg bűnös-e vagy ártatlan.

Ekkor egy eszméje támadt...

Visszamászik a fal túlsó oldalára azon a helyen, ahol idejött, s az ott várakozó mind a két lóval elnyargal; így a vetélytárs ló nélkül mehet, amerre lát. Szinte rohanva tette meg az utat a falig s izzadva mászott vissza a falon át, ahol azonban mind a két lónak - hült helyét találta. Ugylátszik, hogy ugyanez a jó eszméje támadt a vetélytársnak is, csakhogy hamarább

megvalósította, mint ő. Monsoreau gróf toporzékolt dühében és öklével fenyegette meg ismeretlen vetélytársát; azután maga körül széttekintve, tájékozódni próbált az immár leszállt esthomályban, s az irányt megtalálván, egyenesen nekivágott egy rövidebb útnak, amelyet már gyermekkora óta ismert.

Harmadfél órai gyaloglás után megérkezett Angers kapuja elé; étlen, szomjan s holtra fáradva ugyan, de akaratereje uj erőt öntött bele, s Monsoreau gróf ismét az elszánt, erős férfi volt. Elhatározta, hogy kivallatja a kapuőrséget s busás borravaló révén megtudja tőlük, vajjon láttak-e erre egy férfit két lóval, s vajjon ki volt az! Oh, megtudja ő ezt előbb vagy utóbb, s akkor jaj annak a vetélytársnak bárki legyen is!

A gondolatot tett követte: kivallatta az őrszemet, aki azonban csak az imént foglalta el helyét s így nem tudott semmit mondani; bement tehát az őrszobába s tudakozódott az után az őrszem után, aki korábban volt szolgálatban. Ettől megtudta, hogy két órával ezelőtt egy gazdátlan ló ment át a kapun s haladt egyenesen a hercegi kastély felé; az őrszem mingyárt arra gondolt, hogy a ló gazdáját valami baleset érhette és hogy az okos állat egyedül tér vissza az istállóba. A gróf tehát itt sem tudhatott meg semmi bizonyosat; szomoruan, csüggedten tartott tehát a hercegi kastély felé.

A kastélyban pedig nagy vigasság volt! Az ablakok csak úgy sugározták a fényt, a konyhákban nagyban sütöttek-főztek. A kapu azonban zárva volt, s itt a kapus, aki nem ismerte őt, utját állotta; végre is kénytelen volt Remyt hivatni, az új udvarmestert, aki azután igazolta a grófot.

- Honnan jön a gróf úr ilyen megviselt állapotban? - kérdezte Remy csodálkozva.

A gróf megismételte azt a hazugságot, amellyel már a város kapuja előtt mentegette magát, hogy tudniillik a lova megijedt valamitől s őt levetette a hátáról.

- Igaz bizony, - jegyezte meg Remy - megijedtünk ám, mikor a gazdátlan lovat megláttuk. De kiváltképpen nyugtalankodott a herceg, akinek a gróf úr érkezéséről már jelentést tettem.

- Ah, igazán nyugtalankodott? - kapott a szón a gróf. - S ugyan mit mondott?

- Megparancsolta, hogy mihelyt a gróf megérkezik, tüstént vezessük eléje.

- Jól van, csak éppen az istállóba pillantok be, hogy megnézzem, vajjon őfensége lovának nem történt-e valami baja.

Monsoreau gróf megtekintette az istállót és már ott találta Rolandot, ezt az okos állatot, amely most javában ropogtatta az abrakot; majd anélkül, hogy ruhát váltott volna, félretéve minden etikett-kérdést, azonmód sárosan, porosan jelentkezett a hercegnél kihallgatásra. A herceg, valamennyi nemes ifjaival együtt, az ebédlőben már az asztal körül ült, amely dúsan meg volt rakva minden jóval, amit az áldott anjoui föld csak termett és nevelt, s a poharakban jófajta anjoui bor gyöngyözött a sok gyertya ragyogó fényében.

- A hercegi udvar immár teljes! - szólalt meg Antraguet kissé pityókásan. - Olyan teljes, akárcsak a herceg pincéje!

- Nem osztozom az előttem szólott lovag úr véleményében, mert nincs fővadászmesterünk! - jegyezte meg Ribeirac. - Mégis csak szégyen, hogy megesszük a herceg vacsoráját, de magunk semmivel sem járultunk hozzá!

- Én bárkire odaadnám a szavazatomat, csak lenne fővadászmesterünk; még az se baj, ha maga - Monsoreau gróf lenne is az! - mondotta Livarot.

A herceg nem tett megjegyzést, csak mosolygott, mert egyedül ő tudta, hogy a gróf megérkezett.

Livarot alig fejezte be szavait, mikor kinyilt az ajtó, s azon át - Monsoreau gróf lépett a terembe. A herceg hangos örömkiáltásban tört ki, amely annál zajosabbnak tünt föl, mert a teremben e pillanatban éppen csönd támadt.

- Ime, uraim - mondotta a herceg - láthatják, mily kegyes hozzánk az ég, amely abban a pillanatban teljesíti óhajunkat, amikor annak kifejezést adunk.

Monsoreau gróf zavarba jött a fogadtatás különös módja miatt, ami éppen nem volt szokása a hercegnek; kissé félszegen üdvözölte a herceget s nyomban elfordította a fejét, mint mikor a baglyot sötét helyről hirtelen napvilágra viszik.

- Foglaljon helyet, gróf úr, és tartson velünk! - mondotta a herceg, helyet jelölve ki számára vele szemben.

- Fenség! - felelte a gróf - éhes, szomjas és fáradt vagyok, de addig nem eszem, nem iszom és nem ülök le, amig át nem adok Fenségednek egy nagyon fontos üzenetet.

- Ön Párisból jön, nemde? - kérdezte a herceg.

- Lóhalálban, Fenség!

- Beszéljen gróf úr, hallgatom!

Monsoreau gróf lassan közeledett a herceghez, s ajkán mosollyal, de szívében ádáz gyűlölettel eltelve, halkan így szólt:

- Fenség! Az anyakirályné gyorsított menetben közeledik; Fenségedet látni óhajtja.

A herceg, kinek arcát az udvaroncok kiváncsian figyelték, e szavak hallatára örömében fölkiáltott.

- Köszönöm, Monsoreau gróf úr - mondotta a herceg - ma is, mint mindig, hű szolgálatokat tett nekem. Uraim! Folytassuk a vacsorát!

A lakomát folytatták, Monsoreau gróf azonban, aki Livarot és Ribeirac közé került, csak nem tudott fölvidulni és nem izlett neki a sok inyencfalat. Lelkiszemei előtt még most is a méridori park jelenete révedezett, hallani vélte Diana sikolyát, amely még most is visszhangzik szívében.

Ekkor azután magábaroskadva és komor gondolataiban elmélyedve, teljesen megfeledkezett a körülötte levőkről; melléből egy mély sóhaj tört elő, homlokát sötét felhők árnyékolták be. Viselkedése csakhamar az egész társaságnak feltünt.

- Ön nagyon fáradt lehet, fővadászmester úr! - jegyezte meg a herceg. - Talán legjobb lenne, ha pihenni térne.

- Hitemre mondom, hogy a tanács jó! - mondotta Livarot. - Bizony még ülőhelyén elalszik a gróf úr.

- Bocsánat, Fenség, a fáradtság csakugyan nagyon megtört! - felelte Monsoreau gróf.

- Csipjen be egy kissé, gróf úr! - tanácsolta Antraguet. - Ilyenkor a mámor felüdít.

- Igaz! - felelte a gróf. - Mi több: mámoros állapotában az ember még - felejteni is tud!...

- De csak mondja! - jegyezte meg Livarot. - Nézzétek urak, a pohara még most is tele van!

- Egészségére gróf úr! - mondotta Ribeirac, poharát kocintásra emelve.

Monsoreau azzal felelt, hogy fenékig ürítette a poharát.

- Pedig jól tud inni! - jegyezte meg Antraguet.

- Magam is úgy veszem észre! - mondotta a herceg, aki szeretett volna a gróf lelkébe látni.

- De azért egy sikerült vadászatot is rendezhetne, fővadászmester úr! - jegyezte meg Ribeirac. - Ön jól ismeri a környéket.

- És van hozzávaló személyzete, erdő! - toldotta meg Livarot.

- Mi több, még - felesége is! - egészítette ki Antraguet.

- Ugy van, urak! - felelte szórakozottan a gróf.

- Van hozzávaló személyzet, van erdő és ott van - Monsoreau grófné is! Ugy van uraim!

- Vaddisznót hajtasson föl nekünk, gróf! - mondotta a herceg.

- Megkisérlem, Fenség!

- Ejh, megkisérlem! - jegyezte meg az egyik angers-i ifjú nemes. - Ez nem felelet, gróf úr! Az erdőben annyi a vadkan, hogyha én a régi erdőirtásban csak tiz percig is vadászom, hát mingyárt tizet is fölhajtok.

Monsoreau e szavakra önkénytelenül elsápadt: a régi erdőirtás az erdőnek épp azon a részén van, ahová őt Roland vitte a hátán ma délután.

- Akkor hát holnap, holnap! - kiáltozták az ifjak.

- Nincs ellenvetése, gróf úr! - kérdezte a herceg.

- Én mindig rendelkezésére állok, Fenség! - felelte a gróf. - Amint azonban Fenséged is megjegyezte, nagyon fáradt vagyok, s így nem tudom, vajjon holnap lesz-e annyi erőm, hogy a vadászatot megrendezhessem. Különben is, előbb meg kell tekintenem az erdőt, hogy a szükséges intézkedéseket megtehessem.

- Előbb azonban hadd látogassa meg a gróf a feleségét, ördög és pokol! - jegyezte meg a herceg olyan gúnyos mosollyal, hogy a gróf most már meg volt győződve arról, hogy a vetélytárs csakis a herceg lehet.

- Hozzájárulunk! - kiáltozták a nemes ifjak. - Huszonnégy órát adunk a grófnak, hogy az előkészületeket megtegye!

- Oh, uraim, adják meg nekem ezt a kis halasztást és kezeskedem róla, hogy én ezt az időt - nem vesztegetem el hiába.

- Most pedig, kedves fővadászmester úr - mondotta a herceg - megengedem, hogy lefeküdjék! Monsoreau gróf fővadászmester urat vezessétek a szobájába!

Monsoreau gróf elköszönt és távozott, megszabadulván egy súlyos tehertől, a - kényszerült tettetéstől...

A szomorú emberek jobban szeretik a magányt, mint a boldog szerelmesek...

XXII. FEJEZET.

Miután Monsoreau gróf szomorú arca és alakja eltünt a teremből, a lakoma még vigabban folyt tovább. A herceg, akit Monsoreau gróf jelenléte módfölött feszélyezett, most ismét vigabb arcot öltött.

Ezalatt Párisban jelentős események zajlottak le, amelyek rövid összefoglalása a következő:

Éjféltájt a királyt szokatlan zaj ébresztette föl álmából, holott a palotában a legnagyobb csendnek kellett uralkodnia, mihelyst a király aludni tért. Káromkodások, ideges futkározások, fegyvercsörgés és lábdobogások verték föl az éjjeli csöndet, de túl minden zajon, hangzott föl itt is, ott is a kiáltás:

- Mit szól majd ehhez a király?

A király riadtan ült föl ágyában és Chicot-ra bámult, aki az igazak álmát aludta a kényelmes, bő karosszékben, majd ijedten ugrott ki az ágyból s kétségbeesetten kiáltozta Chicot nevét. Chicot felnyitotta a fél szemét.

- Ah, mily kár, hogy fölébresztettél, fiacskám - szólalt meg Chicot nagyon ásítva - épp azt álmodtam, hogy - fiad született.

- Figyelj csak, Chicot, figyelj! - sugta oda halkan a király.

- Mire figyeljek? - felelte Chicot. - A te szavaidra? - Hát nem elég ostobaságot összefecsegsz nappal, még éjjel sem hagysz békén?

- Hát még most sem hallod azt a nagy lármát?

- Aha!... Csakugyan! Micsoda pokoli zaj?

- Hallod, azt kiabálják, hogy mit szól majd ehhez a király?

- Hát tudod, fiacskám, két eset lehetséges! - felelte Chicot halálosan komoly ábrázattal - vagy Nárcisz agarad betegedett meg, vagy a - hugenották rendeznek ma Bertalan-éjszakát a - katholikusok számára.

- Jer, Chicot, öltöztess föl!

- Micsoda szerencsétlenség!... hangzott az előszoba felől.

- Legjobb lesz, ha fegyvert ragadunk, Chicot!

- Még annál is jobbnak tartom, ha a titkos ajtón át sietve eltávozunk s magunk győződünk meg arról, hogy mi okozza ezt a nagy lármát.

Chicot tanácsára a király csakugyan a titkos ajtóhoz rohant, onnan pedig arra a folyosóra, amely az anjoui herceg lakosztályához vitt, maga után vonszolva Chicot-t is a herceg szobájába. Itt már kiváncsi emberek állották körül az ablakot s nézegették az erkélyről lelógó selyem kötéllétrát.

- Megszökött! - kiáltott föl a király olyan hangosan, hogy a jelenvolt nemes ifjak és katonák ijedten fordultak feléje.

Kinos volt nézni Quélus, Schomberg és Maugiron ijedtségét, akik hajukat tépték s ököllel döngették a fejüket, csak éppen Épernon nem volt látható sehol, mert sürgős ürügyet talált arra, hogy a herceg után rohanjon. A kegyenc ifjak kínszenvedései valamelyest lecsillapították a király haragját, s most már szelidebb arcot öltött.

- Hát bizony ez nagy szerencsétlenséget jelent az országra nézve, - mondotta nyugodtabb hangon a király - mert ime, kész a polgárháború... Vajjon kinek a keze működik itt közre?... Ki adta a herceg kezébe a kötéllétrát?... Ördög és pokol, az egész várost fölakasztatom erre a kötéllétrára!

Mélységes csönd vette körül a királyt ebben az ünnepélyes pillanatban, melynek jelentőségét mindnyájan megértették.

- Ki hát a bűnös és hol van? - folytatta a király. - Tizezer tallért adok annak, aki a bűnöst néven nevezi és százezer tallért annak, aki nekem élve vagy halva kezemre juttatja!

- Hát ki lenne más, mint valamelyik angers-i lakos! - jegyezte meg Maugiron.

- Igazad lehet, Maugiron! - felelte a király. - No, de meg is fizetnek érte!

És minthogyha ez a szó, mint szikra a puskaporos-hordót, lángra lobbantotta volna az elfojtott indulatokat, az egész társaság egyértelműen az angers-i polgárok ellen zúdult föl.

- Száz akasztófát állíttatok föl az angers-iak számára! - kiáltozta a király.

Az általános zürzavar közepette, amely az angersiak ellen hangzott kifakadásokat követte, a király észrevétlenül távozott és egyenesen az anyja lakosztálya felé sietett, akit egy idő óta kissé elhanyagolt, de aki azért titokban mohó vággyal leste azt az alkalmat, mikor politikáját ismét érvényre tudja juttatni. Mikor a király belépett a szobájába, Medici Katalin gondolataiban elmerülve hevert az öblös karosszéken, s kövér, de halovány arcával, fényes, de meredtnézésű szemével, kövérkés, de sárga kezeivel inkább hasonlított viaszfigurához, semmint élő lényhez. Mikor azonban fia ajkairól értesült Ferenc herceg szökéséről, akkor ez a viaszfigura, mintha hirtelen megelevenedett volna, noha az a mozdulat, amely azt jelezte, mindössze abban nyilvánult, hogy Katalin még jobban belesüppedt a karosszékbe, a fejét pedig némán megrázta.

- Ejh, édesanyám, hát még föl sem kiált meglepetésében? - kérdezte megütközéssel a király.

- Ugyan, miért, fiam? - felelte nyugodtan az anyakirályné.

- Hát fiának szökését nem tartja fölháborító s a legszigorúbb megtorlásra méltó cselekedetnek?

- Kedves fiam, a szabadság bizony megér egy koronát! Emlékezzél csak vissza, mikor én magam tanácsoltam neked a szökést, mikor a korona megszerzéséről volt szó.

- De anyám, sértegetnek és szembeszállnak velem! - kiáltozta a király.

- Ejh, dehogyis, fiam! - felelte Katalin vállát vonogatva. - Csak éppen menekülnek előled! Ennyi az egész.

- Anyám, hát már elhidegültél irántam, hát már nem engem pártolsz, nem szeretsz úgy, mint valaha?

- Tévedsz, fiam! - felelte Katalin még fagyosabb arccal. - Te vagy az én legkedvesebb fiam, Henrik, de aki ellen panaszkodol, Ferenc is az én fiam.

- Ugyan ne emlegesd azt az anyai szeretetet, anyám! Jól tudjuk, hogy mit ér!

- Neked jobban kell tudnod, fiam, mint másnak, hogy mit ér! - felelte Katalin. - Veled szemben az én anyai szeretetem - gyöngeség volt, nem egyéb! Most már magam is megbántam, s ime, ezért hallgattam eddig is.

- Isten áldja meg, édesanyám! - mondotta csüggedten a király. - Most már tudom, hogy mit kell tennem, miután saját édesanyám is elfordult tőlem. Majd találok én jó tanácsadókra, akik segítségemre lesznek nagy bajomban.

- Eredj fiam, isten hirével! - felelte Katalin szenvtelen, nyugodt hangon. - De áldja ám meg az isten világos elmével a te tanácsadóidat, mert bizony arra nekik nagy szükségük lesz, hogy téged kihuzhassanak a csávából!

A király már az ajtóig haladt, mikor hirtelen megállott és visszafordult.

- Ugy-e anyám, te is súlyosnak itéled a helyzetet? - szólalt meg ismét a király.

- Nagyon súlyosnak, fiam! - felelte Katalin kezét és szemét az égre emelve. - Nagyon komolynak, Henrik!

- Kik lehetnek azok, akik megszöktették őt? Nem gyanakszol valakire? - kérdezte Henrik, akit anyja aggódó arca szinte elrémített.

Katalin nem felelt a fia kérdésére.

- Én azt hiszem, hogy az angers-iak közt kell keresni a tettest! - jegyezte meg Henrik.

Katalin ajkán ismét megjelent az a finom mosoly, amely az ő általában elismert szellemi fölényességének jele volt, s amellyel annyira zavarba tudta hozni a vele szemben állót.

- Nem hiszed, anyám, - mondotta Henrik - pedig mindenki reájuk gyanakszik.

Katalin ismét nem felelt, csak a vállát vonogatta.

- Hogy a többiek ezt hiszik, az még csak hagyján! - szólalt meg végre vontatott hangon Katalin. - De hogy te is azt hiszed?...

- Mit akarsz ezzel mondani, anyám? - kiáltott föl Henrik türelmetlenül. - Fejezd hát ki magad érthetően, az istenre kérlek!

- Mit nyernél vele fiam?... Én csak amolyan fecsegő vén asszony vagyok, aki már csak imádkozni tud...

- Ne!... Ne beszélj igy anyám! Te voltál és te lész mindig a család esze, a lelke! És hogyha megtagadod tőlem tanácsodat, hát majd teszek róla, hogy mégis megtudjam, mi a véleményed! Egy órán belül felakasztatok minden angers-i polgárt, akik Párisban tartózkodnak.

- Felakasztatod az angers-i polgárokat? - felelte Katalin megütközéssel, mint aki nem érti az okát valaminek.

- Igen, anyám, lemészároltatom, legyilkoltatom és felperzseltetem valamennyit! Híveim még ebben az órában szertejárnak a városban és összetörik a csontjait ezeknek az átkozott banditáknak!

- Jól vigyázzanak magukra a hiveid, fiam! - jegyezte meg Katalin most már szintén felindultan. - Vigyázzanak, mert bizony ők maguk is belepusztulnak - ami nem is lenne olyan nagy baj! - csakhogy téged is magukkal rántanak a pusztulásba.

- A király csak akkor igazi király, ha meg tudja bosszulni a rajta ejtett sérelmet! - felelte Henrik elszántan. - Mert ilyenkor az ő bosszúműve voltaképen igazságszolgáltatás, a mostani esetben pedig egész birodalmam mellém áll, hogy megvédelmezzen engem!

- Esztelen gyermek, te! - kiáltott föl Katalin. - Hát azt hiszed, hogy olyan embereket, mint amilyen Bussy, Antraguet, Livarot, Ribeirac, felakasztanak, megfojtanak, fölperzselnek a nélkül, hogy patakokban ne folynék a vér?

- Nem baj! Fő az, hogy ezek pusztuljanak!

- Hát igen, fiam, ha ezek elpusztulnának! - jegyezte meg Katalin. - Mutasd meg nekem őket halva, akkor én is azt mondom, hogy jól cselekedtél! Csakhogy nem fogják ám őket elpusztítani, hanem ellenkezően: épp az ő érdekükben lobogtatják meg a lázadás zászlóját, s kardot adnak a kezükbe, amelyet sohasem mertek volna megragadni Ferenc herceg érdekében, de igenis, most ki fognak rántani a hüvelyéből, hogy a saját életüket védelmezzék! A birodalmad tehát föl fog lázadni, csakhogy nem a te érdekedben, hanem te ellened, fiam!

- De hogyha csakugyan az angers-iak a bűnösök, akkor csak megérdemlik a büntetést!

- Igen, ha csakugyan ők a bűnösök! Csakhogy - nem ők azok!

- Dehát kik lehetnének mások, ha nem az öcsém barátai?

- Már csak azért sem lehetnek a te öcséd barátai, mert a te öcsédnek - egyáltalán nincsenek barátai.

- Akkor tehát ki a bűnös? - kérdezte a király kétségbeesetten.

- Az, fiam, aki a te - ellenséged!

- Dehát melyik ellenségem.

- Ejh, fiam, hát nem tudod, hogy neked csak egy ellenséged volt s aminthogy nekem is csak egy ellenségem van, változatlanul ugyanaz a személy!

- Henrik navarrai királyra gondolsz, anyám?

- Ugy van, Henrik navarrai király a mi ellenségünk!

- Hiszen ő nincs Párisban!

- Hát honnan tudod, hogy Henrik nincs Párisban? Hát tudsz te egyáltalán valamit? Vannak neked olyan embereid, akik látnak, akik hallanak? Nincsenek, fiam, te süket is vagy, vak is vagy!

- Henrik navarrai király! - ismételte gépiesen a király.

- Fiam! - mondotta hévvel Katalin - ha csalódás, szerencsétlenség vagy katasztrófa ér, amelynek szerzőjét nem ismered, ne keresgélj, ne kutass, ne nyomoztass az okozója után! Mindhiába! De legott kiálts föl hangosan: Ez Henrik, navarrai király műve! És ekkor a helyes nyomra akadtál!... Oh, ez az ember!... ez az ember! Lásd fiam, ő az a kard, amelyet az Isten a Valois-család feje fölé függesztett örökös fenyegetés gyanánt!

- Hát úgy véled, anyám, hogy visszavonjam az angers-iak ellen kiadott parancsomat?

- Tüstént vond vissza, fiam! - kiáltotta idegesen Katalin. - Siess, egy percet se késsél, rohanj, hogy el ne késsél vele, különben - veszve vagy!

És ezzel Katalin karon fogta a fiát s valósággal kituszkolta a szobából. Henrik rohanvást hagyta el a Louvre-t, hogy fölkutassa barátait, de csak Chicot-t találta meg, aki egy kövön ülve, geográfiai alakzatokat rajzolt a homokba.

XXIII. FEJEZET.

- Mondhatom, hogy nagy bolondot csináltál, fiacskám! - felelt Chicot a király kérdezős-ködésére, hogy merre vannak mignonjai. - Barátaid a városba rohanva, azt ordítozták, hogy: Halál az angersiakra! Most azután, hogy alaposabban átgondoltam az ügyet, arra eszméltem rá, hogy hiszen mi sem bizonyítja azt, hogy az anjou-i herceg szökését az angersiak mozdították elő. A te barátaid pedig, mikor halált kiabálnak az angersiakra, voltaképpen a polgárháborút idézik föl, amelyet a Guise-pártiak eddig hiába akartak megvalósítani, amelyre pedig nekik oly nagy szükségük lenne.

- Ördög és pokol! - kiáltott föl a király, megszeppenve Chicot szavaitól, amelyek tökéletesen födték az anyja felfogását. - Hát csakugyan igy volnánk?

- Ha még rosszabbul nem! - felelte Chicot.

- De mindezekből még mindig nem tudom megérteni, hogy miért ülsz te itt e kövön és rajzolsz valami ákom-bákom alakzatokat a homokba.

- Fiacskám, te ehhez nem értesz! - felelte Chicot. - Én azoknak a tartományoknak a térképét rajzoltam ide, amelyek lakosságát a te öcséd föl fogja lázítani.

- Chicot, Chicot! - hördült föl panaszos hangon a király. - Hát én csupa vészmadarakkal vagyok itt körülvéve?

- A bagoly csak éjszaka szólal meg fiam! - felelte Chicot. - Mert ez az ő ideje. Ámde az idő mostanság olyan komor, de olyan komor, hogy az ember a nappalt összetéveszti az éjszakával. Hát azért szólaltam meg én most, fiacskám, hogy meghalld és vedd figyelembe a szavaimat!

Ekkor azután Chicot részletes számítást terjesztett a király elé, amelyből kiderült, hogy még a legrosszabb esetben is, egyedül Anjou-tartomány tizezer harcost állíthat csatasorba a király ellen, de ha számításba veszi a még föllázítható tartományokat és magát Navarrát, akkor ez a szám bátran harmincnégyezerre tehető.

- Azt hiszed tehát - jegyezte meg a király, - hogy Henrik navarrai király szövetséget köt az öcsémmel és azt is hiszed, hogy valami köze van az öcsém szökéséhez?

- Henrik - felelte Chicot mereven a király szeme közé nézve. - Lásd csak ez olyan gondolat, amely - nem a te fejedből pattanhatott ki!

- Ugyan miért?

- Mert sokkal - okosabb, hogysem a tiéd lehetne!

- Az most már mellékes, hogy kié, de arra felelj, vajjon te is azt hiszed-e, hogy a navarrai királynak valami köze van az öcsém szökéséhez?

- Ha jól emlékszem, a Ferronnerie-utca felől ma Ventre saint-gris! - káromkodást hallottam, ami - mint ismeretes - Henrik navarrai király szokásos szavajárása.

- Akkor hát Henrik Párisban van!

- Azt hiszem.

- És mi ad neked jogot erre, hogy ezt föltételezd?

- A saját két szemem! - felelte Chicot.

- Hát láttad őt?... És nem rohantál rögtön hozzám hogy tudtomra add halálos ellenségem megjelenését?

- Vagy nemes ember vagyok, vagy nem! - felelte Chicot, önérzettel. - Ha nemes ember vagyok, akkor nem lehetek - kém!

- Akkor hát Anjou és Béarn, Ferenc öcsém és Henrik sógorom esküdtek össze ellenem! - jegyezte meg elgondolkodva a király.

- Nem is szólva a három Guise hercegről...

- Hát azt hiszed, Chicot, hogy ezek valamennyien szövetkeznek ellenem?... De hiszen navarrai Henrik és Guise herceg ellenségek!

- De azért szövetkeznek ellened, hogy téged elpusztítsanak! Azután majd megint egymás ellen törnek.

- Igazad van Chicot és igaza van édesanyámnak! Mindkettőtöknek igazatok van! - Meg kell akadályoznom a csinyt!... Chicot barátom, légy segítségemre, hívjuk össze a svájciakat!

- Ha Quélus magával nem vitte volna őket.

- Akkor hát a testőreimet!

- Azokat pedig Schomberg vitte el magával.

- Hát legalább a szolgáimat, Chicot!

- Azok pedig Maugiron után mentek.

- Hogyan, parancsom ellenére?

- Ugyan, fiacskám, hát mióta engedelmeskednek a te parancsodnak? - felelte Chicot keserű gúnnyal. - Ha templomi körmenetről vagy flagellációról van szó, akkor hát igen! De hogyha háborúról avagy kormányzásról van szó, akkor bizony Schomberg, Quélus vagy Maugiron szava dönt. Épernonról nem beszélek, mert az - megszökött.

- Ördög és pokol, hát ennyire vagyunk! - kiáltott föl a király kétségbeesetten.

- Engedd meg fiacskám - felelte Chicot - hogy a szemedbe mondhassam: késő vetted észre, hogy a saját birodalmad szekerének te vagy - nem az ötödik - hanem a hetedik, nyolcadik kereke!

A király dühében az ajkát harapdálta s a lábával dobbantott.

- Mintha valamit látnék a sötétben! - jegyezte meg Chicot... Az áldóját, hiszen épp itt jönnek ni, a te barátaid fiacskám!

És ezzel Chicot három vagy négy lovas alakra mutatott, akiket nehány lovas és gyalogos követett bizonyos távolban. A lovasok egyenesen a Louvre kapuja felé tartottak, s nem vették észre a sötétben Chicot és a király alakját az árok szélén.

- Schomberg!... Hej, Schomberg! - kiáltotta a király. - Ide!... ide!

Schomberg mintha megismerte volna a király hangját, mert nyomban feléje tartott.

- Titeket kerestelek, de nem tudtam, hogy merre menjek! - mondotta a király. - Hol jártatok és mit csináltatok?

- Hogy mit csináltunk? - felelte Schomberg helyett egy másik lovas alak.

- Ah, Quélus! - kiáltott föl a király. - Gyere, gyere csak! Hát be sem vártátok az én parancsomat?

- Nincs rá szükség, mert ugyis vége! - felelte egy harmadik lovas, akiben a király Maugiront ismerte föl.

- Mit mondottál?... Mindennek vége? - kiáltott föl a király.

- Hála istennek, befejeztük! - felelte Épernon, aki most váratlanul előkerült valahonnan.

- Hozsánna! - kiáltott föl Chicot, kezeit az ég felé emelve.

- Tehát megöltétek őket? - kérdezte a király.

- Ezt a gyönyörűséget nem szerezték meg nekünk! - felelte Schomberg. - A gyávák szétrebbentek mint a riadt madarak. Alig, hogy éppen a kardunkat emelhettük föl némelyik ellen.

- És kivel mértétek össze kardotokat? - kérdezte a király elsápadva.

- Antraguet-vel!

- Ezt legalább helybenhagytátok, ugy-e?

- Ellenkezően! Inkább ő ölte meg Quélus egyik szolgáját.

- Akkor hát tudjátok-e, hogy fölidéztétek a polgárháborút? - mondotta a király komoran maga elé nézve.

Quélus megremegett ezekre a szavakra.

- Az ördögbe is, csakugyan meglehet! - mormogta Quélus. - Van valami parancsa számunkra, Felség?

- Az a kívánságom, hogy most viszont ép oly igyekezettel iparkodjatok lecsillapítani a lakosságot, mint amilyennel fölizgattátok! A svájci zsoldosokat, az őrséget és a szolgáimat vigyétek vissza a Louvre-ba, melynek kapuit zárjátok be, hogy a nép azt higgye, hogy mindössze részeg emberek verekedése volt csupán.

A kegyencek hosszú orral távoztak a királytól és közölték a parancsot azokkal a tisztekkel, akik velük együtt vettek részt az utcai kalandban. Henrik pedig ezalatt ismét fölkereste az édesanyját.

- Nos, fiam, mi történt? - kérdezte Katalin, aki éppen parancsokat osztogatott szolgáinak.

- Minden úgy történt, ahogy előre megmondottad, anyám! - felelte a király. - Az angersiak elmenekültek.

- És Páris?

- Azután!... Semmi más, de ez is elég, azt hiszem.

- S Páris?

- Páris zajong ugyan, de ez engem nem nyugtalanít, mert a város a kezemben van.

- Igen, úgy van! - felelte Katalin. - De a tartományok... És mi a szándékod, fiam?

- Fegyverbe szólítom a polgárőrséget, La Charité mellől visszavonom a katonáimat és Anjou ellen indulok.

- És mi lesz Guise Henrik herceggel?

- Ejh, ha kell, hát - letartóztatom!

- Igen, hogyha ezek a szigorú intézkedések megteremnék gyümölcsüket! - jegyezte meg Katalin.

- Akkor hát mit tegyek?

Katalin lehorgasztotta a fejét a mellére és gondolataiba mélyedt.

- Mindaz, amit eddig terveztél, kivihetetlen, fiam! - mondotta azután Katalin.

- Azt veszem észre, anyám, hogy ma különösképpen rossz napom van, semmivel sem tudom megnyerni tetszésedet.

- Nem úgy van, fiam, hanem az az oka, hogy izgatott vagy. Nyugodjál meg egy kissé, azután majd meglátjuk!

- De adjál valami mentőeszmét, anyám, csináljunk hát valamit, mi is mozduljunk meg! - mondotta a király türelmetlenül.

- Amint láthattad is fiam, épp parancsokat adtam ki, mikor ide beléptél.

- Miféle parancsokat?

- Békekövet kiküldésére nézve az - öcsédhez, fiam!

- Békekövetet ahhoz az árulóhoz?... Miért alázol meg engem ennyire, anyám? - fakadt ki haraggal a király.

- Mert ma nincs itt az ideje annak, hogy büszke lehess, fiam! - felelte Katalin szigorú hangon.

- Egy követ, aki békét kér?

- Esetleg aki - megvásárolja azt! - jegyezte meg Katalin.

- És mi haszna lesz annak?

- Ejh, fiam - felelte Katalin, a ravasz firenzei asszony - ha más nem, hát legalább az, hogy - megkötvén a békét - nyugodtan felkötthetted azokat, akik elmenekültek előled azzal a szándékkal, hogy polgárháborut támasztanak ellened. Avagy nem azt mondottad-e az imént, hogy szeretnéd őket a kezedbe kaparintani?

- Oh, anyám, kész lennék négy tartományomat odaadni értük!

- Nos, fiam, a cél szentesíti az eszközöket! - jegyezte meg Katalin olyan erélyes hangon, hogy minden szava a király szívébe nyilalt, s ott fölkavarta a gyűlölet és a bosszúállás érzését.

- Azt hiszem, hogy neked anyám, teljes mértékben igazad van! - mondotta a király. - De kit küldjünk követségben?

- Tekints szét barátaid közt!

- Hiába tekintek, alkalmas embert nem találok köztük.

- Akkor hát bizd ezt a küldetést egy - asszonyra!

- Oh, anyám, hát vállalkoznál erre?

- Fiam, én már öreg vagyok és fáradt, s a halál esetleg itt várakozik reám, ha majd küldetésemből visszatérek. De vállalkozom erre az utra, még pedig haladék nélkül és olyan gyors tempóban, hogy Angers-be érkezzem, mielőtt öcséd és barátai tudatára ébredhetnének annak, hogy ők az - erősebbek.

- Oh, anyám, én jó anyám, - kiáltott föl a király, csókokkal árasztván el az anyja kezét. - Te vagy az én őrangyalom, jótevőm, te vagy maga az isteni gondviselés!

- Azaz, hogy még mindig én vagyok Franciaország királynéja! - mormogta Katalin, fiára olyan pillantást vetve, amelyben legalább is volt annyi szánalom, mint gyöngédség.

XXIV. FEJEZET.

Másnap reggel, melyet megelőző este az anjoui herceg a fáradt fővadászmestert korán pihenni küldte, Monsoreau gróf már korán reggel talpon volt s megjelent a kastély udvarán. Azzal a lovászlegénnyel óhajtott mindenáron beszélni, aki tegnap délután Roland lovát nyergelte meg számára. Széles, hosszú istállóban vagy negyven pompás ló ropogtatta a jóízű angersi zabot. A gróf első tekintete is Roland felé irányult, amely szokott helyén állott s ugyancsak nekilátott a jófajta abraknak. A lovászlegény, akit keresett, mellén összefont karokkal, büszkén legeltette szemeit a gondjaira bizott szép lovakon.

- Hej, barátom! - szólította meg a gróf a lovászlegényt. - Őfensége lovai lovas nélkül, egyedül szoktak hazatérni az istállóba, s talán kitanítják itt őket erre?

- Nem szoktak biz' azok! - felelte egykedvűen a lovászlegény. - De mely lóról van szó, méltóságos gróf úr?

- Rolandról!

- Ah, igaz, Roland tegnap lovas nélkül jött haza, de azon én nem csodálkoztam, mert Roland nagyon okos állat.

- Ugy van, magam is észrevettem! És máskor is megesett ez már vele?

- Nem, gróf úr, nem esett még meg vele, mert a herceg, aki lovagolni szokta, kitünő lovas, akit a ló nem egykönnyen vet ám le a hátáról!

- De hiszen engem sem vetett ám le a hátáról, - felelte a gróf sértődötten - noha nem vagyok olyan kitünő lovas, mint a herceg. Nem, barátom, én a lovat egy fához kötöztem, amíg nekem egy házban dolgom volt, de mire visszatértem, Roland eltünt. Eleinte azt hittem, hogy ellopták, majd meg arra gondoltam hogy valamelyik jókedvű úr megtréfált engem s elvezette a lovat. Azért érdeklődtem, hogyan került haza a ló.

- Egyedül, gróf úr, mint ahogy az udvarmester úr már tegnap jelentette is méltóságodnak.

- Különös... igazán különös! - mormogta a gróf, egy darabig elmélázva, majd más tárgyra vitte át a beszélgetést.

- Azt mondottad, barátom, hogy Őfensége gyakran lovagolja Rolandot.

- Mielőtt a lovai megérkeztek volna, mindennap ezt a lovat lovagolta! - felelte a lovászlegény.

- Őfensége mikor érkezett haza tegnap?

- Körülbelül egy órával korábban a gróf úrnál.

- Vajjon a herceg nem egy sötétpej lovat lovagolt-e tegnap, melynek mind a négy lába fehér, homlokán pedig fehér csillag van?

- Nem, gróf úr, mert a herceg tegnap Isolin-t lovagolta. Ezt ni! - felelte a lovászlegény egy lóra mutatva.

- S a herceg kiséretében volt-e valaki, aki olyan lovon ült volna, mint amilyennek az ismertető jeleit az imént felsoroltam?

- Senkit sem ismerek, aki hasonló lovon ült volna.

- Köszönöm, barátom! - felelte a gróf kissé idegesen, hogy oly lassan halad elő a nyomozásban. - Nyergeld meg részemre Rolandot!

- A gróf úr Rolandot parancsolja? - kérdezte a lovász.

- Igen! Avagy talán a herceg megtiltotta, hogy ezt a lovat használhassam?

- Ellenkezően, gróf úr! - felelte a lovászlegény. - A lovászmester tudtomra adta, hogy a méltóságos gróf úrnak bármely ló rendelkezésére áll.

Hát csak nem lehet haragudni az olyan hercegre, aki ennyi előzékenységet tanusít iránta!

- Ide figyelj, fiam! - mondotta a gróf a lovászlegénynek, mikor ez Rolandot fölnyergelve eléje vezette. - Felelj nekem őszintén a kérdésemre! Mennyi az évi fizetésed?

- Husz tallér, gróf úr!

- Tíz évi fizetésedet adom ki neked egyszerre, ha meg tudod nekem mondani, hogy ki lovagolt tegnap azon a sötétpej lovon, amelyről az imént már szó volt köztünk.

- Oh, azt nehéz lesz kinyomozni gróf úr! - felelte a lovász. - Hiszen annyian megfordulnak itt egy nap látogatóban!

- Igaz, de száz tallér is szép pénz ám, s megérdemli a fáradságot fiam!

- Ugy van, gróf úr, nem is mondom, hogy nem teszek meg mindent, amit csak lehet.

- No, lásd fiam, tetszik nekem az igyekezeted! Nesze, itt van egyelőre tíz tallér - buzdítónak! Őfenségének pedig azt fogod jelenteni, hogy az erdőt szemlélem meg, ahol a vadászatot rendezzük.

Alig fejezte be a gróf ezeket a szavakat, mikor a szalma zizegése figyelmessé tette, hogy valaki jön. Hátrafordult s felkiáltott:

- Ah, Bussy gróf úr!

- Jó napot gróf úr! - szólt Bussy jókedvüen. - Micsoda szél hozta önt erre, mifelénk?

- És önt gróf úr, akiről azt hiresztelik, hogy beteg!

- Hát csakugyan beteg vagyok, - felelte Bussy. - Az orvosom is abszolut pihenést ajánlott, s ez az oka, hogy nyolc nap óta ki sem mozdultam a városból. De nini!... Csak most látom, hogy ön Rolandot lovagolja, amelyet én adtam el a hercegnek, aki a lovat annyira megszerette, hogy csaknem mindennap ezen a lovon lovagol ki.

Monsoreau gróf elsápadt.

- Oh, igen, megértem, mert csakugyan pompás egy állat!

- Mondhatom, szerencsés szeme van, hogy mingyárt az első alkalommal ezt a lovat választotta, gróf úr.

- Oh, nem ez az első alkalom, hogy megismerkedtünk egymással! Már tegnap is Rolandot lovagoltam.

- S annyira megkedvelte, nemde, hogy ma is azt választotta. De bocsánat, gróf úr, azt mondotta az imént, hogy vadászatot rendez számunkra.

- Igen, a herceg szarvasra szeretne vadászni.

- Mint hallottam, sok szarvas van itt a környéken.

- Ugy van, gróf úr!

- És merrefelé lesz a vadászat?

- Méridor környékén.

- Ah, pompás! - jegyezte meg Bussy, önkénytelenül elsápadva.

- Talán bizony velem tart a gróf úr? - kérdezte Monsoreau.

- Oh, köszönöm, megyek és lefekszem, mert a láz ismét borzongat.

- Na tessék! - hangzott föl e pillanatban egy erélyes hang az istállók küszöbéről. - Ime, Bussy gróf úr ismét megszegte a parancsomat és fölkelt az ágyból.

- Remy le Haudouin, az orvosom! - jegyezte meg Bussy. - Csakugyan rászolgáltam a dorgálásra. No, de megyek is már... Isten áldja, gróf úr, de vigyázzon ám Rolandra!

- Soh'se aggódjék miatta! Jó kezekben van! - felelte Monsoreau.

Bussy távozott, Monsoreau pedig nyeregbe pattant.

- Mi baja az istenért, gróf úr, hogy olyan halovány? - kérdezte Remy nyugtalanul. - Még magam is hinni kezdem, hogy csakugyan beteg.

- Tudod-e, hogy Monsoreau gróf Méridorba megy?... Jó isten, ugyan mi fog ott történni a tegnapi esemény után?...

- Monsoreau grófné tagadni fog.

- De hiszen látta!

- Majd azt mondja, hogy a szeme káprázott.

- Dianának ehhez nem lesz elég lelkiereje.

- Ejh, gróf úr! Azt hittem, hogy jobban ismeri az asszonyokat!

- Te Remy, tudod-e, hogy igazán rosszul érzem magam?

- Elhiszem! Menjen tüstént haza. Én majd rendelek önnek...

- Ugyan mit, te?

- Mit?... Csirkebecsináltat, sonkát és ráklevest.

- De nincs étvágyam.

- Eggyel több oka annak, hogy enni rendeljek gróf urnak.

- Te Remy, nekem az az érzésem, hogy ez a hóhérlegény tragikus jelenetet rögtönöz Méridorban. Tudod-e, hogy jobb lett volna, ha elfogadom a meghivását és vele mentem volna?

- S ugyan miért?

- Hogy megvédelmezzem Dianát.

- Ismétlem, hogy Diana sokkal jobban megvédelmezi önmagát. De mert magunknak is védekeznünk kell, menjünk innen, ne lássanak itt minket. És különben is, miért jött elő a szobájából tilalmam ellenére?

- Nagyon nyugtalan voltam, nem birtam magammal!...

Remy a vállát vonogatta, majd szó nélkül elvezette Bussy-t s zárt ajtók mögött dúsan terített asztalhoz ültette.

Ezalatt Monsoreau gróf ugyanazon a kapun át távozott a városból, mint tegnap. A gróf szándékosan kérte Rolandot: meg akart győződni arról, vajjon ez az okos állat merő véletlenségből avagy csakugyan megszokásból vitte őt a park faláig. Ehhez képest, mihelyt a város falain kivül volt, a kantárszárat egyszerüen a ló nyakába dobta. Roland ekkor előbb balra, majd jobbra fordult, s éppugy mint tegnap, minél közelebb értek Méridorhoz, az ügetése annál

gyorsabb lett, végre vágtatásba csapott át, s negyven-ötven perc mulva Monsoreau gróf pontosan arra a helyre érkezett, ahol tegnap Rolandot a fához kötözte. Csak éppen a hely volt ma elhagyatott és csöndes, s bezzeg nem fogadta ma Rolandot lónyerités, mert egy másik lónak most ott nyoma sem volt. A gróf leszállt a lóról, de nehogy ugy járjon, mint tegnap, hogy ismét gyalog kelljen hazabandukolnia, a ló kantárszárát a karjára öltötte és úgy mászott föl a falra.

A park azonban kivül-belül, elhagyatott volt.

A végeláthatatlan fasorok némán nyújtózkodtak benne végig, és csak néhány szarvas ugrándozása tette némikép élénkké a széles pázsitos területeket.

A gróf legott belátta, hogy hiábavaló lenne ma meglesni a szerelmes párt, amely az ő tegnapi váratlan megjelenésére oly ijedten rebbent szét; fölült tehát a lovára, s egy negyedórai út után megérkezett a kastély kapuja elé. Az öreg báró épp a kutyáit ostorozta, amikor Monsoreau gróf lovas alakja az emelőhidon megjelent. Mikor a báró észrevette vejét, tiszteletteljesen elébe ment, hogy üdvözölje.

Diana egy hatalmas iharfa alatt ült és Marot költeményeit olvasta, Gertrud pedig, a hű cseléd, urnője mellett himzéssel foglalkozott. A gróf, miután apósa üdvözletét viszonozta, a hölgyek felé fordult. Leszállt a lóról és feléjük közeledett. Diana szintén fölállt, három lépést tett feléje és szertartásosan üdvözölte a férjét.

- Ah, mily nyugalom, vagyis inkább - álnokság ez itt! - mormogta magában a gróf. - De hogy fel fogom én mingyárt kavarni fenekestül ezt a látszólag nyugodt vizet!

A gróf egy szolgának dobta oda a ló kantárszárát s Diana felé közeledett.

- Asszonyom! - szólalt meg a gróf. - Bizalmas beszélni valóm van önnel!

- Kérem, gróf úr, szivesen! - felelte Diana nyugodtan.

- Meddig szerencséltet bennünket látogatásával, gróf úr? - kérdezte az öreg báró.

- Legalább is holnapig! - felelte Monsoreau.

Az öreg báró távozott, hogy személyesen ügyeljen föl, vajjon a veje szobáját csakugyan kellőképpen s a vendégszeretet törvényeinek megfelelően rendezik-e be.

Monsoreau hellyel kinálta meg Dianát azon a széken, amelyen eddig ült, ő maga pedig Gertrud székén foglalt helyet, miközben olyan pillantást vetett Diana felé, hogy még a legbátrabb férfit is megijeszthette volna vele.

- Asszonyom - kérdezte a gróf - kivel volt ön tegnap este a parkban?

Diana bátran, tiszta tekintettel nézett az ura arcára.

- Hány órakor, uram? - kérdezte Diana fagyos nyugalommal.

- Hat óra tájban.

- S mely táján a parknak?

- A régi irtás közelében.

- Valamelyik barátnőm lehetett, de nem én, aki arrafelé sétálhatott.

- Ön volt, asszonyom! - mondotta határozott hangon a gróf.

- Honnan tudja, uram?

Monsoreau hamarjában felelni sem tudott a kérdésre, de a meglepetés hamarosan helyet adott felülkerekedő haragjának.

- A nevét kérem annak a férfinak! - szólt parancsoló hangon a gróf.

- Micsoda férfinak?

- Aki önnel sétált a parkban!

- De hiszen nem én sétáltam a parkban, s igy nem tudom, kinek nevét óhajtja tudni!

- Ön volt, ha mondom, asszonyom! - kiáltott föl dühösen a gróf, lábával a földet tapodva.

- Ön téved uram! - felelte Diana fagyos nyugalommal.

- Hogyan merészel tagadni, mikor a saját szememmel láttam!

- Ah, ön saját szemével látta?

- Igen asszonyom, a saját szememmel láttam! Hogy merészel tagadni, hiszen önön kivül más asszony nincs a kastélyban!

- Ime, a második tévedés, uram! Saint-Luc-né asszony, Brissac Janka barátnőm szintén a kastélyban lakik.

- Saint-Luc-né asszony?

- Ugy van uram, a barátnőm!

- És Saint-Luc úr?

- Amint tudni méltóztatik, ő soha, egy pillanatra sem hagyja el a feleségét. Az ő házasságuk szerelmi házasság. Ön tegnap délután Saint-Luc urat és a feleségét látta, gróf úr!

- Hát tudja meg asszonyom, hogy nem Saint-Luc és a felesége voltak azok, akiket én tegnap a parkban rajtakaptam! Ön volt az asszonyom, akit én felismertem, egy férfival, akit most még ugyan nem ismerek, de hogy kinyomozom, ha addig élek is - arról biztosithatom önt!

- Tehát még mindig megmarad abbeli állitása mellett, hogy az a nő én voltam?

- Mondottam már, hogy én önt láttam asszonyom, s ismétlem, hogy a hangját nyomban felismertem.

- Ha majd kissé lehiggad, akkor majd még beszélhetünk erről, uram! Most azonban jobb, ha visszavonulok.

- Ne!... Ne, csak maradjon, kérem! - felelte a gróf, megfogva felesége karját.

- Uram! - szólalt meg Diana méltósággal. - Amott jön Saint-Luc és felesége, remélem, hogy jelenlétükben mérsékelni fogja magát.

Csakugyan, Saint-Luc és felesége a fasor végén tünt föl s onnan tartott a kastély felé az ebédre szólító harangszóra, amely mintha csak Monsoreau grófra várt volna, most megszólalt. Mindketten nyomban felismerték a grófot, s minthogy sejtették, hogy Dianát nagy zavarból mentik ki megjelenésükkel, gyors léptekkel közeledtek.

Saint-Luc-né mély meghajlással üdvözölte Monsoreau grófot, Saint-Luc pedig a kezét nyujtotta oda kézfogásra. Néhány udvarias formaság után Saint-Luc a feleségét Monsoreau gróf elé tuszkolta, ő maga pedig Dianának nyujtotta karját, s elindultak a kastély felé.

A Méridor-kastélyban este kilenc órakor volt az ebéd; régi szokás volt ez, még XII. Lajos idejéből, amelyet az öreg báró azóta sem hagyott el.

Monsoreau gróf az asztalnál Saint-Luc és ennek felesége közé került, mig Diana, Saint-Luc-ék ügyeskedése révén, Saint-Luc és az édesatya közt foglalt helyet. A társalgás főként az anjoui herceg megérkezése és az ennek következtében támadt általános mozgalmak körül

forgott, noha Monsoreau gróf szivesen terelte volna át más tárgyra a beszélgetést, de bizony konok asztaltársakra akadt, s igy szava nem talált visszhangra. Saint-Luc kifogyhatatlanul tartotta szóval a dühös férjet, akit szinte szóhoz sem engedett jutni, s Diana, aki ezáltal szintén némaságra volt kárhoztatva, hálás pillantást vetett Saint-Luc felé.

- Ez a Saint-Luc fecsegő bolond - mormogta magában Monsoreau gróf - akiből én könnyű szerrel kiveszem majd azt a titkot, amelyet éppen tudni akarok.

Monsoreau gróf azonban nem jól ismerte ám Saint-Luc-öt, aki épp akkor távozott az udvartól, amikor Monsoreau gróf oda bevonult. Monsoreau gróf lépre ment, s olyan közlékeny lett Saint-Luc iránt, mintha annak bizalmát akarná maga iránt felébreszteni. Csakhogy Saint-Luc a szemével intett ám Dianának, mintha azt akarná neki tudtára adni, hogy: legyen nyugodt asszonyom, tervet kovácsolok éppen!

Az ebéd végeztével Monsoreau gróf bizalmasan karon fogta Saint-Luc-öt és lement vele a parkba.

- Nem is hiszi gróf úr - szólalt meg Monsoreau gróf - mennyire örvendek, hogy itt találtam önt: én, aki annyira féltem a magánytól, amelyben Méridorban különben részem lett volna.

- Ugyan, gróf úr! - felelte Saint-Luc. - Hát nincs itt a felesége? Én a magam részéről bizony még a sivatagot is paradicsomnak képzelném olyan társ oldalán, mint a milyen a grófné.

- Nem vonom kétségbe - felelte Monsoreau gróf ajkába harapva - de...

- Nos, mi az a de?...

- De azért nagyon örülök, hogy önt itt találtam! - fejezte be gondolatát a gróf.

Monsoreau ekkor nagy kitérésekkel ráterelte a beszélgetést arra az eshetőségre, hogy az anjoui herceg angers-i barátai el-ellátogatnak Méridorba, mire Saint-Luc kijelentette, hogy amióta ő itt van, azoknak az uraknak még a szinét sem látta. A gróf azonban nem tágított s azt állította, hogy ő úgy értesült, mintha a parkban egy idegen férfit láttak volna ólálkodni; mi több: ez a férfi - Saint-Luc-né kedvéért látogatna ide Angers-ből. Saint-Luc természetesen a legerélyesebben tiltakozott e föltevés ellen, mert hiszen az ő felesége egy lépést sem tesz nélküle még a parkban sem.

- Magam sem hittem el! - felelte Monsoreau gróf. - Sőt, hogy őszinte legyek, bevallom önnek, hogy én is inkább - Dianára gyanakszom. De még ennél is tovább megyek: kijelentem, hogy azt a férfit én magam is - láttam!

- Ön látta a parkban, gróf úr, a saját szemével? - kérdezte Saint-Luc szörnyüködve.

- Igen bizony, még pedig a - feleségem társaságában! - toldotta meg a gróf.

- És mikor látta őket gróf úr?

- Tegnap délután, itt ni, erre balkéz felől!

És ezzel Monsoreau magával vonta Saint-Luc-öt a régi erdőirtás felé, ahol tegnap azt a bizonyos jelenetet látta.

- Nos, kedves barátom - kérdezte Monsoreau gróf - kire gyanakszik, ki lehet az, aki a falon keresztülmászva, szokta tenni tiszteletét a feleségemnél?

Saint-Luc sokáig elgondolkozott, amit Monsoreau arra magyarázott, hogy Saint-Luc nem akar árulója lenni a feleségének; biztatta tehát, hogy nevezze meg az illető férfit, elég erős ő ahhoz, hogy ezt a csapást is elviselje.

- Mondja meg őszintén, kedves Saint-Luc, mit tud? - nógatta őt Monsoreau. - Legyen segítségemre, hogy a titok nyomára jöhessek; mondhatom, hogy nagy hálára kötelez.

- Én gyanakszom ugyan valakire, de...

- Csak mondja ki bátran a nevét, nincs mitől tartania!

- Hátha az anjou-i herceg volt! - bökte ki végre óvatosan Saint-Luc.

- Magam is arra gondoltam! - jegyezte meg Monsoreau. - De csak addig, amig jobban utána nem jártam a dolognak s meg nem győződtem arról, hogy mégsem ő lehet a feleségem titkos látogatója.

- Oh, a herceg nagyon ravasz ember ám!

- Tudom, de - mégsem ő az! Önnek azonban, aki a kastélyban lakik, tudnia kell a valóságot!

- Hopp! - kiáltott föl örömmel Saint-Luc. - Megvan. Valamire rájöttem!

- Hát csak ki vele, hamar!

- Hogyha nem a herceg, akkor bizonyos, hogy - én vagyok!

- Ön, Saint-Luc úr? - kiáltott föl elcsodálkozva Monsoreau. - De hiszen az lehetetlen? Lóháton jönne a falig s ott átmásznék rajta, holott a kastély felől kényelmesen elérheti ezt a helyet.

- De mikor én olyan szeszélyes ember vagyok!

- Tehát ön menekült volna el innen, mikor engem a fal tetején megpillantott?

- Én hát!

- De hiszen akkor ön bizonyosan rossz fát tett a tűzre, ha nem mert bevárni engem! - kiáltozta a gróf dühösen.

- Nem mondom, hogy nem! - felelte Saint-Luc egykedvüen, ami még jobban kihozta sodrából a grófot.

- Uram, ön gúnyt űz belőlem! - fakadt ki a gróf dühében elsápadva - és pedig immár egy negyed óra óta.

- Téved gróf úr! - felelte Saint-Luc olyan kihivóan nézve Monsoreau szeme közé, hogy az rettenthetetlen bátorsága ellenére megremegett bele. - Immár éppen húsz perc óta!

- Ön sérteget engem, gróf úr! - felelte Monsoreau sápadozva.

- Hát ön nem sérteget engem kérdéseivel, amelyeket csak kémekkel szemben szoktak feltenni?

- Ah, most már legalább tisztán látok! - kiáltott föl Monsoreau.

- De nagy csoda - délelőtt tiz órakor! Nos, hát mit lát gróf úr? - kérdezte Saint-Luc kihívó hangon.

- Azt látom, hogy ön egy húron pendül az árulóval, azzal a gyáva fickóval, akit kicsiben mult, hogy galléron nem ragadtam és meg nem öltem!

- Pedig az én barátom! - jegyezte meg Saint-Luc.

- Igen?... Akkor hát önt ölöm meg helyette!

- Ah, a saját házában, figyelmeztetés nélkül?

- Hát azt hiszi ön, hogy lelkiismereti kérdést csinálok abból, ha egy nyomorult gazfickót megölök! - kiáltott föl Monsoreau magánkivül.

- Ah, Monsoreau gróf úr, mily neveletlen ön! - felelte Saint-Luc. - Meglátszik, hogy sokat forgolódik - vadállatok közt, de ugyancsak eldurvult! Pfuj!...

- Hát még most sem veszi észre, hogy dühöngök! - ordította Monsoreau, mellén keresztbe font karokkal s a belső felindulástól eltorzult arccal állva Saint-Luc elé.

- Veszem észre, az áldóját, pedig az egy csöppet sem illik önnek, gróf úr!

Monsoreau dühösen kapott a kardjához.

- Vigyázzon gróf úr! - jegyezte meg Saint-Luc nyugodtan. - Ön provokál engem, én pedig önt hívom tanunak arra nézve, hogy én teljes mértékben megőriztem hideg véremet.

- Hát igen, te piperkőc, te - mignon, te, csakugyan provokállak téged! - ordítozta Monsoreau.

- Sziveskedjék, kérem gróf úr, átfáradni a fal tulsó oldalára, ahol semleges területen leszünk.

- Ejh, mit törődöm én azzal!

- Annál inkább törődöm vele én! - felelte Saint-Luc. - Nem akarom önt a saját otthonában megölni!

- Hát legyen, nem bánom! - felelte Monsoreau, hamarosan átlépve a falon.

Saint-Luc nyomon követte.

XXV. FEJEZET.

Monsoreau gróf már vívó-állásba helyezkedve, kivont karddal várta ellenfelét.

- Ah, hát csakugyan komoly szándéka gróf úr, hogy megöl engem? - kérdezte Saint-Luc.

- Hogy komoly-e?... Ah, az áldóját, hát persze, hogy komoly!... A legkomolyabb!... Megöllek!...

- Majd meglátjuk, gróf úr! Ember tervez, isten végez! - felelte Saint-Luc kardját szintén kihuzva.

- Azt mondod?...

- Azt mondom!... Látja amott gróf úr, azt a pipacsos és pitypangos területet?

- Látom!... Nos? - kérdezte kiváncsian Monsoreau.

- Hát oda... oda fektetem én le önt! - mondotta Saint-Luc, mosolyogva helyezkedve ő is vívó-állásba.

Monsoreau villámgyorsan sújtott kétszer-háromszor Saint-Luc felé, aki azonban éppoly hirtelen védte ki a csapásokat.

- Teringettét, gróf úr! - jegyezte meg Saint-Luc, könnyedén játszva ellenfele kardjával. - Mondhatom, hogy pompásan kezeli a kardot, s az utolsó támadásának rajtam és Bussy-n kivül aligha tudott volna más valaki ellentállni!

Monsoreau elsápadt, mert csak most vette észre, hogy mily erős vívóval keresztezte a kardját.

- Önt, úgylátszik, meglepte gróf úr, - folytatta Saint-Luc - hogy én ily ügyesen forgatom a kardot, nemde? Ennek az a magyarázata, hogy a király, amint ön is tudja, nagyon kedvel, ő tanított meg vívni s többek közt egy érdekes vágásra is, melyet nemsokára szerencsém lesz önnek is bemutatni. Ezt csakis azért említem meg, hogy ha én önt e szúrással megölöm, ön boldogan elmondhassa, hogy olyan vágás által halt meg, melyre maga a király tanított meg engem; ami módfölött hizelgő lehet - önre nézve!

- Ön nagyon szellemes, uram! - felelte Monsoreau tajtékzó dühvel, s kardjával ellenfelére oly iszonyú csapást mérve, hogy akár a falat is ketté vágta volna.

- Teringettét! Kiki úgy csinálja, ahogy tudja! - jegyezte meg szerény hangon Saint-Luc, hirtelen oldalt ugorva, mely mozdulattal Monsoreau grófot arra kényszerítette, hogy szintén egy félfordulatot tegyen, minek következtében a gróf szembe került a nappal.

- Ah, így szeretem én önt látni, gróf úr! - folytatta tovább Saint-Luc. - Igy már azután hamarosan arra a helyre kerül, ahová én önt le akarom fektetni... Nos, ugy-e, hogy jó volt ez a vágás, mi?... Pompás!... Nagyon meg vagyok magammal elégedve!... Igy ni!... Eddig csak ötven százaléknyi volt a valószinűség, hogy én önt megölöm, de most már - kilencvenkilenc!

És ekkor olyan fürgén, de amellett olyan erősen és akkora lendülettel, amilyenre ezt a túl-finomodott fiatal embert senki sem tartotta volna képesnek, Saint-Luc egymás után öt vágást mért Monsoreau grófra, akit ez a nem várt heves támadás teljesen elkábított és kihozott a sodrából; most következett a hatodik, amely prime-vágás volt, de párosulva kettős csel-vágással egy parade-dal és egy riposte-tal, amelynek az első felét Monsoreau gróf a napsütés miatt, második felét pedig azért nem láthatta, mert Saint-Luc kardja markolatig szaladt bele a mellébe.

Monsoreau gróf egy pillanatig még állva maradt, de csak úgy, mint a tövestől kitépett tölgy, amely csak az első gyönge fuvalmat várja, hogy merre dőljön el.

- Igy, gróf úr, most kitelt a száz százalék! - mondotta nyugodt hangon Saint-Luc. - És nézze csak, pontosan arra a helyre került, amelyre én önt, mingyárt eleinte jeleztem, hogy le fogom fektetni.

Monsoreau gróf keze megingott, kezei lehanyatlottak, a szeme üvegesedni kezdett s térdre rogyva elterült a pipacsok közt, amelyek piros virágaira ráhullott az ő piros vére...

Saint-Luc nyugodtan letörölte kardjáról a vért s végignézte, mint változik el fokozatosan halotti maszkká a halódó ember arca.

- Ah!... ön megölt engem, uram! - nyögte halkan Monsoreau gróf.

- Azt akartam, gróf úr! - felelte Saint-Luc. - Most azonban, hogy itt látom önt haldokolni, hát vigyen el engem az ördög, ha nem sajnálom, amit tettem. E pillanatban ön szent előttem, uram; ön módfölött féltékeny volt, de meg kell adni, hogy bátran viselkedett... Van-e valami mondanivalója, gróf úr? - kérdezte Saint-Luc, letérdelve a sebesült mellé. - Nemesi szavamra mondom, hogy utolsó kivánságát teljesíteni fogom. Tudom magamról, hogyha az ember megsebesült, akkor szomjúság gyötri. Megyek tehát és vizet hozok.

Monsoreau nem válaszolt; kinjában arcra borult s vérében fetrengve a füvet harapdálta.

Saint-Luc hamarosan átvetette magát a falon s a kastélyba rohant. Elsőnek is Dianát pillantotta meg, aki Jankával beszélgetett.

- Ah, mily jól illik majd neki a gyászruha! - mormogta magában Saint-Luc, amint Dianára pillantott s feléjük közeledett.

- Bocsánat, asszonyom! - szólt Saint-Luc Dianához. - Néhány bizalmas szót kell váltanom a feleségemmel.

- Csak tessék, kedves Saint-Luc - felelte Diana - én ugyis atyámhoz megyek a könyvtárba. Te pedig kedves Jankám - fordult Diana Saint-Lucné felé - ha végeztetek, jer oda utánam.

Saint-Luc és a felesége most magára maradt. Saint-Luc elmondotta, hogy mi történt.

- Te szerencsétlen, mit csináltál? - kiáltott föl Janka kétségbeesve. - Mi lesz most?

- De kedvesem - szólt Saint-Luc csillapítólag - ő engem annak rendje és módja szerint provokált és kardot fogott reám. És én megöltem őt. Ott fekszik, alighanem már halva, azon a helyen, ahol Bussy szokta a lovát kipányvázni, mialatt Dianát látogatja.

- Nekünk innen tüstént menekülnünk kell, mert nem maradhatunk egy pillanatig sem annak az embernek a házában, akit te megöltél!

- Én is éppen erre gondoltam és azért siettem hozzád, hogy előkészületeket tegyünk az elutazásra.

- És téged legalább nem sebesített meg? - kérdezte Janka.

- Hála istennek! - felelte Saint-Luc. - Ha késő is, de végre ez a kérdés is elhangzott... Nem sebesültem meg! Most pedig siessünk, mert egy pillanatnyi veszteni való időnk sincs, a holttestet bármely percben fölfedezhetik.

- Ah, mily szerencsétlenség! - sóhajtott Janka. - Diana tehát özvegy... Mialatt én őt kiméletesen értesítem, azalatt nyergeltesd meg a lovakat, mintha sétalovaglásra mennénk. De hová is megyünk?...

- Párisba, Jankám!

- De ott van a - király!

- Ejh, a király azóta már el is felejtette a történteket, hiszen annyi mindenféle történt a mi szökésünk óta! Különben is háború van, amikor is az én helyem az ő oldalán van.

- Akkor hát csak menjünk Párisba!

- Előbb azonban tollra és tintára volna szükségem! - mondotta Saint-Luc. - Bussy-nek akarok irni nehány sort, hogy közöljem vele távozásom okát.

- Helyes! Az én szobámban találsz iróeszközt.

Saint-Luc felrohant a felesége szobájába s ott egy kissé reszkető kézzel a következő levelet írta Bussy cimére:

„Kedves barátom!

Hallomásból alighanem már értesültél arról a balesetről, amely Monsoreau grófot érte. A régi erdőírtás közelében szóvitába elegyedtünk, még pedig a falon támadt rés és azok miatt a lovak miatt, amelyek irányitás nélkül tudják az útat Méridorba.

A vita hevében Monsoreau gróf pipacs és pitypangtól benőtt mezőn lerogyott, de olyan szerencsétlenül, hogy nyomban meghalt.

sirig hű barátod:
Saint-Luc.

U. i. Minthogy te ezt az első pillanatban hihetetlennek találhatnád, hozzáteszem még, hogy amikor őt ez a baleset érte, mindkettőnk kezében kard volt. E pillanatban már útban vagyok Páris felé azzal a szándékkal, hogy szolgálatomat felajánljam a királynak, a történtek után nem érezvén magam biztonságban Anjou-ban.”

Tiz perccel később ezt a levelet már egy futár vitte Angers felé, mialatt egy titkos kapun át Saint-Luc és felesége egy ösvényen távoztak a kastélyból, magára hagyván a könnyező Dianát nagy zavarában, akire az a feladat várt, hogy értesítse édesatyját a történtekről.

Mikor Saint-Luc elhaladt előtte, Diana elfordította a szemét.

- No, lám! - jegyezte meg Saint-Luc a feleségének. - Hát így tégy szívességet a barátaidnak! De hiszen minden ember hálátlan, csak én vagyok hálás azok iránt, akik velem jót tesznek!

XXVI. FEJEZET.

Abban az órában, amikor Monsoreau gróf Saint-Luc kardjától elesett, négy kürt harsogó riadója hangzott föl Angers kapuja előtt, amely, mint tudjuk, szigorú zár alatt állott. A kapúőrség fegyverbe állt s hasonló kürtszóval felelt. Medici Katalin érkezett a kapu elé, elég tekintélyes kisérettel. Legott értesítették erről Bussy-t, aki sietett a herceget értesíteni. Bussy a herceget ágyban találta.

Bármily erősen harsogtak is a trombiták, hangjuk nem vetekedhetett azokéval, amelyek megszólalására hajdan Jerikó falai leomlottak: Angers kapúi csak nem akartak megnyílni! Katalin ekkor előrehajolt a gyaloghintó ablakán át, hogy majd a felséges arc nagyobb hatással lesz a kapúőrségre, mint a trombiták. A derék angers-i polgárok udvariasan üdvözölték ugyan az anyakirálynét, de bíz' a kapú csak nem akart megnyilni. Katalin ismételten hírnököt küldött a herceg palotájába, míg végre Bussy öt olyan ifjú nemes élén jelent meg, akiket az anyakirályné egyáltalán nem szívelhetett. Katalin már-már belefáradt nem annyira a várakozásba, mint inkább annak kieszelésébe, miként álljon bosszút ezért a megalázásért, mikor végre Bussy teljes díszben és lóháton megjelent a sorompónál és komoly, hivatalos hangon kiáltotta:

- Állj, ki vagy?

Katalin azt várta, hogy térden csúszva járulnak eléje, apródja tétovázva nézett reá, vajjon milyen hatással van az ilyen fogadtatás a gőgös anyakirálynéra.

- Menjen kérem - mondotta Katalin a nemes ifjúnak - menjen és jelentse a sorompónál, hogy ki vagyok. Hiszen csak formalitás...

A küldönc egészen a sorompóig közeledett s ott jelentette, hogy Katalin anyakirályné óhajtja meglátogatni ezt a kies városkát.

- Rendben van! - felelte Bussy. - Amott bal felé, körülbelül nyolcvan lépésnyire innen, van a mellékkapu!

- Mellékkapu? - szörnyűködött a nemes ifjú. - Az a kapu nagyon alacsony a királyné számára!

Ezt a megjegyzést azonban Bussy már nem hallotta, mert nyomban a faképnél hagyta az ifjút, s barátai élén, akik jót nevettek magukban, ama mellékkapu felé indult, amelyen át az anyakirálynénak be kellett vonulnia.

- Felséges asszonyom! - jelentette az ifjú. - Méltóztatott hallani: mellékkapu!

- Ejh, uram, hiszen az mindegy; a fő az, hogy bejussunk a városba! - felelte Katalin látszólag nyugodtan, de szeme villámokat szórt a szegény ifjú felé, aki az őt ért megalázást még nyomatékosabban éreztette vele.

Mire az anyakirályné kisérete a mellékkapu elé ért, akkorra azt már kinyitották. Bussy gyalog, kivont karddal kezében, lépett Katalin elé s mélyen meghajolt előtte, miközben kalapjának tollbokrétája a földet seperte.

- Felség - szólalt meg Bussy. - Isten hozta Angers városában!

Katalin kiszállt a gyaloghintóból s egyik nemes ifjának karjára támaszkodva, a kis kapu felé tartott, miközben csak ezt a szót intézte Bussy-hez:

- Köszönöm!

S ezzel magasra tartott fejjel, büszkén haladt az alacsony kapu felé, de mielőtt odaért volna, Bussy a karjánál fogva ragadta meg és rászólt:

- Ah, vigyázzon, Felség, a kapu alacsony, bizony még megüti a fejét!

- Tehát meg kell hajtanom a - fejemet! - jegyezte meg az anyakirályné. - De hogyan kell azt csinálni? Ez az első alkalom, hogy igy kell bevonulnom egy városba!

Ezek a legtermészetesebb hangon mondott szavak nagy megütközést keltettek az udvaroncok sorában, akik annak mély értelmét és jelentőségét legott átértették, sőt Bussy is idegesen pödörgette a bajuszát.

- Kissé túlmentél a határon, Bussy! - súgta oda neki Livarot.

- Ejh, hadd csak! - felelte Bussy. - Még különb meglepetésben is lesz része!

Katalin gyaloghintaját emelőcsiga segélyével átemelték a falon, mire Katalin újra elfoglalta benne a helyét s a kastély felé folytatta útját. Bussy és társai ismét lóra ültek s lóháton kisérték a menetet.

- De hol van a fiam? - kérdezte hirtelen Katalin. - Sehol nem látom őt!

Ezeket a szavakat, amelyeket magába akart fojtani, a fékezhetetlen düh adta ajkára; fiának távolmaradása ilyen alkalommal: a legnagyobb sértés volt számára.

- A herceg őfensége ágyban fekvő beteg! - jelentette Bussy. - Különben el sem képzelhető, Felség, hogy a herceg ne személyesen fogadná *saját* városának falai közt.

- Ah, beteg a fiam! - kiáltotta színlelt aggodalommal Katalin. - Akkor hát siessünk uraim, siessünk!... Jó ápolásban van legalább része?

- Legjobb igyekezetünkkel mindent megteszünk érte! - felelte Bussy, merően Katalin arcát figyelve, vajjon az az aggodalom csakugyan őszinte anyai szívből fakad-e.

- És tudja-e, hogy itt vagyok? - kérdezte Katalin rövid szünet után, amelyet arra használt, hogy végignézzen a megjelent ifjú nemeseken.

Még nehány kérdést intézett Katalin Bussy-hoz, mialatt megérkeztek a kastély elé. Bussy sietve nyitott be a herceg szobájába, s szinte lelkendezve mondotta:

- Fenség, itt van Ő!... Vigyázat!

- Dühös?

- Szinte magánkívül van!

- Panaszkodik?

- Nem! Sokkal rosszabb: mosolyog!

- S mit mond a nép?

- Nem fintorgatja az arcát, csak néma rémülettel nézte bevonulását.

- S az anyám?

- Csókokat hint a nép felé, de aközben az ujja hegyét harapdálja.

- Ugy-e, ragaszkodjunk a háborúhoz, Bussy? - kérdezte a herceg.

- Természetesen! Követeljen őfelségétől százat, ha tizet akar; tőle azonban legföljebb ötöt fog kapni.

- Hát olyan gyöngének képzelsz engem, Bussy?... Valamennyien itt vagytok? És hol van Monsoreau, miért nincs itt?

- Azt hiszem, hogy Méridorban van.

- Őfelsége az anyakirályné! - hangzott az ajtónálló kiáltása.

A másik pillanatban sápadtan és szokása szerint fekete ruhában megjelent a küszöbön - Medici Katalin.

Az anjoui herceg olyan mozdulatot tett, mintha fel akarna kelni, de Katalin olyan fürgén, amilyennek korára való tekintettel nem lehetett volna őt elképzelni, a fia karjaiba rohant és csókjaival halmozta el.

- Még bizony halálra csókolja! - mormogta magában Bussy. - Ezek azután anyai csókok, az áldóját!

Katalin e pillanatban zokogásban tört ki.

- No, most meg éppen ne higgyünk neki! - sugta oda Antraguet Ribeirac fülébe. - Minden egyes könnyéért egy akó vérrel kell megfizetnünk!

Miután Katalin befejezte ömlengését s leült a fia ágya mellé, Bussy intett barátainak, mire azok távoztak, ő maga azonban, mint hogyha otthon volna, az ágy oszlopfájához támaszkodott és csöndben várakozott.

- Nem lenne szíves, kedves Bussy úr, gondoskodni szegény embereimről? - szólalt meg Katalin hirtelen Bussy felé fordulva. - Fiam után ön a mi családunk leghűbb híve s itt házigazda. Kérem önt, teljesítse ezt a kérésemet!

Nem volt más hátra: engedelmeskedni kellett.

- Felséges asszonyom, boldog vagyok, hogy szolgálatára állhatok! - mondotta Bussy, de hozzátette magában: Megállj csak! Itt ugyan nem ismered a titkos ajtókat, mint a Louvre-ban! Visszajövök én még!

És ezzel Bussy kénytelen volt távozni, anélkül, hogy jelet tudott volna váltani a herceggel, mert Katalin egy pillanatra sem vette le róla fürkésző tekintetét.

Most azután Katalinnak első dolga is az volt, hogy kifürkéssze, vajjon a fia csakugyan beteg-e, avagy csak szinleli a betegséget. Ettől függött minden diplomáciai ténykedése. Csakhogy Ferenc herceg, teljesen méltó lévén anyjához, kitünően meg tudta játszani a szerepét! Sikerült is megtévesztenie az anyját, elannyira, hogy az ismét könnyezni kezdett és gyöngéd anyai szeretetének minden jelével elhalmozta beteg gyermekét.

- Tudom, hogy nagy veszedelemben forogtál, édes fiam! - mondotta könnyek közt Katalin.

- Mikor búcsú nélkül hátat fordítottam a Louvre-nak? - kérdezte a herceg ártatlan arccal.

- Nem!... Nem akkor! Miután már sikerült elmenekülnöd, fiam!

- Hogyan érted, anyám?

- Mert azok, akik neked segédkezet nyújtottak szökésedben, a te legnagyobb - ellenségeid voltak!

- Aha, az anyám nem tudja, s most ki akarja venni belőlem! - gondolta magában a herceg.

- A navarrai király! - mondotta határozott hangon Katalin. - Családunk örök ellensége... Oh, én ismerem őt!...

- Ah! - mormogta magában a herceg. - Tehát mégis csak tudja!

- Tévedsz anyám, én már két év óta nem láttam Henrik navarrai királyt! - felelte a herceg. - Neki tehát semmi köze az én szökésemhez.

- De nem ez ám az egyedüli veszedelem, amely téged fenyeget, fiam! - felelte Katalin, észrevevén, hogy az első csapás nem talált.

- Hát mi az még anyám? - kérdezte a herceg, aki a beszélgetés alatt gyakran pillantott az alkov kárpitfüggönye felé, amely olykor-olykor megmozdult Katalin háta mögött.

Katalin ekkor felállt s a herceg felé hajolva fontoskodó és fenyegető hangon így szólt hozzá.

- A király haragja, fiam! - Iszonyatos haragja, amely ellened irányul.

- Ez éppolyan veszedelem, mint volt az első! - felelte a herceg. - Hogy bátyám haragszik reám, azt elhiszem, de szerencsére messze kikerültem a - kezeügyéből!

- Azt hiszed, fiam? - jegyezte meg Katalin, olyan vésztjósló hangon, hogy még a legbátrabb férfit is megfélemlítette volna.

A kárpitfüggöny ismét megmozdult.

- Bizonyos vagyok benne! - felelte nyugodtan a herceg. - Már csak azért is, anyám, mert személyesen jöttél hozzám, hogy azt tudtomra add.

- Mit akarsz ezzel mondani fiam? - kérdezte Katalin nyugtalanul.

- Azt akarom vele mondani anyám - felelte a herceg, előbb ismét egy pillantást vetve a kárpitfüggönyre - hogy ha csak a bátyám fenyegetéséről volna szó, akkor nem te jöttél volna hozzám, mert a bátyám csak nem követett volna el akkora ügyetlenséget, hogy ilyen kitünő - túszt juttasson a kezemre, mint amilyen te vagy, jó anyám!

Katalin ijedten kapta föl a fejét.

- Én túsz volnék, fiam? - mondotta minden szót tagolva.

- A legszentebb, a legtiszteltebb túsz ezen a világon! - felelte a herceg mosolyogva, anyja kezét szeretettel megcsókolva s egyuttal egy diadalmas pillantást vetve a függöny felé.

Katalin magábaroskadva ejtette le karjait; fogalma sem volt arról, hogy Bussy a titkos ajtón át az ágy függönye mögé került s onnan szorította sarokba a herceget parancsoló nézésével s öntött bele bátorságot és kitartást, mihelyt annak lelkierejét csüggedni látta.

- Én csak a békét közvetítem fiam, köztetek! - mondotta Katalin teljesen megtörten. - Neked különben igazad van!

- Akkor meghallgatlak, anyám, s tudod, hogy mély tisztelettel! - felelte a herceg. - Remélem, hogy most már kezdjük egymást megérteni...

XXVII. FEJEZET.

Az első összecsapás határozottan Katalin vereségével végződött. Ez a kudarc annyira váratlan és olyan szokatlan volt, hogy Katalin kétkedve kérdezte önmagától, vajjon a fia csakugyan olyan szilárdan áll-e a tagadás álláspontján, mint ahogy látszik. És ekkor egy jelentéktelen esemény a helyzet képét teljesen megváltoztatta...

Bussy ugyanis a titkos folyosón át jutott a herceg hálófülkéjébe, ahonnan a herceget a függöny mögül szemmel tarthatta, s a függöny nyilásán keresztül mindannyiszor inthetett neki, valahányszor az ügyét veszélyeztetve látta. Az ő érdeke határozottan a háborút kívánta: mindenáron Anjou-ban akart maradni, hogy innen Monsoreau grófot figyelhesse és hogy Dianát meglátogathassa. Ime, ez a magyarázata annak, miért serkentette Bussy mindenáron ellentállásra a herceget. Láthattuk, hogy eddig sikerrel is.

Katalin érezte, hogy elvesztette a csatát, és most már csupán a tisztességes visszavonulás módján törte a fejét, mikor egy jelentéktelen esemény jött segítségére.

Mikor a herceg és az anyja közt a tárgyalás szinte a döntő megoldásra került, Bussy úgy érezte, mintha hátulról a köpenyét valaki megrántotta volna. Nehogy a beszélgetés fonalát elveszítse, hátra sem fordult, hanem csak a kezét nyújtotta ki, amely egy másik kezet markolt meg, majd a kart, majd a vállat. Ekkor azután hátrafordult. Remy volt... Bussy mondani akart valamit, de Remy ujját szájára illesztve, hallgatást jelzett neki s magával vonta a szomszéd szobába.

- Nos, mi az, Remy? - kérdezte Bussy.

- Levelet hoztak - Méridorból! - felelte Remy, szinte igazolásául annak, hogy ilyen fontos elfoglaltsága közepette, megzavarta a gazdáját.

- Ah, köszönöm, köszönöm, kedves Remy!

- A küldönc csakis a gróf úr kezébe akarja átadni. Ebből láttam, hogy valami fontos üzenet lehet benne.

- Igazad van! Itt van a küldönc? Vezesd ide!

Remy kinyitotta az ajtót s intett, mire egy lovászlegény lépett elő.

- Én vagyok Bussy gróf, akinek a levelet hoztad! - mondotta Bussy, egy félpistólát nyomva a küldönc markába.

- Oh, én jól ismerem a gróf urat! - mondotta a küldönc, átnyújtva Bussy-nek a levelet.

- És ki küldi nekem ezt a levelet? - kérdezte Bussy.

- Saint-Luc gróf úr!

Bussy e szóra kissé elsápadt, mert mingyárt gondolta, hogy ezúttal nem Dianáról, hanem Monsoreau-ról lesz szó, s már maga ez a gondolat is elegendő volt arra, hogy belesápadjon. Félrefordult tehát, hogy zavarát elrejtse; és jól is tette, mert alig, hogy átfutotta a sorokat - a melyeket mi már ismerünk - a vér a fejébe szállt s egy pillanatig szinte kábultan tekintett maga elé, s nehogy elvágódjék, kénytelen volt egy székbe kapaszkodni.

- Elmehetsz! - mondotta Remy a lovászlegénynek, aki most nagyon elcsodálkozott azon a hatáson, amelyet az általa hozott levél tett Bussy-re.

Remy ezután odament Bussy-hez s megfogta a karját:

- Az áldóját! - kiáltott rá Bussy-re haragosan. Beszéljen hát, mi történt, mert szent Aesculap-ra mondom, hogy mingyárt eret vágok a karján!

Bussy összeszedte magát; nem volt már kipirult, nem volt már kábult, csak - szomorú.

- Lásd Remy - mondotta halkan Bussy - mit tett értem ez a Saint-Luc - s ezzel átadta a levelet Remy-nek.

- Nos - felelte Remy, miután a levelet átfutotta, - mindez nagyon szép, Saint-Luc pedig nagylelkü ember!

- De szinte hihetetlen! - hebegte Bussy.

- Ugy van, szinte hihetetlen, de ezen már változtatni nem lehet! És nem tesz semmit! A helyzet alaposan megváltozott. Kilenc hónap mulva pedig egy piciny Bussy comtesse lesz az új páciensem. Teringettét! Vagyok olyan szülész-orvos, akárcsak maga Ambroise Paré mester!

- Úgy van, Remy, Diana a feleségem lesz! Monsoreau meghalt! - mondotta Bussy komoran maga elé nézve.

- Meghalt! Itt van megírva!

- Te, Remy! Mint hogyha álmodnék! Hát csakugyan nem látnám többé azt a kisérteties alakot, amely minduntalan közém és a boldogságom közé áll? Remy, én azt hiszem, hogy mind a ketten csalódunk.

- De hiszen itt van a levélben írva, hogy meghalt! Dehogy csalódunk gróf úr!

- Annyi bizonyos, hogy Diana nem maradhat Méridorban! - folytatta Bussy az okoskodást. - Nem akarom! Távoznia kell onnan, hogy felejtsen.

- Azt hiszem, hogy Páris legalkalmasabb hely erre a célra. Párisban hamar felejtenek az emberek.

- Igazad van, Remy! Diana ismét beköltözik abba a Tournelles-utcai kis házba, s a tiz hónapi özvegységet teljes visszavonultságban fogja tölteni.

- Előbb azonban békét kell teremteni Anjou-ban! - jegyezte meg Remy.

- Igazad van! De istenem, mennyi sok szép időt elvesztettünk haszontalanul!

- Nemde, azt akarja mondani gróf úr, hogy lóra ül és elvágtat Méridorba? - mondotta Remy.

- Nem, nem én, nem magamra értettem, hanem reád! Én innen el nem mozdulhatok! Különben is ez idő szerint az én megjelenésem Méridorban - legalább is illetlen lenne!

- Hogyan, gróf úr, én menjek a kastélyba?

- Nem a kastélyba, Remy, hanem csak a régi erdőirtásba, hátha ott találod Dianát.

- S mit mondjak neki?

- Azt, hogy a - szerelem bolondja vagyok!

És melegen megszorítva Remy kezét, Bussy sietve kereste föl előbbi helyét a függöny mögött.

Bussy távollétében Katalin mindent elkövetett, hogy a végső győzelmet a maga részére kicsikarja. Sikerült is ékesszólással és sűrű könnyhullatással annyira megpuhítani a fiát, hogy az már-már ingadozni kezdett, mert ezalatt hiába várta a függöny mögül Bussy bátorító tekintetét.

- Dehát mit is akarsz voltaképpen édesanyám? - kérdezte a herceg lágyabb hangon.

- Azt óhajtom, drága gyermekem, hogy térj vissza Párisba, az udvarba, ahol bátyád tárt karokkal vár téged! - felelte Katalin reszkető hangon.

- Teringettét! - felelte a herceg. - Én bizony másképp látom azt a fogadtatást, anyám! - Nem a bátyám fogad engem kitárt karokkal, hanem a Bastille, kitárt - kapuval!

- Jaj, dehogy a Bastille, fiam! Jer velem Párisba, és én a becsületemre, anyai szeretetemre, a mi urunk Jézus Krisztusra esküszöm: (Katalin itt keresztet vetett magára), hogy téged a bátyád királyként fogad, minthogyha ő volna az anjoui herceg, te pedig a király!

Ferenc herceg aggódva és türelmetlenül tekintett többizben a kárpitfüggöny felé.

- Fogadd el fiam, fogadd el! - sürgette a választ Katalin. - Fölemeljük az apanázst, kapsz külön őrséget, melynek tagjait magad választhatod meg, nemkülönben annak kapitányát, aki akár maga Bussy is lehetne.

A herceget ez a csábító ajánlat valóban levette a lábáról; kiváltképpen a Bussy-re vonatkozó ajánlat hatott reá kellemesen. Még egy fürkésző pillantást vetett a kárpitfüggöny felé, ahonnan lángoló tekintetet és összeszorított fehér fogsort vélt maga felé inteni, de - nini: Bussy feje most mosolyogva intett neki, hogy csak fogadja el az ajánlatot.

- Mit jelentsen ez? - kérdezte önmagától a herceg. - Hát Bussy csakis azért akarta a háborut, hogy őrparancsnokom lehessen?... Vajjon elfogadjam-e az ajánlatot? - mondotta most már hangosan a herceg, mintha önmagával tanakodnék.

- Igen! Igen! Igen! - intett neki Bussy a függöny mögül fejjel, kézzel, vállal.

- Akkor hát itt kell hagynom Anjou-t és visszatérni Párisba? - folytatta a herceg még mindig, mintha önmagát kérdezné.

- Igen! Igen! Igen! - intett neki Bussy még hevesebben.

- Természetesen, kedves fiam! - szólalt meg ismét Katalin. - Persze, hogy vissza kell térned Párisba!

- Hitemre mondom, hogy most már magam sem tudom, hogy mit csináljak! - mormogta magában a herceg. - Abban állapodtunk meg Bussy-vel, hogy mindenféle ajánlatot kereken utasítsak vissza, most pedig még ő tanácsolja nekem a békét s a kibékülést! Az ördög ismeri ki itt magát, de én nem!

- Nos, kedves fiam, határozzál! - mondotta Katalin. - Várom a választ!

- Édesanyám! - felelte a herceg. - Majd megfontolom és holnap...

Természetesen a herceg csak időt akart nyerni, hogy megbeszélje az ügyet Bussy-vel.

- Aha! - gondolta magában Katalin. - Pedzi már! beadja a derekát. Mégis csak én nyertem meg a csatát!

- Meglehet, hogy Bussy-nek igaza van! - gondolta viszont a herceg magában.

Az anya és fia összeölelkezett, összecsókolódzott...

XXVIII. FEJEZET.

Remy ezalatt a hercegi istálló legjobb lován vágtatott tüskön-bokron át Méridor felé. Rolandot akarta lovagolni, de azt, mint tudjuk, Monsoreau gróf választotta.

- Oh, azok a szép pipacsok! - mormogta magában Remy, mikor lova ama bizonyos fal közelébe ért.

A ló azonban most hirtelen megtorpant, orrlyukai kitágultak, a szeme meredten bámult egy irányba. Remy, aki nem volt elkészülve erre a hirtelen megállásra, csaknem a ló fején keresztül bukott le a földre; oldalba sarkantyuzta Mithridates-t - ez volt a neve a lónak - de biz ez meg se mozdult. Remy csodálkozva tekintett szét maga körül, vajjon mi az, ami megállásra késztette lovát, s ekkor kis távolságban vérfoltot pillantott meg a pipacstábla közepén, amelyet már részben beivott a föld.

- Aha!... Tehát itt spékelte föl Saint-Luc a grófot! - mormogta magában Remy, majd fürkészve tekintett szét maga körül.

Alig tiz lépésnyire egy sűrű bokor alatt, két merev lábat és még meredtebb férfi felsőtestet pillantott meg; a lábak kinyujtva, a test a falhoz támasztva. Remy hamarosan leugrott a lóról s a bokorhoz közeledett.

- Ez ugyan meghalt, alaposan meghalt - mondotta magában Remy - de a vértócsa mégis amoda van! Nini!... Itt a vérnyom! Idáig kuszott volna a sebesült, avagy Saint-Luc csupa könyörületességből cipelte ide és támasztotta fel a felsőtestet, hogy a vér ne menjen a fejébe? De ez az ember alaposan meghalt, noha a szeme nyitva van, az arcán pedig elváltozás nincsen.

Egyszerre azonban, Remy bámulatára, a két szem, amelyet az imént még nyitva látott, most lassan lecsukódott, az arc pedig még az eddiginél is sápadtabbra vált.

- Ha lecsukta a szemét, akkor ez az ember - él! - mormogta magában Remy, letérdelve a holtnak vélt test mellé. - No, de majd megtudom én mingyárt, vajjon csakugyan él-e avagy meghalt, csak egy lábnyi hosszan beleszurom a hasába a kardom; ha nem mozdul: akkor biztos jele annak, hogy - meghalt.

És Remy már éppen a kardjához nyult, hogy a próbát végrehajtsa, mikor Monsoreau gróf mind a két szemét hirtelen fölnyitotta; de ezuttal a két szem nyitva maradt.

- A gróf él! - mormogta magában Remy. - No, lám, most azután kritikus helyzetbe kerültünk! - Él, de hogyha megölöm, akkor... akkor meghal...

És ekkor rátekintett a gróf arcára, aki szintén rámeresztette révedező, ijedt tekintetét, mint hogyha a lelkébe akarna látni és eltalálta volna a gondolatát.

- Hess innen, te gonosz gondolat! - kiáltott föl hirtelen Remy. - Isten a tanum, hogyha életerőben s kivont karddal kezében állana itt velem szemben, hát megölném, meg bíz' én! De így, ahogy itt fekszik, féllábbal a sírban... Igy megölni őt nem bűn, hanem - gyalázatosság lenne!

- Segítség!... hörögte a gróf. - Segítség, meghalok!...

- Az áldóját, én ugyan kritikus helyzetbe kerültem! - mormogta magában tépelődve. - Orvos vagyok s igy kötelességem embertársamon segíteni, ha szenved. Igaz ugyan, hogy ez a Monsoreau gróf olyan csúf ember, hogy nem nevezhető hozzám hasonlónak, de mégis csak

ember ő is! Ejh, feledjük el, hogy én Bussy barátja vagyok és cselekedjem úgy, ahogy az orvosnak hasonló esetben cselekednie kell!

- Segítség! - ismételte halkan a sebesült.

- Itt vagyok! - felelte Remy.

- Hivjon ide kérem, papot és orvost!

- Az orvos már itt van, s valószínű, hogy a papot feleslegessé teszi.

- Ah, ön az Remy Haudouin? - mondotta halkan a gróf, aki most felismerte Remy-t. - Micsoda véletlen vezette önt ide?

A gróf még most sem tagadta meg gyanakvó természetét, amint azt ez a kérdés is elárulta.

- Hogyan került erre a vidékre, Remy? - kérdezte ismét a gróf, kinek ez a gyanakvás mintha új erőt kölcsönzött volna.

- Egy mértföldnyire innen találkoztam Saint-Luc urral...

- Ah, az én gyilkosommal? - vágott közbe a gróf, a fájdalomtól és a dühtől most még jobban elsápadva.

- Saint-Luc úr mondotta nekem, hogy siessek a régi erdőirtás felé, ott találok egy holt embert.

- Holt embert! - ismételte a gróf.

- Ő legalább azt hitte! Azért nem kell reá haragudni!... Ide jöttem s itt találtam önt, gróf úr!

- Most pedig mondja meg nekem őszintén orvos úr, vajjon a sebesülésem halálos-e? - kérdezte akadozva a gróf.

- Ejh, gróf úr, sokat kiván tőlem egyszerre! Előbb majd megvizsgálom! - felelte Remy, aki most óvatosan lehuzta a grófról a köpenyeget, az ujjast és az inget.

A kard a jobboldalon, a hatodik és a hetedik borda közt hatolt a testbe.

- Hm! Nagyon fáj? - kérdezte Remy.

- A mellem nem fáj, csak a hátam, még pedig a lapocka alatt.

- A kard csontot ért; innen a fájdalom. Nem, mégsem! - jelentette ki Remy, miután a gróf által megjelölt helyet alaposabban megvizsgálta. - A kard csontot nem érintett, csak éppen keresztül szaladt a testen.

Monsoreau a vizsgálat után ismét elájult, de ez az ájulás már nem aggasztotta Remy-t, aki most megvizsgálta a pulzust, a szívet, a tüdőt.

- Az ördögbe! - mormogta magában Remy. - Diana özvegysége alighanem - halasztást szenved.

E pillanatban a gróf ajkán kevés véres hab buggyant ki, mire Remy a gróf ingéből lehasított vászondarabbal felkötötte a jobb kart.

- Már azt hittem, hogy végem van! - mormogta halkan a sebesült.

- Még nem, gróf úr, még nem! - felelte Remy. - Sőt meglehet, hogy...

- Hogy kilábalok belőle? - kérdezte mohón a gróf.

- Isten segedelmével!... Előbb azonban kössük be a sebet! Maradjon nyugodtan, gróf úr, ne mozogjon! Látja csak, a természet belülről éppugy dolgozik és épp azt csinálja, amit én csinálok - kivül. Én a sebre kivülről zárókötést alkalmazok, a természet belülről alvadt vérrel zárja el a nyilást. Oh, a természet a legjobb seborvos! Most pedig hadd törlöm meg a száját, gróf úr.

És Remy zsebkendővel letörölte a véres habot a gróf szájáról.

- Eleinte csak úgy dőlt a számból a vér! - jegyezte meg a gróf.

- No, lám! Az most már megszünt... Ugy most már - sajnos - jobban van!

- Miért mondja, hogy sajnos? - kérdezte a gróf megütközéssel.

- Azt csak én tudom! - felelte Remy szórakozottan. - Gróf úr, attól tartok, hogy én önt talpra állítom!

- Attól tart?... Hát ezzel mit akar mondani? - kérdezte még nagyobb megütközéssel Monsoreau.

- Hja, azt is csak én tudom!

- Hát reméli már most, orvos úr, hogy nem patkolok el?

- Sajnos, van reá remény.

- Ejnye, de különös orvos ön, Remy úr?

- Ne törődjék vele gróf úr; fő az, hogy én megmentem önt!

Miután a vérzés immár teljesen megszünt, Remy felállott.

- Hát itthagy engem? - kérdezte a gróf szemrehányó hangon.

- Ne beszéljen olyan sokat, gróf úr!... Megyek, sietek segítségért. Azalatt, amig én odajárok, maradjon nyugodtan, ne mozogjon, gyöngén vegyen lélegzetet, lehetően kerülje a köhögést, kiméljük azt a jótékony vérrögöt. Melyik itt a legközelebbi ház?

- A Méridor-kastély.

- És melyik út visz oda? - kérdezte Remy, adva a teljesen tudatlan és járatlan embert.

- Vagy átmászik itt mingyárt a kőfalon, s akkor a parkba jut, vagy megkerüli a falat, s addig megy, amig el nem éri a rácsos kaput.

- Rohanok!

- Köszönöm, uram, ön nagylelkű ember! - hálálkodott a gróf!

- Oh, ha tudnád, hogy mennyire az vagyok! - mormogta magában Remy. - Tudom, hogy nem köszönnéd meg - előre!...

És ezzel Remy lovára kapva, a jelzett irányban elvágtatott.

Öt perc mulva már a kastély udvarán volt, amelynek minden embere mint megriasztott hangyaboly, riadtan széledt szerte és minden elképzelhető helyen kereste gazdája holttestét - de hiába, mert Saint-Luc, hogy időt nyerjen, hamis nyomra vezette őket. Remy meteorként zuhant közéjük s vezette őket az igazi nyomra.

Remy olyan odaadással és hévvel adta ki szükséges intézkedéseit, hogy Diana meglepetéssel és megütközéssel nézett reája. Valami titkos, homályos, eszme merült föl lelkében, melynek angyali tisztasága egy pillanat alatt elsötétült.

- Ah! - gondolta magában Diana - én azt hittem, hogy Remy orvos Bussy-nek igaz barátja, holott ő hordozható ágyat, kötőszereket és a seb kezeléséhez szükséges mindenféle kellékeket vitt magával a sebesült megmentésére.

Ennél már maga Aesculap istenség sem tehetett volna többet!

XXIX. FEJEZET.

Mihelyt a herceg az anyjától szabadulhatott, legott Bussy-t kereste föl, hogy megtudja tőle, mi okozta álláspontjának hirtelen változását. Viszont Katalin magához rendelte embereit és megparancsolta nekik, hogy az elutazásra való előkészületeket haladék nélkül tegyék meg, hogy holnap, esetleg holnapután útra kelhessenek.

Bussy ezalatt legalább ötször átolvasta Saint-Luc levelét, s mikor a herceg hozzá benyitott, udvarias mosollyal fogadta.

- Minek köszönhetem ezt a kitüntető szerencsét, hogy Fenségedet szerény hajlékomban üdvözölhetem? - mondotta Bussy, mélyen meghajolva.

- Magyarázatot kérni jöttem hozzád, Bussy! - felelte a herceg, aki szemrehányást tett neki, amiért az utolsó pillanatban egészen más tanácsot adott, illetve intett neki a függöny mögül, mint amelyben megállapodtak.

- Fenség! - felelte Bussy. - Mikor mi abban állapodtunk meg, hogy őfelsége az anyakirályné ajánlatát kereken visszautasítjuk, akkor még nem tudhattam, miféle ajánlattal érkezik őfelsége ide. Csak a tárgyalás során vettem ki beszédéből, hogy az ajánlata voltaképpen fenséged dicsőségére és szerencséjének megalapozására szolgál.

- Hogyan érted ezt, Bussy.

- Hát majd megmagyarázom!... Mit óhajt Fenséged? Nemde azt, hogy ellenségein győzelmet arasson. Én ugyanis nem hiszem - noha többen reménykednek benne - hogy Fenséged még csak gondolna is arra, hogy egykor Franciaország királya legyen.

A herceg sandán nézett Bussyre.

- Talán vannak, akik erre ösztönzik Fenségedet - folytatta Bussy - de higgye el nekem, hogy ezek az ön kérlelhetetlen ellenségei. Egyébiránt gondolkozzék csak egy kissé, Fenség és vizsgálja meg a - veséjét - ahogy a Biblia mondja - s akkor arra az eredményre jut, hogy: nincs százezer embere, nincs tiz millió font aranya és nincs külföldi szövetségese! Hát akkor hogyan képzeli, hogy ura és királya ellen hadba szállhasson?

- Hát ki mondotta neked, Bussy, hogy én francia király akarok lenni? - kérdezte megütközéssel a herceg. - Olyan kérdést feszegetsz, amelyről én soha egy szót nem szóltam.

- Ha igy van Fenség: akkor köztünk se essék több szó erről a kérdésről! - felelte Bussy. - Ebben a tekintetben tehát megállapodtunk!

- Megállapodtunk?

- Én legalább ugy hiszem! - jegyezte meg Bussy. - De kérjen ám Fenség egy század testőrséget, ötszázezer font aranyat és nyomban, mielőtt békejobbot nyújtana, Anjou részére megfelelő segélyt, hogy szükség esetén legott hadba szállhasson. És ha egyszer mindezeket megkapta, meg is tarthatja és még mindez Fenségedet semmire sem kötelezi. Ily módon lesz hadseregünk, lesz pénzünk és lesz hatalmunk; ekkor azután - majd meglátjuk, hogy mit csináljunk...

- Igen ám - jegyezte meg a herceg, - ha én egyszer Párisban leszek, s ha már a kezükbe szolgáltattam magam, akkor azután fittyet hánynak minden igéretüknek és - gúnyt űznek belőlem.

- Ugyan, Fenség, hát gondolkozzék csak egy kissé! Már hogy ők gúnyt űznek Fenségedből? Hát nem emlékszik már, hogy az anyakirályné őfelsége külön testőrséget igért Fenségednek, amelynek kapitánya Bussy lesz!... Nos, fogadja el ezt az ajánlatot, én mondom Fenségednek, és nevezzen ki engem kapitánynak, Antrague-t és Livaro-t hadnagyoknak, Ribeirac-ot pedig zászlósnak, s bizza reánk, hogy állítsuk össze azt a testőrséget. Akkor azután meglátja, vajjon mer-e valaki gúnyt űzni Fenségedből s elhaladni mellette köszönés nélkül, legyen az esetleg maga a - király!

- Hitemre mondom, hogy igazad van, Bussy! Majd fontolóra veszem.

- Vegye fontolóra, Fenség!

- De mondd csak, Bussy - jegyezte meg a herceg gyanakvó tekintettel nézve Bussy arcára - mit olvastál olyan figyelemmel, mikor én ide beléptem.

- Ah, bocsánat, Fenség, majd elfelejtem - levelet!

- Levelet?

- Igen, amely talán még jobban érdekli Fenségedet, mint engemet! De hol a pokolban járhatott is az elmém, hogy én erről megfeledkeztem!

- Bizonyosan valami fontos hir, ugy-e?

- Sőt nagyon is szomorú hir: Monsoreau gróf - meghalt!

- Hogy mondtad, Bussy? - kiáltott föl a herceg meglepetéssel ugyan, de Bussy, aki a herceg arcát jól megfigyelte, mintha azt vette volna észre, hogy a herceg tekintete rejtett örömet árul el.

- Igen, Fenség, Monsoreau gróf meghalt!

- Monsoreau gróf meghalt?

- Ejh, istenem, hiszen mindnyájan halandók vagyunk!

- No, de azért mégsem halunk meg csak úgy, máról holnapra!

- Ki, hogyan!... Ha megölik az embert...

- Tehát megölték?

- Azt hiszem, hogy - igen!

- És ki ölte meg?

- Saint-Luc, akivel összeakasztotta a szekere rudját.

- Ah, az a derék Saint-Luc! - jegyezte meg a herceg. - És bizonyos vagy benne, Bussy, hogy meghalt?

- Egészen bizonyos, Fenség! Különben itt van Saint-Luc levele, amelyben közli a halálhirt, de mert magam is kételkedtem benne, nyomban elküldtem Remy orvos barátomat Méridorba, állapítaná meg a való tényállást s egyuttal fejezze ki őszinte részvétemet az öreg bárónak.

- Eredj csak kedves Bussy, nyergeltess meg számomra egy lovat! - mondotta a herceg. - Méridorba lovagolok, hogy kifejezzem őszinte részvétemet Dianának. Erre a látogatásra különben is már régóta készülök, sőt nem is tudok magamnak számot adni arról, hogy miért nem mentem is én oda hamarább. No, de most már azután nem halasztom tovább!

- Valóban, - mondotta magában Bussy - most, hogy Monsoreau gróf meghalt s hogy nem kell attól félnem, hogy feleségét eladja a hercegnek, nem aggaszt a herceg látogatása. Ha megtámadja Dianát, hát majd megvédem én őt magam. A most kínálkozó alkalmat azonban ne szalasszuk el!

És már sietett is, hogy eleget tegyen a herceg parancsának.

Negyedóra mulva, mialatt Katalin még aludt - vagy szinlelte az alvást - az anjou-i herceg, Bussy és tiz nemes ifjú pompás paripákon tartottak Méridor felé szivükben az örömnek azzal az érzésével, amelyet a szép verőfényes nap, a virágos mező látása és az ifjúság ébreszt.

Mikor a Méridor-kastély kapusa ezt a szép lovascsapatot megpillantotta, egészen az árok széléig előrejött s megkérdezte a látogató nevét.

- Ferenc anjou-i herceg! - kiáltotta a herceg.

A kapus erre belefújt kürtjébe, melynek hangjára valamennyi szolga az emelőhidhoz rohant. Csakhamar futkosás és gyors léptek zaja hangzott föl a lakosztályokban és a folyosókon; a toronyablakok kinyiltak, s a küszöbön nemsokára megjelent az öreg báró, kezében tartva a kastély kulcsait.

- Hihetetlen, hogy ezek az emberek itt, mily kevéssé sajnálják Monsoreau grófot! - jegyezte meg a herceg. - Nézd csak, Bussy, a meghatottságnak nyoma sincs egyik arcon sem!

Ekkor egy hölgy jelent meg a tornácon.

- Ah, ott a szép Diana! - kiáltott föl lelkesülten a herceg. - Oda nézz, Bussy, látod őt?

- Persze, hogy látom! - felelte Bussy. - De - mormogta magában kissé megütközve. - Remy-t nem látom sehol!

Csakugyan, Diana lépett ki a tornácra, de nyomban utána cipeltek egy hordozható ágyat s rajta feküdt a láztól - avagy a féltékenységtől? csillogó szemmel - Monsoreau gróf, aki most inkább hasonlított a palankinjában ülő indiai szultánhoz, sem mint ravatalon fekvő halotthoz.

- Ohó, mi ez? - kiáltott föl a herceg, Bussy-hez fordulva, kinek arca e pillanatban fehérebb volt annál a zsebkendőnél, amellyel el akarta takarni arcának ziláltságát.

- Éljen az anjoui herceg! - kiáltotta Monsoreau gróf, óriási erőfeszítéssel fölemelve egyik karját.

- Csak csöndesen! - szólalt meg mögötte halkan egy hang. - Kiujul a sebe!

Remy volt, aki orvosi hivatásához hiven még e pillanatban is kiméletet ajánlott a betegnek.

A meglepetés érzése sohasem szokott tartós lenni az udvarnál - legalább is külsőleg - s a herceg is meglepetését legott mosoly alá rejtette.

- Ah, kedves grófom - kiáltotta a herceg - mily kellemes meglepetés számunkra! Tudja-e, hogy az a hir terjedt el, hogy ön meghalt?

- Oh, jöjjön hozzám Fenség - mondotta Monsoreau gróf - jöjjön ide, hadd csókolom meg a kezét! Hála istennek, nemcsak, hogy nem haltam meg, de remélhetem, hogy kilábalok betegségemből s Fenségedet még nagyobb odaadással és hűséggel szolgálhatom, mint valaha!

Bussy ezalatt úgy érezte, mintha hideg verejték gyöngyöznék homlokáról, s rá sem mert pillantani Dianára. Ezt a kincset, amelyet immár másodizben vesztett el, jogos birtokosa mellett látni - iszonyú fájdalom volt számára...

- És ön is, Bussy úr - fordult most Monsoreau Bussy felé - fogadja hálás köszönetemet, mert közvetve önnek köszönhetem életemet.

- Hogyan?... Nekem? - hebegte Bussy megütközve, azt hivén, hogy a gróf tréfát űz vele.

- Igen, úgy van, gróf úr! - felelte Monsoreau. - Igaz, hogy csak közvetve, de azért a hálám nem kisebb ön iránt, mint megmentőm: Remy orvos úr iránt, akinek hiveim és barátaim köszönhetik, hogy ismét az övék lehetek.

Remy kétségbeesetten emelte kezeit az ég felé és szeretett volna nyomban elsülyedni szégyenletében, kiváltképpen akkor, mikor Monsoreau apróra elbeszélte, mily odaadó gyöngédséggel és figyelemmel nyujtotta neki az első segélyt.

A herceg összeráncolta szemöldökét, Bussy pedig szemrehányó s fenyegető pillantásokat vetett Remy felé, aki szégyenkezve bujt el Monsoreau gróf mögé s onnan integetett kezével, mintha azt akarta volna mondani, hogy nem cselekedhetett másként.

- Egyébként azt is tudom - folytatta Monsoreau - hogy Remy orvos egyszer már az ön életét is megmentette Bussy úr! Legyen ez baráti kötelék köztünk és számítson barátságomra! Mert Monsoreau ha szeret: akkor igazán szeret; de az is igaz, hogyha gyűlöl: akkor azt is teljes szivéből teszi!

Bussy ekkor úgy vette észre, mintha az a villámló tekintet, amely e pillanatban Monsoreau szemében fölcsillant, az anjoui hercegnek szólt volna. A herceg azonban nem látta azt.

- Most pedig - mondotta a herceg lováról leszállva s kezét Dianának nyujtva - fogadjon be, szép Diana bennünket ebbe a házba, amelyet gyászban találni véltünk, s ime, a boldogság s az öröm tanyája lett. Ön pedig Monsoreau úr, pihenjen, önnek a pihenés adja vissza egészségét.

- Fenség! - felelte a gróf. - Nem akarom, hogy valaha elmondhassák, hogy Monsoreau hajlékában Fenségedet - amig élek - más valaki fogadta és gyakorolta a házigazda tisztjét. Szolgáim majd elvisznek engem mindenüvé oda, ahová Fenségednek menni méltóztatik. Én Fenséged nyomában maradok.

Ezuttal ugy tetszett, hogy a herceg eltalálta Monsoreau gondolatát, mert nyomban eleresztette Diana karját, mire Monsoreau is megkönnyebbülten lélegzett föl.

- Csatlakozzék Dianához! - sugta oda halkan Remy Bussy fülébe.

Bussy szót fogadott, s ezt látva, Monsoreau gróf mosolygott; Bussy megfogta Diana kezét, s Monsoreau - ismét mosolygott.

- Oh, mily nagy változás történt gróf úr! - mondotta halkan Diana.

- Sajnos, hogy nem - nagyobb! - mormogta halkan Bussy.

Önként értetődik, hogy Méridor báró a herceget és a kiséretében levő nemes ifjakat patriarkális vendégszeretetének minden jelével elhalmozta.

Bussy Diana mellett maradt; Monsoreau gróf jóakaró mosolya bátorította föl őt erre, csak arra ügyelt, hogy vissza ne éljen vele.

- Asszonyom! - mondotta Bussy Dianának. - Valóban én vagyok a legnyomorultabb ember a világon! A gróf halálhirének hatása alatt azt tanácsoltam a hercegnek, hogy lépjen egyezségre az anyjával és térjen vissza Párisba. És ime, ön pedig itt marad!

- Oh, Louis! - felelte Diana, finom ujjaival megérintve Bussy kezét. - Hát még azt meri mondani, hogy boldogtalanok vagyunk? Hát azokat a szép napokat, azt a sok elképzelhetetlen gyönyört, amelyek emléke még most is megremegteti a szivemet, - el tudja felejteni?

- Nem, nem felejtem el Diana, soha! - felelte Bussy. - Ellenkezően: nagyon is élénken emlékszem reájok, s éppen e nagy boldogság elvesztése miatt érzem én magam olyan nyomorultnak! Képzelje csak el, asszonyom, mekkora szenvedés vár én reám, ha ön visszatér Párisba, s

én száz mértföldnyire leszek öntől! Diana, a szivem megszakad bele, s érzem, hogy mily gyáva vagyok!...

Diana szánalommal nézett Bussy-re, kinek tekintetéből oly nagy fájdalmat olvasott ki, hogy maga is szomoruan hajtotta le a fejét.

- Nos, ha ön Párisba megy, Louis, akkor - én is! - szólalt meg hirtelen Diana.

- Hogyan?...Diana, hát itt hagyná a grófot? - kérdezte Bussy elcsodálkozva.

- Én itt hagynám, de ő nem hagy el engem! - felelte Diana. - Higgye el Louis, jobb ha ő is velünk jön.

- Ilyen sulyos betegen, asszonyom, hiszen az lehetetlen!

- És ő mégis jönni fog, ha mondom!

És ekkor Diana eleresztve Bussy karját, a herceghez csatlakozott, aki kelletlenül társalgott Monsoreau gróffal, kinek hordozható ágyát Ribeirac, Antraguet és Livarot vette körül. Diana megpillantására Monsoreau gróf arca földerült, de csak nagyon rövid időre: Diana a herceghez ment, mire a gróf homloka megint elborult.

- Fenség! - mondotta Diana. - Azt mondják, hogy nagyon szereti a virágokat. Jöjjön csak velem s megmutatom önnek Anjou legszebb virágait.

Ferenc herceg udvariasan nyujtotta oda karját Dianának.

- Hová vezeti a herceget, Diana? - kérdezte nyugtalanul Monsoreau.

- Az üvegházba!

- Akkor engem is vigyetek oda! - parancsolta a gróf.

- Ah! - gondolta magában Remy. - Mégis csak jó, hogy megmentettem a grófot s nem öltem meg. Hála istennek: megöli ő önmagát!

Diana buzdítóan mosolygott Bussy felé.

- Arra ügyeljen, Louis - sugta oda Diana Bussy-nek - hogy a gróf meg ne tudja, hogy ön távozik Anjou-ból! A többi az én dolgom.

- Ugy lesz! - felelte Bussy, aki most a herceghez csatlakozott, mig Monsoreau hordozható ágya egy bokor mögé került.

- Fenség! - mondotta Bussy a hercegnek. - El ne áruljuk valahogy Monsoreau grófnak, hogy megegyezés készül a királlyal, mert ha ezt a gróf megtudja: nyomban értesíti róla Katalin anyakirálynét, hogy kegyébe férkőzhessen. Ha pedig az anyakirályné előre értesül szándékunkról, akkor esetleg nem lesz hajlandó nekünk engedményeket nyujtani.

- Igazad van, Bussy! - felelte a herceg. Tehát nem bizol a grófban? Én sem!

E közben az üvegház elé érkeztek.

Diana csábítóan mosolygott a herceg felé. A herceg ment előre, utána Diana; Monsoreau akart utánuk bejutni az üvegházba, de ekkor kiderült, hogy a széles hordozható ágy nem nem fér be az ajtón. Monsoreau mérgében fölkiáltott, Diana azonban nyomon követte a herceget, nem törődve férje kétségbeesett tiltakozásával. Bussy, akit Diana bíztató mosolya teljes mértékben megnyugtatott, Monsoreau mellett künn maradt.

- Soh’se erőlködjék gróf úr - mondotta Bussy a grófnak - ez a széles ágy sehogy sem jut keresztül ezen a szűk ajtón.

- Fenség!... Fenség! - kiáltozott Monsoreau a herceg után. - Ne menjen tovább, mert a különféle exotikus növény mérges illatot áraszt. Fenség... Fenség!

De biz' a herceg nem hallgatott a szóra: ellenére a különben jól ismert óvatosságának, a herceg - aki módfölött boldog volt, hogy Diana kezét a magáéban érezhette - gyors léptekkel hatolt beljebb és beljebb a növények közé. Bussy megnyugtatni iparkodott Monsoreau grófot, de hiába; be is következett, aminek okvetetlenül be kellett következni: Monsoreau, nem a fizikai fájdalomtól - oh, hiszen e tekintetben vasidegzetű volt - hanem a lelkifájdalomtól - elájult! Remy legott megparancsolta a szolgáknak, hogy a grófot sürgősen vigyék vissza a szobájába.

- Most pedig, adjon tanácsot gróf úr, mit tegyek: - kérdezte Remy halkan és tétovázva Bussytől.

- Ejh, hát fejezd be művedet! - felelte Bussy kedvetlenül. - Eredj és mentsd meg az életét.

Bussy ezután Dianát kereste föl és közölte vele az incidenst, mire Diana magára hagyva a herceget, a kastélyba sietett.

- Sikerült, Diana? - kérdezte halkan Bussy, mikor Diana mellette elhaladt.

- Azt hiszem! - felelte Diana elmenőben. - Mégis, mielőtt távoznék innen, Louis, előbb találkozzék valahogy Gertruddal.

A herceg éppen nem volt virágkedvelő, csak éppen Diana kedvéért jött az üvegházba; mihelyt azonban Diana távozott mellőle, legott eszébe ötlött neki Monsoreau gróf intelme a - mérges kigőzölgésről. El is hagyta sietve az üvegházat! Ribeirac, Livarot és Antraguet nyomon követték urukat.

Ezalatt Diana visszaérkezett a kastélyba, ahol Remy már a gróf körül szorgoskodott, s akit hamarosan magához térített ájulásából. A gróf első mozdulata is az volt, hogy erőszakkal felüljön ágyában, amire azonban Remy már el volt készülve s a grófot az ágyához szijaztatta. Monsoreau ismét kiáltozni akart, de ebben a pillanatban meglátta a föléje hajló Dianát, mire megnyugodott.

- Ah, ön az, asszonyom! - szólalt meg a gróf. Nagyon örvendek, hogy én önt itt megpillanthattam, legalább nyomban tudtára adhatom, hogy még ma este - Párisba utazunk!

Remy hangosan tiltakozni próbált, de Monsoreau reá sem hallgatott, mintha ott se lett volna.

- Hová gondol, gróf úr? - mondotta Diana. - Ily súlyos betegen!

Hiába volt minden ellenvetés: a gróf mindenáron utazni akart, még pedig ma este; felkérte Dianát, hogy készülődjék ő is az útra.

- Oh, az én előkészületem nem tart soká! - jegyezte meg Diana. - De tudni szeretném gróf úr, mi adott okot erre a hirtelen elhatározásra.

- Majd megmondom önnek, asszonyom - felelte a gróf, - ha majd még több virága lesz, amelyeket bemutathat a hercegnek, s ha majd szélesebb ajtókat készíttetek az üvegházra, amelyen át az én ágyam is befér.

Diana meghajolt és távozott, de Remy mintha azt vette volna észre, hogy Diana intett neki, - ne ellenkezzék tovább a gróffal.

- Bizony még megölik! - mormogta magában Remy. - Csak azután azt ne mondják, hogy az én hibám következtében halt meg!

Ezalatt a herceg felkészült az útra; meleg szavakban köszönte meg az öreg bárónak a szíves vendéglátást, majd felült a lovára.

E pillanatban Gertrud jelent meg s hangosan jelentette a hercegnek, hogy urnője, aki férje betegágya mellett van, sajnálja, hogy személyesen nem üdvözölheti a herceget; de azután titokban odasugta Bussy-nek, hogy Diana ma este Párisba utazik.

A herceg módfölött szeszélyes ember volt. Most mintha Diana képe marasztalná még tovább is Anjou-ban, s az egész úton azon gondolkodott, vajjon nem tette-e rosszul, hogy anyja szavára olyan hamar hallgatott. Természetesen, sejtelme sem volt arról, hogy Diana még az éjjel Párisba utazik.

- Látod csak Bussy! - szólt a herceg - mintha mégsem tettem volna jól, hogy olyan könnyen behódoltam az anyámnak.

- Igaza van, Fenség! - felelte Bussy. - Katalin királyné már amugy is nagyon büszke a politikai sikereire.

- Mit gondolsz, Bussy, nem lenne-e jobb, ha még vagy nyolc napi halasztást kérnék tőle, mely idő alatt ünnepségeket rendeznék, amelyekre meghivnám a környék valamennyi nemes urát, hadd látná anyám, mily erősek vagyunk mi itt Anjou-ban.

- Igazán bölcs elhatározás, Fenség, de...

- És ezalatt a nyolc nap alatt - folytatta a herceg be sem várva Bussy válaszát - még több kedvezményt csikarnék ki az anyámtól!

Bussy mintha mélyen elgondolkoznék.

- Helyes, Fenség - felelte Bussy - csak csikarjon ki még több engedményt, de vigyázzon ám, nehogy ezzel a késedelemmel kockáztassa az eddig elért eredményt! A király például...

- Nos, mi van a királlyal?

- A király nem ismervén Fenséged szándékát, megunja a várakozást és megharagszik! Oh, őfelsége nagyon ingerlékeny!

- Hát ebben is igazad van, Bussy! De tudod mit?... Futárt küldök a bátyámhoz s megüzenem neki, hogy visszatérek Párisba. Ezzel megnyertem azt a nyolc napot, amelyre szükségem van.

- Ez is helyes, Fenség! Csakhogy valaki megihatja ám ennek a levét!

- Nemde, ha mégis mást gondolnék? - jegyezte meg a herceg hamis mosollyal.

- Ugy van, Fenség! Mert ön, ha érdeke ugy kivánja, megszegi igéretét: akkor pedig az ön követét a király a Bastille-ba záratja.

- Erre nézve is van tervem! - jegyezte meg a herceg. - A követnek sejtelme sem lesz arról a küldetésről, amelyet reá bizok, hanem egyszerüen levelet visz a királynak. Akkor ő kivül marad a játékon.

- Ellenkezően Fenség! Ne küldjön levelet, hanem bizza az üzenetet a követre.

- De hiszen akkor senki sem vállalja el a küldetést! Vagy talán te ismernél olyan embert, aki erre vállalkoznék, Bussy?

- Ismerek!

- S ugyan ki az?

- Én vagyok, Fenség!

- Micsoda?... Te vagy az a vakmerő?

- Fenség, szeretem a nehéz feladatokat.

- Oh, Bussy, kedves Bussy, ha te ezt a szolgálatot megteszed, örök hálára kötelezel engem! - mondotta a herceg áradozva.

Bussy mosolygott. Oh, jól tudta ő azt, hogy mit jelent és mennyit ér a herceg fogadkozása!

- Tizezer tallért adok utravalónak! - jegyezte meg a herceg, aki azt gondolta, hogy Bussy mégis habozik talán.

- Ugyan, Fenség! - felelte Bussy. - Lehetne nagylelkűbb is! Hát meg lehet az ilyen szolgálatot pénzzel fizetni?

- Tehát vállalod a küldetést?

- Vállalom, Fenség, s ha óhajtja, még ma este elindulok Párisba.

- Oh, te derék Bussy! - hálálkodott áradozva a herceg.

- Tudhatná már Fenség - jegyezte meg Bussy, hogy Fenséged kedvéért akár tűzbe is mennék... Megállapodtunk tehát, hogy még ma útra kelek. Fenséged ezalatt élje itt a világát, mulasson jól, de azután el ne mulasszon ám kicsikarni az anyakirálynétól egy jó zsiros - apátságot!

- Meglesz, Bussy, meglesz! De valamit el ne felejts ám! Búcsúzzál el az anyámtól!

- Leszek olyan szerencsés!

Bussy pedig, repeső szívvel, vígan, mint az iskolás gyermek, mikor a szünetet jelző csengő megszólal - rohant Katalin anyakirálynéhoz s onnan nyomban szobájába, hogy előkészületeit az utazásra megtegye; mikor azután az elutazást jelentő üzenet Méridorból megérkezik, ő is útra kel.

Az elutazást jelentő üzenet azonban másnap reggelig késett; Monsoreau gróf ugyanis az este olyan gyöngének érezte magát, hogy okvetetlenül szükségesnek tartotta az éjszakai pihenést. Reggel hét óra felé azonban ugyanaz a lovászlegény, aki Saint-Luc levelét is hozta, azzal az üzenettel jelentkezett nála, hogy Monsoreau gróf - az öreg báró és Remy orvos tiltakozása ellenére - elindult gyaloghintaján Párisba, ahová Diana, Remy orvos és Gertrud lóháton kisérik őt. A gróf gyaloghintaját nyolc ember cipeli, akik - időközönkint egymást kölcsönösen felváltják.

Bussy csak erre az üzenetre várt még; felült lovára, amely már tegnap este óta fel volt nyergelve, s elindult ugyanazon az úton.

XXX. FEJEZET.

Katalin anyakirályné elutazása óta a király - noha az Anjou-ba küldött követben teljesen megbizott - szüntelenül az öccse ellen való védekezés módjáról gondolkodott. Oh, ő jól ismerte azokat a veszedelmeket és eshetőségeket, amelyek a mindenkori királyt a saját családja részéről fenyegették! Chicot-val ketten összedugták a fejüket és egy fekete listát állítottak össze, amelyre betűsoros rendben följegyezték azok neveit, akiket nem tartottak megbizható embereknek. És ez a lista napról-napra hosszabb lett! És ott szerepelt a Saint-Luc név is! Nem csoda, hiszen az udvaroncok, kegyencek, kegylesők egyhangúan hűtlenséggel vádolták Saint-Luc grófot, aki alighanem szálláscsinálója volt Anjou-ban az ő fogságából megszökött öccsének, akinek érdekében ott mozgalmat indított.

Chicot elemében érezte magát s kifogyhatatlan volt a tréfákban, amelyekkel a mignonokat a király ellenségei ellen ugratta; de azért a szekér rúdján ülő légy szerepén kivül - meg kell adni neki! - komoly munkát is végzett! Chicot ugyanis apránkint, mondhatni: emberenkint - egy egész külön kis hadsereget állított lábra az ura védelmére.

Egy délután, mikor a király a királynéval épp az ebédnél ült, Chicot lendült be a terembe s ott a király előtt, mint Bohó Misi, akit cérnán rángatnak - szétvetett kézzel és lábbal megállt.

- Oh, jaj! - szólalt meg Chicot.

- Nos, mi baj? - kérdezte a király.

- Saint-Luc van itt!

- Hol van?

- A Louvre-ban!

Mintha megcsipték volna, úgy ugrott föl a király e szóra egész testében remegve és elvörösödve. Hogy milyen érzés dult belsejében: azt bizony bajos lett volna megmondani.

- Bocsánat, asszonyom - mondotta a király a királynénak, megtörölve bajuszát s az asztalkendőt a székre dobva le - de ezek államügyek, amik a hölgyeket nem érdeklik.

- Igen, Felség! - erősítette Chicot mély hangon - ezek államügyek!

A királyné fel akart kelni a székről, hogy átadja helyét a királynak, aki azonban nem fogadta el s azzal köszönt el, hogy a saját dolgozószobájába megy.

- Kérem, Felség, de ne izgassa ám föl magát! - mondotta a királyné jóságos hangon.

- Mit akar itt ez az áruló? - kérdezte a király Chicot-tól, mikor kiértek a folyosóra.

- Ki tudja azt? - felelte Chicot.

- Bizonyosan az Anjou állam követeként jött hozzám! - mondotta a király. - Visszakövetelni az öcsém nevében azokat a földterületeket, amelyek jövedelmét igaz, hogy én élvezem, de ami az olyan lázadó fivérrel szemben, mint amilyen Ferenc öcsém, teljesen jogosult.

- Ki tudja? - jegyezte meg ismét Chicot.

- Ejh, te mindig ugyanazt ismétled, akárcsak a papagályom! - mordult rá a király türelmetlenül Chicot-ra. - Mit akarsz mondani azzal, hogy: Ki tudja?

- Hát te azt hiszed, hogy a te örökös kérdezősködésed talán mulatságos, fiam!

- De mikor engem mindenki elárul! - mondotta szomoruan a király.

- Ki tudja? - felelte ismét Chicot. - Az áldóját, ki tudja?

E közben a király dolgozószobájába érkeztek, ahol már együtt volt a Louvre valamennyi benfentes tagja, köztük a tüzesszemű, vörösorrú, nagyszerű Crilon hadvezér, aki a bajuszát erre az alkalomra ugy kisodorta, hogy félelmetes volt reá nézni. És e sok fenyegető arc közt ott volt látható Saint-Luc arca is. Különös: a feleségét is magával hozta, aki hátrább, egy zsámolyszéken foglalt helyet.

Saint-Luc, kezét csípőjén tartva, sétált fel s alá és éppoly kihívó tekintettel mérte végig az egybesereglett udvaroncokat, mint amilyennel azok őt nézegették, csak nehány udvariasabb ifjú vonult vissza és várta nyugodtan az elkövetkezendő jelenetet, ha nem is Saint-Luc kedvéért, de mindenesetre a jelenlevő hölgyre való tekintettel. Hát ilyen környezetben találta magát most, a valaha legkedveltebb kegyenc!

Utiköpenyébe szerényen betakarózva, lesütött szemmel, hallgatag várta Janka a fejleményeket: ezzel szemben Saint-Luc büszke, szinte kihívó magatartással, úgyszólván provokálta maga ellen a hangulatot. Mikor az izgalom mindkét részéről egészen a pattanásig megfeszült - érkezett meg a király izgatott, ideges állapotban, nyomban utána Chicot, nyugodt, méltóságos arckifejezéssel, amilyennel a királynak kellett volna a gyülekezet elé lépnie.

- Ah, uram, ön tehát itt? - szólalt meg a király vérben forgó szemmel, észre sem véve a körülállókat, mint mikor az arénában a spanyol bika a több ezernyi ember közt csak egy kis mozgó árnycsoportot s a zászlók sokféle szinei közül csak a vöröset látja.

- Igen, Felség, itt vagyok! - felelte Saint-Luc szerény hangon s mélyen meghajolva.

Ez a szelid, de amellett méltóságos föllépés mintha semmiféle hatással sem lett volna a haragtól elvakult királyra, mert éppolyan hangnemben folytatta:

- Az ön megjelenése valóban kínosan hat reám!

Erre a durva támadásra mély, nyomasztó csend következett a jelenvoltak soraiban.

- Sire! - felelte Saint-Luc az ő szokásos előkelő modorában, mintha észre sem vette volna a király kiméletlen hangját. - Én, a magam részéről viszont azt találom meglepőnek, hogy az adott körülmények közt Felséged nem várt engem.

- Mit akar ezzel mondani, uram? - vágott vissza a király felsőbbséges gőggel, fejét büszkén hátravetve.

- Azt akarom vele mondani, hogy Felségedet veszedelem fenyegeti.

- Veszedelem? - kiáltozták egyhangúan az udvaroncok.

- Igen, uraim, a királyt nagy és komoly veszedelem fenyegeti, ami szükségessé teszi, hogy hiveinek apraja-nagyja sürgősen az oltalmára siessen! Én tehát abban a meggyőződésben, hogy a fenyegető veszedelemmel szemben még a legkisebb segítségre is szükség van: ajánlom föl hűséges szolgálatomat királyomnak!

- Ah, ah! - jegyezte meg Chicot. - Hát nem jól mondottam-e én, hogy - ki tudja?

A király nem válaszolt nyomban Saint-Luc szavaira; de széttekintett a díszes gyülekezeten, s bizony sokak szemében a rejtett féltékenykedés kifejezését vélte fölismerni. Ekkor azután arra gondolt, hogy Saint-Luc olyan tettet vitt végbe, amelyre a megjelent urak legtöbbje nem lett volna képes. De azért nem akart ám nyomban behódolni!

- Uram, ön voltaképpen csak a kötelességét teljesítette, amellyel nekem tartozik! - mondotta a király.

- A király valamennyi alattvalója tartozik ezzel a kötelességgel a királyának! - felelte nyugodtan Saint-Luc. - Manapság azonban igen sokan megfeledkeznek erről a tartozó kötelességükről. Én azonban lerovom ezt a tartozásomat és boldog vagyok, hogy én magamat mindig Felséged - adósai közé számíthatom!

Ez a gyöngédség és hódolat lefegyverezte a királyt, aki most egy lépést tett Saint-Luc felé.

- Önt tehát egyedül az a cél vezérelte ide, amelyet az imént megjelölt, s nem küldetésben és menedéklevéllel járul elibém? - kérdezte a király.

- Felség! - felelte sietve Saint-Luc, elismeréssel a király engedékenységével szemben. - Én egyszerűen visszatértem ide! Felséged azután bezárathat a Bastille-ba, vagy agyonlövethet, ha úgy tetszik, de én megtettem kötelességemet! Felség, Anjou lángokban áll, Touraine lázadoz, Guyenne amannak segítségére siet, az anjoui herceg pedig föllázítja a nyugati és a déli tartományokat!

- S ugy-e, vannak támogatói?

- Sire! - felelte Saint-Luc, aki legott megértette a király szavainak értelmét - sem tanács, sem intelmek nem állítják meg többé a herceget a megkezdett uton! Bármily erélyes és határozott legyen is Bussy: a herceget nem birja kijózanítani abból a rémületből, amelyet a Felségedtől való félelem keltett benne.

- Ah, hát reszket a lázadozó! - jegyezte meg a király, bajusza alatt mosolyogva.

- Teringettét! - mormogta magában Chicot. - Ez ám a legény a talpán!

És könyökkel meglökve a királyt, a fülébe súgta:

- Menj odébb, Henrik, hogy Saint-Luc úr kezét megszoríthassam!

A példa ragadós. A király helyet engedett Chicot-nak, hogy kezet foghasson Saint-Luc-kel, de azután ő is hozzá lépett s kezét a megtért bűnös vállára téve, így szólt:

- Isten hozott, Saint-Luc, üdvözöllek!

- Ah! - kiáltott föl Saint-Luc kitörő örömmel, kezet csókolva a királynak. - Végre ismét az én szeretett uramé lehetek!

- Csakhogy te, kedves Saint-Luc - jegyezte meg a király - azóta annyira megsoványodtál, hogy alig ismerek rád!

Ekkor egy női hang megszólalt:

- Felség, azt a sok bánkódás okozta, hogy elvesztette Felséged kegyeit!

- Ah, Madame de Saint-Luc! - kiáltott föl a király, a neki csöppet sem kedves hang hallatára. - Igaz, szinte már elfelejtettem...

Janka térdre vetette magát a király előtt.

- Keljen föl asszonyom - mondotta a király - én szeretek mindenkit, aki a Saint-Luc nevet viseli!

Janka megragadta a király kezét, hogy majd megcsókolja, de a király hirtelen elkapta a kezét.

- Csak rajta! - biztatta Jankát Chicot. - Térítse meg a királyt, elég szép ahhoz, asszonyom!

A király azonban hátat fordított Jankának, s karját Saint-Luc nyaka köré fonva, vezette be magához a szobájába.

- Tehát szent a béke, nemde Saint-Luc? - mondotta a király.

- Mondja inkább Felség, hogy visszanyertem a kegyeit! - felelte Saint-Luc.

- Asszonyom! - mondotta Chicot Jankának, aki tétovázva állott a helyén. - A jó feleség nem hagyja el az urát, kiváltképpen ha az urát - veszedelem fenyegeti!

És ezzel Chicot Jankát a király és az ura után tuszkolta.

XXXI. FEJEZET.

Van ennek a történetnek egy - sőt két - olyan szereplője, akiről már régebben nem esett szó: Gorenflot szerzetesről és Panurgos - szamárról! Ama nevezetes nap óta, amikor Páris utcáin a szent Liga tagjait fogdosták s lajstromokat irattak alá velük, Gorenflot és szamara csöndes, nyugodt életet éltek a kolostorban. Gorenflot szerzetest csodálattal és igaz tisztelettel övezték társai, akik benne a hit rettenthetetlen katonáját látták, s akitől még igen sokat reméltek. Ő maga is érezte, hogy az egyház sokat vár és remél tőle, s a maga tehetsége szerint iparkodott is hangzatos szavakkal társaiban ezt a reményt megerősíteni, csakhogy szónoklatai csodálatosképpen mintha mindig alulmaradtak volna annak a gyújtó beszédnek, amelyet ama bizonyos éjszakai titkos gyűlés alatt olyan nagy hatással kivágott.

A konyha ellen éppen semmi kifogása nem volt Gorenflot testvérnek, de annál jobban megütközött azon, hogy a kolostorból - különféle ürügyeket adván okul - a rendfőnök nem bocsájtotta ki. Szinte fogolynak érezte magát, s bizony a szabadság hiánya ott rágódott a kövér szívén és valóságos búskomorság vett erőt rajta, valahányszor a Chicot társaságában eltöltött aranynapokra gondolt, amikor enni-inni bőven volt, s „reá sütött a szabadság napja". Szomorúsága feltünt nemcsak társainak, hanem a perjelnek is, aki elhatározta, hogy szegény Gorenflot testvért hitterjesztő körútra küldi.

- Eredj, kedves testvér - mondotta a perjel kenetteljes hangon - és teljesítsd szent hivatásodat, amelyet az Ur bizott reád. De vigyázz drága életedre, s térj vissza jó egészségben - Urnapján!

- Ita! - felelte Gorenflot komoly [...][2] hangján. - Csakhogy egy kis - apróṕénz nem ártana ám!

A derék perjel egy tömött erszényt nyujtott oda neki, amelyből Gorenflot kövér kezével egy jó maréknyit kivett és tüntetett el tüneményes gyorsasággal feneketlen zsebében.

- És most már mehetek is, atyám, s szabad vagyok? - kérdezte Gorenflot meghatott hangon.

- Mehetsz, fiam, isten hírével! - felelte a perjel.

Gorenflot megnyergelte a szamarát, két markos társa segedelmével felült Panurgos hátára s este hét óra tájban elhagyta a kolostort.

Épp ezen a napon érkezett meg Saint-Luc Anjou-ból, s ennek hire nagy mozgalmat keltett egész Párisban.

Amikor Gorenflot a Saint-Étienne-utcából kijövet jobbra kanyarodott, Panurgos hirtelen megrázkódott: egy erős kéz ragadta meg hátulról a szamár keresztcsontját.

- Ki az? - kiáltott föl Gorenflot ijedten.

- Jó barát! - kiáltotta egy hang, amely ismerősnek tetszett neki.

Gorenflot szeretett volna hátrafordulni, de - akárcsak a tengerészek, ha huzamosabb idő óta nem voltak tengeren, a hajó ingását mindannyiszor meg kell szokniok - ő is csak most kezdett ujból belejönni a szamár hátán való egyensulyozásba.

- Mit akar? - kérdezte Gorenflot türelmetlenül.

- Meg tudná nekem mondani, kedves testvér - szólalt meg hátul az ismeretlen férfi - hogy merre van a „Bőségszarú"-hoz cimzett vendégfogadó?

- Nini! - kiáltott föl Gorenflot kitörő örömmel. - Hiszen ez Chicot úr!

---

[2] Szöveghiány! *(az elektronikus változat szerk.)*

- Eltaláltad, testvér! - felelte Chicot. - Éppen fel akartalak keresni a kolostorban, mikor megpillantottalak kijönni onnan. Egy darabig messziről követtelek, de most, hogy senki sem lát bennünket, hát gondoltam, hogy megszólítalak. Tehát: jó estét csuhás testvér, az áldóját, de megsoványodtál!

- Ön pedig meghizott, Chicot mester! - jegyezte meg Gorenflot.

- Azt hiszem, hogy mi ketten hizelgünk egymásnak!

- De micsoda terhet cipel Chicot úr?

- Egy negyed szarvast loptam őfelségétől! - felelte Chicot. - Meglásd, pajtás, micsoda jó rostélyost csináltatok én ebből!

- Nagyszerű, kedves Chicot úr! - kiáltott föl örömmel Gorenflot. - De mi van a másik hóna alatt?

- Ciprusi bor, amelyet egy király küldött ajándékba az én királyomnak.

- Hadd lássam!

- Ez az én kedvenc borom! - felelte Chicot köpenyét széttárva. - És te milyet szeretsz?

- Ohó! - kiáltott föl Gorenflot a kettős gyönyörűség láttára s akkorát himbálva magán, hogy a szegény Panurgos háta majd letörött alatta.

És ekkor Gorenflot túláradó örömében énekelni kezdett olyan harsogó hangon, hogy az utca két oldalán az ablakok is megremegtek belé, miközben Panurgos teljes tüdejéből ordítozott hozzá. Egy hónap óta ekkor énekelt először Gorenflot.

XXXII. FEJEZET.

Hagyjuk magára a két jóbarátot a „Bőségszarú”-ban, ahová szerzetes barátját Chicot mindig valami titkos szándékkal vitte magával, mely szándékról amannak halovány sejtelme sem volt - és kisérjük figyelemmel Monsoreau grófot, aki most gyaloghintaján útban van Méridorból Páris felé, nemkülönben Bussy-t, aki Angers-ből indult el ugyanazzal a szándékkal. Monsoreau gróf gyaloghintaját Bussy, aki lóháton utazott, csakhamar utólérte, sőt el is hagyta.

Május végén a forróság olyan nagy volt, hogy Monsoreau gróf egy útszéli kis erdőben pihenést parancsolt szolgáinak. A gróf mindenáron arra törekedett, hogy elutazásáról az anjoui herceg minél később értesüljön, s ez volt az oka annak is, hogy a gróf kiséretével az erdő sűrűjében tartott pihenőt, ott várva meg a forróság enyhülését. Egy külön ló cipelte az eleséget, így tehát e tekintetben sem szorultak útközben senkire.

Ezalatt haladt el az úton Bussy.

Bussy útközben mindenütt megtudakolta, vajjon láttak-e errefelé elhaladni egy gyaloghintót lovasok kiséretében, és csakugyan, Durtal falucskáig pontos értesülése volt a menetről. Ettől kezdve azonban senki sem látta Monsoreau-ékat, s mikor La Flèche városkához ért, már bizonyos volt abban, hogy ő voltaképpen megelőzte Dianáékat. Az első útszéli kurtakorcsmánál megállott; lovát ellátván, ő maga behúzódott az ivóba s az ablak függönye mögül lesett ki az országútra. Ez a megfigyelő hely annál inkább alkalmas volt, mert szemközt vele volt a városka legjobb vendégfogadója, már pedig Monsoreau minden valószínűség szerint itt pihenőt ad embereinek.

Bussy jól számított: négy óra tájban egy futár érkezett a fogadó elé, s egy félóra mulva odaérkezett maga a gróf és kisérete is. Diana ment be utolsónak a fogadóba, s Bussy ekkor úgy látta, mintha Diana óvatosan széttekintene maga körül és végig az úton. Bussy már-már rohanni készült hozzá, de valahogy mégis leküzdötte vágyát s türelmesen tovább figyelt leshelyéről. A legcsekélyebb meggondolatlan mozdulat - s mindennek vége!

Leszállt az est. Bussy ekkor azt remélte, hogy Remy-t megpillanthatja, vagy Diana mutatkozik az ablaknál; köpenyébe állig betakarózva, sétált föl s alá az úton. Kilenc óráig várakozott hiába: ekkor ismét megjelent a futár, majd öt perc mulva nyolc ember állott meg a fogadó kapuja előtt, s négyen bementek a fogadóba.

- Ohó! - mormogta magában Bussy. - Hát Monsoreau gróf éjszaka is folytatja az utat? Kitünő eszme, mondhatom!

Különben is csillagsugaras, enyhe májusi éjszaka volt, és csak a langyos szellő szállt a légben, hordozva széjjel a nyiló virágok édes illatát.

Elsőnek a gyaloghintó távozott a fogadóból, nyomban utána lóháton Diana, Remy és Gertrud.

Diana ezuttal is széttekintett maga körül, de a gróf nyomban magához intette s így Diana kénytelen volt a gyaloghintó mellé sorakozni. A négy tartalék ember fáklyákkal világította meg az utat a hintó két oldalán.

Bussy ezalatt visszament a korcsmába, megnyergelte a lovát s a menet után indult. Monsoreau egy pillanatra sem engedte el maga mellől Dianát, akit állandóan korholt, semmint mulattatott. Szünet nélkül az üvegházi jelenetről faggatta és a legkülönfélébb kérdésekkel gyötörte.

Remy és Gertrud ezalatt kölcsönösen duzzogtak egymással, azaz inkább: Remy álmodozott és csak Gertrud duzzogott, aminek pedig az volt az oka, hogy Remy immár nem találta szükségesnek, hogy tovább is szerelmes legyen Gertrudba - amióta Diana és Bussy egymásra találtak.

A menet ezalatt haladt tovább a maga útján, nyomában Bussy, aki azonban óvatosságból állandóan láthatatlan maradt. Ekkor Bussy azzal az ezüst síppal, amellyel otthon a szolgáit szokta hívni, jelt adott Remy-nek. Hosszan, élesen rezgett tova a sípszó. Remy legott felismerte a hangot! Diana remegve pillantott Remy arcára, aki fejével igenlően intett neki, majd a baloldalára lovagolva, fülébe súgta:

- Ő az!

- Mi az? - ütötte föl a fejét hirtelen Monsoreau. - Kivel beszélget ön?

- Senkivel, uram! - felelte Diana nyugodtan.

- De mintha egy árnyékot láttam volna elsuhanni s férfi hangot is hallottam.

- Remy orvos úr hangja volt. Talán bizony már reá is féltékenykedik, uram? - felelte Diana kedvetlenül.

- Dehogy! - mondotta a gróf engedékenyebb hangon. - De szeretem a hangos beszédet, mert szórakoztat.

A gróf nem elégedett meg Diana magyarázatával s mindenáron tudni akarta, hogy Remy mit mondott a feleségének.

- Azt mondottam halkan, - felelte Remy szigorú hangon - hogyha a gróf úr nem kiméli magát: még útközben meghal és csak holtan érkezik Párisba.

Remy szavainak meg volt a hatása, mert a gróf egyideig elhallgatott, és hogy csakugyan megdöbbent egy kissé, mutatta arckifejezése, amely most határozottan meghatottságot árult el. Ezt az alkalmat használta fel Remy arra, hogy a félelemtől reszkető Dianának a fülébe súgja:

- Lassítsa meg kissé a lova járását asszonyom s maradjon hátra, ő majd utóléri önt!

Remy ezeket a szavakat oly halkan mondotta, hogy Monsoreau csak éppen a susogást hallhatta, de ez is elég volt arra, hogy gyanakodva fejét hátrafordítsa és csak akkor nyugodott meg, mikor Dianát közvetlenül a gyaloghintó mögött megpillantotta.

- Még egy ilyen mozdulat gróf úr, és kiujul a sebe! - jegyezte meg Remy feddő hangon.

Egy idő óta Diana bátrabban viselkedett, s szerelmével együtt nőtt a vakmerősége, amely az igazán szerelmes asszonyt rendesen az ésszerű korlátok túllépésére készteti. Diana hirtelen elhatározással megfordította a lovát és - várakozott. Ugyanabban a pillanatban Remy leszállt a lováról s a kantárszárat Gertrud kezébe adva, a gyaloghintóhoz ment, hogy a beteggel foglalatoskodjék.

- Gróf úr, mutassa a pulzusát! - mondotta Remy Monsoreau-nak. - Fogadni mernék, hogy láza van.

Öt másodperc mulva Bussy utólérte Dianát. Nem sok mondani valójuk volt... Néhány pillanatig gyöngéden átölelve tartották egymást.

- Látod csak, Dianám - törte meg Bussy a csendet - te mégy és én követlek!

- Oh, mily szépek lesznek az én napjaim, mily boldogok az én éjszakáim, ha én téged mindig magam közelében tudlak, Louis! - felelte Diana szerelemtől remegő hangon.

- De nappal meglát bennünket!

- Nem lát meg téged, mert te csak messziről követsz engem, és csak én láthatlak téged. Utkanyarulatoknál, dombtetőkön ha megpillantom kalapod tollbokrétáját, köpenyed fényes himzését, lobogó fehér zsebkendődet, oh, Louis, mindezek azt mondják nekem, hogy - szeretsz! Ha pedig leszáll az est s a tarka mezőt kékes pára üli meg: akkor megjelen előttem a

te szellemalakod, amint felém hajolva - csókot int nekem!... Oh, Louis, de boldog, nagyon boldog leszek én!

- Beszélj, óh beszélj én szép Dianám, ha tudnád, mily édes a te dallamos hangodat hallanom!

- S amikor pedig éjszaka folytatjuk utunkat - Remy ugyanis ezt ajánlotta a grófnak, mondván, a friss levegő használ a sebének - akkor, oh akkor, mint ma este is, időről-időre hátramaradok, hogy egy-egy percre magamhoz öleljelek s egy-egy futó kézszorításban kifejezzem mindazt, amit egész napon át gondoltam rólad, oh Louis!

- Mennyire szeretlek, mennyire szeretlek, én szép Dianám! - mondotta halkan Bussy.

És a két ló is szorosabban simult egymáshoz, meg-megrántva ezüstös szerszámait, a két szerelmes pedig egymást átölelve, megfeledkezett az egész világról...

Egyszer csak egy hang hallatszott a menet felől, amely hang hallatára mindketten meg-remegtek: Diana a félelemtől, Bussy a haragtól.

- Diana, hol van? - kiáltozta az a hang. - Diana, feleljen hát!

- Oh, ez ő, ez Monsoreau! - jegyezte meg Diana. - Istenem, egészen megfeledkeztem róla! Oh, édes álom, oh, kínos ébredés!..

- Dianám, édes Dianám - mondotta hadarva Bussy. - Csak egy szóval mondd és én elviszlek innen magammal! Ki akadályozhatná meg a szökésünket? Nézd Dianám, előttünk a nyilt térség, a boldogság, a szabadság! Csak egy szó: és én viszlek magammal! És ekkor egyedül az enyém leszel.

Bussy gyöngéden visszatartotta Dianát.

- És az - atyám?

- Hogyha a báró úr megtudja, hogy mennyire szeretlek én téged...

- Oh, Louis, az atya?... Hová gondolsz?

Ez az egyetlen szó eszére térítette Bussy-t.

- Akkor hát ne alkalmazzunk erőszakot! - felelte Bussy. - Parancsolj, és én engedelmeskedem.

- Oh Louis-m, én szép lovagom, a mi sorsunk annak az embernek a kezében van! - mondotta Diana, a menet felé mutatva. - Legyünk hát erősebbek, mint a mi üldöző démonunk! Miattam ne aggódjál, s majd meglátod, mennyire szeretlek én téged!

- Válnunk kell tehát! - mormogta Bussy szomorúan.

Diana egy pillanat alatt utólérte a menetet s a hintó mellett elfoglalta előbbi helyét.

- Álljatok meg! - mormogta a gróf elhaló hangon.

- Csak tovább, tovább, az áldóját! - hangzott föl Remy parancsoló hangja. - Hiszen a gróf bolond! Ha meg akarja ölni magát, hát csak rajta!

És a gyaloghintó csak haladt tovább a maga útján.

- De az istenért, gróf úr, miért kiáltoz, hiszen a grófné itt van az oldala mellett! - szólalt meg Gertrud is. - Jöjjön csak grófné, feleljen a gróf úrnak, aki alighanem félrebeszél.

Diana nem válaszolt, hanem most belépett abba a szűkre határolt térbe, melyet a fáklyák imbolygó fénye megvilágított.

- Ah!... Ah, Diana, hol volt ön? - kérdezte a gróf az aléltságtól remegő, gyönge hangon.

- Hát hol lehettem volna másutt, ha nem az ön hintaja mögött, uram! - felelte Diana nyugodt hangon.

- Ide, ide mellém, grófné!... És ne távozzék többé mellőlem!

Dianának most már nem is volt oka, hogy elmaradjon a menettől; tudta, hogy Bussy a nyomában van, ha pedig holdsugaras éjszaka lett volna: akkor még lovas alakját is láthatta volna.

Pihenő állomásra érkeztek. Monsoreau nehány órát pihent, s folytatni akarta az utat. Sietett, nem mintha sürgős dolga lett volna Párisban, hanem azért, hogy minél távolabb legyen Angers-től. Ez a jelenet időről-időre megismétlődött, s Dianát állandóan féltékenykedéssel gyötörte a gróf.

Remy halkon odasugta Dianának:

- Bárcsak megfulladna mérgében! Az orvos becsülete meg lenne mentve.

Monsoreau azonban - nem halt meg! Ellenkezően: mikor tiz nap mulva Párisba érkezett, állapotában határozott javulás volt megállapítható. Ez a Remy határozottan ügyes orvos; ügyesebb, mint amennyire ő maga óhajtotta...

Azalatt a tiz nap alatt, ameddig az utazás tartott, gyöngédségével Diana teljesen megtörte Bussy nagy büszkeségét: rávette, hogy látogassa meg majd Monsoreau grófot és fordítsa mindkettőjük javára azt a barátságot, amelyet a gróf iránta tanusított. A látogatás ürügyéül egyszerüen a gróf egészségi állapota iránt való érdeklődés fog szolgálni. Remy mialatt a férjet gyógyította, közvetítette a két szerelmes levelezését is.

- Aesculap és Merkur vagyok egy személyben! - jegyezte meg Remy.

XXXIII. FEJEZET.

A Louvre-ban ezalatt hiába várták Katalin vagy az anjou-i herceg visszatértét, s igy a két testvér elhidegüléséről szóló hirek napról-napra több hivőre találtak, s mintha az események is e hireket igazolnák. A király eddig még semmiféle üzenetet nem kapott anyjától, amit rossz előjelnek tartott, s mondották is kegyencei neki, hogy Ferencnek alighanem rossz tanácsadói vannak. Minthogy pedig a herceg környezetében csak egyetlen olyan személy volt, aki ráhatásánál és okosságánál fogva Ferenc hercegnek tanácsokat adhatott: - az udvar haragja kizáróan Bussy ellen fordult, még pedig napról-napra fokozottabb mértékben, egészen a kitörésig. Nyilvános tanácskozásokon már a megfélemlítés eszközeiről tanakodtak, a titkos tanácskozásokon pedig még az elpusztítás módja is szóba került; ekkor azután hire kelt, hogy az anjou-i herceg követet küldött a királyhoz.

Mikor ez a hír a Louvre-ba is elérkezett, ott már általános volt a felzúdulás; már találgatták is, hogy mit csináljanak ezzel a követtel: ha öreg, akkor kigúnyolják, kinevetik, a Bastille-ba záratják; ha fiatal: akkor fölkoncolják, darabokra vagdalják, a testrészeket pedig intő például s a király haragjának jeléül szétküldik az ország minden részébe. És a híres mignonok már fenték is rá a fogukat és a kardjukat, csak éppen Chicot maradt nyugodt és mélyedt el gondolataiba. A király észrevette Chicot komoly, gondolkodó arcát, s visszaemlékezvén az ő hasznos tanácsaira, amelyekkel őt már sok zavarából kimentette, ezuttal is kikérte tanácsát.

- Sire! - szólalt meg komoly hangon Chicot - Őfensége az anjou-i herceg vagy küldött követet Felségedhez, vagy - nem küldött.

- Az áldóját, hát ezen a dilemmán gondolkoztál olyan sokáig, Chicot? - jegyezte meg a király.

- Türelem!... Csak türelem, ahogy Machiavelli nyelvén mondja Felséged fenkölt lelkű anyja, akit az isten éltessen sokáig! - Csak türelem!

- Hát türelmem az van, amint magad is látod, mert - meghallgatlak! - jegyezte meg a király mosolyogva.

- Hogyha követet küldött - folytatta tovább az okoskodást Chicot - akkor az azt jelenti, hogy módjában volt követet küldeni; ha pedig módjában volt követet küldeni, akkor az azt jelenti, hogy ehhez képest elég erősnek érzi magát. Jó lesz tehát a herceg követével csinján bánni!... A hatalmat pedig tiszteljük, vagy - csaljuk meg, de ne incselkedjünk vele! Fogadjuk tehát a követet szivesen és járjunk kedvében! Hiszen ez még semmire sem kötelez.

- És ha az öcsém nem küldött követet, akkor mit tanácsolsz, mit csináljak? - kérdezte a király.

- Akkor is azt tanácslom, oh, én királyom, hogy - várakozzál! - felelte Chicot. - Salamon bölcsesége is ebben a szóban nyer kifejezést. Ha itt lesz a követ: fogadd szivesen és vágj jó arcot hozzá: ha nem érkezik: akkor azután azt tehetsz, amit akarsz! Csak egyre vigyázz, fiam: öcsédet fel ne áldozd a te mignonjaidnak! Nagy kópé a te öcséd, annyi bizonyos, de mégis csak Valois! Öld meg, ha jónak látod, de már a nevére való tekintettel is, meg ne alázd!

- Igazad van, Chicot barátom! - mondotta a király.

- Még valamit, fiam!

- Nos, mi az, Chicot?

- Három hét mulva Urnapja. Remélem, hogy részt veszel a körmenetben.

- Keresztény király vagyok, és én kötelességemnek tartom, hogy a vallásosságban népemnek mintaképül szolgáljak!

- És, nemde, meglátogatod mind a négy párisi nagy zárdát?

- Mint rendesen!

- Akkor hát a Szent-Genovévaról elnevezett kolostort is, nemde?

- Természetesen! A sorban ez lesz a második. De miért kérded mindezeket Chicot?

- Hát csak kérdem! Tudod fiam, nagyon kiváncsi vagyok... Most már azután tudom azt, amit tudni akartam. Jó estét, Henrik!

Ebben a pillanatban nagy lárma, zaj hangzott fel a Louvre ódon falai közt.

- Mit jelentsen ez a lárma, Chicot? - kérdezte a király.

- No, lám! Meg vagyon irva, hogy én ma nem alhatom! Istenemre mondom, hogy a Louvre maholnap lakhatatlan lesz! Bérelj számomra, kérlek fiam, egy szobát a városban!

Az őrparancsnok lépett a terembe és jelentette, hogy az anjou-i herceg követe érkezett a Louvre-ba.

- Kisérettel? - kérdezte a király.

- Nem, Felség, egyedül! - felelte a kapitány.

- Akkor még szivesebben kell fogadni, Henrik, mert bátor legény lehet! - jegyezte meg Chicot.

- Hivjátok össze az egész udvart a nagy fogadóterembe, engem pedig öltöztessetek feketébe! Gyászruha illik az olyan emberre, aki az öccsével csak követ útján érintkezhetik.

III. Henrik király trónja a nagy fogadóteremben volt fölállítva, s körülötte már nyüzsgő, suttogó tömeg állott. A király szomorú arccal, összeráncolt homlokkal foglalt helyet a trónon. Minden szem kiváncsian tekintett a folyosó bejárata felé, amerről az őrparancsnok a követet fogja bevezetni.

- Sire! - sugta a fülébe a királynak Quélus. - Ismeri már a követ nevét?

- Nem ismerem, de nem is érdekel! - felelte a király egykedvüen.

- Sire, alighanem Bussy! - jegyezte meg Quélus. - Ez már azután háromszoros sértés lenne!

- Nem tudom, miért lenne sértés! - felelte a király nyugodt hangon, iparkodván nyugalmát megőrizni.

- Felséged talán nem lát benne sértést, de annál inkább látunk mink! - jegyezte meg Schomberg.

Henrik válasz nélkül hagyta ezt a megjegyzést; forrni, zúgni érezte maga körül a gyűlöletet, de belül örömet érzett, hogy ezt a hatalmas elemi erőt állíthatja védbástyául maga és ellenségei közé.

Quélus hol elsápadt, hol elpirult mérgében, kezét kardja markolatán pihentetve; Schomberg lerántotta keztyűjét s tőrét félig kihuzta hüvelyéből; Maugiron az apród kezéből kivette a kardját s az oldalára erősítette; Épernon olyan hegyesre pödörte ki a bajuszát, hogy a szemét majd kiszurta vele s szótlanul vonult vissza társai mögé. Nos, a király pedig, mint a vadász, aki vérebeit a vadra csaholni hallja, tűrte kegyenceinek acsarkodását s mosolygott magában.

- Bocsássátok elém a követet! - szólalt meg a király.

E szavakra halotti csönd támadt a teremben, s nemsokára büszke sarkantyupengésektől kisért, erélyes lépések zaja hallatszott a folyosó felől.

Bussy lépett be büszke fejtartással, nyugodt tekintettel, kezében levett kalappal.

A királyt körülállók közül ez a büszke ifjú senkit sem méltatott még csak egy futó tekintetre sem. Egyenesen a király elé lépett, akit mély tisztelettel üdvözölt s várta, amig megszólítják; büszke önérzettel állott meg a trón előtt, de ez a nemesen büszke magatartás olyan sajátos tulajdonsága volt ennek az ifjúnak, amely éppen nem volt sértőnek mondható a királyi méltósággal szemben.

- Ön itt, Bussy úr? - kérdezte a király. - Azt hittem, hogy messze, Anjou-ban tartózkodik.

- Sire! - felelte Bussy. - Csakugyan ott voltam, de amint látni méltóztatik, eljöttem onnan.

- És mi késztette önt arra, hogy ide jőjjön?

- Hő óhajom, hogy mély hódolatomat Felséged lábai elé rakjam!

A király és mignonjai összenéztek; nyilvánvaló volt tehát, hogy ők egészen más hangot vártak ettől a tüzesvérű ifjútól.

- És... semmi egyéb? - kérdezte elég fölényesen a király.

- Még csak annyit, hogy őfenségének, az anjou-i hercegnek parancsára a magam hódolatával egyidejüen Felséged lábai elé rakjam az övét is.

- Üzent még valamit a herceg?

- Még azt üzeni, hogy édesanyja kiséretében útban van Páris felé. Jelentsem tehát Felséged egyik leghűbb alattvalójának visszatérését!

A királyt annyira meglepte ez a nem várt fordulat, hogy a szava szinte elakadt, s nem tudta folytatni a kérdezősködést. Chicot ezt a szünetet ügyesen kihasználva, Bussy-hez lépett.

- Isten hozta, Bussy úr! - mondotta Chicot.

Bussy hirtelen megfordult, mert sejtelme sem volt arról, hogy ebben az ellenséges érzésű gyülekezetben akadna jó barát is.

- Ah, Chicot úr! - kiáltott fel örömmel Bussy. - Szivemből üdvözlöm! Hogy érzi magát Saint-Luc barátom?

- Kitünően! E pillanatban feleségével a madárház környékén sétál.

- S ennyi az egész, amit mondani akart nekem, Bussy úr? - kérdezte a király.

- Ennyi az egész, Felség! - felelte Bussy. - Amennyiben még lesz mondani valója a herceg-nek, azt majd személyesen mondja el.

- Nagyon jól van! - felelte a király, leszállva trónjáról és lelépve a két lépcsőfokról.

A kihallgatásnak vége volt, a csoport oszladozni kezdett.

Bussy oldalt pillantva észrevette, hogy a négy mignon: Quélus, Schomberg, Maugiron és Épernon fenyegető tekintettel méregetik őt végig és állják körül; Bussy ügyet sem vetett reájuk, s nyugodtan beszélgetett Chicot-val, akit azonban a király, aki a terem egyik sarkában a kancellárjával tárgyalt, e pillanatban hangos kiáltással magához szólított. Chicot szívélyes és igazi nemes emberre valló udvariassággal elköszönt, mire Bussy a négy mignon-nal magára maradt.

Bussy ekkor előbb Quélust szólította meg, aki nyomban olyan gúnyos választ adott, hogy Bussy-nek többé nem volt kétsége az iránt, hogy ezek itt négyen mindenáron beléje akarnak kötni. Csak természetes, hogy Bussy sem maradt adós a finom, de azért a húsba vágó riposztokkal. Igazán érdekes látvány volt, amint Bussy kelletlenül mosolyogva állotta e négy dühös kegyenc fullánkos megjegyzéseinek keresztüzét. Ahhoz, hogy szándékukat észre ne vegye: vaknak és ostobának kellett volna lennie; ahhoz pedig, hogy úgy tüntesse föl, mintha

nem venné észre: Bussy-nek kellett lennie! Még mindig hallgatott, csak a legutóbbi megjegyzést követő keserű mosoly vonaglott még végig az ajkán. Ekkor pillantotta meg Saint-Luc grófot, mire Quélus-t és Épernon-t félretolva, egyenesen feléje tartott s kezét nyújtotta oda neki.

Amint Saint-Luc megfogta Bussy kezét, annak ideges remegéséből nyomban megértette, hogy alighanem izgatott szóváltás volt Bussy és a négy mignon közt. Saint-Luc megfogta Bussy kezét és gyöngéden félre vonta, majd kivezette a teremből.

Különös zsivaj és zúgás hangzott most föl a négy mignon körül és a közelükben álló udvaroncok táborában.

- Szinte hihetetlen! - jegyezte meg Quélus. - Én megsértettem őt s ő még csak nem is válaszolt reá.

- Én pedig - mondotta Maugiron - egyenesen provokáltam és arra sem válaszolt.

- Én pedig az arcáig emeltem a kezem és azt is szó nélkül türte! - dicsekedett Schomberg.

- Nos, én meg a lábára léptem - hadonászott Épernon - és arra sem volt észrevétele.

- Nyilvánvaló, hogy mindezeket a sértéseket szándékosan nem akarta észrevenni - mondotta Quélus. - E mögött rejlik valami!

- Én tudom, hogy mi rejlik mögötte! - jegyezte meg Schomberg. - Érezte, hogy mi négyen meg tudnánk ölni őt, már pedig nem akar meghalni.

E pillanatban a király érkezett a csoporthoz; Chicot mintha valamit súgott volna a fülébe.

- Nos, mit beszélt Bussy? - kérdezte a király a négy mignon-tól. - Mintha hangos szóváltást hallottam volna.

Ekkor azután mind a négyen szájhősködtek, micsoda sértéseket vágtak Bussy fejéhez, aki mindezeket szó nélkül zsebre rakta.

- De uraim! - mondotta a király szinlelt haraggal. - Hát önök sértegetni merészeltek az én palotámban egy nemes ifjút, aki az öcsém embere?

- Felség! - felelte Maugiron szintén szinlelt alázatossággal. - Már hogyan sértegethettük volna őt, mikor - nem érezte magát sértve!

A király mosolyogva nézett Chicot-ra, akinek a fülébe sugta:

- Még mindig azt hiszed, Chicot, hogy az én mignon-jaim bőgnek? Ezuttal, azt hiszem, hogy ordítottak, mint az oroszlán! Nos?

- Ejh, fiacskám - felelte Chicot - ezuttal alighanem - nyávogtak! Ismerek embereket, akiket a macskanyávogás rettentően idegesít. Talán Bussy is ezek közül az emberek közül való. És ezért távozott körükből válasz nélkül.

- Ejh, amilyen az úr - olyan a szolga! - jegyezte meg csipősen a király.

- Hogyha ezzel Felséged azt akarja mondani, hogy Bussy a herceg szolgája, akkor bizony nagyon téved! - jegyezte meg Chicot komoly hangon.

- Uraim! - fordult a király udvaroncai felé. - A királynéhoz megyek, akivel együtt ebédelek. Mielőbbi viszontlátásra! Meghivom önöket Gelosi olasz szinművészek előadására, akik bohózatot mutatnak be.

Az udvaroncok hada mélyen meghajolt, mialatt a király a nagy ajtón át távozott épp abban a pillanatban, mikor Saint-Luc a kis ajtón át belépett.

Saint-Luc kézintéssel maradásra kérte a négy mignon-t, akik éppen távozni akartak. Mikor azok eléje állottak, Saint-Luc mind a négytől megtudakolta a lakását.

- Aha! - szólalt meg Quélus. - Most már kezdem érteni! Ön Bussy részéről óhajt velünk tárgyalni, nemde?

- Azt nem mondom meg, hogy ki részéről óhajtok én önökkel tárgyalni. De beszélni valóm van mind a négyükkel.

- Nos, ha nem akar velünk itt a Louvre-ban tárgyalni, amely nem alkalmas erre a célra - jegyezte meg Quélus - akkor menjünk valamelyikönk lakására. Azt hiszem, hogy valamennyien meghallhatjuk azt, amit külön-külön akar mondani nekünk, Saint-Luc úr!

- Ugy van, uram!

- Akkor hát menjünk Schomberg lakására, aki itt, a közelben lakik a Béthisy-utcában.

- Pompás, menjünk az én lakásomra! - mondotta Schomberg.

- Hát legyen, uraim! - felelte Saint-Luc.

Az öt fiatal nemes úr távozott a Louvre-ból, kart karba fűzve, úgy hogy az utcát egész szélességben elfoglalták. Mögöttük lépkedtek állig fölfegyverkezett szolgáik. Igy érkeztek Schomberg lakására, aki most intézkedett, hogy a nagy szalont készítsék elő.

Saint-Luc az előszobában várakozott.

XXXIV. FEJEZET.

Hagyjuk egy pillanatra Saint-Luc grófot magára az előszobában, s lássuk, mi történt kevéssel azelőtt közte és Bussy közt.

Bussy, mint láttuk, Saint-Luc karján távozott a kihallgatási teremből, s mikor a folyosóra értek, Saint-Luc nyugtalanul nézett az arcára és aggódva kérdezte:

- Talán bizony beteg vagy, kedves barátom. Nagyon sápadt vagy, s mintha ájulás környékezne.

- Nem vagyok én beteg, csak a méregtől lettem rosszul! - felelte Bussy.

- Ejh, hát komolyan veszed e fickók fecsegését?

- Te engem csillapítani akarsz, holott ha néked csak a felét mondották volna annak, amit hallanom kellett, akkor - ahogy én téged ismerlek - azóta már emberhalál történt volna!

- De mondd csak, mi a kivánságod?

- Te az én barátom vagy, Saint-Luc, s barátságodnak rémes tanujelét adtad.

- Ugyan, kedves Bussy - felelte Saint-Luc, aki még mindig abban a hitben volt, hogy Monsoreau meghalt - szót sem érdemel! Ne is beszéljünk többé róla, még megsértesz vele! A szúrás, mondhatom, csinos volt, és - ami fő! - kitünően sikerült! De nem az én érdemem: a királytól tanultam, mialatt fogolyként tartott maga mellett. De hagyjuk ezt s beszéljünk Dianáról! Megbocsát-e nekem? Mikor lesz az esküvő. Mikor a keresztelő?...

- Ah, kedves barátom, előbb meg kell várni, amig Monsoreau gróf - meghal!

- Tessék?... kiáltott föl Saint-Luc ijedten, mintha kigyóra lépett volna.

- Hát tudod, kedves barátom, a pipacsvirág nem olyan veszedelmes, mint amilyennek te hitted akkor! Dehogy halt meg Monsoreau, sőt jól érzi magát, s most még dühösebb, mint volt valaha!

- Ah!... Csakugyan?

- Oh, istenem, most csakis bosszuért liheg és megesküdött, hogy az első kinálkozó alkalommal megöl téged. Hát igy vagyunk!

- És ki az az ostoba orvos, aki kigyógyította?

- Sajnos, az én saját háziorvosom, Remy!

- De hiszen akkor én csúfosan felsültem, mert mindenütt azt hirdettem, hogy meghalt, mi több: az örököseit már gyászban találja Párisban. No, de majd helyrehozom a hibámat, s az első találkozás alkalmával nem egy, de négy szúrással ölöm meg őt!

- Most pedig én intelek téged nyugalomra, kedves barátom! - felelte Bussy. - Hidd el, hogy Monsoreau jobban előmozdítja az ügyem, semmint magad képzelnéd. A gróf azt hiszi, hogy téged az anjoui herceg uszított ellene. Ő határozottan a hercegre féltékeny. Én pedig? Valóságos angyal vagyok, jó barát, Bayard lovag; én az ő drága Bussy-je vagyok. És mindezt annak az ostoba Remy-nak köszönhetem! Hát tudod, tisztességes ember létére úgy képzelte, hogy mint orvos, köteles minden ember életét megmenteni. Elég annyi, hogy Monsoreau azt hiszi, hogy voltaképpen nekem köszönheti az életét és teljesen reám bízza a feleségét.

- Ah, akkor hát értem, hogy te ilyen körülmények közt könnyebben tudod kivárni az ő halálát.

- Kedves barátom! - csillapította őt Bussy. - Ezuttal azonban nem ő róla van szó. Láthatod, hogy csak félsikert értél el.

- Igaz! - hagyta rá Saint-Luc. - De akarod-e, hogy befejezzem? Érted erre is kész vagyok, kiváltképpen, ha az a démoni ember rámnéz azzal a sárga szemével!... Juj!

- Nem, nem erről van most szó, kedves barátom! De hogyha szivességet akarsz tenni nekem...

- Beszélj, hallgatlak!

- Mondd csak! Jó barátságban vagy te ezekkel a mignon-okkal?

- Hát tudod, pajtás, csak ugy!... Kutya-macska barátság!

- Akkor hát megtennéd nekem azt a baráti szivességet, hogy felkeresed Quélust? Ugy-e, gondolod is, hogy mi célból?

- Ugy van!

- Felkeresed tehát és megkérdezed tőle, mely napon hajlandó elvágni az én nyakam, avagy elvágatni általam a magáét!

- Megkérdezem, kedves barátom. Még pedig tüstént, ha kivánod!

- Várj csak egy kicsit! Ugyanakkor útba ejted Schomberget s ugyanazt a kérdést teszed föl neki is.

- Ohó, Schomberget is? Az ördögbe, nem lesz sok egy kissé?

Bussy olyan kézmozdulatot tett, amely nem tűrt ellenmondást.

- Hát jól van, legyen a te akaratod szerint! - felelte rá Saint-Luc.

- Ekkor azután - hogyha már ilyen szives voltál - betekintesz a Louvre-ba is Maugironhoz, akin magas gallért láttam, jeléül annak, hogy szolgálatban van. És őt is felszólítod, hogy csatlakozzék az előbbiekhez.

- Ohó!... Ez már három! Gondold meg, Bussy! De legalább vége van-e már?

- Még nincs!

- Ejh, az áldóját!

- Onnan elmégy Épernon-hoz! Nem sokat foglalkoztatlak ezzel az emberrel, gyönge, hitvány legénykének tartván őt! De végre is, hadd legyen teljes a létszám!

Saint-Luc mind a két karját erőtlenül eresztette le két oldalt s meredten bámult Bussy-re.

- Négy! - mormogta Saint-Luc.

- Ugy van, kedves barátom, négy - mondotta Bussy fejével helyeslően intve. - Önként értetődik, hogy az olyan szellemes, bátor és lovagias embernek, mint amilyen te vagy, fölösleges ajánlanom, hogy ezekkel az urakkal szemben előzékenységet és udvariasságot kell tanusítani, mely tulajdonságok a legnagyobb mértékben megvannak benned...

- Oh, kedves barátom...

- Rád bizom magam, tudom, hogy lovagiasan intézed el az ügyet és mindenek fölött nagyúri módon!

- Meg leszel velem elégedve!

Bussy mosolyogva nyujtotta oda a kezét barátjának, majd megjegyezte:

- Nos, kedves mignon uraimék - most majd mi nevetünk!

- Most pedig közöld velem a föltételeket! - mondotta Saint-Luc.

- Én teljesen az urak föltételeihez alkalmazkodom: hely, időpont és a fegyver tekintetében. De ne is vesztegessünk több szót ezekre az aprólékos dolgokra! Én addig a Louvre kis kertjében sétálok, ott megtalálhatsz, ha megbizatásoddal végeztél.

Mi már tudjuk, hogy Saint-Luc mind a négy mignont még a kihallgatási teremben találta és hogy mit mondott nekik, kövessük őt tehát Schomberg előszobájába, ahol az akkori időkben hasonló esetekre érvényes szertartás szabályainak pontos megtartása mellett fogadta őt a házigazda, Schomberg. Az előszobából nyíló fényes szalón ajtajának mindkét szárnya kitárult, egy ajtónálló szolga Saint-Luc elé járult és szertartásosan üdvözölte; Saint-Luc balkezét kardja markolatán pihentetve s kardja hegyével köpenye szélét kissé fölemelve, jobb kezében pedig levett kalapját tartva, lépdelt a küszöb közepéig, ahol feszes tartásban állva maradt. Ekkor az ajtónálló szolga hangosan elkiáltotta magát:

- D'Espinay de Saint-Luc gróf úr!

Saint-Luc ekkor belépett a szalónba, Schomberg pedig, mint házigazda, eléje járult vendégének, aki azonban nem viszonozta a házigazda üdvözlését, hanem fejére tette a kalapját. Ez a formalitás adta meg a látogatás jellegét és szándékát. Schomberg ismét üdvözölte vendégét s az urakat egyenkint bemutatta Saint-Luc-nek. Ezután a négy mignon leült, Saint-Luc azonban állva maradt.

- Gróf úr! - fordult Saint-Luc Quélus felé. - Ön megsértette Louis de Clermont d'Amboise gróf urat, Bussy urát, aki tisztelettel üdvözölteti s párbajra hívja ki önt, amelyet az önnek tetsző időben és fegyverrel fognak megvívni - halálra! Elfogadja, gróf úr?

- Természetesen! - felelte Quélus nyugodt hangon. - Bussy gróf úr nagyon megtisztel vele.

- Mely napon parancsolja?

- Bármikor! De minél hamarább!

- A nap mely szakában?

- Reggel!

- Fegyver?

- Hosszú kard és háromélű tőr! Föltéve, ha Bussy úr elfogadja!

Saint-Luc mélyen meghajolt és igy szólt:

- E tekintetben a gróf úr minden szava törvényt jelent Bussy úr számára!

Ugyanez a szertartásos eljárás ismétlődött meg a többi három úrral szemben, legutoljára Schomberg gróffal, mint házigazdával.

- Egy észrevételem volna, Saint-Luc gróf úr! - jegyezte meg Schomberg, miután a kihivás vele szemben is megtörtént.

- Nos, mi az? - kérdezte Saint-Luc.

- Ha például mind a négyen véletlenül - oh, a véletlen sokszor szertelen eseteket eredményez! - mondom tehát, ha mind a négyen véletlenül ugyanazt a napot és ugyanazt az órát választanánk, Bussy úr bizonyára zavarba jönne.

Saint-Luc a lehető legudvariasabb mosollyal ajkán igy felelt:

- Annyi bizonyos, hogy Bussy úr, mint minden lovagias ember, négy ilyen kiváló derék ifjúval szemben - okvetetlenül zavarba jönne, de - amint ő mondaná - ez az eset nem lenne új reá nézve, mert már megismétlődött egyszer a Tournelles-utcában, a Bastille közelében...

- S Bussy úr mind a négyünkkel megverekednék? - kérdezte Épernon.

- Valamennyiükkel, uraim!

- Külön-külön? - kérdezte Schomberg.

- Külön-külön, vagy ha tetszik valamennyivel egyszerre. A kihivás egyenkint és mind a négyüket összevéve érvényes, uraim!

A négy ifjú egymásra nézett; végre Quélus törte meg a csendet:

- Mindez igazán szép vállalkozás Bussy úr részéről! - mondotta Quélus haragtól kipirulva. De bármily kevésre becsül is bennünket, mindegyikünk külön-külön intézze el a maga ügyét. Elfogadjuk tehát a gróf úr ajánlatát, hogy egymás után, külön-külön vívjuk meg a párbajt. Vagy talán mégis jobb lenne, ha...

Quélus barátaira pillantott, akik megértették szándékát, és helyeslően intettek fejükkel.

- Vagy talán még jobb lenne, - folytatta Quélus - tekintve, hogy mi nem akarunk megölni egy olyan derék ifjút, mint amilyen Bussy gróf! - ha a sorsra biznók: közülünk melyik vívjon meg vele.

- És mi lesz a többi hárommal? - kérdezte Épernon.

- A többi hárommal?... Bussy úrnak bizonyára vannak barátai, nekünk viszont ellenségeink, igy hát a többi három sem vesztegel összetett kézzel. Nos, uraim, ez az önök véleménye is? - fordult Quélus barátai felé.

- Igen! - hangzott egyhanguan.

- Nagyon kellemes lenne reánk nézve - jegyezte meg Schomberg - ha Bussy úr erre az ünnepélyes alkalomra meghívná Livarot urat is.

- Hogyha pedig nekem is szabad lenne óhajomat kifejezni - mondotta Maugiron - akkor én Balsac d'Antragues urat hivnám meg.

- A társaság azonban csak akkor lenne teljes, ha Ribeirac úr is megtisztelne bennünket megjelenésével! - toldotta meg Quélus.

- Uraim! - felelte Saint-Luc. - Óhajukat eljuttatom Bussy úrhoz, s ismerve az ő udvarias felfogását, már előre is biztosíthatom annak teljesülését. Most pedig fogadják uraim Bussy gróf úr részéről hálás köszönetének nyilvánítását!

Saint-Luc ekkor ismét mélyen meghajolt, s látni lehetett, amint a többi négy fej is ugyanolyan mélyen hajolt meg.

E formalitás után a négy ifjú az ajtóig kisérte Saint-Luc grófot, akit az előszobában már négy formaruhás szolga várt. Saint-Luc elővette arannyal telt erszényét s azt a szolgák közé dobva, igy szólt:

- Nesztek! Igyatok gazdátok egészségére!

XXXV. FEJEZET.

Saint-Luc a jól teljesített küldetés után büszkén tért vissza Bussy-hez, aki őt barátsággal fogadta s fáradozását megköszönte. Bussy szomorú volt, ami szokatlan jelenség volt az olyan bátor lovagnál, akinek olyan dicsőséges párbajra van kilátása, mint neki.

- Talán bizony rosszul intéztem el az ügyet, hogy olyan kedvetlen vagy? - kérdezte megütközéssel Saint-Luc.

- Hitemre mondom, kedves barátom - felelte Bussy - őszintén sajnálom, hogy haladékot adtál nekik ahelyett, hogy azt mondottad volna, hogy: Tüstént!

- Csak türelem! - felelte Saint-Luc. - Angers-i barátaid: Livarot, Antraguet és Ribeirac még nincsenek itt. Különben is miért oly sürgős neked a halál?

- Azért, mert mielőbb szeretnék - meghalni! - felelte Bussy szomoruan.

- Meghalni? - kiáltott föl csodálkozva Saint-Luc, mint aki egyáltalán nem érti, hogy lehet ilyet kivánni. - Meghalni a te korodban, akinek olyan szép szerelmese van s kinek a neve - Bussy? Ejh, félre ezekkel a komor gondolatokkal!

És ekkor Bussy kiöntötte szive fájdalmát... Diana rabja annak a féltékeny férjnek, akit már halottnak vélt, aki minden mozdulatára, minden szavára figyel s aki mellől el sem mozdulhat. Mi több: ez a szörnyeteg ember őt barátjának nevezi, holott ő gyűlöli, megveti...

Ekkor érkezett oda Saint-Luc-né, aki a kertben virágokból bokrétát kötözött. Csakugyan, Janka örömtől és boldogságtól sugárzó arccal szaladt feléjük, jókedvüen, vidáman üdvözölve az urát és Bussy grófot, aki igaz barátsággal sietett őt üdvözölni. Janka kezét nyújtotta oda kézfogásra Bussy-nek, ami azt bizonyítja, hogy ezt a divatot nem Dubois teljhatalmu megbizott hozta Angliából a négyes szövetség szerződésével egyetemben.

- Nos, gróf úr, hogy állunk a szerelem dolgában? - kérdezte Janka csintalan mosollyal ajkán, a kezében tartott bokrétát aranyfonállal kötözve össze.

- Asszonyom, a szerelem bizony - haldoklik! - felelte Bussy.

- Két sebzett szív! - jegyezte meg Saint-Luc. - De fogadni mernék, hogy Janka meggyógyítja!

- Hadd látom a sebet! - mondotta Janka.

- Néhány szóval elmondom! - felelte Saint-Luc. - Bussy úr nem tud barátságosan mosolyogni Monsoreau grófra, aki őt barátjának tekinti, de akit Bussy úr gyűlöl, s ehhez képest elhatározta, hogy visszavonul.

- Igen, visszavonul, hogy egészen átengedje neki Dianát? - felelte Janka szemrehányó hangon. - Szegény Diana! Lám a férfiak milyen hálátlanok!

- Hát azért volnék én hálátlan - védekezett Bussy - mert nem akarom lealjasítani a szerelmemet azzal, hogy szüntelen képmutató cselfogások alá rejtem?

Janka ekkor elővette minden ékesszólását és meggyőzte Bussy-t arról, hogy Dianát éppen ebben a kétségbeejtő helyzetében nem hagyhatja cserben.

- Mit parancsol tehát? - kérdezte Bussy meghatva Janka meggyőző érveitől.

- Menjen kérem, és nyomban keresse föl Dianát! - felelte Janka.

- De hiszen állandóan mellette van az a szörnyeteg ember!

- Hát mikor ön csaknem mindennapos vendége volt a szép Barbezieux-nének, aki mellől egy pillanatra sem mozdult el az óriás majma, szintén csupa-merő - féltékenységből?

Bussy elnevette magát, Saint-Luc nemkülönben, s példájukat követte Janka is; kacagó trio volt ez, amely magára vonta figyelmét mindazoknak, akik abban a percben a Louvre-nak erre a kis kertjére nyiló ablakai közelében időztek.

- Asszonyom! - mondotta Bussy. - Én tehát sietek és fölkeresem - Monsoreau grófot. Isten velük!

Bussy még csak arra kérte föl Saint-Luc grófot, hogy a kihivásokról egy szóval sem áruljon el semmit senkinek. És ezzel csakugyan elindult s meg sem állott Monsoreau-ék lakásáig, ahol a grófot ágyban fekve találta. Monsoreau örömében fölkiáltott, amikor Bussy-t belépni látta. Éppen Remy állott az ágya mellett, aki arról biztosította a beteget, hogy három hét mulva teljesen visszanyeri egészségét.

Diana egyik ujját az ajkára illesztette; ez volt az üdvözlés megszokott jele. Bussy-nek apróra el kellett mondania, mily küldetésben járt el a Louvre-ban az anjou-i herceg megbizásából, mily körülmények közt ment végbe a fogadtatása, mily kedvetlen volt a király és mily kihivó arcot vágtak hozzá a mignonok. Monsoreau figyelmesen hallgatta végig Bussy előadását, s mikor befejezte intett neki, hogy hajoljon közelebb hozzá. És ekkor halkan a fülébe súgta:

- Valami terv rejtőzik e mögött, nemde?

- Magam is azt hiszem! - felelte Bussy.

- Higyjen nekem, és ne vállaljon közösséget ezzel a gonosz emberrel! - mondotta Monsoreau. - Oh, én jól ismerem a herceget s tudom, mennyire alattomos. Biztosítom önt, hogy árulásra bármely pillanatban kész!

- Magam is tapasztaltam már! - jegyezte meg Bussy mosolyogva, amikor Monsoreau-nak eszébe juttatta azt a kínos helyzetet, amelyben Bussy-nek oly sok fájdalmat kellett elszenvednie éppen a herceg árulása miatt.

- Én tehát - folytatta Monsoreau - mert önt barátomnak tekintem, figyelmeztetni akartam, hogy jól vigyázzon és legyen résen! Ha pedig valaha valamely nehéz helyzet elé kerül: forduljon hozzám bizalommal tanácsért!

- Gróf úr!... Gróf úr! - szólt közbe Remy erélyes hangon. A kötözés után aludni kell! Kérem, elég volt a beszédből és - aludjék!

- Igaza van, kedves orvos úr! - felelte Monsoreau. - Ön pedig, kedves Bussy barátom, kisérje le feleségemet a kertbe. Azt mondják, hogy kertünk idén szokatlanul szép, virágos.

- Parancsára, gróf úr! - felelte Bussy.

XXXVI. FEJEZET.

Saint-Luc-nek is és Jankának is igaza volt; nyolc nap alatt Bussy is erre a meggyőződésre jutott és teljes mértékben igazat adott nekik.

Immár tizennégy napja, hogy Monsoreau megsebesült, s máris napról-napra jobban érezte magát, mikor váratlanul olyan hírt hallott, amely rendkívül bántó hatással volt reá. Arról értesült ugyanis, hogy az anjoui herceg anyjával együtt Angers-ből Párisba érkezett. A grófnak volt is oka a nyugtalanságra, mert ime, a herceg, az alatt az ürügy alatt, hogy a beteg állapota iránt érdeklődik, másnap már beállított a kis házba. Hiszen csak nem zárhatta el ajtaját egy királyi herceg látogatása elől! Monsoreau tehát szívesen fogadta a herceget, aki módfölött szeretetreméltó volt a gróf, de még jobban a - felesége iránt.

Alig távozott a herceg, Monsoreau magához intette Dianát s a karjára támaszkodva - Remy erélyes tiltakozása ellenére - háromszor megkerülte a karosszékét. Ezek után megnyugodva, beleült abba a karosszékbe, amelyet a háromszoros megkerüléssel körülsáncolt védett helynek tekintett. A gróf ma feltünően jókedvünek mutatkozott, ami Dianát óvatosságra ösztönözte, mert sejtette, hogy valami alattomos tervet forral.

A herceget természetesen nagy ünnepséggel és pompával fogadták a Louvre-ban, amely ezen a napon fenekestül felfordult. Két napra volt szükség, amíg minden a régi kerékvágásba visszatért.

Végre ismét csend és nyugalom honolt a királyi palotában.

Harmadnapra az anjoui herceg ismét meglátogatta Monsoreau grófot, aki most már teljesen egészségesnek érezte magát. Mikor a herceg távozott, Monsoreau már nem a karosszéket, hanem a szobát kerülte meg háromszor. Diana még aznap este értesítette Bussy-t, hogy Monsoreau gróf valamit forgat elméjében. Nemsokára Bussy megérkezett és most Monsoreau-val beszélget.

- Oh, hogyha én arra gondolok, - mondotta Monsoreau - hogy ez a herceg, aki olyan barátságos arcot vág felém, tulajdonképpen halálos ellenségem, aki Saint-Luc által akart engem eltenni láb alól.

- Hogyan mondotta, gróf úr - eltenni láb alól? - felelte Bussy. - Ügyeljen, mit mond, mert Saint-Luc nemes ember, s ön maga vallotta be, hogy ön provokálta őt, ön rántott kardot elsőnek s a szúrást vívás közben kapta.

- Ugy van, helyben hagyom - felelte a gróf - de az is igaz, hogy ő csak a herceg bujtogatásának engedelmeskedett.

- Gróf úr! - jegyezte meg Bussy. - Én ismerem a herceget és még jobban ismerem Saint-Luc grófot. Kijelentem, hogy Saint-Luc testestől-lelkestől a király híve és egy csöppet sem a hercegé! Hogyha ön a szúrást Antraguet, Livarot vagy éppen Ribeirac kardjától kapta volna, hát nem szólnék semmit sem! De Saint-Luc...

- Oh, ön nem ismeri annyira Franciaország történetét, gróf úr, mint én! - jegyezte meg Monsoreau, aki most fölkelt s lassan lesétált a kertbe; visszatérve szobájába, megjegyezte Bussy-nek:

- Én már torkig vagyok vele, s még ma este kiköltözünk innen!

- Miért? - kérdezte Bussy megütközve. - Talán bizony nincs megelégedve gróf úr a Petits-Pères-utcai levegővel, vagy talán nincs meg a kellő szórakozása?

- Ellenkezően, gróf úr! - felelte Monsoreau. - Inkább sok is a szórakozásból! A herceg látogatása már untat és fáraszt; minden alkalommal vagy harminc nemes ifjút hoz magával, kiknek sarkantyúpengése már valósággal idegbeteggé tett.

- És hová költözködik?

- Elrendeltem, hogy hozzák rendbe a Tournelles-utcai kis házat.

E szavakra Bussy és Diana - aki szintén jelen volt - szerelmes pillantást váltottak egymással - az elmult kellemes emlékek hatása alatt...

- Hogyan?... Azt a viskót? - kiáltott föl Remy csodálkozást szinlelve.

- Ah!... Ön tehát ismeri azt a házat, orvos úr? - kérdezte megütközve a gróf.

- Ugyan, hát már ki ne ismerné a francia fővadászmester lakását, kiváltképpen ha az ember a Beautreilles-utcában lakik! - felelte Remy.

Monsoreau lelkében, természetének megfelelően, bizonytalan gyanu érzése támadt.

- Igen bizony, oda költözöm s ott jól fogom magam érezni! - folytatta Monsoreau. - Ott legföljebb csak négy vendéget lehet fogadni. Valóságos kis erősség az, amelynek ablakából háromszáz lépés távolságról észre lehet venni a közeledő - vendéget.

- Elannyira, hogy... jegyezte meg Remy.

- Elannyira, hogy ki lehet őket kerülni, ha éppen úgy akarjuk! - fejezte be Monsoreau a gondolatot. - És kiváltképpen, hogyha az ember - egészséges!

Bussy idegesen az ajkába harapott, mert attól félt, hogy eljön még az idő, mikor Monsoreau vele is megteszi ugyanazt.

Diana felsóhajtott, mert visszaemlékezett arra, mikor abban a Tournelles-utcai kis házban a sebesült Bussy ájultan feküdt az ő ágyában.

Remy is elgondolkozott valamin, de azért mégis ő törte meg a csendet, mondván:

- Nem teheti meg a gróf úr, hogy házát elzárja a látogatók elől!

- Miért ne, ha szabad tudnom, orvos úr?

- Mert Franciaország fővadászmesterének igenis, fogadnia kell látogatókat, sőt szolgákat és fogatokat kell tartania! Hogy a kutyái számára palotát építsen, önként értetődik, de hogy ő maga kutyaólban lakjék - az lehetetlen!

- Hm! - mormogta Monsoreau olyan hangon, mintha azt akarta volna mondani, hogy: igaza van!

- Különben is - folytatta Remy - lévén nemcsak a testnek, hanem a szívnek is orvosa - megállapítom, hogy a gróf urat voltaképpen nem is az itt tartózkodás nyugtalanítja.

- Hát micsoda?

- Az, hogy a grófné is itt lakik.

- Nos, mit csináljak tehát?

- Költöztesse ki innen a grófnét!

- Hogy én a feleségemtől különválva éljek? - kiáltott föl Monsoreau, Dianára tekintve, mely tekintetben azonban több volt a harag, mint a szerelem.

- Akkor hát nincs más hátra - folytatta Remy - váljék meg az állásától, gróf úr! Még ez lenne a legokosabb. Mert vagy ellátja kellőképpen a szolgálatát, vagy nem látja el; ha nem látja el úgy, ahogy azt mindenki elvárja öntől, akkor a király elégedetlenségét hívja ki maga ellen; de ha ellátja...

- Igenis, én megfelelek a követelményeknek, úgy ahogy kell! - felelte Monsoreau fogait csikorgatva. - De a feleségemtől nem élek külön!

Alig fejezte be a gróf ezeket a szavakat, mikor lenn az udvarban lódobogás és lárma hangzott föl. Monsoreau felhördült:

- Már megint a herceg!

- Csakugyan! - jegyezte meg Remy, aki az ablakból kitekintett az udvarra.

Alig mondotta ki Remy ezeket a szavakat, a herceg máris belépett a szobába. Monsoreau gyanakodva nézett a hercegre s ekkor észrevette, hogy annak első pillantása is a - feleségének szólt.

A herceg kimondhatatlan előzékenysége azonban csakhamar még kifejezettebben mutatkozott: egy mesterművű tőrt hozott ajándékba, melynek nyele csiszolt aranyból való volt s flacon gyanánt szolgált, míg a pengén látható rajz egy egész vadászjelenetet tüntetett föl, amelyben kutyák, lovak, vadászok, vadak, fák és az ég összhangzatos keverékben olvadtak egybe, s a szemet ez a kék és aranyszínű penge szinte megbűvölten rögzítette magára.

- Hadd lássam én is! - szólalt meg Monsoreau gróf, aki attól félt, hogy a tőrben talán levélke van elrejtve.

A herceg mintha előre gondolt volna erre a gyanúsításra, mert a pengét a markolattól különválasztva, így szólt:

- Önnek, aki vadász, átadom a pengét, a grófnénak pedig a markolatát... Ah, jó napot, Bussy úr! Ön itt? Talán bizony most jó barátságot tart fenn a gróffal?

Diana elpirult, Bussy azonban megőrizte nyugalmát.

- Fenséged, úgy látszik, elfeledte, hogy ma reggel azzal bizott meg, keressem föl Monsoreau gróf urat és érdeklődjem hogyléte iránt. Én csak engedelmeskedtem, mint mindig, Fenséged parancsának.

- Igaz!... Igaz! - felelte a herceg, majd Diana mellé állt és halkan beszélgetett vele.

- Gróf úr! - szólalt meg ismét a herceg kisvártatva. - Roppant nagy a hőség itt, ebben a betegszobában. A grófné szinte már ájuldoz, felajánlottam tehát neki a karom, hogy majd lekisérem a kertbe rövid sétára.

A férj és Bussy haragos pillantást váltott egymás közt; Diana elfogadta a herceg meghivását s kezét a herceg karjára tette.

- Nyujtsa a karját, uram! - mondotta Monsoreau Bussy-nek, s ennek karjára támaszkodva, a felesége után szintén lement a kertbe.

- Ah, gróf úr - jegyezte meg a herceg - amint látom, már jól érzi magát!

- Igen, Fenség - felelte Monsoreau - remélem, hogy rövidesen annyira meggyógyulok, hogy feleségemet mindenüvé elkisérhetem.

- Hiszen jól van, de most még kár erőszakolni és fárasztani magát.

Monsoreau bizony érezte is, hogy a hercegnek igaza van: leült ugyan, de olyan helyre, ahonnan állandóan szemmel tarthatta a herceget.

- Nézze csak, kedves gróf - mondotta Monsoreau Bussy-nek - megtehetné nekem azt a szivességet, hogy feleségemet elkisérné a Tournelles-utcai kis házamba. Én ott jobb helyen tudom őt, mint itt! Ha Méridorban Dianát kiragadtam a saskeselyű körmei közül, hát csak nem tűröm, hogy Párisban fölfalja!

- Nem, gróf úr! - mondotta Remy Bussy-nek - ezt a feladatot ön nem vállalhatja!

- S ugyan miért nem? - kérdezte Monsoreau megütközéssel.

- Mert Bussy úr az anjoui hercegé, aki sohasem bocsátaná meg neki azt, hogy Monsoreau gróf urnak tett szolgálatot az ő rovására.

Bussy már-már kiszalasztotta a száján, hogy törődik is ő a herceg haragjával, de Remy egyetlen szigorú pillantása beléfojtotta ezt a szót.

Monsoreau sokáig maga elé bámult és elgondolkodott.

- Remy-nek igaza van! - szólalt meg nagysokára Monsoreau gróf. - Öntől igazán nem kivánhatok ekkora szolgálatot. Majd magam kisérem oda Dianát, mert holnap vagy holnapután már lakható lesz a ház.

- Őrültség! - jegyezte meg Bussy. - Elveszti az állását!

- Az meglehet! - felelte a gróf. - De megmarad a - feleségem!

És csakugyan, Monsoreau gróf még aznap este beköltözött a feleségével a Tournelles-utcai kis házba. Remy mindenben segítségére volt a lábbadozó betegnek, s minthogy kipróbált, hűséges embere volt Bussy-nek, s nyomban megértette, hogy reá még nagy szüksége lesz az urának - kinek szerelmét a megváltozott viszonyok közepette veszélyezettnek látta - ismét közeledni igyekezett Gertrudhoz, aki eleinte huzódozott ugyan, de később megbocsátott neki.

Diana megint csak elfoglalta szobáját, amely a ház elülső részén volt, s amelyben az a bizonyos aranyhimzésű, fehér damasz ágy állott. Csupán egy folyosó választotta el azt a szobát Monsoreau gróf szobájától.

Bussy a haját tépte.

Saint-Luc állította, hogy a kötéllétrák immár annyira tökéletesedtek, hogy pompásan pótolják a lépcsőt.

Monsoreau elégedetten dörzsölte kezeit s jót nevetett a herceg rovására.

XXXVII. FEJEZET.

A túlizgatottság némely embernél a valódi szenvedély helyét foglalja el, mint ahogy az éhség bátorrá teszi a farkast és hiénát.

Hasonló érzés hatása alatt érkezett vissza Párisba az anjou-i herceg, kinek haragja leirhatatlan volt, mikor Dianának hült helyét találta Méridorban; szinte őrülten szerelmes volt már ebbe az asszonyba, s talán éppen azért, mert elvitték az orra elől.

Ennek azután az lett a következménye, hogy az anjoui herceg gyűlölete Monsoreau iránt, - amely attól a naptól kelteződik, amelyen megtudta, hogy a gróf őt elárulta - lassankint tomboló dühvé változott, amely annál inkább veszedelmes volt, mert - megismervén a gróf erélyes jellemét - minden pillanatban csapásra készült ellene, de úgy, hogy azért ő maga semmit se kockáztasson.

Politikai reményéről a herceg mindazonáltal nem mondott le, sőt ellenkezően: az a bizonyosság, amely a saját személyének jelentősége tekintetében őt magát eltöltötte, még inkább növekedett benne, s alig hogy Párisba visszaérkezett, sötét és alattomos fondorkodásait tovább űzte.

A pillanat különben kedvező volt: azok az ingadozó összeesküvők, akik csak a siker szerint igazodnak, - megnyugtatva a király gyöngesége következtében és Katalin anyakirályné ravaszsága révén aratott látszólagos győzelemtől - most ismét az anjoui herceg körül csoportosultak, láthatatlan, de annál erősebb szálakkal fűzve hozzá a Guise-k ügyét, akik óvatosan a háttérben maradtak és csöndben hallgattak, ami Chicot-t módfölött nyugtalanította.

Bussy-vel szemben a politikai kijelentéseket a herceg most állandóan mellőzte, barátsága is voltaképpen képmutatás volt csupán. A herceget ugyanis módfölött bosszantotta Bussy és Monsoreau közt létrejött baráti viszony, de bántotta őt Diana boldogságtól ragyogó arca is, amely üde szinével olyan kivánatos, olyan imádandó volt. A herceg tudta, hogy amint a virágnak szinét és illatát a napsugár adja meg, azonképpen a nők szépsége és bája is a szerelemtől virul. Diana pedig szemmelláthatóan boldog volt, már pedig a rosszindulatú és örökösen töprengő herceg szemében a mások boldogsága nagy bűn volt. Született herceg létére elég erősnek és hatalmasnak érezte magát arra, hogy akaratát akár erőszak árán is érvényre juttassa, és úgy vélte, hogy csak megalázó lenne reá nézve, ha vágyainak elérésében holmi csekély akadály - mint például a férj féltékenysége, vagy a nő idegenkedése - őt feltartóztatná. Egy álmatlan éjszaka után úgy érezte, hogy vágyainak megfelelő hangulatban van; befogatott tehát s egyenesen Monsoreau-ékhoz hajtatott.

Monsoreau azonban, mint tudjuk, időközben a Tournelles-utcai kis házba költözött. A herceg mosolygott, mikor ezt hirül adták neki; a méridori kis komédia megismétlődése, gondolta magában.

- Akkor hát odamegyünk! - fordult a herceg Bussy felé, aki mellette ült a kocsiban.

És a menet elindult a mondott irányban, s csakhamar az egész városnegyed nyugalmát megbolygatta annak a huszonnégy szép nemes ifjunak megjelenése, akik a herceg kiséretéül szolgáltak, egyenkint két szolgával és három lóval.

A herceg ismerte a házat, nemkülönben Bussy is - amint mi már jól tudjuk. Megállottak a kapu előtt s a herceg és Bussy végigmentek a fasoron, majd felhaladtak a lépcsőn; a szobába azonban csak a herceg nyitott be, mig Bussy a tornácon künn maradt. Ennek az elhelyezkedésnek pedig az lett a következménye, hogy mig a herceg - aki minden kiváltságos jogot

maga számára foglalt le - csak a grófot találta a szobában, aki a divánon pihent, addig Bussy-t Diana zárta ölelő karjaiba Gertrud hűséges felügyelete mellett...

A herceg megpillantására Monsoreau különben is sápadt arca fakóra változott. Gyötrő látománya jelent meg előtte!

- Fenség! - szólalt meg Monsoreau a haragtól remegő hangon. - Fenséged itt, ebben a szegényes házban? Valóban nagy kitüntetés csekélységemmel szemben!

A gúny nyilvánvaló volt, mert azt a gróf még csak leplezni sem igyekezett; a herceg azonban, mintha észre sem vette volna, mosolyogva közeledett a grófhoz.

- Bárhová megy is az én szenvedő barátom, mindenüvé követem, hogy egészségi állapota iránt érdeklődjem! - mondotta a herceg.

- Köszönöm, Fenség, jobban! Föl-fölkelek, majd lepihenek, de nyolc nap mulva, remélem, nyoma sem lesz többé a bajnak.

- Az orvosa rendelte önnek a - Bastille levegőjét? - kérdezte a herceg a világ legártatlanabb hangján.

- Igen, Fenség!

- Hát nem volt jobb Petits-Pères-utcában?

- Oda nagyon sok látogató érkezett és nagy zajt csaptak, ami engem nagyon izgatott.

Ezeket a szavakat a gróf megint csak oly világos célzattal mondotta, hogy a herceg is kénytelen volt észrevenni, noha egy mozdulattal sem árulta el.

- De hiszen itt nincs kert, akkor hát hol végzi a sétáját, gróf úr? - kérdezte a herceg.

- Egyáltalán nem sétálok, Fenség.

A herceg az ajkába harapott s lerogyott a székre.

- Tudja-e azt gróf úr - mondotta a herceg rövid szünet után - hogy a királytól már sokan kérték az ön fővadászmesteri állását?

- Ugyan?... S mily ürügy alatt?

- Sokan azt hitték, hogy ön meghalt.

- Oh, Fenség, már pedig én bizonyos vagyok benne, hogy - nem haltam meg!

- Én pedig nem vagyok bizonyos benne! - jegyezte meg a herceg. - Hiszen ön valósággal eltemetkezik, kedves grófom! Ön tehát meghalt!

Most azután Monsoreau harapott az ajkába.

- Akkor hát legföljebb elvesztem az állásom!

- Valóban?

- Igen, Fenség, mert vannak dolgok, amelyeket én annak fölébe helyezek.

- Hogyha ön igy gondolkodik, akkor nem veheti rossz néven, ha erről a király is tudomást szerez.

- És ki mondja meg neki?

- Teringettét! Ha engem kérdez, hát csak megmondom, hogy ön mit mondott!

- Oh, istenem, Fenség - felelte a gróf - hogyha őfelségének tudomására hoznák mindazt, amit róla Párisban beszélnek, akkor bizony nagyon sokat kellene hallania!

- És mit beszélnek Párisban, gróf úr? - kérdezte a herceg olyan hirtelen mozdulattal fordulva a gróf felé, mintha kigyó csipte volna meg.

Monsoreau ekkor észrevette, hogy a társalgás olyan fordulatot vett, amely számára, mint akinek még nincs meg a kellő mozgási szabadsága, éppen nem kívánatos. Elfojtotta tehát a belsejében dúló haragot s közömbös arcot öltve, igy felelt:

- Honnan tudhatnám én, szegény ágyhoz szögezett beteg! Az eseményeknek csak hogy épp az árnyékát látom. Hogyha pedig őfelsége neheztel reám, mert a szolgálatomat ez idő szerint nem tudom ellátni, akkor őfelségének - nincs igaza!

- Hogyan érti ezt, gróf úr?

- Hát bizony az én balesetemet részben ő okozta!

- Kérem, gróf úr, magyarázza meg közelebbről szavait!

- Hm! Nagyon egyszerü! Saint-Luc, aki engem megsebesített, nem a legjobb embere-e őfelségének? Nos, őt a király tanította meg arra a cselvágásra, amellyel sikerült kilyukasztania az oldalamat, és én nem tudhatom, vajjon nem éppen a király volt-e az, aki Saint-Luc grófot ellenem uszította!

A herceg olyan mozdulatot tett, mintha maga is helyeselné ezt a föltevést.

- Igaza van! - mondotta azután a herceg. - Dehát a király mégis csak - király!

- Mindaddig, amig egyszer csak meg nem szünik király lenni! Nemde? - jegyezte meg a gróf.

A herceg megremegett.

- Ah, igaz! - szólalt meg hirtelen a herceg. - A grófné őméltósága nem lakik itt?

- Feleségem ez idő szerint beteg, különben már ide sietett volna, hogy mély alázattal üdvözölje Fenségedet.

- Beteg?... Szegény grófné! Bizonyára bánatában, hogy önt annyit szenvedni látta.

- Az is, Fenség! Azután pedig a fáradtság, amivel a költözködés járt...

- Reméljük, hogy ez a gyöngélkedés nem lesz huzamosabb. Különben is, önnek ügyes orvosa van.

És ezzel a herceg felállott.

- Annyi bizonyos, hogy ez a derék Remy valóságos csodát művelt velem!

- De hiszen Remy, ugy tudom, Bussy orvosa?

- Csakugyan, Bussy gróf engedte át őt nekem.

- Ön tehát szoros baráti viszonyban van Bussy gróffal?

- A legjobb viszonyban, Fenség! - felelte a gróf. - Szinte azt mondhatnám, hogy ő az egyedüli igaz barátom!

- Isten áldja meg, gróf úr! - mondotta a herceg, fölemelve a damasz ajtófüggönyt.

Abban a pillanatban, amikor a herceg a fejét az ajtófüggöny mögül kidugta, a szomszéd szobában mintha női ruha szegélyét látta volna elsurranni, Bussy pedig ugyanabban a pillanatban a folyosó közepén állott.

A herceg gyanut fogott!

- Menjünk! - mondotta a herceg Bussy-nek.

Bussy szó nélkül lerohant a lépcsőn, hogy a kiséretet az indulásra figyelmeztesse, de talán inkább azért, hogy arca pirosságát a herceg szeme elől elrejtse.

A herceg, aki most magára maradt a lépcsőházban, a folyosó felé tartott, ahol azt a selyem ruhaszegélyt eltünni látta. Mikor azonban visszafordult, Monsoreau grófot pillantotta meg, aki most már fölkelt fekvőhelyéről és sápadtan támaszkodott az ajtóhoz.

- Fenséged eltévesztette az utat! - jegyezte meg hidegen a gróf.

- Az ám! - felelte zavartan a herceg. - Köszönöm.

És ezzel dühösen ment le a lépcsőn. Hazafelé tartva, az egész úton - amely pedig elég hosszú volt - a herceg egy szót sem váltott Bussy-vel, viszont az is hallgatott. Mikor Bussy palotája elé érkeztek, Bussy elköszönt és távozott, a herceg pedig, mihelyt a Louvre-ba érkeztek, nyomban a szobájába vonult vissza, csak Aurilly követte őt titokzatos, sunyi arccal.

- Nos, velem ugyan csúfosan elbánt a férj! - szólalt meg még mindig dühösen a herceg.

- De talán még inkább a - szerető! - jegyezte meg kaján mosollyal a lantos.

- Mit mondasz, Aurilly?... Fejezd ki magad világosan!

- Hát biztosít engem Fenséged arról, hogy megbocsát nekem? Mert amit tettem, Fenséged érdekében cselekedtem.

- Rendben van! Előre is megbocsátok neked!

- Nos, - mondotta Aurilly fontoskodva - mialatt Fenséged Monsoreau-nál volt látogatóban, azalatt én az udvarban egy kocsiszínből leskelődtem. Egy nőiruhát pillantottam meg, majd magát a nőt is, aki egy kissé előre hajolt, s ekkor két férfikar ölelte át a nyakát. Amilyen jó fülem van, még azt is tisztán hallottam, amint hosszan, gyöngéden megcsókolták egymást - már tudniillik a férfi és az a nő...

- De ki volt a férfi? - kérdezte a herceg. - Megismerted?

- Csak a kardját és a keztyűs kezét láttam.

- No, de csak a keztyűjét megismerted?

- Igen, Fenség, mintha felismertem volna... de csak gyanítom, hogy - Bussy volt!

- Szarvasbőr keztyű, arannyal hímezve, nemde? - kiáltott föl a herceg, mintha csak most esett volna le a hályog a szeméről, és most mindent tisztán látna.

- Ugy van!... Ugy van, Fenség! Ő az! - felelte Aurilly.

- Ah, Bussy! Igen, Bussy!... Ő az! - kiáltott föl a herceg. - Oh, én vak, de mennyire vak voltam!... De nem, mégsem voltam én vak, csak arra nem gondoltam, hogy valaki ilyen vakmerő lehessen!

- De hátha mégis más valaki lehet és nem Bussy! - kockáztatta meg Aurilly.

- Akkor viszont Bussy-nek kellett volna látnia azt a más valakit! No, meg a keztyű!... A keztyű!

- Az igaz! - felelte Aurilly. - Azután meg a csók!... És még valami: ezt a két szót jegyeztem meg: „Holnap este!”

- Ohó! - kiáltott föl dühösen a herceg. - Hát ennyire vagyunk?

- Elannyira, Fenség, hogyha éppen parancsolja, hát meg is győződhetnénk róla.

- Jól van, holnap este meggyőződünk róla!

- Fenséged tudja, hogy én mindig rendelkezésére állok!

- Ah, Bussy! - kiáltott föl dühtől lihegve a herceg. - Megállj Bussy, te áruló! Bussy, akitől mindenki fél és remeg!... Bussy, a becsületes férfi mintaképe!... Bussy, aki mindig azt állította, hogy egyedüli vágya, hogy én francia király legyek. Bussy!...

És ezzel a herceg ördögi kacagásban törve ki, elbocsájtotta kegyelmében hivét, Aurilly-t, a lantost, hogy bosszúművén gondolkozzék...

XXXVIII. FEJEZET.

Aurilly és a herceg kölcsönösen beváltották igéretüket: a herceg egész nap maga mellett tartotta Bussy-t, hogy annak minden lépését ellenőrizze, Bussy viszont nappal a legnagyobb buzgalommal kedvében járt a hercegnek, hogy az estéje szabad legyen.

Este tíz órakor Bussy magára terítette bő köpenyét, s hóna alá véve a kötéllétrát, egyenesen a Bastille felé tartott. A herceg azonban, akinek sejtelme sem volt arról, hogy Bussy az ő előszobájában kötéllétrát rejteget, s abban a hitben, hogy Bussy előbb haza ment, hogy lovat nyergeltessen és hogy egyik szolgáját magához vegye: a földerítő kirándulás előkészületeivel mintegy tíz percnyi időt vesztett, mialatt Bussy, fürgén és szerelmesen, az út háromnegyed részét már megtette, s már messziről boldogan vette észre az ablakból világító gyertyafényt, ami Dianával közösen megbeszélt terv szerint, biztató jel volt.

Bussy a ház elé érve, földobta az erkélyre az ellentétes irányban elhelyezett hat horoggal ellátott kötéllétrát, amely ily módon biztosan megkapaszkodott odafönn. A zajra Diana eloltotta a lámpát, ellenben kinyitotta az ablakot és megerősítette a kötéllétrát. Mindez egy pillanat műve volt. Diana ekkor széttekintett a magasból, s minthogy senkit sem látott, megadta a jelet Bussy-nek, hogy jöhet. Bussy, két lépcsőfokot is hágva egyszerre, öt másodperc alatt fölkúszott az erkélyre.

Ezt a pillanatot valóban jól választották meg a szerelmesek, mert mialatt Bussy fölfelé kúszott, Monsoreau, aki addig, mintegy tíz percig hallgatózott a felesége ajtaja előtt, most, az egyik hű szolgájára támaszkodva, levánszorgott a lépcsőn. Ez a két művelet oly pontos ütemben ment végbe, hogy amely pillanatban Monsoreau az utcai ajtót kinyitotta, ugyanabban a pillanatban húzta föl Bussy a kötéllétrát az erkélyre, s csukta be Diana az ablakot.

Monsoreau tehát az utcán volt, de biz ott egy lelket sem látott.

- Talán bizony rosszul értesítettek téged! - mondotta Monsoreau a szolgájának.

- Oh, nem, gróf úr - felelte a szolga - én az anjoui herceg palotájában voltam és a lovászmester, aki jó barátom, határozottan azt mondotta, hogy a herceg őfensége ma estére két lovat nyergeltetett meg. Legföljebb az az eset lehetséges, hogy a herceg máshová ment.

- Talán mégis csak jobban tettem volna, ha Diana szobájában maradok - mormogta magában a gróf. - De az is lehet, hogy valamely előre meghatározott jellel figyelmeztette Diana a herceget, hogy nála vagyok, a herceg tehát nem mutatkozott. Legjobb lesz, ha én itt maradok és innen lesem meg őket.

- Kérlek - fordult ezek után a gróf a szolgájához - vezess el engem ahhoz a leshelyhez, ahonnan - amint te állítod - mindent megfigyelhetnék.

- Méltóztassék velem jönni, gróf úr! - felelte a szolga.

A szolga karjára támaszkodva, Monsoreau elvánszorgott addig a kőrakásig, amely húszhuszonöt lépésnyire volt a ház kapujától. A kőrakás belsejében a szolga két személy számára megfelelő búvóhelyet rögtönzött s a kőrakás mögött készített ülőhelyet köpenyével letakarva, odaültette a gazdáját, kinek lábánál ő maga is helyet foglalt. Egy töltött fegyver volt a kezeügyébe téve, minden eshetőségre készen. A szolga a kanócot is elő akarta készíteni, de Monsoreau leintette:

- Hadd el! Arra még van időnk. Királyi vadra lesünk, már pedig kötél a büntetése annak, aki kezet mer emelni rája.

Monsoreau kidülledt szemmel figyelte hol a felesége ablakát, hol pedig a szomszédos utcák torkolatát. Diana óvatosságból gondosan elfüggönyözte az ablakát, és csak a függöny keskeny hézagán át szűrődött ki gyér fénysugár, amely egyedül jelezte, hogy némi élet van ebben a szomorú házban.

Monsoreau alig töltött tíz percet leshelyén, midőn a Saint-Antoine-utca felől két lovas alakját pillantotta meg. A szolga szó nélkül mutatott a két lovasalak felé.

- Igen, látom! - súgta halkan a gróf.

A két lovas a Tournelles-palota sarkán leszállt a lováról s lovát ebből a célból a palota falába erősített karikákhoz kötözte.

- Fenség! - szólt halkan Aurilly. - Azt hiszem, hogy elkéstünk. Bussy alighanem egyenesen idejött s így, tíz percnyi előnye volt. Talán már benn is van.

- Az sem baj! Ha nem láttuk őt bemenni, de látjuk majd kijönni.

- Igen ám, de mikor?

- Mihelyt én akarom! - felelte a herceg. - Valamelyikünk egyszerűen kopog az utcai ajtón, például te, az alatt az ürügy alatt, hogy én a gróf állapota iránt érdeklődöm. A szerelmesek a legkisebb zajra megrémülnek, s amíg te a házba hatolsz, azalatt én künn várok és látni fogom, mint menekül az ablakon át Bussy.

- És Monsoreau?

- Ejh, őt könnyű lesz megnyugtatni! Azt mondod neki, hogy napközben én őt rossz színben láttam, hát idejöttél tudakozódni, vajjon nem rosszabbodott-e az állapota.

- Igazán pompás eszme, Fenség! - áradozott Aurilly. - De nini!... Itt egy nagy kőrakás, mintha csak Fenséged számára rakták volna ide leshely gyanánt!

- Előbb azonban nézzünk csak keresztül a függöny nyílásán, hátha innen is láthatnánk valamit!

És csakugyan, a herceg és kísérője most vagy tíz percen át különféle fordulatok és hajlongások közepette olyan helyet keresett, ahonnan az ablakból kiszűrődő halvány fénysugár nyomán beláthatnának a szobába, mely idő alatt Monsoreau gróf gyakran megérintette a puska csövét.

- Oh! - mormogta magában a gróf. - Hát még ezt is eltűrjem, hát még ezt a szégyent is elszenvedjem! Az áldóját, még csak szenvedni sem tudok nyugodtan miatta, mert ez az átkozott ember a fejébe vette, hogy elrabolja tőlem a feleségem! Nem, nem tűröm! Én nem szolga, hanem Monsoreau gróf vagyok, és hogyha erre az oldalra kerül, becsületemre mondom, hogy szétloccsantom a koponyáját!... René! - szólt halkan a gróf szolgájához. - Gyujtsd meg a kanócot! Gyujtsd meg!...

Épp abban a pillanatban, mikor a herceg, miután nem sikerült olyan helyet találnia, ahonnan a szobába beláthatott volna s így korábbi tervét akarván megvalósítani, a kőrakáshoz közeledett, hogy ott majd elbujik, míg Aurilly bekopogtat az ajtón, - hirtelen Aurilly ragadta meg a herceg karját.

- Mi az, te? - kérdezte a herceg megütközve. - Mi történt?

- Menjünk innen, Fenség!

- Ugyan már miért?

- Nem látja, hogy ott, balkéz felől, ég valami? Ott, a kőrakás mögött, ni!... Menjünk... menjünk innen!

- Csakugyan, valami csillogást látok ott!

- Akármi legyek, ha az nem puska kanóca, Fenség!

- Dehát ki az ördög leselkednék a kőrakás mögött?

- Alighanem Bussy-nek egy barátja, esetleg a szolgája! Menjünk innen, kerüljük meg a házat, s majd a tulsó oldal felől megint csak ide jutunk. A leselkedő jóbarát vagy szolga vészjelet ad, mire Bussy menekülni fog, mi pedig megfigyeljük őt.

És ezzel mind a ketten átmentek az utca tulsó oldalára, onnan pedig a Tournelles-palota elé, ahol lovaik voltak kikötve.

- Elmentek! - súgta oda René szolga halkan Monsoreau fülébe.

- Fölismerted őket? - kérdezte Monsoreau.

- Alighanem az anjoui herceg és kísérője, Aurilly! - felelte a szolga.

- Ugy van!... Magam is azt hiszem, de én még majd jobban megbizonyosodom. Gyere velem, René!

Ezalatt a herceg és Aurilly a Sainte-Catherine-utca felé haladtak azzal a szándékkal, hogy a kert mentén elsompolyogva, a Bastille felől ismét visszatérnek.

Monsoreau visszatért a házba és elrendelte, hogy készítsék elő számára a gyaloghintót.

Ez azonban zajjal járt, ami a szerelmeseket csakugyan fölriasztotta; a fény kihunyt, ellenben az ablak kinyílt, s Bussy - akárcsak annak idején Romeo - a kötéllétra segélyével lemászott az ablakból. Abban a pillanatban, mikor lába földet ért s Diana a kötéllétrát az ablakból utána dobta, tünt föl a herceg és Aurilly alakja a Bastille felől. Még látták, hogy a szép Diana ablaka alatt, ég és föld között, egy férfialak lebeg a kötéllétrán, de már a másik pillanatban el is tünt a Saint-Paul-utca sarkán.

- Gróf úr! - mondotta René szolga Monsoreau-nak. - Bizony még föllármázzuk az egész házat!

- Törődöm is én azzal! - hangzott a gróf válasza. - Itt én vagyok az úr, ahogy tudom, s én megtehetem itt legalább is azt, amit a herceg akart megtenni!

A gyaloghintó indulásra készen állott. Monsoreau a szomszéd házban lakó két szolgát, akik betegsége alatt rendesen kísérték, maga elé rendelte, s beült a gyaloghintóba, amelyet két erős ló cipelt és vitt tova ügetésben; alig negyedóra mulva a gróf gyaloghintaja az anjoui herceg palotája előtt állott meg.

Az anjoui herceg és Aurilly csak az imént érkeztek haza, s a két ló még le sem volt nyergelve, Monsoreau, kinek szabad bejárata volt a herceghez, épp abban a pillanatban lépett a szobába, mikor a herceg, kalapját előbb egy székre dobva, épp a csizmáját huzatta le szolgájával. Egy másik szolga azonban megelőzte Monsoreau grófot és ennek érkezéséről értesítette a herceget. Hogyha e pillanatban villám csapott volna a kastély ablakába, a herceg nem riadt volna jobban össze, mint e hír hallatára.

- Monsoreau gróf úr? - kiáltott föl nyugtalanul a herceg, s aggodalmát elárulta sápadtsága és hangjának remegése.

- Igen, Fenség, én vagyok! - felelte a gróf, elfojtani iparkodva kitörni készülő felindulását, miközben annyira elgyöngült, hogy tehetetlenül rogyott le egy közelében levő székre.

- De hiszen ön, gróf úr, öngyilkosságot követ el! - jegyezte meg a herceg. - Olyan sápadt és olyan gyönge, mintha ájulás környékezné.

- Oh, most még nem! - felelte a gróf. - Mert olyan fontos közlendőm van, amely halasztást nem tűr. Azután... meglehet, hogy elájulok... Fenség, kérem, küldje ki embereit a szobából!

- Fenség - mondotta most Monsoreau, mikor ketten magukra maradtak - rosszul teszi, ha éjszakai kirándulásait még mindig folytatja. Poros ruhájáról látom, hogy most érkezhetett haza valahonnan.

- Ejh, Monsoreau gróf úr! - jegyezte meg csipős gúnnyal a herceg. - Hát ön a fővadászmester hivatásán kivül még más mesterségbe is belekontárkodik?

- Nemde, a - kémkedésbe? - felelte Monsoreau nyugodt hangon. - Manapság már mindenki beleártja magát ebbe a mesterségbe. Én tehát csak mások példáját követem.

- És mily eredményt biztosít önnek ez a mesterség?

- Azt az eredményt, Fenség, hogy mindenről tudomásom van, ami csak történik körülöttem.

- Igazán érdekes! - jegyezte meg a herceg, közelebb huzódva a vészjelző csengőhöz, hogy az a kezeügyébe essék. - De kérem, gróf úr, mondja el látogatásának célját! És engedje meg, hogy én is leülhessek.

- Fenség, - felelte Monsoreau - ne használja a gúny fegyverét egyik egyszerü, alázatos szolgájával szemben, aki ebben az időben és ilyen állapotában csak azért bátorkodik alkalmatlankodni, hogy nagy szolgálatot tehessen Fenségednek. Én azért ültem le kinálás nélkül, mert képtelen voltam állva maradni.

- Nagy szolgálatot? Beszéljen, gróf úr!

- Fenség, engem egy hatalmas herceg küldött ide! - kezdte Monsoreau.

- Talán bizony maga a - király?

- Nem, Fenség, hanem - Guise herceg!

- Ah!... Guise herceg? Az már más! - jegyezte meg a herceg. - Kérem, gróf úr, beszéljen, én hallgatom, mi mondani valója van Guise hercegről! Talán bizony irt önnek?

- Oh, Fenség - felelte Monsoreau - amióta Nicolas David oly titokzatos körülmények közt eltünt, azóta a Guise hercegek nem igen irogatnak levelet. Személyesen jelentek meg Párisban.

Monsoreau ekkor elmondotta, hogy a Guise hercegek, az anjoui herceggel történt megállapodásukhoz képest - amelyre azonban az anjoui herceg most már nem akart emlékezni - érkeztek Párisba, ahol junius 2-ikára volt kitüzve a találkozás. Természetesen, az anjoui herceg - a megváltozott körülmények közepette, amikor is most már nem a Guise hercegekkel, hanem a királlyal lépett szoros szövetségre - hallani sem akart a régi megállapodásról, Monsoreau azonban felvilágosította a herceget, hogy a Guise-éknek ő nemcsak szövetségese, hanem - bűntársa is, közös törekvésüknek pedig az a célja, hogy őt, tehát az anjoui herceget, ültessék a francia trónra. A királynak a Liga fejévé történt megválasztása csak komédia volt, s a visszahatás máris érezhető, mert mindenütt lázonganak a király zsarnoksága és kréaturáinak tulkapásai miatt. A templomokban az isten imádása helyett a király ellen lázítanak, a hadsereg már türelmetlen, a polgárság nemkülönben s minden jel arra mutat, hogy a Valois-k uralma végéhez közeledik. Ily sulyos körülmények közepette a Guise hercegek komoly trónutód után kutatnak, s választásuk természetesen első sorban is az anjoui hercegre esett.

Az anjoui herceg szó nélkül hallgatta végig Monsoreau fejtegetéseit, de a gróf sürgetésére végre is kijelentette, hogy a maga részéről minden kockázatos kísérlettől tartózkodni akar, mert a trón - miután bátyjának nincs gyermeke - úgyis reá száll, éspedig alighanem nemsokára, mert a király egészsége már huzamosabb idő óta megrendült.

- Épp ebben téved Fenség! - jegyezte meg Monsoreau. - A trón csak akkor lesz az öné, ha erőszakkal foglalja el azt! A Guise-ék maguk nem lehetnek királyok, de viszont csak olyan királyt tűrnek meg a trónon, aki nekik is tetszik; ők tehát Fenségednek szánták a koronát, de hogyha visszautasítja: akkor - más király után néznek.

- És ki lehetne az a más? - kiáltott föl a herceg türelmetlenül. - Ki lenne az a vakmerő, aki Nagy Károly trónját bitorolni merészelné?

- Egy Valois helyett egyszerűen egy - Bourbon! Ennyi az egész!

- Ah!... Henrik a navarrai király? - kiáltott föl a herceg.

- Monsoreau nyugodtan tette meg ellenvetéseit a herceg kijelentéseire. Igaz, hogy a navarrai király hugenotta volt, de azóta visszatért a katholikus hitre; e tekintetben tehát kifogás ellene nem tehető. De még hogyha erőszakot alkalmazna is az anjoui herceg, eredményt nem érne el, mert a nép teljesen a Guise hercegek pártján van, s ha külső segítséggel akarná a trónt visszafoglalni, a Guise-ék el vannak határozva arra is, hogy a királyságból, ha másképp nem lehet, köztársaságot alakítanak.

Az anjoui herceg kétségbeesésében a kezeit tördelte, de Monsoreau kíméletlen nyiltsággal tárta elé bekövetkezendő sorsát; arra az észrevételére nézve pedig, hogy a köztársasággá való átalakulást az ő pártja sem tűrné, Monsoreau nyugodtan megjegyezte, hogy az anjoui herceg pártja immár megszünt, mindössze ő, Monsoreau gróf és Bussy tartottak ki még mellette. Ebből is megitélheti a herceg, hogy Guise-ék nélkül semmit sem tehet, ellenben az ő segítségükkel minden akaratát megvalósíthatja.

A herceg idegesen sétált fel s alá a szobában, összegyűrve, tépve mindent, ami a kezeügyébe került; végre megállott Monsoreau előtt s elérzékenyedve így szólt:

- Jól mondottad, Monsoreau, hogy csak két barátom, két hívem maradt: te és Bussy! Beszélj hát, hű barátom hallgatlak! Mit tanácsolsz?

- Ha parancsolja Fenség, előadom a tervem! - felelte a gróf, kinek szemében most a káröröm csillant meg egy pillanatra. - Egy hét mulva Urnapja, mely napon a király régi szokás szerint, sorra látogatja a főbb zárdákat. A király ilyenkor őrség nélkül jár-kel, s ha van is kísérete, azt többnyire a kapun kívül hagyja: ő maga megáll minden pihenőhelyen s imádkozik. Ez alkalommal is, mint rendesen, meglátogatja a Szent Genovéváról elnevezett kolostort is, csakhogy ezuttal egy kis akadály áll majd elő: előző éj folyamán a szennyviz-csatorna beszakad, miért is a körmenet nem a templom előcsarnokában, hanem az udvaron tart pihenőt, ahová a királyt mindössze négy vagy öt híve kíséri el, akik után a kaput bezárják. Nos, a kolostor szerzeteseit pedig már ismeri, hiszen Fenségedet ők avatták királlyá.

- Dehát ki merne kezet emelni a fölkent király ellen? - kiáltott föl a herceg megütközéssel.

- Ejh, mindössze azért, hogy - lenyírják a haját! - felelte Monsoreau mosolyogva.

- Hát meg mernék ezt tenni a királlyal, hozzá mernének nyúlni fölkent uruk fejéhez? - kiáltott föl ismét a herceg csillogó szemmel.

- Oh, Fenség, mikor a haját lenyírják, akkor ő már nem király többé, mert mikor a királyt bevezetik a cellájába, ott már várja őt Gorenflot szerzetes - ugyanaz, aki oly tüzes beszédet mondott annak idején a király és a hugenották ellen - s aláiratja vele a trónról való lemondás okmányát. Mikor azután a lemondás megtörtént, akkor előlép Montpensier hercegnő, oldalán

egy gyönyörű művű ollóval... A többit már elképzelheti Fenség! Kihirdetik, hogy a király szánja-bánja elkövetett bűneit és hibáit s elhatározta, hogy zárdába vonul. Hogyha valaki ebben kételkedni merne: akkor Guise Henrik herceg, aki a hadsereget Guise Lajos herceg, a biboros, aki az egyházat és Mayenne herceg, a ki a polgárságot tartja a kezében, meg tudná győzni a népet arról, hogy voltaképpen mit is akarnak ők!

- Csakhogy engem okoznak majd az erőszakért! - jegyezte meg félénken a herceg. - Egyszerűen trónbitorlónak tekintenek.

- Fenséged egyáltalán láthatatlan lesz az egész aktus alatt. Ha pedig a király vonakodnék a lemondó okmányt aláírni, akkor: Gorenflot nemcsak fanatikus szerzetes, hanem nagyon - erős ember is ám!

- És mi történnék akkor - jegyezte meg a herceg óvatos, félénk hangon - ha például én nem mennék bele ebbe a játékba s nem fogadnám el kezükből a koronát?

- Akkor Fenség, azt a tervet hajtanák végre, amelyet ön ellen készítettek arra az esetre, ha ön elárulná őket. A tervet nem ismerem, mert engem Fenséged sokkal hívebb emberének tartanak, hogysem azt is megismertették volna velem. Csak annyit tudok, hogy ez a terv is készen vár a kivitelre - ha szükség lenne rá!

- Akkor hát - megadom magam! - mondotta a herceg. - Gróf úr, mit kell tennem?

- Irásban kell beleegyezését kijelentenie!

- De hiszen ez őrültség lenne? Hátha a kísérlet meghiusul?

- Éppen arra az esetre lenne szükség Fenséged névaláírására, hogyha a terv meghiusulna.

- Az én nevemmel akarnak takarózni?

- Más célból miért is lenne arra szükség?

- Akkor hát megtagadom!

- Azt már nem teheti meg, Fenség! - felelte nyugodt hangon a gróf. - Ha megtagadja - azzal már árulóvá vált, és én csak azt tanácsolhatom, hogy gondolja meg a következményét! Az öngyilkosságba rohan, Fenség!

- És meg mernék tenni? - kérdezte a herceg megremegve.

- Mindenre képesek! Az összeesküvés már annyira előrehaladt, hogy annak sikere érdekében semmitől sem riadnának vissza.

- Aláirom! - mondotta halkan, izgalomtól remegő hangon a herceg.

- És mikor?

- Holnap.

- Nem lehet, Fenség! - mondotta szilárd hangon a gróf. - Ha egyáltalán hajlandó aláírni, akkor tüstént meg kell tennie! Az okmány már készen van, itt, nálam!

És ezzel Monsoreau egy összehajtott papiroslapot húzott elő a zsebéből; a herceg remegő kézzel vette át az okmányt és olvasta át az első betűtől az utolsóig, s ahogy tovább haladt annak olvasásában, sápadtsága nőttön-nőtt, mikor azután a végére ért, térde megroggyant és szinte zuhanva esett le a székre.

- Itt a toll! - mondotta Monsoreau a tollat átnyújtva.

- Hát csakugyan aláírjam? - tétovázott még mindig a herceg, kezét a homlokára szorítva.

- Ha akarja Fenség, de önt senki sem kényszeríti erre.

- De hiszen gyilkossággal fenyegetett meg engem ön az imént!

- Én nem fenyegettem meg, Fenség, csak éppen figyelmeztettem a következményekre. Ez pedig mégis csak más!

- Adja ide! - mondotta a herceg, kikapva a gróf kezéből a tollat és sebtében aláirta az okmányt.

Monsoreau gyűlöletet lángoló tekintettel, mohón követte a herceg kezének mozgását, s mikor a herceg végzett, alig bírta elfojtani kitörő örömkiáltását: majd éppoly mohón kapott az aláírt okmány után, mint az imént a herceg a toll után, s a papírost ismét összehajtva, sietve a keblébe rejtette s ujjasát gondosan begombolta.

- Most pedig, Fenség - jegyezte meg Monsoreau - legyen okos és mindenekfölött - óvatos!

- Mit akar ezzel mondani?

- Azt Fenség, hogy ezután ne igen futkározzék este Aurilly társaságában az utcákon, mint ahogy épp az imént tette! - felelte Monsoreau nyomatékos hangon.

- Hát ezt meg hogy érti, gróf úr?

- Ugy értem, Fenség - felelte Monsoreau - hogy ön egy olyan nőt üldöz szerelmével, akit a férje imád s akit annyira félt, hogy - hitemre mondom - képes lenne bárkit is megölni, aki engedelme nélkül közeledik a feleségéhez.

- Talán bizony ön magára és a grófnéra vonatkoztatja ezeket a szavakat?

- Igen, Fenség! Minthogy olyan pompásan eltalálta, nem is akarom tagadni többé. Én feleségül vettem Méridor Dianát, ő az enyém, s amig élek, soha nem lesz a másé, még - egy hercegé sem! Hogy pedig ön ezt elhiggye, esküszöm a szavamra és erre a tőrre!

És ezzel Monsoreau kihuzta hüvelyéből a tőrt, melynek hegyét a herceg mellére illesztette, aki ijedten hátrált.

- Uram! - szólalt meg a herceg dühtől sápadtan. - Uram, ön fenyeget engem!

- Oh, Fenség, csak éppugy, mint az imént: egyszerüen figyelmeztetem.

- És mire figyelmeztet engem?

- Arra, hogy a feleségem soha senki másé nem lesz!

- Én pedig önt, ostoba ember, arra figyelmeztetem - kiáltozta magán kivül a herceg - hogy ez a figyelmeztetés - későn jött! Az ön feleségét valaki már birja is!

Monsoreau szinte felordított fájdalmában s a haját tépte, mikor ezt kérdezte a hercegtől:

- Hát nem ön az... nem ön az, Fenség?

Monsoreau-nak csak a kezét kellett volna kinyujtani, hogy a tőr a herceg mellébe furódjék.

- Ön megőrült, uram! - kiáltott föl a herceg hátrahuzódva és az asztalhoz közeledve, hogy a vészcsengő gombját megnyomja.

- Nem, nem őrültem meg, Fenség! - mondotta Monsoreau, - tisztán látok és hallok mindent. Azt méltóztatott mondani, hogy a feleségemet más birja.

- Ismétlem!

- Nevezze meg azt az embert és bizonyítson, Fenség!

- Ki volt az, aki ma este husz lépésnyire az ön kapujától, puskával állott lesben egy kőrakás mögött?

- Én voltam, Fenség!

- Nos, gróf, ez alatt az idő alatt valaki járt önnél, helyesebben a - feleségénél.

- Fenséged látta, mikor behatolt a házba?

- Láttam, mikor kijött; természetesen az - ablakon át.

- És fölismerte azt a férfit?

- Felismertem! - felelte a herceg.

- Nevezze meg!... Nevezze meg Fenség, vagy nem állok jót magamért! - ordítozta dühében Monsoreau.

A herceg végigsimogatta kezével a homlokát s ajkán valami kárörvendő mosoly vonaglott végig.

- Gróf úr! - mondotta a herceg komoly, szinte ünnepélyes hangon. - Hercegi szavamra, lelkem üdvösségére mondom, hogy nyolc napon belül megnevezem önnek azt a férfit!

- Hát jól van, Fenség! - mondotta a gróf, kezével mellének arra a részére ütve, ahová az imént azt az okmányt rejtette. - Nyolc nap mulva, vagy... Megértette?

- Nyolc nap mulva jöjjön el ismét! Csak ennyi szavam van még önhöz, gróf úr! - mondotta a herceg hidegen.

- Éppen jókor lesz! - felelte Monsoreau. - Nyolc nap mulva teljesen egészséges leszek, már pedig erejére szüksége van annak, aki bosszut akar állni!

És ezzel Monsoreau távozott s elmenőben kezével intett üdvözletet a hercegnek, ez a kézmozdulat azonban bátran akár fenyegetés számba is mehetett volna...

XXXIX. FEJEZET.

Az anjoui herceg nemes ifjai: Antraguet, Ribeirac és Livarot, akik urukat Angers-be is elkisérték, immár szintén visszatértek Párisba. Nem tápláltak valami vérmes reményeket a család kibékülését illetően, mert hiszen ők jól ismerték a királyt és anyját, Medici Katalint. Óvatosan, állig fölfegyverkezve surrantak be Párisba, s bizony ötvenszer is kardot rántottak a polgárokra, amíg az anjoui herceg palotájába érkeztek, pedig azok a polgárok mindössze görbe szemmel szemlélték őket, de már ez is elég volt, hogy a gyanakvó ifjak védekezésre gondoljanak. Antraguet kiváltképpen el volt keseredve a király mignon-jai ellen és erősen fogadkozott, hogy a legelső alkalommal a szemük közé vágja a véleményét.

A herceg szívesen fogadta híveit.

- Kedves barátaim! - mondotta nekik a herceg - legyetek résen, mert itt nagyon kedvezőtlen szelek fujdogálnak rátok nézve. Alighanem életetek ellen törnek a mignonok!

- Az igaz! - felelte Antraguet. - De azért illenék, hogy fölajánljuk szolgálatunkat a királynak, mert hogyha mi visszavonulunk, azzal csak Fenséged ügyének ártunk.

- Igazatok van! - felelte a herceg. - Menjetek tehát, s én is elkisérlek benneteket.

Ebben a pillanatban lépett Bussy a szobába, aki szeretettel ölelte keblére barátait.

- Az áldóját, bíz' egy kissé elkéstetek! - mondotta Bussy. - De mit hallok: őfensége azt ajánlja, hogy jelentkezzetek a Louvre-ban. Hogy megölessétek magatokat, mint ahogy Caesar megölette magát a római szenátusban! Képzeljétek csak, a király mignonjai a pokolba kivánják őfenségét, az anjoui herceget!

- Nem lenne jó egy kissé kikezdeni azokkal a nyavalyásokkal? - jegyezte meg Antraguet.

- No, majd meglátjuk! - felelte Bussy nevetve. - Gyertek fiúk, menjünk a Louvre-ba, de csak mink négyen! Őfensége majd azalatt azzal tölti az idejét, hogy a kertben lekaszabolja a - mákfejeket...

A herceg jóízűen fölkacagott s örült, hogy kimaradhat a játékból.

Az ifjak teljes díszben, arannyal és drágakövekkel ékes brokátban jelentkeztek kihallgatásra a királynál, aki azonban - nem fogadta őket; miután már a folyosón jó ideig hiába várakoztak, Quélus, Maugiron, Schomberg és Épernon kereste fel őket. A négy mignon a legkifogástalanabb udvariassággal üdvözölte a herceg lovagjait és közölte velük a király elhatározását.

- Ah, uraim, - felelte Antraguet, mert Bussy lehetően a háttérben maradt - mindenesetre szomorú hír, de kellemetlenségéből sokat veszít, hogy az önök ajkairól hallhatjuk.

- Uraim! - szólalt meg Schomberg - Önök a lovagiasság és az udvariasság nyíló virágai! Ha önöknek is úgy tetszik: ezt a nem sikerült kihallgatást üssük el egy kis sétával!

- Ah, igazán megtisztelnek bennünket! - jegyezte meg Antraguet, kinek karját Bussy e pillanatban könnyedén megérintette s a fülébe súgta:

- Hallgass, hadd csináljanak, amit akarnak!

- Én pompás kis helyet tudok a Bastille közelében! - mondotta Schomberg.

- Uraim, mi követjük önöket! Méltóztassanak előremenni! - jegyezte meg Ribeirac.

És a négy mignon meg az anjoui herceg négy nemes ifja együtt távozott a Louvre-ból s tartott egyenesen a régi lóvásártér felé, amelyen nehány csenevész fácska iparkodott hiába lombot

ereszteni a lovak elkerítésére szolgáló korlátok és sorompók közt. Kart karba öltve, haladt végig az utcák során a nyolc ifjú, nagy csodálkozására a jámbor polgároknak, akik el nem tudták képzelni, mi történhetett, hogy Herodes hívei lepaktáltak az anjoui herceg ifjaival. Amikor megérkeztek, Quélus megszólalt:

- Nézzék csak uraim, milyen alkalmas terület! Csöndes, magános hely, az ember pedig mily szilárdan tudja lábát megvetni ezen a salétromos talajon.

- Csakugyan! - jegyezte meg Antraguet, kardjával néhány vágást téve a levegőben.

- Nos, uraim! - folytatta Quélus. - Én és barátaim arra gondoltunk, hogy valamelyik napon elkísérnek bennünket erre a helyre, hogy segédkezzenek Bussy úrnak, jó barátjuknak, aki azzal tisztelt meg bennünket, hogy mind a négyünket párbajra hivta ki.

- Úgy van! Igaz! - jegyezte meg Bussy csodálkozó barátainak.

- De hiszen nekünk erről nincs tudomásunk! - kiáltott föl Antraguet.

- Oh, Bussy úr a maguk értéke szerint tudja megítélni a dolgokat! - jegyezte meg Maugiron. - Elfogadják az urak?

- Természetesen! - felelték egyhangúan Bussy barátai. - Nagy megtiszteltetés, aminek csak örülni tudunk.

- Nagyszerű! - szólalt meg Schomberg, kezeit dörzsölve. - Akkor hát mingyárt sorsot húzhatunk, ki melyikkel méri össze a kardját.

- Nekem tetszik az ajánlat! - felelte Ribeirac, csillogó szemmel. - Akkor hát...

- Nem úgy, urak! - vágott közbe Bussy. - Nem igazságos eljárás! Mielőtt sorsot húznánk, előbb állapítsuk meg a párbaj föltételeit!

- Oh, az nagyon egyszerű: addig küzdünk, amig az ellenfél holtan nem marad a küzdőtéren! - jegyezte meg Schomberg.

- Az természetes, de milyen fegyverekkel vívunk?

- Karddal és tőrrel! - felelte Bussy. - Valamennyien kellő gyakorlattal dicsekedhetünk e tekintetben.

Elhatározták tehát, hogy hat napon belül megvívják a párbajt: a pontos időpontot majd később állapítják meg. Bussy ajánlatára még abban is megállapodtak, hogy a vívás előtt úgy állanak föl, hogy a nap mind a két bajvívót oldalról érje.

Most azután sorsot húztak, ami azt eredményezte, hogy Schomberg és Ribeirac; Quélus és Antraguet; Livarot és Maugiron kerültek szembe egymással. Épernon, aki ily módon Bussy-vel került össze, elsápadt s kénytelen volt a zsebkendőjéhez folyamodni, hogy egy kis színt csaljon az arcára.

- Most pedig uraim - mondotta Bussy - a párbaj napjáig a legjobb barátok leszünk! Jó barátok - mindhalálig! Van szerencsém tisztelettel meghívni önöket ebédre a - Bussy-palotába!

És az ifjak erre egymást szívélyesen üdvözölték, jeléül annak, hogy a meghívást elfogadták s nyomban valamennyien fölkerekedtek és beállítottak Bussy palotájába, ahol dús lakoma és víg mulatozás közt maradtak együtt hajnalig.

XL. FEJEZET.

Mindezek az előkészületek nem kerülték el a figyelmét sem a királynak, sem Chicot-nak. A király türelmetlenül várta kegyelt ifjainak visszatértét. Chicot azonban messziről nyomon követte őket, s miután hamarosan tisztába jött Bussy és Quélus szándékát illetően, hirtelen visszafordult és egyenesen Monsoreau lakása felé tartott.

Hiszen, ami azt illeti, körmönfont ember volt ez a Monsoreau is, csakhogy egy kis furfangért Chicot-nak sem kellett ám a szomszédba menni! Az alatt az ürügy alatt, hogy a király üdvözletét jött jelenteni és hogy a király érdeklődik egészségi állapota iránt, nyitott be Chicot a grófhoz, aki tüntető szívességgel fogadta a király udvari bolondját.

Chicot ágyban fekve találta a grófot. A tegnapi izgalmas látogatás nagyon megviselte a még alig lábbadozó beteget, s Remy aggódva szemlélte a visszatérő láz első jelenségeit. Mindazonáltal társalgása mindvégig folyamatos volt s ügyesen tudta titkolni az anjoui herceg iránt érzett haragját, elannyira, hogy - Chicot kivételével - bárkit megtéveszthetett volna e tekintetben. Minél tartózkodóbb és kíméletesebb volt azonban Monsoreau, Chicot annál tisztábban látta a gróf belsejében háborgó indulatok hullámzását, s azt is meg tudta ítélni, hogy ezúttal nem színlelt betegségről van szó, mint annak idején Nicolas David esetében. Belátta, hogy ezzel a beteg emberrel nem boldogul, nincs más hátra tehát, mint Bussy-hez fordulni.

Egyenesen a Bussy-palotába sietett, amely fényárban úszott.

- Talán bizony Bussy gróf úr lakodalmát üli? - kérdezte Chicot az egyik szolgától.

- Nem, uram, - felelte a szolga - hanem a gróf úr kibékülését ünnepli nehány udvari nemes úrral, s ennek örömére rendezte ezt a nagy lakomát.

Chicot tehát visszatért a Louvre-ba, ahol a királyt a fegyverteremben találta, amint éppen idegesen föl s alá sétált és pogány módra szitkozódott. Mikor a király megpillantotta kedvelt emberét, örömében fölkiáltott:

- Csakhogy itt vagy, kedves barátom! Mondd csak, mi történt az én mignon-jaimmal?

- Hej, nagyon mélyen fekszenek már azok a föld alatt! - felelte Chicot szomorú képpel.

- Hát megölték volna őket? - kiáltott föl ijedten a király, villámló tekintettel nézve Chicot arcára. - Meghaltak talán?...

- Attól tartok...

- És még nevetni tudsz, te pogány!

- Várj csak, várj csak fiacskám! - felelte fontoskodva Chicot. - Halottak ők, de csak - holtrészegek!

- Ejh, eredj, te bolond! - mordult rá haragosan a király. - Hogy megijesztettél! Miért rágalmazod mindig ezeket a nemes ifjakat?

- Sőt, - dicsőitem őket!

- No, de most már beszélj komolyan! Van-e tudomásod arról, hogy ők az anjoui herceg kegyenceivel együtt távoztak volna a Louvre-ból?

- Persze, hogy van tudomásom!

- És mit tudsz még róluk?

- Csak annyit, hogy - holtrészegek! Vagy legalább is nem sok hiányzik belőle.

- És Bussy?

- Itatja őket!... Ah, Bussy nagyon veszedelmes ember! Eteti és itatja s bizony még eltántorítja őket tőled, fiacskám! - mondotta Chicot fontoskodó arccal, látva, hogy a királyt módfölött nyugtalanítja ez a barátkozás.

Vacsoráját a király együtt költötte el Chicot-val, s aztán nemsokára aludni tértek; a király sóhajtozott, hogy elhagyták barátai, s így egészen üres a szíve, Chicot pedig nyögött, mert túlságosan tele volt a bendője.

Másnap reggel a szokásos tisztelgésen pontosan megjelentek a mignonok; Chicot még aludt, a király azonban álmatlanul töltötte az éjszakát. Mikor meglátta a négy mignont, iszonyatos dühre fakadt és kiugorva az ágyból, rájuk ordított:

- Ki innen!...Takarodjatok!

A négy mignon csodálkozva nézett egymásra. Mi történhetett a királlyal?

- Sire! - hebegte Quélus. - Azt akarjuk jelenteni, hogy...

- Hogy már kijózanodtatok, ugy-e? - ordította még mindig a király.

Chicot ekkor kinyitotta a - félszemét.

- Bocsánat Felség, tévedni méltóztatik! - mondotta félénk hangon Quélus.

- Én nem ittam anjoui bort, mint ti! - felelte a király.

- Ah!... Ah, most már értem!... Most már értem! - kiáltott föl Quélus. - Őfelsége az éjjel rosszat álmodott, de én nehány szóval eloszlatom a rossz kedvét.

- Hát beszélj! - mondotta a király nyugodtabb hangon.

Quélus arra kérte a királyt, hogy távolítson el mindenkit a szobából, mert bizalmas jelenteni valójuk van, mire a király kiküldte a szolgát, Chicot azonban - a másik szemét is kinyitva - megszólalt:

- Engem pedig hagyjatok békén, mintha itt sem volnék! Én máris alszom, mint a bunda.

És csakugyan, Chicot hangos hortyogással jelezte, hogy alszik. Különben sem igen vették komolyan Chicot jelenlétét, akit egyszerű butordarabnak tekintettek csupán.

Quélus és három társa ekkor elmondották a királynak a találkozás történetét és azt is, hogy voltaképpen a királyságot, de főként a király személyét akarják ők megszabadítani halálos ellenségeitől; a kihívás annak rendje és módja szerint megtörtént. Ők a kihívást elfogadták, meghátrálásról most már szó sem lehet. Ha pedig a király a párbajt hatalmánál fogva megtiltaná: akkor készek valamennyien külföldön megvívni ellenfeleikkel. A király belátta, hogy immár mit sem tehet; végül tehát engedett, csak azt kötötte ki, hogy a párbajt az Urnapját követő napon vívják meg. Még az a remény is kecsegtette a királyt, hogy legalább legfélelmetesebb ellenségétől: Bussy-től is megszabadulhat.

Mikor a király távozott a szobából, a mignonok azon tanakodtak, hogy ki vigye meg az üzenetet Bussy-nek a párbaj időpontját illetően; Chicot nyomban ajánlkozott, hogy megviszi ő az üzenetet, s a megírt levelet keblébe rejtve, hosszú lábaival nagyokat lépve, sietett a Bussy-palota felé.

XLI. FEJEZET.

Az alatt a nyolc nap alatt, amely Urnapját még elválasztotta, komoly, jelentős események készülődtek, mint ahogy szélcsöndes, nyomasztó nyári napokon készülődik a vihar.

Monsoreau - miután a negyvennyolc óráig tartott lázát kiheverte - személyesen nyomozott becsülete megrablója után, de mert semmi gyanús jelet nem vett észre, most még jobban, mint valaha, arról volt meggyőződve, hogy az anjoui herceg gonosz szándékkal van eltelve Diana iránt.

Bussy nem szüntette meg látogatásait Monsoreau-éknál, csak éppen az ablakon át való éjszakai kalandról mondott le, értesülvén Remy utján, hogy a gróf gyanakszik és kémkedik.

Chicot kétfelé szakasztotta idejét: egy részét a király mellett töltötte, akit úgy őrzött és óvott, akárcsak az anya gyermekét; másik részét Gorenflot barátjának szentelte, akit nagynehezen sikerült visszacsalogatnia a cellájába, ahol őt Foulon perjel kitüntető szivességgel fogadta. Szó esett a király látogatásáról az apátságban, ami annál nagyobb megtiszteltetés volt a kolostorra nézve, mert eleinte nem is remélték; most azután az érdemes apát kérésére a király megigérte, hogy egy teljes napot és éjszakát tölt a kolostor falai közt buzgó imádkozásban.

Chicot, a meghivásnak eleget téve, gyakran megjelent a kolostorban, s ilyenkor köpenyének mély zsebeiben és a bő csizmaszárban a legritkább és a legkitünőbb üveg borokat csempészte be Gorenflot testvér részére, aki természetesen még szivesebben fogadta Chicot látogatásait, mint maga a derék Foulon apát.

Ilyenkor Chicot órákhosszat időzött Gorenflot cellájában, s mint általában hiresztelték, együtt tanult és imádkozott a szerzetessel; mi több, Urnapjának előestéjén pedig haza sem ment, hanem az egész éjszakát a kolostorban töltötte, s másnap az apátságban az a hir terjedt el, hogy Gorenflot arra az elhatározásra birta Chicot-t, hogy maga is zárdába vonuljon.

Ami pedig a királyt illeti, nos ő vívóleckéket adott mignonjainak, mindig ujabb és ujabb cselvágásra tanítván meg azokat, de főként Épernon-t, akivel a sors szeszélye olyan félelmetes bajvívót állított szembe, mint Bussy, s így szemmelláthatóan aggódva várta a párbaj napját.

Ha valaki az éjszaka bizonyos óráiban az utcákat megfigyelte volna, a Szent Genovéva-kolostor környékén gyanus csuhás alakokat láthatott volna elsurranni, akik külsejük után itélve inkább beillettek volna lovagoknak, semmint jámbor szerzeteseknek. Hozzá tehetjük még a teljesség kedvéért azt is, hogy a Guise-palotában esténkint titkos gyűléseket tartottak, amelyek annál zajosabb és lármásabb lefolyásúak voltak, minél elhagyatottabbnak és csöndesebbnek látszott kivülről ez a palota sűrűn lefüggönyözött ablakaival. Ezekre a titkos gyűlésekre, amelyeket mindenkor dús lakoma előzött meg, csakis férfiakat hivtak meg, de az elnöki tisztet mindannyiszor Montpensier hercegnő töltötte be.

Időről-időre elhaladt ugyan az éjszakai körjárat a palota előtt is, de arról, ami a palota falain belül történt, a rendőrségnek halvány sejtelme sem volt.

Ilyen körülmények közepette virradt Páris városa az Urnap szép ünnepére, amelynek verő-fényes nap kedvezett, s az utcák során végigszórt virágok messze elküldték édes, bódító illatukat.

E nap reggelén Chicot, aki két hét óta minden éjszakáját a király szobájában töltötte, a szokottnál korábban költötte föl a királyt. Kivüle senki sem volt még a király hálószobájában.

- Ah, Chicot barátom - mondotta kedvetlenül a király - hogy az ördög vigyen el, de rosszkor költöttél föl ma engem! A legkedvesebb álmomat rontottad el.

- És mit álmodtál, mondd, szívem gyermeke?

- Azt álmodtam, hogy Quélus egy seconde-vágással keresztülszúrta Antraguet-t; szinte egészen elborította őt az ellenfél vére!... No, de íme, megvirradt! Menjünk imádkozni, hogy Isten váltsa valóra álmomat! Chicot, add meg a jelt!

- Mit akarsz, fiacskám?

- A darócingemet és a vesszőimet!

- Nem jobb lenne inkább egy kis jó reggeli?

- Ugyan eredj, te pogány! - mordult rá haragosan a király. - Hát ki látott már valakit Urnapján telt gyomorral misére menni?... Add meg a jelt, Chicot!

- Csak türelem, fiacskám, türelem! - mondotta Chicot. - Alig nyolc óra még, a flagellációra pedig estig még sok időd van. Inkább csevegjünk egy kissé, hitemre mondom, hogy nem bánod meg.

- Nem bánom, de gyorsan ám!

- Mi lesz a napi programm?

- A napi programm három részből áll: Mise a Saint-Germain-L'Auxerrois-székesegyházban, azután visszatérünk a Louvre-ba, ahol falatozunk valamit; körmenet Páris utcáin s stációk a főbb kolostorok előtt, legvégül a Szent-Genovéváról elnevezett kolostornál, ahol igéretemhez képest az éjszakát egy szentéletű barát cellájában töltöm imádkozással, hogy az Isten áldását kérjem fegyvereinkre... Nemde, te elkisérsz engem Chicot és velem imádkozol?

- Ugy lesz, fiacskám, légy nyugodt! - felelte Chicot.

- Akkor hát siess, öltözködjél föl és menjünk!

- Várj csak!... Még kérdezni szeretnék valamit! Addig, amig senki sem zavar bennünket. Mondd csak fiacskám, az öcséd és az udvar is elkisér a körmenetre?

- Igen!

- És a gárda?

- A francia gárda Crillon parancsnoksága alatt a Louvre-ban marad készenlétben, a svájciak pedig az apátság kapuja előtt várakoznak reám.

- Pompás! - kiáltott föl Chicot. - Most már mindent tudok! Fiacskám, add meg a hívójelt!

A király ráütött a csengő gombjára.

- De hadd hallom, fiacskám, mielőtt még bejönne valaki, van-e még valami mondani valód számomra? - kérdezte Chicot. - Tudniillik, egészen bizonyos-e, hogy meglátogatod a Szent-Genovéva-rend házát és hogy ott töltöd-e az éjszakát is?

- Megigértem!

- Nohát, ha neked nincs mondanivalód, annál több van nekem! - jegyezte meg Chicot. - A napi programm nem tetszik nekem. Csináltam én számodra különb programmot...

- Hát jól van, elfogadom!

- Már akár elfogadod fiacskám, akár nem: egyre megy!... De csitt! Jönnek a szolgáid!

Csakugyan, e pillanatban az ajtónállók kinyitották az ajtót, s megjelent a küszöbön a borbély, az illatszerész és a komornyik, s ezek hamarosan felöltöztették a királyt, amikor is az anjoui herceg érkezését jelentette az ajtónálló. Henrik hátrafordult s mosolyt erőszakolt az ajkára,

hogy szivélyesen fogadja öccsét. A herceg kiséretében volt Monsoreau, Épernon és Aurilly; ez utóbbi kettő kissé hátrább állott föl.

Mikor a király Monsoreau sápadt, ijesztő arcát megpillantotta, szemmelláthatóan meglepődött; a herceg is és Monsoreau is észrevette a király ez önkénytelen mozdulatát.

- Sire! - szólalt meg az anjoui herceg - Monsoreau gróf úr hódolatát óhajtja bemutatni.

- Köszönöm gróf úr - felelte a király - megjelenése annyival inkább jól esik nekem, mert - amint értesültem - ön súlyosan megsebesült.

- Ugy van, Felség! - felelte a gróf.

- Nemde, a vadászaton?

- Igen, Felség, a vadászaton! Hála istennek, már kihevertem a betegségem.

- Felség! - szólt közbe az anjoui herceg. - Parancsolja-e, hogy a fővadászmester úr ünnep után vadászatot készítsen elő a compiègne-i erdőben?

- De hát nem tudod, öcsém, hogy holnap...

A király azt akarta mondani, hogy holnap az én négy emberem párbajt vív a te négy embereddel, de azután hirtelen meggondolta a dolgot, hogy hiszen akkor titkot árulna el, miért is nem fejezte be a mondatot.

- Nem tudom, Sire! - felelte a herceg. - Kegyeskedjék fölvilágosítani!

- Azt akartam mondani - folytatta a király, - hogy az éjszakát imádkozással a Szent-Genovéva-rend kolostorában töltvén, holnap nem lenne érkezésem vadászatra menni. A gróf úr azonban csak utazzék el, s ha holnap nem tartjuk meg a vadászatot, hát megtartjuk holnapután!

- Megértette, gróf úr? - fordult most a herceg Monsoreau felé.

- Megértettem, Fenség! - felelte Monsoreau.

Ekkor Schomberg és Quélus lépett a terembe.

Ezt az alkalmat használta föl Monsoreau, hogy a herceg fülébe súgja:

- Ön engem el akar távolítani innen, Fenség!

- A fővadászmesternek az a kötelessége, hogy a király számára előkészítse a vadászatot! - felelte a herceg kaján mosollyal.

- Megértettem, Fenség, most már tudom, hogy mit akar! - felelte Monsoreau komor tekintettel. - Ma este jár le az a nyolc napos határidő, amelyen belül Fenségednek meg kell neveznie feleségem udvarlóját. Fenséged azonban e helyett Compiègne-be küldet engem, hogy igéretét ne kelljen beváltania. De jól vigyázzon ám, mert csak egy szavamba kerül...

Az anjoui herceg megragadta a gróf kezét.

- Hallgasson, az istenért! - sugta oda neki a herceg. - Hiszen épp azért tettem, hogy igéretemet beválthassam!

- Magyarázza meg a szavait, Fenség!

- Compiègne-be való elutazása közhirré lesz, mert hiszen a parancs nyilvános volt. Ön azonban nem fog elutazni, gróf úr! - súgta oda nyomatékosan a herceg. - Önt távol tudva Páristól, az a bizonyos férfi, akit ön megismerni óhajt, ismét megjelenik házánál... A többit már önre bízom! Azt hiszem, hogy többre nem is köteleztem magam!

- Ah, ha így van... akkor rendben van! - jegyezte meg a gróf.

- Birja szavamat! - vetette oda félvállról a herceg.

- Mást is birok én, nemcsak az adott szavát, Fenség! - jegyezte meg nyomatékosan a gróf. - Birom - aláirását is!

- Ejh, hát azt is tudom, az áldóját! - felelte a herceg hátat fordítva Monsoreau-nak, hogy a királyhoz csatlakozzék.

Aurilly megérintette Épernon karját.

- Bussy úr holnap - nem fog megverekedni! - sugta oda neki fontoskodva Aurilly.

- Hogyan?... Nem fog megverekedni? - kiáltott föl el nem titkolható örömmel Épernon.

- Kezeskedem érte!

- És ki akadályozza meg a párbajt?

- Az nem tartozik ide! A fő az, hogy nem fog párbajozni.

- Hogyha jóslata beteljesedik, boszorkánymester barátom, akkor ezer tallér üti a markát! - jegyezte meg Épernon örömében.

- Uraim! - kiáltotta most a király, aki immár teljesen elkészült az öltözködéssel. - Menjünk a Saint-Germain-L'Auxerrois-székesegyházba!

- Onnan pedig a Szent-Genovéva-apátságba, nemde, Felség? - kérdezte az anjoui herceg.

- Természetesen! - felelte a király.

- Számíthat reá, Fenség! - jegyezte meg Chicot, bekapcsolva kardsziját.

A király pedig a karzatos terembe ment, ahol az egész udvar már együtt volt.

XLII. FEJEZET.

Urnapját megelőző este, amikor a Guise-ék és hivei közt a megállapodás létrejött, Monsoreau - mikor hazatért - ott találta Bussy-t. Abban a föltevésben, hogy Bussy még mit sem tud a történtekről, Monsoreau félre hivta őt és így szólt hozzá:

- Kedves gróf úr, engedje meg, hogy tanácsot adhassak önnek: a holnapi napon maradjon távol Páristól!

- S ugyan miért, gróf úr, ha szabad kérdeznem? - felelte Bussy csodálkozva.

- Mindazt, amit én önnek mondhatok, abban a nehány szóban foglalhatom össze, hogy távolmaradásával - minden valószínűség szerint - nagy kellemetlenségtől szabadul meg.

- Nem értem, gróf úr, micsoda kellemetlenségről lehet szó! - jegyezte meg Bussy most már igazán megütközéssel.

- Nincs önnek tudomása arról, hogy mi fog történni holnap, s az anjoui herceg nem avatta be önt a dologba?

- Nemesi szavamra mondom, hogy nincs róla tudomásom és hogy a herceg egyetlen szóval sem avatott be a dologba! A herceg csak olyan ügyekbe avat be engem, amit már mindenki ismer.

- Én azonban - mondotta Monsoreau - aki nem vagyok herceg, de barátaimat nem magamért, hanem önmagukért szeretem, én adom önnek tudtára kedves gróf úr, hogy holnapra nagy események vannak készülőben és hogy az anjoui herceg és a Guise-k olyan államcsinyre készülnek, amely esetleg a király trónfosztását vonhatja maga után.

Bussy gyanakodva tekintett Monsoreau arcába, de annak nyilt és őszinte kifejezése legott eloszlatta gyanúját.

- Gróf úr! - felelte Bussy. - Amint ön is tudja, én az anjoui hercegé vagyok; övé az életem és a kardom. A király, aki ellen szándékosan soha semmit sem vétettem, haragszik reám és egyetlen egy alkalmat el nem szalaszt, hogy sértő és kellemetlen lehessen irányomban. És éppen holnap - csak egyedül a gróf urnak árulom el! - éppen holnap teszem kockára az életemet, hogy a királyt megszégyenítsem - kegyencei személyében!

- E szerint ön vállalja minden következményét az anjoui herceghez való ragaszkodásának?

- Ugy van, gróf úr!

- És tisztában van-e ön azzal, hogy hová vezethet ez a ragaszkodás?

- Csak azt tudom, hogy meddig mehetek! Bármily sok okom van is panaszra a király ellen, reá azonban, mint fölkent királyomra, kezet soha sem tudnék emelni. Én csak a herceget követem anélkül, hogy valakit provokálnék vagy bántanék, de megvédem őt, ha veszedelem fenyegeti.

Monsoreau gróf egy pillanatig elgondolkozott, majd kezét Bussy vállára téve, így szólt:

- Kedves gróf úr! Az anjoui herceg álnok, gyáva és áruló, aki merő hiúságból vagy félelemből képes a leghűbb emberét is habozás nélkül feláldozni. Kedves gróf, szakítson a herceggel, fogadja meg a tanácsomat, amelyet mint jó barátja adok önnek s töltse a holnapi napot vincennes-i kis házában, vagy menjen ahová akar, csak részt ne vegyen a holnapi körmenet-ben!

Bussy mereven bámult Monsoreau arcára.

- És miért követi ön, gróf úr, a herceget? - kérdezte Bussy.

- Mert van egy becsületbeli ügyem, amely szükségessé teszi, hogy egy darabig még reá szoruljak! - felelte nyugodtan a gróf.

- No, lám gróf úr, én is olyan ügyek miatt vagyok híve, amelyek a becsületembe vágnak! - jegyezte meg Bussy.

Monsoreau kezet szorított Bussy-vel s ezzel elváltak.

Arról, ami másnap reggel a király öltözködése közben történt, az előző fejezetben már megemlékeztünk.

Mikor Monsoreau hazatért, otthon nyomban közölte Dianával, hogy Compiègne-be kell utaznia s mingyárt kiadta a parancsot, az elutazás előkészületeit illetően. Diana örömmel értesült a gróf elutazásáról. Monsoreau révén már értesült Bussy párbajáról Épernon-nal, aki azonban a király mignon-jai közül legkevésbbé dicsekedhetett bátorságával és ügyességével, igy tehát Dianát büszkeséggel vegyes aggodalom töltötte el csupán, mikor a holnapi párbajra gondolt.

Bussy már reggel jelentkezett a hercegnél, akit a Louvre-ba is elkisért, ahol az előszobában tartózkodott. Mikor a herceg a királytól távozott, Bussy-t magával vitte, s az egész királyi kiséret elindult a Saint-Germain-L'Auxerrois-székesegyház felé.

Mikor a herceg Bussy nyilt, őszinte és hűséget tükröző arcára nézett, valami lelkifurdalásfélét érzett; de két gondolat nyomta el benne a fölébredt jóindulatot: az a fölényesség, amellyel Bussy uralkodik rajta - mint a természetben az erős a gyöngébb fölött - s amely bizonyára még akkor is lenyügözve tartja őt, ha majdan egykor a trónon ül, az igazi király tehát akkor is Bussy lesz; és azután Bussy szerelme Diana iránt, melynek gondolata a féltékenység minden gyötrő kínjával eltöltötte a szívét.

A herceg tehát, akire különben Monsoreau gróf is éppoly félelmetes hatást tett, mint Bussy, így töprengett magában:

- Hogyha Bussy mellettem marad s személyes bátorságával elősegíti ügyem diadalát - akkor már nem kell többé félnem Monsoreau-tól, s egészen közömbös reám nézve, hogy a gróf mit szól hozzá, vagy mit cselekszik; de hogyha Bussy elhagy engem: akkor nem tartozom neki többé semmivel és - én is cserben hagyom őt!

E gondolat hatása alatt a herceg egy pillanatra sem vette le tekintetét Bussy arcáról, amely mindvégig nyugodt s mosolygó volt, amint a templomba belépve, udvariasan Épernon-nak engedte át az elsőbbséget s maga egy kissé hátrább talált helyet, ahol letérdelt. A herceg ekkor intett neki, hogy jőjjön közelebb hozzá és térdeljen mellé.

A mise immár egy negyedóra óta tartott, amikor Remy lépett a templomba s letérdelt Bussy mellett. A herceg szinte megremegett a fiatal orvos láttára, mert tudta, hogy Bussy-nek legelrejtettebb titkait is ismeri. És csakugyan: Remy nehány szót sugott halkan Bussy fülébe, majd levelet csusztatott a kezébe.

A herceg úgy érezte, mintha hideg borzongás futna végig egész testén: apró, bájos női irással volt a levél megcimezve.

- Diana küldte! - mormogta magában a herceg. - Azt közli benne Bussy-vel, hogy Monsoreau holnap Compiègne-be utazik.

Bussy a levelet kalapja belsejébe rejtette s ott bontotta föl. A herceg most már nem láthatta ugyan a levelet, de látta Bussy arcát, amely a sorok átolvasása után szerelmi boldogságtól ragyogott.

- Jaj neked, Bussy, ha ma nem maradsz mellettem! - mormogta magában a herceg.

Bussy a levelet ajkához emelte s azután szíve fölé rejtette.

A herceg óvatosan széttekintett maga körül; ha megpillantotta volna most Monsoreau grófot, annyi bizonyos, hogy nem várt volna estig megnevezésével annak a férfinak, akivel őt a felesége megcsalja.

A mise végeztével a király és kisérete visszament a Louvre-ba, ahol terített asztalok várták a vendégeket. A Louvre kapujától föl egészen a király lakosztályáig mindenütt svájci katonák állottak sorfalat, mig az udvarban a gárda sorakozott föl Crillon vezérlete alatt.

A falatozás alatt Chicot egy pillanatra sem fordította el figyelmét a királyról, éppúgy, mint az anjoui herceg Bussy-ről, aki most a herceg elé állott és így szólt:

- Bocsánat, Fenség, sürgős kérésem van.

- Nem adhatnád azt elő a körmenet alkalmával, hiszen ugyis egymás mellett haladunk! - jegyezte meg a herceg.

- Hiszen épp az a kérésem: engedje meg, hogy - ne kisérjem el a körmenetre!

- Hogyan, hát nem maradsz mellettem? - kiáltott föl a herceg szinte magánkivül.

- Fenséged jól tudja, hogy holnap nagy nap virrad reám: egyszer már el kell intézni az anjou-k és a királypártiak közt régóta húzódó kínos ügyet: ez alkalomból szeretnék visszavonulni vincennes-i magányomba és ott tölteni az egész napot.

- Nem akarsz tehát résztvenni az urnapi körmenetben, amelyben résztvesz a király s az egész udvar!

- Ugy van! Fenséged engedelmével távol maradok.

- És hogyha a nap folyamán annak szükségessége merülne föl, hogy barátaimat mellettem lássam?...

- Ha arról lenne szó, hogy kardot kell rántani a király ellen: akkor meg éppen kérem engedelmét a távolmaradásra! A kardom immár Épernon uré!

Még tegnap este is azt mondotta Monsoreau a hercegnek, hogy Bussy-re bizonyosan számíthat; azóta tehát nagy változás történt, amely okvetetlenül okozati összefüggésben van a Remy által közvetített levéllel.

- Igy tehát cserben hagyod uradat és parancsolódat, Bussy? - mondotta a herceg fogait csikorgatva.

- Fenség - felelte Bussy - annak, aki holnap az életét kockáztatja véres párbajban, - mint amilyen a miénk lesz! - annak csak egy ura és egy parancsolója van: a becsülete! Ezé az én utolsó hódolatom.

- De hiszen tudod, hogy arról van szó, vajjon király leszek-e vagy sem, s mégis cserben hagysz?

- Fenség, én már eleget tettem önért és még holnap is az életemet kockáztatom az ön érdekében, de ne kívánjon többet tőlem az - életemnél!

- Hát jól van, mehet Bussy úr, ön szabad! - felelte a herceg tompa, recsegő hangon.

Bussy, anélkül, hogy a herceg hirtelen elhidegülése nyugtalanította volna őt, elköszönt s lerohanva a Louvre lépcsőin, egyenesen haza sietett.

Az anjoui herceg most Aurilly-t intette magához, aki nyomban ott termett.

- Hát tudd meg Aurilly, - szólt hozzá a herceg - hogy Bussy önmagát ítélte halálra!

- Tehát nem csatlakozott Fenségedhez!

- Nem!

- Hanem inkább elmegy a találkára, ahová ama bizonyos levélke hívta meg ma estére?

- Úgy van, ma estére! - felelte a herceg.

- És Monsoreau-nak van-e már erről tudomása?

- A találkáról van tudomása, de arról, hogy a találkán kit fog ott találni: arról nincs tudomása, de még csak sejtelme sem!

- Fenséged tehát elhatározta, hogy Bussy grófot feláldozza?

- Én csak bosszút akarok állni! - felelte a herceg. - Most még csak egy dologtól félek... Attól tartok ugyanis, hogy Monsoreau elbízza magát az erejében és ügyességében s Bussy épségben hordja el az irháját.

- Soh'se tartson ettől, Fenség! - jegyezte meg a lantpengető Aurilly. - Csak arra a kérdésre feleljen, vajjon Bussy-t végérvényesen halálra itélte-e?

- Halálra hát, az áldóját! - kiártott föl a herceg. - Annak az embernek, aki gyámság alatt tart engem; aki megfoszt az akaratomtól és a magáét erőszakolja reám; aki úrrá lett fölöttem s úgy bánik velem, ahogy az oroszlán bánik az ápolójával - hát igen, igen Aurilly barátom, ennek az embernek irgalom nélkül meg kell halnia...

- Akkor tehát - amint mondottam már - nyugodjék meg Fenség, mert ha Bussy megugranék is Monsoreau elől, bezzeg nem fog megugorni más valaki elől!

- És ki az a más valaki?

- Parancsolja Fenséged, hogy a nevét is megmondjam?

- Parancsolom! - felelte a herceg.

- Az a más valaki pedig - Épernon!

- Épernon?... Épernon, kinek holnap meg kellene vele verekednie?

- Úgy van, Fenség!

- Beszélj hát, mondd el, Aurilly, mit tudsz.

Aurilly már éppen belefogott az elbeszélésébe, mikor a herceget egy szolga kereste. A király már az asztalnál ült, s feltünt neki - azaz, hogy Chicot figyelmeztette rá - hogy az anjoui herceg nincs jelen. Hivatta tehát az öccsét.

- Majd a körmenet alatt mondd el nekem, Aurilly! - mondotta a herceg s követte a szolgát.

Épernon már korán reggel beállított az anjoui herceg palotájába Aurilly-hez, akit már régóta ismert, s akitől zeneleckéket vett.

De lássuk csak addig, hogy ezt megelőzően mi történt Épernon és Aurilly közt.

Épernon ezuttal azért kereste föl Aurilly-t, hogy a holnapi párbaj esélyeiről beszélgessen vele. Gyönge vívó létére bizonyos halál vár reá, ha kardját a félelmetes Bussy kardjával összeméri. Oh, erre nézve ő már sok példát ismert! Amikor pedig Aurilly-től azt is megtudta, hogy Bussy nyolc nap óta mindennap két óra hosszat gyakorolja magát a vívásban egy gárdistával, Épernon már titkolni sem tudta félelmét.

- De hiszen én akkor bizonyosan a halálfia vagyok! - fakadt ki végre belőle a keserűség!

- Oh, azt korábban kellett volna meggondolni! - felelte Aurilly.

- Hátha visszalépnék? - mondotta Épernon. - Bolond lennék, ha meghalnék fiatalon, huszonötéves koromban!... De gondoltam valamit, az áldóját!

- Nos, mi az?

- Azt mondottad, Aurilly, hogy Bussy bizonyosan megöl.

- Az egészen bizonyos!

- De hiszen akkor ez már nem párbaj, hanem egyszerüen - gyilkosság!

- Mit akarsz ezzel mondani?

- Azt, hogy a gyilkosságot ki lehet védeni - orgyilkossággal...

- Az is bizonyos.

- Hát akkor ki akadályozhat meg engem abban, hogy én öljem meg őt, mielőtt ő ölhetne meg engem!

- No lásd, erre már én is gondoltam! - jegyezte meg Aurilly.

- De mert én irtózom a vértől, nem én gyilkolom meg, hanem majd mások végeznek vele.

- Mondd meg tehát nyiltan, hogy bérgyilkosokat fogadsz! - Csakhogy sok pénzbe kerül ám ez a mulatság!

- Rászánok vagy - háromezer tallért!

- Ezért az összegért azonban legföljebb hat bérgyilkost kapsz, ami pedig Bussy-nek meg se kottyan!

- Nem bánom, hát legyen hatezer tallér! - mondotta Épernon. - Vannak obsitos katonáim, akik fölérnek a velencei vagy a firenzei sbirekkel!

- Hiszen rendben van, csak arra vigyázz, hogy sikerüljön. Mert ha nem sikerül...

- Akkor pedig ott van mögöttem a - király!

- Bizonyos, hogy az sokat jelent, de azért a király sem tudná megakadályozni Bussy-t abban, hogy téged megöljön.

- Ebben is igazad van! De mondd hát, mit tegyek? - kérdezte kétségbeesve Épernon.

- Volna egy tervem... Ha elfogadnád...

- Beszélj, Aurilly, mindenre készen állok!

- Tudod Épernon, a te ellenfelednek vannak ellenségei, akik nagyon féltékenykednek reá... elannyira, hogy talán épp ebben az órában készítik számára a csapdát, amelyben megfoghatnák. Csak éppen a pénz hiányzik. A te hatezer talléroddal mind a két ügyet el lehetne intézni. Nemde, te ebben az ügyben nem vágyol érdemekre?

- Ellenkezően: azt szeretném, ha én egészen kimaradnék a játékból, s a háttérben maradhatnék.

- Akkor a dolog nagyon egyszerű: küld el az embereidet a találka helyére, a nélkül, hogy magadat láttatnád, s az a bizonyos féltékeny férfi a te embereid segítségét egyszerűen igénybe veszi.

- Én azonban mégis szeretném ismerni azt a féltékeny férfit.

- Ma reggel megmutatom neked a Louvre-ban.

- Tehát megállapodtunk, Aurilly? - mondotta örömmel Épernon. - A Louvre-ban találkozunk. - A hatezer tallér pedig rendelkezésedre áll.

XLIII. FEJEZET.

Az étkezés végeztével a király Chicot-val visszavonult szobájába, hogy a vezeklő-ruhát magára öltse, de alig nehány perc mulva mezitláb, derekán zsinórövvel s a szemére húzott csuklyával távozott onnan. Ezalatt az udvaroncok is hasonló ruhába öltöztek.

Az idő gyönyörű volt; az utak virágokkal behintve, mindenütt díszes sátorok, ahol a menet stációt tartott, de főként díszes volt az a stáció, amelyet a szent Genovéva-rend állított föl a kápolna sírboltjában. Tengernép állott sorfalat a menetnek, amely megállott a Jakobinusok, Karmeliták, Kapucinusok és a szent Genovéva-rend zárdája előtt. A menetet a Saint-Germain-L'Auxerrois-székesegyház papjai nyitották meg, s a szentséget Páris érseke vitte; közte és a papság közt - arccal a menet vége felé fordulva - haladtak a tömjént füstölő ministráns-fiúk, utánuk pedig fiatal leánykák, akik virágot szórtak az útra.

Most következett a menetben a király, mezitláb s utána lépdelt a négy mignon, ugyancsak mezitláb és csuhában, mint a király.

Az anjou-i herceg, aki a négy mignon után következett, rendes ruháját viselte; nyomában nemes ifjai, mögöttük pedig az udvari méltóságok, kiki az etikett szabályai szerint a részére megállapított sorrendben.

Végül a nép és a polgárság zárta be a menetet.

Délután egy óra is elmult, mikor a menet a Louvre-t elhagyta. Crillon és a francia gárda csatlakozni akart a király kiséretéhez, de a király intett nekik, hogy maradjanak vissza a palota őrzésére.

Már hat óra lehetett, mikor a menet a szent Genovéva-rend zárdája elé érkezett, melynek lépcsőfokán Foulon perjel fogadta a királyt. Az utolsóelőtti stációnál, amely a Kapucinusok zárdájánál volt, az anjou-i herceg, aki már reggel óta talpon volt, a fáradságtól rosszul lett, s engedelmet kért és kapott a királytól, hogy palotájába visszatérhessen. Nemes ifjai vele együtt szintén kiléptek a sorból és távoztak, mintegy jelezni akarva ezzel, hogy ők a herceget követik és nem a királyt. E látszattal szemben pedig a valóság az volt, hogy holnap párbajuk lesz, nem akarnak tehát a végsőig kimerülni.

A rendház előtt a király az alatt az ürügy alatt, hogy mignonjainak éppúgy szükségük van pihenésre, akárcsak az anjou-i herceg ifjainak - Quélus-t, Maugiron-t, Schomberg-et és Épernon-t szintén hazaküldte.

A párisi érsek, aki reggel óta a szertartásokat végezte, nemkülönben a papok, a fáradtságtól és az éhségtől szintén rosszul lettek; a király ezeken is megkönyörült s a rendház kapujánál valamennyit elbocsátotta, ekkor azután Foulon perjel felé fordulva, így szólt:

- Most pedig, szent atyám, itt vagyok, mint bűnös halandó ember, hogy megpihenjek a kolostor csendes magányában.

A perjel mélyen meghajolt.

A király ekkor a még mindig kíséretében maradt híveihez fordulva, megköszönte fáradozásukat és szintén hazaküldte őket.

Alig lépte át a király a zárda küszöbét, a kapút legott bezárták utána. Gondolataiban annyira elmerült a király, hogy ez a körülmény, amely különben is természetesnek látszott, egészen elkerülte a figyelmét.

- Mindenekelőtt - szólalt meg Foulon perjel - a sírboltba vezetjük Felségedet, amelyet a föld és az ég urának tiszteletére méltóan feldíszitettünk.

De alighogy a komor árkádok alá ért a király, ahol mozdulatlan szerzetesek állottak sorfalat, s alig fordultak be az udvarról arra az útra, amely a kápolnába vitt, húsz csuklya csapódott hirtelen hátra s a félhomályban örömtől és diadaltól ittas, sugárzó szemek csillantak föl. Az első pillantásra meglátszott, hogy ezek nem alázatos, jámbor szerzetesek, mert a vastag bajusz, a napbarnított arc tetterős férfiakra vallott. Többeknek arcát sebhelyek szántották keresztül-kasul, s a legbüszkébb oldalán, aki a legnagyobb, leghíresebb sebhelyet viselte, feltünt egy diadalmas, ragyogó tekintetű nő csuhás alakja, kinek derékövéről aranyozott olló csüngött alá.

- Ah, kedves bátyáim, végre kezünkbe került Valois! - kiáltott föl az elragadtatás hangján ez a nő.

- Most már magam is azt hiszem, kedves hugom! - felelte az a sebhelyes férfi.

- Még nem egészen! - jegyezte meg a bíboros. - Vajjon van-e annyi fegyveres polgárunk, amennyi fel tudná tartóztatni Crillon katonáit?

- Van nekünk jobb fegyveres erőnk, mint amilyenek a polgári csapatok! - felelte Mayenne herceg. - Különben higgyétek el nekem, egyetlen puskalövésre nem lesz szükség.

- Hadd halljam, hogy képzeled ezt, bátyám! - kérdezte a csuhás nő, aki természetesen nem volt más, mint Monpensier hercegnő. - Pedig én szerettem volna egy kis kavarodást!

- Sajnállak, kedves hugom, de bíz' ebben nem lesz részed! Mihelyt foglyunk lesz a király, természetesen segítségért fog kiáltozni, de senki sem fog felelni neki. Ekkor azután, már akár rábeszéléssel, akár erőszakkal, aláiratjuk vele a lemondó okmányt. A lemondás hírét nyomban közhírré tesszük, mire a polgárság és a hadsereg a mi pártunkhoz csatlakozik.

- A terv jól van kieszelve és sikerét bizonyosra veszem! - jegyezte meg a hercegnő.

- Csakhogy egy kissé erőszakos! - szólalt meg most Guise Lajos, a bíboros.

- Attól tartok, hogy a király megtagadja az okmány aláírását! - jegyezte meg Guise Henrik herceg, a sebhelyes. - Oh, a király azért bátor ember ám s inkább meghal!

- Akkor hát hadd haljon meg! - felelte rá Mayenne herceg és Montpensier hercegnő.

- Nem ugy van! - kiáltott föl erélyes hangon Guise Henrik. - Már csak inkább következem a trónon egy lemondott, mint meggyilkolt király után! És ti végképp megfeledkeztek az anjoui hercegről, aki bátyja halála után mint trónkövetelő lép föl.

- Csak hadd lépjen! - mondotta Mayenne herceg. - Bátyánk, a biboros már erre is előre számított, s a lemondó okmányban ő is szerepel. Az anjoui herceg a hugenottákkal cimborál, méltatlan tehát a koronára!

- Az ám, hiszen a navarrai király segítségével szökött meg a Louvre-ból! A lemondási okmányban van egy pont, amely téged nevez ki az ország helytartójává; már pedig a helytartóságtól a - királyságig csak egy lépés!

- Igen, igen, én mindezekre gondoltam! - felelte a bíboros. - De az is megtörténhetik ám, hogy a francia gárda - hogy meggyőződjék arról, vajjon a lemondás csakugyan a király önszántából történt-e - megostromolja a zárdát. Crillon nem ért tréfát! Ahogy én őt ismerem, azt mondaná a királynak: „Felség, veszélyben forog ugyan az élete, de mindenekelőtt mentsük meg a becsületet!"

- Ez már a tábornok dolga, az pedig megtette a szükséges intézkedéseket! - mondotta Mayenne herceg. - Itt van velünk nyolcvan nemes ifju és száz szerzetes közt puskát osztottam szét. Akár egy hadsereggel szemben védekezhetünk egy hónapon át! Ha pedig szorul a kapca: ott van a titkos alagut, azon át elmenekülhetünk zsákmányunkkal együtt.

- És mit csinál az anjoui herceg e pillanatban?

- Mint mindig, veszedelem esetén, most is meghunyászkodik. Otthon kuksol s Bussy és Monsoreau védelme alatt tőlünk várja a hireket.

- De hiszen most itt volna a helye? - jegyezte meg Mayenne herceg.

- Azt hiszem, hogy tévedsz bátyám! - felelte a biboros. - A két testvér találkozása esetén a nemesség és a nép cselszövényre gondolna, már pedig nekünk óvakodnunk kell még a látszatától is annak, hogy a trónt bitoroljuk. Mi egyszerüen - örököljük! Hogyha az anjoui herceget szabadlábon hagyjuk, az anyakirályné függetlenségét pedig érintetlenül meghagyjuk, akkor kivívjuk mindenek tiszteletét és becsülését; ellenkező esetben szemben találjuk magunkat Bussy-vel és száz hasonlóan félelmetes ellenféllel.

- Igaz ugyan, hogy Bussy holnap párbajt vív a király mignonjaival, - jegyezte meg Guise Henrik herceg - de az is bizonyos, hogy valamennyit megöli, azután pedig a mi pártunkhoz szegődik. Én kinevezem őt az olaszországi hadsereg vezérévé, ahol nemsokára okvetetlenül kenyértörésre és háborura kerül a sor. Igazán kiváló és tiszteletreméltó ember ez a Bussy!

- Én pedig - szólalt meg most Montpensier hercegné is - hogy bebizonyítsam, mennyire tisztelem és becsülöm őt: a felesége leszek, mihelyst özvegységre jutok.

Ezután megállapodtak a terv kivitelének módját illetően: mikor a király lemegy a sirboltba, ott Foulon perjel beszédet intéz hozzá a világi élet hivságos voltáról; majd Gorenflot szerzetes iparkodik őt meggyőzni arról, hogy istennek tetsző dolgot művel, ha leköszön a koronáról és zárdába vonul. A király annyira babonás, hogy a pokoltól való félelmében kész lesz teljesiteni mindazt, amit lelke üdvössége érdekében tanácsolnak neki.

- Nos, - jegyezte meg ekkor Guise Henrik herceg - én a magam részéről nem képzelem ilyen egyszerűnek a dolgot! Hajóinkat felgyújtottuk, visszavonulásról immár szó sem lehet! Hogyha tehát a királyt szép szerével nem tudjuk meggyőzni, akkor bizony nem marad más hátra, mint - megfélemlíteni!

Ebben a pillanatban egy csengetyű hosszan csengő hangja visszhangzott a sötétségbe merült komor boltívek alatt.

- A király a sirboltba megy le! - jegyezte meg Guise Henrik. - Hivjátok össze barátainkat s öltsük magunkra ismét a barátcsuhát.

A marcona arcokat ismét csuklya takarta el s a három Guise-testvér harminc-negyven szerzetes élén elindult a sirbolt felé.

A királyt már buzgó imádkozásba merülten találták, s a vezeklés szertartását végezte. Foulon perjel is befejezte kenetteljes beszédét, mire Guise Henrik herceg megadta az előre megállapított jelet. Ekkor Foulon perjel a király elé állott s mély meghajlás után így szólt hozzá:

- Felség, hajlandó-e ezek után földi koronáját az Isten lába elé lerakni?

- Menjünk! - felelte nyugodtan a király, aki azután a szerzetesek sorfala közt elindult a cellák felé.

A király nagyon meghatottnak látszott; kezével szakadatlanul a mellét verte, s a nagy rózsafüzér szemei nagyot koppanva verődtek össze az övéről lecsüngő, elefántcsontból készült halálfejekkel. Végre elérkeztek Gorenflot cellája elé, melynek küszöbén állott és várakozott a páter, kinek arca szinte fénylett, szemei pedig ragyogtak, mint a karbunkulus.

- Megérkeztünk? - kérdezte a király.

- Ide, ide, Felség! - szólalt meg Gorenflot.

A király mintha tétovázott volna egy pillanatig, mert a folyosó végén egy ajtó, azaz inkább valami titokzatos rácsos ajtó látszott, amely mögött sötét mélység tátongott. A király belépett a cellába.

- Hic portus salutis? - mormogta a király meghatott hangon.

- Igen - felelte Foulon perjel. - Itt van a kikötő!

- Hagyjatok magunkra! - mondotta Gorenflot fölényes kézmozdulattal.

Mikor mindnyájan távoztak, a király széttekintett a cellában s az egyik sarokban egy zsámolyt pillantván meg, arra leült, kezeit két térdén pihentetve.

- Ah, hát itt vagy, te - Heródes, te pogány, te Nebukadnezár, te! - szólalt meg minden bevezetés nélkül Gorenflot, husos kezeit széles csipőjére téve.

A király meglepetten nézett föl reája.

- Én hozzám beszélsz, kedves testvér? - kérdezte a király.

- Hát persze, hogy hozzád beszélek, de kihez is beszélhetnék máshoz? Hát tudnék-e én találni olyan megszégyenítő szót, amelyet te nem érdemelnél meg?

- Kedves testvér... mormogta a király.

- Itt nincsenek testvéreid! - dörögte Gorenflot. - Majd elmondom, hogy ki vagy: zsarnok, szatir és - trónjától megfosztott király!

És ezután Gorenflot olyan kukliprédikációt tartott az ámuló királynak, hagy annak szemeszája elállt; végül felszólította, hogy mondjon le a koronáról. A király hallani sem akart erről a megalázó aktusról és hivatkozott arra, hogy katonái a kapu előtt várják parancsát. Ekkor lépett be a cellába a perjel, aki a király abbeli óhajának, hogy gondolkodni szeretne, készséggel eleget tett. Mikor azután tiz perc mulva a cella ajtaja ismét megnyilt, Gorenflot hangosan kiszólt a folyosóra, hogy a király hajlandónak nyilatkozott a trónról lemondani.

Halk helyeslő moraj zúgott föl a folyosóról e szavakra.

- Olvassa föl neki ezt az okmányt! - szólalt meg kivülről egy hang, melynek hallatára a király megremegett.

Egy szerzetes összegöngyölt pergament csusztatott Gorenflot kezébe.

- És hogyha megtagadnám annak aláirását? - kérdezte a király, miután végighallgatta az okmány tartalmát.

- Akkor kétszeres halállal lakolsz! - felelte Guise Henrik, kinek hangját a lehúzott csuklya elváltoztatta ugyan, de a király felismerte. - Tekintse magát holt embernek a világ számára Felség, és ne idézzen föl polgárháborút!

- Engem nem lehet kényszeríteni! - jegyezte meg a király, minden akaraterejét összeszedve.

- Eredj, öcsém - fordult Guise herceg Mayenne herceghez - fegyverezd föl az embereket és tedd meg az előkészületeket!

- Az áldóját! - kiáltott föl dühösen Gorenflot. - Eddig csak gyűlöltelek, te Valois! De most már megvetlek!... Gyere és írd alá azt az okmányt, vagy megfojtalak!

- Türelem, türelem! - mormogta halkan a király. - Hadd imádkozzam lelkierőért az ég urához!

- Meggondolási időt kér! - jegyezte meg Gorenflot.

- Adjuk meg neki éjfélig! - hagyta rá a biboros.

- Köszönöm, keresztény testvéreim! - mondotta a király. - Az isten fizesse meg!

Ezalatt Gorenflot minden bűnét és hibáját a fejére olvasta a megrémült királynak, aki megsemmisülten hallgatta a káromló és korholó szavakat. De hirtelen valami szokatlan és különös zaj hangzott föl, amely mintha a zárda falain kívül, az utcáról hallatszanék. A Guise-ék ijedten néztek össze és némán hallgatóztak. Egyenlő időközönkint erélyes ütések hallatszottak, amelyek kivülről a zárda kapuját érték. Mayenne herceg rohant be ijedten és sietve, ahogy tekintélyes pocakja csak engedte.

- Testvéreim! - szólalt meg Mayenne herceg. - Fegyveres katonák sorakoznak a zárda előtt!

- Egy okkal több, hogy sietve írd alá az okmányt! - dörgött Gorenflot hangja.

- De hiszen éjfélig gondolkozási időt adtatok! - jegyezte meg a király.

- Halál reá, ha nyomban alá nem írja! - kiáltott föl Montpensier hercegné.

Gorenflot megragadta a király kezét és beleerőszakolta a tollat.

A külső zaj e pillanatban megkétszereződött.

- Ujabb erősítés érkezett! - jelentette lihegve egy szerzetes. - Bekerítették a zárdát.

A király a tintába mártotta a tollat.

- Jönnek a svájciak! - rohant be jelenteni Foulon, a perjel. - A temetőt is elfoglalták, úgy, hogy a zárda most már minden oldalról be van kerítve.

- Rendben van! - jegyezte meg Mayenne herceg. - Védekezni fogunk életre-halálra! Ahol ilyen értékes tusz áll rendelkezésre: ott nincs még veszve minden!

- Megvan! - ordította Gorenflot. - Aláírta!

Mialatt Gorenflot felragadta az aláírt okmányt, a király azalatt két kezébe rejtette csuklyába mélyesztett fejét.

- Miénk tehát a trón! - kiáltott föl örömmel a bíboros. - Vedd magadhoz, Henrik, ezt az értékes okmányt!

A fájdalmában hánykódó király e pillanatban feldöntötte a kis lámpást, de Guise Henrik ekkor már a kezében szorongatta a pergament.

- Mit csináljunk?... Mit csináljunk? - szólt lihegve egy szerzetes, aki azonban voltaképen állig fölfegyverzett nemes ember volt. - Itt van Crillon a francia gárda élén s betöréssel fenyegeti a kaput arra az esetre, ha nem nyitjuk ki... Hallga!...

- A király nevében, nyissátok ki a kaput! - mennydörgött Crillon hangja.

- Csakhogy nincs ám már király! - kiáltott le Gorenflot egy ablakon.

- Ki mondja azt, te ostoba fickó? - felelte Crillon.

- Én, én mondom! - kiáltotta le Gorenflot dühösen és láthatatlanul a jótékony homályban.

- Mutatkozzál csak, hadd küldök egy golyót a hasadba! - hangzott föl Crillon szava.

Gorenflot látva, hogy a gárda lövésre készül, hamarosan visszaugrott az ablak mellől a cella hátterébe.

- Törjék be a kaput, Crillon vezér! - hangzott fel most az általános csendben egy kiáltás, amely megremegtette az ál- és és az igazi szerzeteseket egyaránt.

Ezt a kiáltást egy szerzetes hangoztatta, aki ugyanakkor kivált a sorból és egészen a zárda lépcsőjéig rohant.

- Jövünk, Sire! - kiáltozta Crillon, fejszével akkorát csapva a főkapura, hogy szinte az egész zárda megrendült bele.

- Ki az, mit akar? - rohant ekkor maga a perjel az ablakhoz.

- Ah, ön az, Foulon főtisztelendő úr? - kérdezte ugyanaz a fölényes, nyugodt hang. - Adjátok vissza az én udvari bolondomat, aki az éjszakát a zárdában töltötte. Szükségem van Chicot-ra, nélküle nagyon unatkozom a Louvre-ban.

- Én pedig jót mulattam! - felelte Chicot, lerántva fejéről a csuklyát s utat törve magának a rémüldöző szerzetesek sorai közt. Ezek most már maguk is észrevették, hogy rettentő tréfa áldozatai: a király helyett Chicot lappangott a szerzetesi csuha alatt és írta alá a lemondó okmányt. E pillanatban égő lámpást hoztak a cellába, melynek fényénél Guise Henrik herceg megnézte az okmány aláírását, amelyet olyan nagy komédia után bírtak kierőszakolni:

„I. Chicot”.

- „Én, I. Chicot”! - olvasta hangosan Guise Henrik herceg. - Az áldóját, nekünk megadta!

- Menjünk innen! - mondotta a biboros leforrázva.

- Nesze neked! - fordult most Chicot a félig ájult Gorenflot felé, leoldván derekáról a zsinórt és nagyokat húzva a szerzetes széles hátára.

XLIV. FEJEZET.

Amikor az összeesküvők felismerték a helyzetet és meggyőződtek arról, hogy az, aki Crillon-t a kapu betörésére ösztökélte, maga a király: III. Henrik, első meglepetésük hirtelen rémületté változott, mig a tréfacsináló „I. Chicot” személye ellen valóságos tomboló düh fogta el őket. Chicot azonban nyugodtan hátravetette a csuklyát, mellén összefonta karjait, s mialatt Gorenflot rémülten menekült a cellájából, Chicot mozdulatlanul, ajkán gúnyos mosollyal tűrte a düh első kitöréseit.

Igazán kínos pillanatok voltak ezek!

Az összeesküvők bosszut lihegve rohantak Chicot felé, kinek nyugodt magatartása és fegyvertelensége talán még jobban visszariasztotta őket, mint a bíboros komoly figyelmeztetése, aki óva intette társait, hogy Chicot halála nem hogy hasznukra lenne, hanem inkább a király kérlelhetetlen bosszúját vonná maga után.

A figyelmeztetésnek meg is volt a foganatja: a kardok leereszkedtek s a tőrök visszacsusztak hüvelyükbe Chicot közvetlen közelében, aki még most is gúnyosan mosolygott reájuk.

Eközben a király fenyegetőzése percről-percre sürgetőbbé vált, Crillon fejszecsapásai pedig egyre szaporábbak. Most már nyilvánvaló lett, hogy a kapu nem sokáig birja az ostromot, amelyet különben sem kiséreltek meg visszaverni. Rövid tanakodás után végre Guise Henrik elrendelte a visszavonulást.

De már erre Chicot kacagással felelt! Chicot ugyanis Gorenflot cellájában töltött éjszakák idején behatóan tanulmányozta a zárda földalatti titkos helyiségeit és alagútjait; igy fedezte föl az alagút végén azt a titkos ajtót, amelyen át a szabadba lehetett jutni; ennek az ajtónak az őrizetét a király Tocquenot hadnagyra, a svájci testőrök parancsnokára bizta, igy tehát az összeesküvők egyenesen a farkasverembe kerültek volna.

Elsőnek is a bíboros oldott kereket, mintegy husz embere élén, majd Guise Henrik herceg ugyanannyi szerzetes ruhába bujtatott katonájával s végül Mayenne herceg, akit roppant nagy, pohos hasa és kövér termete módfölött akadályozott a menekülésben.

Mintegy tiz percig hallgatódzott Chicot a cellában, de nagy csodálkozására a menekülés zaja nem hogy közelednék - amint várta - hanem egyre távolodik. Ekkor hirtelen valami gondolata támadhatott, mert a nevetés megfagyott az ajkán s a fogait csikorgatta. Az összeesküvők alighanem észrevették, hogy a szabadba vezető titkos ajtót a király katonái őrzik; visszafordultak tehát és más kijáraton át menekültek el. Erre a gondolatra Chicot dühösen rohant ki a cellából, de az ajtót valami alaktalan hustömeg zárta el, amely most a lába elé vetette magát és a haját tépve megszólalt:

- Oh, én nyomorult!... Oh, áldott, jó Chicot úr, bocsásson meg nekem! Ime, lássa, bűnbánóan fetrengek itt lábai előtt! Oh, bocsásson meg nekem!

Chicot meglepetve ismerte föl benne Gorenflot pátert.

- Hát te miért nem menekültél el a többivel? - kérdezte tőle Chicot.

- Mert azon a nyiláson, amelyen át a többiek kibujtak, én nem férfem keresztül! - felelte siránkozva Gorenflot. - Az Isten ezzel a nagy hassal vert meg engem. Oh, ez a has, ez a has!... Mily szép, mily jó az ilyen nyulánk termet, mint amilyen Chicot uré!

- A többiek tehát menekülnek? - kérdezte Chicot.

- Hát persze, hogy menekülnek, csak nem várják meg a - kötelet!

- Azt mondd meg nekem, Gorenflot testvér, hogy amazok merre és hogyan menekülnek!

- Hát bizony nyakra-főre, Chicot úr, még pedig a szelelőlyukon át, amely a sírboltba nyilik, ahonnan már a temetőbe lehet jutni.

- Nos, és a földalatti kijárat, a titkos ajtó? - kérdezte türelmetlenül Chicot.

- Ezt az ajtót kivülről őrzik. A bíboros éppen ki akarta nyitni, mikor egy svájci katona igy szólt társához: „Mich durstet!” vagyis, hogy szomjazom!

- Az áldóját! - kiáltott föl Chicot. - Természetesen, az összeesküvők erre visszafordultak és más kijáratot kerestek.

- Ugy van, kedves Chicot úr! Ekkor azután a szelelőlyuk felé menekültek s én is át akartam bujni rajta, csakhogy a hasamtól nem birtam. A többiek azután visszaráncigáltak a lábamnál fogva, hogy ne zárjam el előlük az utat.

E szavakra Chicot arca felderült, és szinte kitörő örömmel mondotta Gorenflot-nak, hogy vezesse őt ahhoz a szelelőlyukhoz. Gorenflot szaporán, ahogy csak nagy teste engedte, vezette le Chicot-t a kertbe, s ott egy sűrű bokorra mutatott, amely felől mintha nyögdécselő hangok hallatszanának.

- Ott!... Ott! - mondotta Gorenflot lélegzetét vesztve s nyomban lerogyva a fűbe.

Chicot nehány lépést tett a bokor felé s ekkor valami mozogni látott a föld szintjével egy magasságban. Közelebbről szemügyre véve, Chicot felismerte, hogy az a mozgó valami nem más, mint Diogenes kétlábu tollatlan állatjának - hátsó része. Kétségkivül, az a szerencsétlen ember, aki ilyen kínos helyzetben a szelelőlyukban fennakadt, előbb minden fölösleges ruhadarabjától szabadulni igyekezett; elannyira, hogy eldobva kardját, tőrét, csuháját, a legszükségesebb ruhadarabjáig leegyszerüsítve vergődött nagy kínok közepette a szűk nyilás szorítása közt, de - éppúgy, mint Gorenflot - a siker legcsekélyebb reménye nélkül.

- Hej, az áldóját... ördög és pokol! - kiáltozta ez a bennszorult menekülő. - Ne cibáljatok oly erősen! Csak lassan... szép lassan... ugy... máris érzem, hogy csuszom kifelé... igaz, hogy lassan, de megy már...

- Nem csalódtam! - mormogta Chicot. - Mayenne herceg...

- Nem hiába neveztek el Herkulesnek, de igaz is... ezt a nagy követ ha sikerül fölemelnem... Hmm! - hangzott Mayenne herceg elfojtott nyögése, miközben ugy nekirugaszkodott, hogy a nagy kő csakugyan megmozdult.

- No, megállj csak! - mormogta magában Chicot. - Majd adok én neked!

És ezzel Chicot elkezdett hangosan topogni a lábával, mintha valaki messziről szaladva tartana errefelé.

- Ah!... Jönnek! - hangzott alulról a sirbolt felől, az elfojtott kiáltás.

- Hah! - kiáltott föl Chicot fulladozva, mintha csakugyan messziről szaladt volna. - Csakhogy megtaláltalak te nyomorult, gaz páter!

- Meg ne mukkanjon, herceg! - mormogták többen fojtott hangon az üreg felől. - Azt hiszik, hogy Gorenflot szerzetes...

- Hah!... Hát megvagy!... Nesze neked, te hústömeg, te pondus immobile!... Nesze!... Nesze!...

És minden egyes szónál, Chicot - aki végre kitölthette régi bosszúvágyát - hosszu karjának teljes lendületével csapott le Mayenne herceg husos testrészére azzal a vastag kötéllel, amellyel már Gorenflot hátát is kiporolta, miközben az őt idáig kalauzolta.

- Csak meg ne mukkanjon, herceg! - biztatták még mindig a szorult helyzetbe került Mayenne herceget. - Még mindig azt hiszik, hogy Gorenflot.

A herceg dicséretére legyen mondva, az ütleget emberül tűrte; csak egy-egy erőteljesebb csapás után nyögött föl elfojtott hangon, a fogait csikorgatva, miközben minden erejéből a súlyos követ iparkodott kiemelni a helyéből.

- Nesze neked, te összeesküvő! - hangzott Chicot lihegő hangja. - Nesze te gonosz, aki méltatlan vagy, mint szerzetes!... Nesze, az iszákosságodért... nesze a lustaságodért... nesze a haragért... nesze a bujaságodért... nesze a torkosságodért... nesze az irigységedért... Azt sajnálom, hogy csak hét főbűn van, de azért még nesze... nesze... nesze!

- Chicot úr! - sugta halkan Gorenflot verejtéktől gyöngyöző homlokkal. - Az isten szerelmére, irgalmazzon nekem!

- Ah, te áruló! - folytatta Chicot az ütlegelést. - Nesze, az árulásodért!

- Kegyelem! - rebegte Gorenflot fájdalomtól nyöszörögve, mintha a Mayenne hercegre lecsapó irtózatos csapásokat ő is érezte volna. - Chicot úr, kegyelem!

Chicot azonban a helyett, hogy megelégelte volna a büntetést, most mintha ujult erővel s a bosszuszomjtól megittasulva zuhogtatta a csapásokat; elannyira, hogy Mayenne herceg, bármennyire férfiasan tűrte is eddig a fájdalmat, most már hangosan felnyögött és jajgatott.

- Ah, - folytatta Chicot lankadatlan hévvel az ütlegelést - miért nem is tesz csodát az isten, s a te közönséges, nagyon is polgári irhád helyett varázsolná ide Mayenne herceg fenséges hatalmas vállait, akinek én immár hét év óta tartozom egy csomó ütleggel és annak kamatos kamatjával!... Nesze!... nesze!... Nesze!

Gorenflot elordította magát és a földre zuhant.

- Chicot! - kiáltozta most kétségbeesetten Mayenne herceg.

- Igen, igen, én magam vagyok az, Chicot, a király méltatlan szolgája, a gyönge karu udvari bolond, aki csak azt sajnálja, hogy nincs száz karja, mint a mithologiai Briareus óriásnak, hogy mind a száz karját használhatná e szerencsés pillanatban.

És Chicot, mint hogyha még nagyobb vérszemet kapott volna, a kötelet oly iszonyú erővel suhogtatta, hogy a szegény szenvedő páciens, őrjöngő fájdalmában erejének végső megfeszítésével, a nagy követ fölemelte s most azután lehorzsolt és fölsebzett csipővel véresen zuhant le barátainak karjai közé.

Chicot utolsó ütése már nem találta el a gömbölyü célpontot; mikor hátrafordult, Gorenflot pátert a földön elterülve találta: elájult, ha nem is a fájdalomtól, de bizonyára a rémülettől.

XLV. FEJEZET.

Éjjel tizenegy óra; az anjoui herceg türelmetlenül várakozott szobájában, ahol a körmenet közben rájött gyöngeség és rosszullét óta tartózkodott, és leste Guise Henrik herceg futárját, aki majd jelenti neki, hogy a király lemondott. Idegesen sétált fel s alá a szobában és türelmetlenül nézte az óramutató lassu mozgását, mikor az udvarról hirtelen lódobogás hangzott fel. Abban a hitben, hogy a herceg futárja érkezett meg, legott az erkélyre rohant s onnan az udvarra letekintve, látta, hogy egy lovászlegény kantárszáránál fogva tartja a lovat, amely a gazdáját várja. Kisvártatva a ló gazdája is megjelent: Bussy, aki mint testőrkapitány, az éjszakai jelszót adta ki katonáinak, mielőtt szerelmi légyottra menne.

Mikor a herceg rápillantott erre a derék, szép ifjura, aki ellen soha semmiféle panaszra oka nem volt, egy pillanatra csakugyan, mintha lelkifurdalást érzett volna; minél közelebb ért azonban Bussy a fáklyához, amelyet a lovászlegény tartott a kezében, a herceg annál tisztábban láthatta Bussy-nek örömtől, boldogságtól és a reménytől ragyogó arcát, mire azután őrült féltékenysége ismét ujra fölébredt benne.

Bussy, kinek sejtelme sem volt arról, hogy a herceg figyeli őt, kiadván a jelszót, vállára kanyarította köpenyét, fölpattant a lóra, melynek oldalába szurva mindkét sarkantyuját, a visszhangos boltivek alatt még erősebben hangzó lódobogás közt szélsebesen elvágtatott...

Egy pillanatig a herceg - aki még mindig türelmetlenül várta Guise herceg futárját - arra gondolt, hogy valakit Bussy után küld, aki mielőtt a találkára menne, előbb hazalátogat; ekkor azonban lelkiszemeivel látni vélte Bussy kárörvendő arcát, amint Dianával együtt az ő megcsúfolt szerelmén jót nevetnek s őt, a királyi herceget, egy sorba helyezik az utált férjjel. És ekkor a hercegben megint csak a gonosz ösztön győzedelmeskedett a jószándékon! Bussy boldogságtól mosolygó arca bántotta őt; hogyha szomorúan, komor arccal látta volna távozni: akkor talán megkegyelmezett volna neki és visszahívatta volna.

Mikor Bussy palotája elé megérkezett s az udvarban egy lovászlegényre bízta a lovát, ott találta Remy orvost is.

- Hát még mindig talpon? - kérdezte tőle Bussy jókedvűen.

Még tíz perc hiányzik a lefekvés idejéből, gróf úr! - felelte Remy. - Amióta nincs dolgom, szörnyen unatkozom.

- És hogy vagy a szerelem dolgában? Hát már hűtlen lettél Gertrudhoz?

- Végképp szakítottam vele! Elég volt az ütlegeléséből. Ő ugyanis ezzel bizonyította, hogy szeret, pedig egyébként igazán derék leányzó.

- Mégis, Remy, nem kívánkozol vissza hozzá legalább még ma este? Elvinnélek magammal! - mondotta Bussy.

- Odamegy a gróf úr? - kérdezte megütközéssel Remy.

- Oda hát!

- És Monsoreau gróf?

- Oh, ő Compiègne-ben van, ahol vadászatot rendez őfelsége részére.

- Bizonyos ön ebben, gróf úr? - kérdezte Remy nyugtalanul.

- A parancsot nyilvánosan adták ki számára! - felelte Bussy. - Én tehát áldom a jó Istent, hogy ekként zavartalanul meglátogathatom Dianát ez éjjel.

Remy arca elkomorodott és mintha gondolataiba mélyedt volna, egy darabig szótlanul állott, majd a szolgához fordulva, csak ennyit mondott:

- Jól van! Jouardin, add ide a kardom!

- Minek az a kard, Remy, hiszen feküdni készültél! - jegyezte meg Bussy, mialatt a lovászlegény Remy kardjáért szaladt.

- Mást gondoltam! - felelte tétovázva Remy. - Ekísérem a gróf urat a ház kapujáig. Még pedig két ok miatt: nehogy megtámadják a sötét utcákban...

Bussy jóízűen felkacagott.

- Jól van, csak nevessen, gróf úr! - magyarázta ki magát Remy. - Tudom én, hogy nem kell félteni önt, mégis csak hamarább megtámadnak egy magános járókelőt, mint kettőt!... A másik oka annak, hogy a gróf urat elkísérem az, hogy - tanácsokkal szolgáljak!

Eközben a lovászlegény visszatért Remy kardjával, amelyet az átvéve, kart-karba öltve, Bussy és Remy együtt távoztak ketten a Bastille irányában. Menetközben Remy egy csomó latin idézettel iparkodott meggyőzni Bussy-t arról, hogy ezt az éjszakát jobb lett volna otthon, az ágyban tölteni, hiszen holnap nehéz napja lesz; már pedig aki álmatlanul töltötte az éjszakát, annak ugyan nem áll biztosan a kezében a kard! Majd a mithologiából vett példákkal igyekezett meggyőzni Bussy-t arról, hogy rendszerint Venus fegyverzi le Mars-ot.

Ilyen és hasonló gyöngéd évődések közt érkeztek a Saint-Antoine-utca végére, ahol Bussy el akart búcsúzni Remy-től, aki azonban váltig azt hangoztatta, hogy megvárja őt itt, mert két óránál tovább időznie úgysem szabad, hiszen legalább öt-hat órát kell aludni a párbaj előtt.

- Hát jól van, Remy - mondotta Bussy - szavamat adom, hogy két óra mulva otthon leszek!

- Ez nekem elég! - felelte Remy. - A viszontlátásra, gróf úr!

- Isten áldjon meg, Remy! - köszönt el tőle Bussy.

Bussy sietve távozott, Remy azonban nem mozdult el helyéről, hanem tekintetével követte Bussy-t, aki tudatában annak, hogy Monsoreau távol van, ezúttal nem az ablakon át hatolt be a házba, hanem az utcai kapun, amelyet Gertrud nyitott ki neki. Mikor azután Bussy eltünt a szeme elől, Remy is hazafelé indult a kihalt, csöndes utcák során.

Mikor a Beaudoyer-térre érkezett, öt köpenyeges férfi jött szemközt, akik a köpenyeg alatt szemmelláthatóan fegyvert viseltek. Ebben az órában mindenesetre szokatlan jelenség: elbújt tehát egy ház sarkánál, hogy megfigyelje, mi járatban vannak ezek a gyanus alakok. Mikor tíz lépésnyire értek Remy leshelyétől, az öt férfi megállt, kettő-kettő két különböző irányban eltávozott, míg az ötödik egy darabig állva maradt. Ebben a pillanatban a hold előbújt felhőtakarója mögül s halovány fényénél Remy megpillantotta az éjjeli vándor arcát.

- Nini!... Saint-Luc úr! - kiáltott föl örömmel Remy.

Saint-Luc felkapta fejét s odapillantott, ahonnan a hang jött.

- Remy! - szólt meglepetten Saint-Luc.

- Igen bizony én vagyok, Remy! És boldog vagyok, hogy nem kell azt mondanom, hogy: szolgálatjára uram, mert - amint látom - pompás színben, jó egészségben van!... De ha nem lennék tolakodó... legyen szabad érdeklődnöm: mit keres a gróf úr ilyen késő órában a Louvre falain kívül?

- Hát kedves orvos úr - felelte Saint-Luc - nem ürügyképpen, hanem komolyan mondom, hogy a király parancsára az utcák képét vizsgálom. A király ugyanis rámparancsolt, hogy járjam be Páris utcáit, s ha valahol azt beszélnék, hogy a király lemondott: hát csak erélyesen cáfoljam meg a hazugságot.

- Nos, és mit beszél a párisi nép?

- A király lemondásáról senki sem beszél, annak a hazugságnak a híre tehát nem terjedt el. Minthogy pedig immár éjfél körül jár, a város pedig elcsendesült s az utcán Monsoreau grófon kívül senkivel mással nem találkoztam, hát hazaküldtem barátaimat, engem pedig te itt elcsíptél.

- Hogyan mondotta, gróf úr. - Monsoreau gróffal találkozott? - kérdezte Remy izgatottságtól remegő hangon.

- Igen, találkoztam vele, még pedig tíz-tizenkét fegyveres ember élén.

- Monsoreau?... De hiszen az merőben lehetetlen!

- Miért volna lehetetlen?

- Mert a király parancsára a fővadászmesternek Compiègne-be kellett utaznia.

- Ejh, ugyan ki engedelmeskedik manapság a király parancsának?

- Monsoreau - amint gróf úr mondja - tíz-tizenkét ember élén haladt, gróf úr pedig mindössze ötödmagával találkozott vele és mégsem támadta meg önöket? - kérdezte Remy.

- Ellenkezően: még ő került ki minket! Még én csodálkoztam legjobban - tekintettel a köztünk történt incidensre. Amikor megpillantottam, azt gondoltam, hogy no most, véres ütközetre van kilátás. De nem történt semmi!

- És merrefelé haladt a gróf?

- A Tixeranderie-utca felé.

- Ah, istenem! - kiáltott föl ijedten Remy.

- Nos, mi baj? - kérdezte Saint-Luc, megijedve Remy izgatott hangjától.

- Saint-Luc gróf úr - felelte Remy szomorúan - végzetes esemény van készülőben... Bussy úr nagy veszedelemben forog...

- Bussy? - kiáltott föl riadtan Saint-Luc. - Beszélj hát, mi van vele, tudod, hogy én igaz barátja vagyok!

- Bussy gróf úr abban a hitben, hogy Monsoreau Compiègne-ben van, távollétében fölkereste Dianát...

- Ah, a dolog kezd bonyolódni!

- Igen bizony!... Monsoreau alighanem gyanút fogott, esetleg mások hívták föl a figyelmét, csak színlelte az elutazást, hogy váratlanul meglepje a szerelmeseket.

- Ah!... Akármi legyek, ha ebben a játékban nincs benne az anjoui herceg keze! - kiáltott föl Saint-Luc a homlokára ütve.

- De hiszen éppen az anjoui herceg kérte a királytól, hogy küldje el Monsoreau-t Compiègne-be!

- Eggyel több okom van hinni, hogy e mögött a herceg lappang. No, de van-e jó tüdőd, Remy? - kérdezte Saint-Luc.

- Hogy van-e? Meghiszem azt! Akárcsak a kovács fujtatója.

- Akkor hát fussunk... fussunk az áldóját, egy percnyi időnk sincs veszteni való! Ismered a házat, Remy?

- Ismerem!

- Menj előre, én majd követlek!

És ekkor a két ifjú olyan gyors iramban szelte végig az utcákat, hogy még az üldözött dámvadnak is becsületére vált volna.

- Időben mennyi előnye van Monsoreau-nak velünk szemben? - kérdezte Remy futás közben.

- Körülbelül egy negyedóra! - felelte Saint-Luc, épp egy öt láb magas kőrakáson bukdácsolva keresztül.

- Csak legalább még idejében érkeznénk! - jegyezte meg Remy, kihúzva kardját, minden eshetőségre készen.

XLVI. FEJEZET.

Diana, aki bizonyosra vette Monsoreau elutazását, félelem és aggodalom nélkül fogadta Bussy látogatását. Meghatottságát igyekezett ugyan eltitkolni, de a holnapi nap veszedelme árnyékot vetett boldogságára: nem az örömtől tuláradó szívét tárta föl Diana szerelmes ifja előtt, hanem komoly gondolatokkal eltelten iparkodott őt a párbajról lebeszélni. Tudtára adta neki, hogy az ő élete egyedül az övé, Bussy-é, akivel együtt akarja kivívni boldogságát, amelyet legbiztosabban úgy érhetnek el, ha elmenekülnek innen. Nem elég ám legyőzni párbajban Épernont, hanem menekülni is kell a király haragja elől, mert az egészen bizonyos, hogy a király nem hagyja megbosszulatlanul kegyelt emberének legyőzését vagy éppen a halálát.

- És azután - folytatta Diana meggyőző érveit, karjával átfonva szerelmese nyakát s tekintetét annak arcán pihentetve - nem te vagy-e Franciaország első lovagja? Miért akarod ezt a dicsőséget még fokozni? Máris oly magasan állasz valamennyi férfi fölött, hogy már nem is illik hozzád az a törekvés, hogy még nagyobb légy! Más nőnek nem akarsz tetszeni, mert hiszen egyedül csak engem szeretsz és attól félsz, hogy örökre elvesztesz engem, nemde, Louis! Kérlek tehát, kíméld az életedet! A halállal nem ijesztelek, mert hiszen tudom, hogy nincs ezen a földön olyan erős, olyan hatalmas ember, aki téged másként, mint árulás utján meg tudna ölni. De gondolj csak a sebesülésekre, hiszen azokat te már jól ismered, mert éppen ugyanezekkel a mignonokkal vívott küzdelemben kaptad azt a sebet, amelynek köszönhetem, hogy megismertelek.

- Légy nyugodt, én édes Dianám, az arcomat védeni fogom, mert nem akarom, hogy elcsúfítsanak! - jegyezte meg Bussy.

- Oh, Louis, kíméld és óvd meg egész személyedet; legyen az olyan szent előtted, mint amilyen szent előtted az én személyem! Légy okos, légy óvatos, én oroszlánom, erre kérlek én téged!

- Igérem, édes Dianám! - felelte Bussy. - Hiszen te olyan jó, olyan szép vagy!

- Ezuttal, istenem, nem az én szépségemről van szó, hanem rólad, a te életedről, a mi életünkről! - felelte Diana. - És most nagyon komoly mondani valóm van hozzád, de azt akarom, hogy te is tudomást végy róla, legalább erőt ad neked és óvatosságra serkent. Nos: végig akarom nézni a párbajt!

- Dianám, te akarod végignézni, és honnan?

- Figyelj csak!... E szoba mellett, amelyben most vagyunk, van egy másik szoba, melynek ablakából egy kis udvaron át, ferde irányban épp a Tournelles bekerített helyére lehet látni. Hát innen láthatlak én téged, csak arra vigyázz, hogy ugy kerülj felém, hogy láthassalak... De nem... mégsem!... Oh, én esztelen, hiszen akkor az ellenfeled előnyt meritene a te szórakozottságodból!

- És megölne engem, nemde? - jegyezte meg Bussy. - Mialatt én a szememet a te arcodra függeszteném... Oh, ha halálra volnék itélve, és ha választanom lehetne a halál neme közt, akkor én ezt a halálnemet választanám...

- Csakhogy te nem vagy ám halálra itélve és nem meghalásról van szó, hanem ellenkezően: élni akarunk!

- És én élni is fogok, Dianám! Kitünő barátaim és fegyvertársaim vannak: Antraguet éppugy forgatja a kardot, akárcsak jómagam; Ribeirac hidegvérü a küzdőtéren; és olyan nyugodt,

hogy csak a szeme - amellyel szinte el akarja nyelni ellenfelét - mutatja, hogy él, no és a kardja, amellyel feléje suhint; Livarot ügyes és hajlékony, mint a tigris. A csapat tehát jól és szépen van összeválogatva, és én még nagyobb veszedelemmel is szivesen szembeszállnék, hogy annál nagyobb legyen a dicsőség!

- Elhiszem neked, édes Louis - jegyezte meg Diana - s örülök is, remélek is, de igérd meg nekem, hogy engedelmeskedni fogsz! Hiszen éppen ezzel bizonyítod, hogy szeretsz!

- Parancsolj tehát!

- Kedves Louis, látom, a szemeid fáradtak, menj haza és feküdj le!

- Máris?

- Előbb imádkozom érted, azután megcsókollak.

- De hiszen te hozzád kellene imádkoznom, mint ahogy imádkozunk az angyalokhoz!

- Hát azt hiszed, hogy az angyalok nem imádkoznak az istenhez? - felelte Diana és letérdelve, buzgón igy imádkozott: Oh, Uram, ha azt akarod, hogy boldog legyek, és hogy el ne pusztuljak kétségbeesésemben, akkor védelmezd meg őt, akit az utamba vezéreltél, hogy szeressem, hogy egyedül őt szeressem! Amen!

Mikor Diana ezeket a szavakat befejezte, Bussy lehajolt, hogy karjával átölelje és hogy arcát Diana ajkához érintse; de ebben a pillanatban a szoba ablakának üvege csörömpölve betört és három fegyveres alak jelent meg az erkélyen, mig a negyedik még csak most mászott át a korlátján. Ez utóbbinak arcát álarc födte s balkezében pisztolyt, jobbjában meztelen kardot szorongatott.

Bussy egy pillanatig dermedten állott rémes kiáltását hallva Dianának, aki most a nyakába borult. Az álarcos férfi ekkor intett, mire három társa egy lépést tett előre; az egyik puskát tartott a kezében. Bussy balkezével gyöngéden félretolta Dianát, jobbkezével pedig kirántotta a kardját, amelyet lassan a földig hajtott meg, mialatt ellenfeleit tartotta szemmel.

- Rajta, rajta, derék hőseim! - hangzott egy kisérteties hang az álarc alól. - Félig máris halott - a félelemtől.

- Tévedsz! - felelte nyugodtan Bussy. - Nem Ismerem a félelmet!

Diana ekkor Bussy-hez akart rohanni, de az erélyes hangon rászólt:

- Távozzék innen, asszonyom!

Diana azonban a helyett, hogy szót fogadott volna, ismét Bussy nyakába borult.

- De hiszen igy ön ölet meg engem, asszonyom! - szólt reá Bussy erélyesen.

Diana távozott mellőle és most teljesen átengedte őt ellenfeleinek.

- Ah, ah! - szólalt meg az előbbi hang az álarc alól. - Hát csakugyan Bussy úr?... Eleinte nem is akartam elhinni! Oh, mily ostoba voltam! Igazán jó és őszinte barát, mondhatom!

Bussy nem felelt, hanem ajkába harapva, széttekintett maga körül, hogy tájékozódjék, vajjon miféle módon védekezhetnék.

- Ez a jó barát - folytatta gunyolódva az előbbi hang - ez a jó barát arról értesült, hogy a fővadászmestert kirendelték vidékre és hogy a felesége egyedül van, aki egyedül fél; jó lesz tehát vigasztalni. Pedig holnap párbajoznia kell! Ismétlem: ah, mily igaz, mily őszinte jó barát ez a Bussy gróf!

- Hát ön az, Monsoreau gróf úr! - kiáltott föl Bussy. - Akkor hát dobja el álarcát, ugyis tudom most már, hogy kivel van dolgom!

- Meg is teszem! - felelte Monsoreau, messze elhajítva a fekete bársonyálarcot.

Diana ajkán gyönge sikoly hangzott el. Monsoreau arca halálsápadt volt, mig ajkai körül ördögi mosoly vonaglott.

- Ejh, hát végezzünk, gróf úr! - mondotta Bussy. - Nem szeretem a sok teketóriát! Csak Homeros hősei - akik félistenek voltak - szónokoltak, mielőtt megverekedtek; én egyszerü halandó ember vagyok, de aki azért nem ismeri a félelmet. Támadjon tehát, avagy bocsásson el isten hirével!

Monsoreau metsző, éles gúnykacajjal felelt, ami megremegtette Dianát, Bussy-t ellenben a végsőkig fölháborította.

- Félre az utamból! - kiáltotta Bussy, kinek a vére most hirtelen az arcába szökkent.

- Ohó!... Félre az útból! - mondotta Monsoreau. - Hogy érti azt, Bussy uram?

- Akkor hát nyujtsa ide a kardját és végezzünk hamar! Sietek!

- Ön azért jött ide, uram, hogy itt töltse az éjszakát! - felelte Monsoreau. - Hát itt is fogja tölteni!

E közben még két másik ember feje bukkant elő az erkély korlátja mögül s mindketten átlépve a korlátot, társaik mellett foglaltak állást.

- Négy és kettő - hat! - mondotta Bussy. - De hol vannak a többiek?

- Azok lenn várnak, a kapu előtt! - felelte Monsoreau.

Diana térdre rogyott, s bárhogy iparkodott is elfojtani zokogását, Bussy meghallotta; egy pillantást vetett feléje majd Monsoreau felé fordulva igy szólt:

- Uram ön jól tudja, hogy rangbeli, becsületes ember vagyok!

- Ah, igen uram - vágott közbe Monsoreau - ön éppolyan becsületes férfi, mint amily mocsoktalan asszony a grófné!

- Jól van uram! - felelte Bussy, tetőtől talpig végigmérve Monsoreau-t. - Ez a vágás talált, de majd elintézzük együtt és egyszerre mind a két ügyet. Minthogy azonban nekem holnap négy nemes ifjúval kell megvivnom - amint ön is tudja! - azoknak elsőbbségük van gróf úrral szemben. Kérem, eresszen szabadon és én szavamat adom, hogy találkozhatunk ott és akkor, ahol és amikor ön akarja, gróf úr!

Monsoreau a vállát vonogatta.

- Figyeljen ide, gróf úr! - folytatta Bussy. - Esküszöm az élő istenre, hogyha azzal a négy nemes ifjúval végeztem: egyedül és kizáróan az ön rendelkezésére állok! Ha ők ölnek meg engem: akkor ön is elégtételt kapott az ő kezük által; ellenkező esetben...

Monsoreau ekkor hirtelen az emberei felé fordult:

- Rajta, barátaim, fogjátok meg! - kiáltozta magánkivül Monsoreau.

- Ah! - mondotta Bussy. - Tévedtem. Ez nem párbaj, hanem közönséges gyilkosság!

- De az ám! - felelte Monsoreau.

- Igen, most már magam is látom: mindketten kölcsönösen csalódtunk egymásban! De gondolja csak meg uram, mit szól majd hozzá az anjoui herceg?

- Na, bizony! - kiáltott föl gúnyosan Monsoreau. - Hiszen éppen ő küldött ide!

Bussy megrázkódott.

- Igy hát akkor egyedül magamban bizom! - jegyezte meg Bussy s egyetlen kézfogással feldöntötte az imazsámolyt, maga elé rántotta az asztalt s ezek tetejébe egy széket fektetett, ugy hogy egy pillanat alatt torlaszt emelt maga elé ellenfeleivel szemben.

Ez a müvelet oly szemfényvesztő gyorsasággal ment végbe, hogy a puskából ekkor kilőtt golyó már csak az imazsámolyt találta, miközben Bussy egy I. Ferenc-korabeli gyönyörü pohárszékkel erősítette meg az elsáncolást.

Diana e mögött a pohárszék mögött keresett menedéket, ahol - miután Bussy-nek nem tudott segítségére lenni - buzgón imádkozott.

- Hát csak rajta már! - kiáltott át Bussy a bérgyilkosok felé. - De ugy vigyázzatok ám, hogy a kardom hegye szúr!

A bérgyilkosok, akiket Monsoreau rohamra küldött, óvatosan közeledtek Bussy felé, aki védelmi állásban, szikrázó szemmel várta a támadást. Az egyik bérgyilkos kinyujtotta karját, hogy majd félrerántja az imazsámolyt, de még mielőtt keze hozzáért volna, Bussy kardja egy nyiláson át annak karját a könyöktől egészen a vállig egy szempillantás alatt fölhasította. A sebesült ember nagyot ordított s egészen az ablakig ugrott vissza.

A folyosó felől ekkor gyors léptek zaja hangzott föl, s mert Bussy azt hitte, hogy onnan is támadás fenyegeti, egy ugrással az ajtó mellett termett, hogy a reteszt rátolja, de az ajtó abban a pillanatban már ki is nyilt, s két férfi rohant be rajta.

- Ah, kedves mesterem, hála istennek, még idejében érkeztünk! - hangzott föl egy ismerős hang.

- Remy!... Te vagy? - kiáltott föl örömmel Bussy.

- És én is itt vagyok ám! - hangzott föl nyomban utána egy másik hang. - Az áldóját, hiszen itt gyilkosok vannak!

- Te vagy... Saint-Luc! - kiáltott föl ismét még nagyobb örömmel Bussy. - Most pedig - fordult ekkor Bussy Monsoreau felé - jól tenné uram, ha szabad elvonulást engedne számunkra, mert hogyha tüstént el nem kotródik az utunkból, hát keresztülgázolunk rajta!

- Három ember, ide mellém! - hangzott Monsoreau válasza.

És ekkor ujabb három ember ugrott át az erkély korlátján.

- De hiszen egész hadsereggel állunk szemben! - jegyezte meg Saint-Luc.

- Én Uram Istenem, védelmezd meg őt! - hangzott föl e pillanatban Diana hangos imádsága.

- Gyalázatos! - kiáltott feléje Monsoreau, s már rohant volna is, hogy megüsse Dianát.

Bussy észrevette ezt a mozdulatot s egy pillanat alatt átugorva a torlaszt, mint a tigris rohant Monsoreau felé, aki kardjával védekezett, de azért Bussy kardja a torkát érte; minthogy azonban a távolság túlnagy volt, a kard csak megsértette és fölkarcolta a bőrt.

Ekkor azután öt vagy hat bérgyilkos rohanta meg Bussy-t, akik közül azonban Saint-Luc kardja egyet nyomban megölt.

- Előre! - hangzott föl Remy hangja.

- Dehogy előre! - felelte Bussy. - Inkább ragadd föl és vidd el biztos helyre Dianát!

Monsoreau fölordított dühében, az egyik bérgyilkos kezéből kiragadva a kardot.

- Siess!... Siess, Remy! - sürgette Bussy. - Egészen rád bizom őt!

- Istenem!... Istenem, mentsd meg őt! - hangzott ismét Diana szava.

- Menjünk, siessünk, asszonyom! - sürgette Remy Dianát.

- Soha!... Soha el nem hagyom Bussy-t! - felelte Diana határozott hangon.

Remy könnyedén a karjaiba fogta Dianát, aki ekkor kétségbeesetten kiáltozta:

- Segítség, Bussy!... Ide hozzám!

A szerencsétlen asszony szinte már azt sem tudta őrületében, hogy barát avagy ellenség kezébe került; Bussy-n kívül mindenki másban ellenséget látott.

- Menj csak!... Menj, Remy és majd utánatok megyek! - felelte Bussy.

- Igen... igen! - ordította Monsoreau. - Majd te is utánuk mégy, remélem, nemsokára!

Ekkor egy lövés dördült el.

Bussy látta, mint roskad össze Remy, de azért a karjában még mindig erősen tartotta Dianát. Bussy ijedtében fölkiáltott, de Remy megnyugtatta:

- Semmi!... Éppen semmi, gróf úr! A golyó engem talált, Diana sértetlen!

Ekkor egyszerre három bérgyilkos rohant Bussy-re, de Saint-Luc hirtelen közibük vetette magát s az egyiket nyomban leszúrta, mire a másik kettő meghátrált.

- Saint-Luc!... Saint-Luc! - kiáltozta Bussy. - Mindenre, ami szent előtted, kérlek, mentsd meg Dianát.

Saint-Luc hirtelen Dianához rohant, aki ekkorra már térdre emelkedett, s ölbe kapva, kirohant vele az ajtón.

- Ide!... ide hozzám, akik a lépcsőn vagytok! - ordította Monsoreau.

- Ah, nyomorult! - kiáltotta feléje Bussy. - Te gyáva!

Monsoreau bérgyilkosai mögé húzódott hátra.

Bussy visszájáról kanyarított egyet a kardjával s aztán szúrt; a vágás egy koponyát hasított ketté a halántékon át, a szúrás pedig az egyik gyilkos mellét érte.

- Majd utat csinálok! - jegyezte meg Bussy, aki azután visszaugrott a torlasz mögé.

- Meneküljön!... Meneküljön! - susogta a földön fetrengő, sebesült Remy Bussy felé.

- Meneküljek?... Én-e? Gyilkosok elől! - felelte Bussy fölényesen.

Majd lehajolva Remy-hez, így szólt:

- A fő az, hogy Dianát biztonságba helyezzük! - De mi bajod, Remy?

- Vigyázzon! - figyelmeztette most Remy Bussy-t.

Csakugyan, négy ember rohant föl a lépcső felől: Bussy tehát két tűz közé került. Ekkor azonban tétovázás nélkül erre a négy emberre rohant, akiket váratlanul ért a támadás; kettő elesett: az egyik holtan a másik sebesülten. Minthogy azonban Monsoreau most előrenyomult: Bussy ismét elfoglalta előbbi helyét a torlaszok mögött.

- Told rá a reteszt s fordítsd rá a kulcsot! - kiáltotta oda Monsoreau a lépcső felől belépő két embernek. - Miénk már!... Megfogtuk a madarat!

Ez idő alatt Remy, végső erejét megfeszítve Bussy elé vánszorgott, mintegy testével akarván fedezni őt. Most rövid szünet következett. Lábait meghajlítva, hátát a falnak támasztva s kardját mereven előre kinyújtva, vetett Bussy futó tekintetet maga körül. Hét ember a földön hevert, de kilenc még állta a harcot. Mikor azután kilenc kardot látott maga ellen szegeződni -

miközben Monsoreau szüntelenül támadásra ösztökélte embereit - lábai pedig szinte vérben tapodtak - Bussy, aki soha nem érezte életében, hogy mi az a félelem, e pillanatban mintha a halál képét látta volna megjelenni a szoba hátterében, amint komoran feléje mosolyog.

- Kilenc egy ellen! - mormogta magában Bussy. - Ötöt még megölök közülök, az bizonyos; de a megmaradt négy engem öl meg! Még tíz percnyi ideig bírom a harcot; nos: ez alatt a tíz perc alatt tegyünk olyan csodát, amilyent ember eddig nem tett és nem fog tenni soha!

Bussy a köpenyét ekkor balkarjára göngyölte, amely most pajzs gyanánt szolgált, s hirtelen a szoba közepére ugrott, mintha hősi hírnevéhez méltatlannak tartaná azt, hogy védett helyről harcoljon támadói ellen.

Ott már nagy kavarodás volt, s ebbe az embergomolyba, mint vipera a vackába, háromszor szúrta bele a kardját; háromszor hallotta reccsenni a fegyverszij bőrét vagy a kabát bivalybőrbélését és három izben érezte kezén a kardpenge vércsatornáján végigfolyó vér melegét. Ez idő alatt vagy husz vágást védett ki balkarjával, miközben a pajzs gyanánt használt köpenye immár cafatokra bomlott.

Mikor a bérgyilkosok két társukat elesni, a harmadikat pedig harcképtelen állapotban visszavonulni látták, taktikát változtattak: a kard használatát mellőzték, ellenben ki puskatussal, ki pedig pisztollyal támadt Bussy-re, aki azonban ügyes mozdulatokkal menekült a golyók elől. Ebben a magasztos pillanatban a lénye megsokszorosodott; mert nemcsak, hogy látott, hallott és cselekedett, hanem még szinte el is találta ellenségeinek legrejtettebb és villámgyors gondolatát. Bussy ebben a pillanatban elérte a halandó ember tökéletességének tetőfokát: nem isten, mert hiszen halandó, de bizonyos, hogy az átlag embernél több volt!

Ekkor azután az a gondolata támadt, hogy ha Monsoreau-t megöli, akkor tulajdonképpen vége lesz a harcnak. Monsoreau azonban éppoly nyugodtan, mint amily izgatott Bussy volt, töltögette rendre bérgyilkosainak lőfegyverét, vagy maga is Bussy-re tüzelt, miközben óvatosan valamelyik gyilkos háta mögé bujt. Bussy-nek azonban nem volt nehéz utat csinálni magának ádáz ellenfeléhez: a bérgyilkosok kellő közepére rohant, akik erre rémülten rebbentek széjjel, s Bussy szemtől-szemben állott Monsoreau-val, aki ebben a pillanatban rásütötte pisztolyát. A golyó Bussy kardját találta, s annak pengéjét a markolattól számított hat hüvelyk magasságban ketté törte.

- Le van fegyverezve! - ordította kitörő örömmel Monsoreau. - Nincs fegyvere!

Bussy egy lépést hátrált s fölkapta a földről a letört pengét, melynek tompa végét zsebkendőbe csavarva, ujból védelmi állásba helyezkedett.

És a harc ekkor ujból kezdődött! Csodálatos látvány: egy férfi fegyver, és szinte sebesülés nélkül, hat fegyveres embert tartott távol magától, mig körülötte tiz holttest hevert. És ez a megujult harc az eddigieknél is rettentőbb volt! Mialatt Monsoreau emberei Bussy-re rohantak, azalatt Monsoreau, aki észrevette, hogy Bussy egy gazdátlan kardot szeretne a földről fölkapni, az elesett bérgyilkosok kardjait, amelyek kezeügyébe estek, fölszedte.

Bussy-t ezalatt minden oldalról körülvették. A kicsorbult, elgörbült, életlen csonka kard már csak remegett a kezében, s a fáradtságtól szinte megmeredt a karja. Éppen széttekintett a földön fetrengő holtak közt, mikor az egyik holt ember, mintha visszatért volna belé a lélek, föltérdelt s hosszú, erős kardot nyújtott át neki.

Remy volt, aki ezzel a végső erőfeszítéssel is önfeláldozó szeretetéről tett tanubizonyságot. Bussy örömében fölkiáltott s hátraugorva, eldobta magától a csonka pengét és kezébe kapta az épet. E pillanatban Monsoreau hirtelen Remy mellé ugrott s annak fejét közvetlen közelről egy pisztolylövéssel szétloccsantotta. Remy hátrahanyatlott, s most már meg sem mozdult többé. Bussy örjöngő dühében felordított...

Az új védelmi eszközzel visszatért az ereje is: kardjával végigsuhintva maga körül, jobb felől egy kéztőt vágott le, bal felől egy arcot hasított ketté. E vágás után megnyilt az út az ajtóig, amelyet egyetlen ugrással elért s hatalmas erővel iparkodott bedönteni. Csakhogy a retesz meg a zár ellentállott. Mialatt jobbkarja erőtlenül hanyatlott alá, balkezével a reteszt próbálta félretolni, - arccal állandóan gyilkosai felé fordulva - miközben egy golyó furódott a combjába s két kardszurás érte az oldalát. Mégis sikerült azonban félretolni a reteszt és kinyitni az ajtót.

A düh paroxismusában felordítva, Bussy visszájáról olyan erős vágást kanyarított a banditák felé, hogy azok egyike, a legdühösebb, mintha villámcsapás érte volna, nyomban elvágódott s most Monsoreau felé rohanva, annak mellébe szurta kardját.

Monsoreau iszonyatos káromkodásban tört ki ordítozva.

- Most mintha reményem volna, hogy sikerül elmenekülnöm! - mormogta Bussy, az ajtót hirtelen föltárva.

A négy bérgyilkos azonban elhányta fegyverét és puszta kézzel rohanta meg Bussy-t; fegyverrel nem birtak vele, mert csodálatos ügyessége sérthetetlenné tette őt, igy hát meg akarták fojtani. Bussy azonban hol a kard markolatával, hol pedig a pengéjével ütött, vágott, szurt szüntelenül. Monsoreau két izben is megközelítette, de Bussy mind a kétszer megszurta kardjával. Ekkor a három bandita a karját kapta el és kicsavarta kezéből a kardot, mire Bussy felkapott egy háromlábu sulyos széket, amely tabouret gyanánt szolgált, s azzal két embert leütött, a harmadik azonban, kinek csak a vállát érte az ütés, állva maradt. Ez a bandita azután Bussy mellébe szurta a tőrét. Bussy megragadta a bandita kezét, kihuzta a sebből a tőrt s azt visszafordítva a bandita felé, markolatig szurta annak mellébe.

Az utolsó bérgyilkos, aki még a szobában volt, az ablakon át ugrással menekült. Bussy nehány lépést tett a menekülő bandita felé, de Monsoreau, aki súlyos sebével a holtak közt feküdt, e pillanatban fölemelkedett s kését Bussy térdhajlásába szurta. Bussy felordított fájdalmában s a kezeügyébe eső első gazdátlan kardot felkapva, azt Monsoreau mellébe döfte, hogy szinte a padlóhoz szögezte vele.

- Ah! kiáltott föl örömmel Bussy. - Nem tudom, vajjon én is meghalok-e, de legalább téged láttalak meghalni!

Monsoreau felelni akart, de az már utolsó sóhajtása volt, amely félignyitott száján röppent el.

Bussy ekkor kivánszorgott a folyosóra. Nagyon sok vért vesztett; főként a combjába lőtt seb és a térdhajlat szurt sebe következtében.

Még egyszer hátrafordult...

A hold épp ekkor bujt elő fényesen a komor felhő mögül; a fénye bevilágított a vérrel bemocskolt szobába, megcsillant az ablaküvegeken s megvilágította a kardvágásoktól összevisszakaszabolt és puskagolyóktól összelyuggatott falakat s a holtak sápadt arcát, amelynek dermedt vonásai még most is a vad düh kifejezését mutatták.

Bussy, noha halálra sebesült, mégis büszkeséggel érezte eltelni szivét, mikor ezen az általa benépesített csatatéren széttekintett. Amint megjósolta: olyat tett, amire más ember nem lett volna képes! Most azután menekülni akart, hiszen a holtak már nem gátolják ebben!

De még nem telt be a mérték e szerencsétlen ifju számára!...

Mikor a lépcsőhöz ért, onnan fegyvercsillogást vett észre az udvarban. Egy lövés dördült el, amely a vállát furta keresztül. Az udvart fegyveres banditák tartották megszállva. Ekkor eszébe jutott az a kis ablak, ahonnan Diana a holnapi párbajt akarta végignézni. Odavánszorgott tehát: az ablak nyitva volt s gyönyörü csillagsugaras égbolt mosolygott be rajta. Bussy bezárta

és bereteszelte maga után az ajtót, nagy kínok közt fölmászott az ablak párkányára s a szemével méregette a vasrácsot, vajjon át tudna-e ugorni a tulsó oldalra.

- Oh, érzem, hogy nem lesz annyi erőm! - sóhajtotta Bussy.

Ebben a pillanatban léptek zaja hangzott föl a lépcső felől; a második bandita-csapat nyomult ellene. Bussy immár teljesen védtelen volt; összeszedte végső erejét s féllábával és félkarjával ellódította magát az ablak párkányáról. A csizmájából kiszivárgó vértől sikossá tett kőlapon azonban lendülés közben a sarka megcsuszott: az ugrás nem sikerült; lezuhant s a vasrács hegyes csucsai behatoltak részint a testébe, részint a ruhájába s igy ott fennakadt. E pillanatban egyetlen megmaradt barátjára gondolt.

- Saint-Luc!... Saint-Luc, ide hozzám!... Segítség - kiáltozta.

- Ah, Bussy úr, ön az? - szólalt meg hirtelen egy hang a közeli bokor mögül.

Bussy megremegett: ez a hang nem Saint-Luc hangja volt!

- Saint-Luc, ide hozzám! - kiáltozta ujra Bussy. - Diana ne féljen, ön szabad! Megöltem Monsareau-t!

Bussy ugyanis azt gondolta, hogy Saint-Luc valahol a közelben rejtőzik s majd meghallja a hangját.

- Ohó! - szólalt meg ekkor egy másik hang. - Hát Monsoreau meghalt?

- Meg bizony! - felelte Bussy, aki ekkor két férfit látott előbújni a bokor mögül. Mindketten álarcot viseltek.

- Uraim! - szólt hozzájuk Bussy. - Uraim legyenek segítségére egy szerencsétlen nemes embernek, aki még megmenekülhet, ha önök segítenek rajta.

- Fenség, mit szól hozzá? - kérdezte halkan a másik álarcos.

- Ostoba! - felelte amaz.

- Fenség! - kiáltotta most Bussy, aki e szavakat meghallotta. - Fenség szabadítson ki, és én megbocsátom önnek, hogy elárult engem.

- Nos, mit parancsol, Fenség? - kérdezte az előbbi álarcos férfi.

- Azt, hogy szabadítsd meg...

Itt egy pillanatra elhallgatott, majd az álarc mögé rejtett mosollyal folytatta:

- A kínjaitól...

Bussy arrafelé fordította a fejét, ahonnan ez a hang jött, amely még ebben a tragikus pillanatban is gunyolódni merészelt.

- Ah!... Most már végem van! - susogta halkan Bussy.

Csakugyan: ugyanabban a pillanatban egy puska csöve érintette Bussy mellét s a lövés nyomban eldördült. Bussy feje lehanyatlott, karjai megmeredtek.

- Gyilkos!... Légy átkozott! - mormogta Bussy, s Diana nevével ajkán - végsőt lehelt; hulló vére ráfröccsent arra az álarcos férfira, akit a társa Fenségnek szólított.

- Meghalt? - kérdezték most azok a banditák, akik e közben az ajtót betörték s az ablakhoz rohantak.

- Meghalt! - kiáltott föl hozzájuk Aurilly. - De meneküljetek is ám, mert ne feledjétek, hogy Bussy-nek az anjoui herceg volt a pártfogója és barátja.

A banditák nem is kérdezősködtek tovább, hanem egyszeriben eltüntek. Mikor lépteik zaja is elhangzott, megszólalt az egyik álarcos férfi:

- Most pedig Aurilly menj föl az emeletre és dobd le ide elém Monsoreau holttestét!

Aurilly fölment a szobába, a szanaszét heverő holttestek közt fölismervén Monsoreau-ét, a vállára emelte s a parancshoz képest lehajította az ablakon át holttestet, amelyből szét-fröccsenő vér bepiszkitotta az - anjoui herceg ruháját.

Az a két álarcos férfi tehát az anjoui herceg és lantosa: Aurilly volt!

A herceg ekkor lehajolt Monsoreau holttestéhez s annak ujjasa zsebéből előhuzta azt a bizonyos okmányt, amely az ő összeesküvésének sajátkezüen aláirott bizonyítéka volt.

- Ime, ezt akartam! - mondotta a herceg. - Most már nincs mit keresnem itt többé!

- És Diana? - kérdezte Aurilly az ablakból.

- Hitemre mondom, hogy nem szeretem többé! - felelte a herceg. - Eredj és oldozd meg a kötelékét, nemkülönben Saint-Luc-ét is, hadd menjenek isten hirével amerre látnak!

Aurilly most eltünt az ablak mellől.

- Nem leszek ugyan francia király ez okmány alapján, de nem is nyakazhatnak le érte mint összeesküvőt! - mormogta magában a herceg, darabokra tépve a papirost.

XLVII. FEJEZET.

A Szent-Genovéva-kolostorban végrehajtott államcsiny elejétől végig - komédia volt. Sem a svájci katonák, sem a francia gárda egyetlen összeesküvőt sem birt elfogni, mert azok valamennyien titkos kijáraton át menekültek ki a kolostorból. Miután a kaput betörték, Crillon vagy harminc gárdista élén, a királlyal együtt behatolt a kolostorba.

Halotti csönd uralkodott a komor falak közt. Crillon harcedzett katona létére aggódott is e miatt, mert valami hadicselre gondolt. De hiába kutatták át a kolostor minden zegét-zúgát: összeesküvőre nem akadtak. A csapat élén kivont karddal haladt a király és szüntelenül kiáltozta:

- Chicot!... Chicot!

Semmi válasz!

- Megölték talán? - kérdezte a király. - No, de akkor jaj nekik! - Az én udvari bolondomért nemes ember árával fizetnek meg, annyi bizonyos!

- Igaza van, Felség - jegyezte meg Crillon - mert Chicot nagyon derék, hűséges ember volt!

Chicot pedig egyszerüen azért nem válaszolt a király hivó szavára, mert nagyon el volt foglalva Mayenne herceg ütlegelésével, ami olyan örömmel töltötte el, hogy se nem látott, se nem hallott semmit abból, ami körülötte történik. Mikor azonban Mayenne herceg gömbölyü testrésze végképp eltünt a szelelőlyukon át, Gorenflot pedig ájultan hevert mellette, most már a király szavát is meghallotta és felismerte.

- Erre!... Erre gyere fiacskám! - kiáltozott Chicot minden erejéből, miközben Gorenflot pátert igyekezett legalább is ülő helyzetbe illeszteni, ami végre sikerült is, annak hátát egy fához támasztván.

Amikor igy elnézte ezt az ájult szerzetest, maga sem tudta, vajon kiszolgáltassa-e őt jól megérdemelt sorsának, avagy könyörületes legyen ez alaktalan hústömeg iránt. Gorenflot e közben lassankint éledezett; bármily ostoba volt is különben, annyi esze mégis csak volt, hogy bekövetkezendő sorsát illetően valami vérmes reményt bizony nem táplált.

- Chicot úr! - szólalt meg Gorenflot siránkozó hangon.

- Nini! - kiáltott föl Chicot. - Hát nem haltál meg?

És ekkor Gorenflot kérlelni kezdte Chicot-t, kegyelmezzen meg neki s ne szolgáltassa ki őt üldözőinek, miközben sírva vetette le magát a földre.

- Kelj föl! - kiáltott rá Chicot.

- Hát megbocsát nekem?

- Majd meglátjuk!

- Hiszen annyiszor megvert, hogy a többit már elengedheti!

Chicot felkacagott. A szegény páter annyira megzavarodott, hogy azokat az ütlegeket, amelyeket Chicot Mayenne hercegnek fizetett vissza kamatostól, úgy vélte, hogy ő kapta.

- Legalább ne nevessen Chicot úr, hogyha a hűséges Gorenflot testvért ki akarja végeztetni! - mondotta Gorenflot siránkozva.

- Az nem tőlem függ! - felelte Chicot most már komoly hangon. Az őfelsége dolga, aki élet és halál ura!

Ebben a pillanatban hirtelen világosság támadt közelükben: lobogó fáklyák fénye csillant meg kivont kardok pengéjén, s aranyos ruhában, kivont karddal kezében gárdistái élén megjelent a király.

- Ah, Chicot!... Kedves Chicot barátom, mennyire örvendek, hogy láthatlak! - szólalt meg a király.

- Nos, Sire - kérdezte Chicot - hány összeesküvőt csipett el?

- Egyet sem! - felelt a király helyett Crillon. - A fickók valami titkos ajtón át egérutat nyertek.

- Hát te láttál-e s fölismertél-e közülök valakit, Chicot? - kérdezte a király.

- Látni láttam ugyan, de nem ismertem fel őket.

- Hogyan? - kérdezte megütközéssel a király. - Láttad őket és még sem ismertél föl egyet sem!

- Azaz, hogy mégis! - felelte Chicot. - Egyet fölismertem, de azt sem az - arcáról.

- És ki volt az?

- Mayenne herceg, Felség.

- Az, akinek te adósa voltál?

- Igen, Felség, csak voltam, mert már - kvittek vagyunk!

- Ah, mondd el nekem, Chicot, hogy történt! - kiáltott föl nevetve a király.

- Majd később, fiacskám, majd később! - felelte Chicot. - Most más dolgunk van!

Miután Gorenflot pátert előbb lelkileg alaposan megkínozta - sejtetni engedve, hogy hűtlenségeért halál vár reá - Chicot félrevonta a királyt és igy szólt hozzá:

- Fiacskám, adj hálát az istennek, hogy harmincöt esztendővel ezelőtt megszületni engedé ezt a szentéletü férfiut, mert ennek köszönhetjük, hogy valamennyien épségben hordhattuk el az irhánkat. Ő avatott be engem az összeesküvés tervébe, ezelőtt nyolc nappal, elképzelhető tehát, hogyha őt az összeesküvők elcsiphetik: akkor halálfia!

Gorenflot csak az utolsó szót hallotta: - „Halálfia”, amelyet magára értett s most már teljesen kijött a sodrából. Annál nagyobb volt azonban meglepetése, mikor a király kegyes szavakkal biztosította őt hálájáról:

- Jól tudom - mondotta neki a király - mit műveltél Lyonban, mit csináltál a Liga által rendezett mozgalmak alatt, légy tehát nyugodt, érdemeid elveszik méltó jutalmukat.

Gorenflot, aki még mindig azt hitte, hogy az élete veszedelemben forog, egyre csak sóhajtozott.

- Hol van a szamarad? - kérdezte Chicot.

- Az istállóban! - felelte Gorenflot. - Oh, a szegény állat!

- Kotródj innen és hozd elő hamar Panurgost, ülj a hátára és gyere ide vissza!

- Igenis, parancsára, Chicot úr! - hajlongott alázatosan Gorenflot, aki sietve elloholt.

- Most pedig fiacskám - mondotta Chicot a királynak - husz embert tarts vissza magad mellett őrizetül, tizet pedig Crillon úr magával visz az anjoui herceg lakására, akit közrefognak és elébed vezetnek.

- És mi célja van ennek?

- Hogy másodszor meg ne szökhessen, fiacskám! - felelte nyugodtan Chicot.

- Az öcsémet?

- Hát rossz tanácsot adtam én neked fiacskám, ma reggel is? - kérdezte Chicot.

- Dehogy... dehogy, kedves Chicot...

- Akkor hát fogadj szót és tedd meg, amit mondok!

A király kiadta a parancsot Crillon-nak, hogy az anjoui herceget vezessék eléje a Louvre-ba. Crillon, aki éppenséggel nem rajongott a hercegért, sietve tett eleget a parancsnak.

A király, mielőtt távozott volna gárdistái élén, abban állapodott meg Chicot-val, hogy egy óra mulva találkoznak a Louvre-ban. Chicot az istállók felé tartott, s az udvaron már ott találta Gorenflot-t, aki már akkor Panurgos hátán ült.

- Gyorsan!... Gyorsan páter - nógatta Chicot a szerzetest. - Siessünk, mert várnak reánk!

Mialatt Chicot a szamarat kötőfékénél fogva vezette, Gorenflot ellenkezés nélkül követte a parancsot, de sirt, sirt, mint a záporeső, hogy szinte szemlátomást fogyott a hája.

- Megmondtam én ezt!... Megmondtam én ezt! - hajtogatta sirva a páter, Chicot pedig vállát vonogatva huzta maga után a szamarat.

Mikor a király a Louvre-ba érkezett, mignonjai még az igazak álmát aludták.

A király halk léptekkel közeledett feléjük, nyomában Chicot, aki a pátert biztonságba helyezve, csatlakozott urához. Egy ágy azonban üres volt: az Épernon-é!

- Még most sincs itthon, az a szerencsétlen! - mondotta a király. - Oh, a bolond! Párbajozik Bussy-vel, Franciaország első lovagjával, a világ legfélelmetesebb bajvívójával és ő erre nem is gondol! A szerencsétlen!

- Pedig ez igaz, fiacskám! - jegyezte meg Chicot.

- Kerítsétek elő! - kiáltotta a király. - És hívjátok ide Miron orvost is, hogy altassa el ezt a szeleburdi embert. Azt akarom, hogy jól kialudja magát s jó erőben, friss elmével álljon ki a porondra!

- Felség - jelentette ekkor egy ajtónálló - Épernon úr épp ebben a pillanatban jött haza!

Épernon csakugyan megérkezett. Értesülvén a király visszatértéről s bizonyosra véve azt, hogy meglátogatja őket, suttyomban és észrevétlenül be akart lopózni a közös hálószobába. Csakhogy meglesték, s mint láttuk, a királynak nyomban jelentették, hogy hazaérkezett.

- Ah, végre itthon vagy, te jó madár! - szólt hozzá a király. - Gyere csak ide s nézd meg barátaidat! Lásd, ők átértették a holnapi nap fontosságát, s idejébe lefeküdtek, míg te a játékot s a könnyűvérű dámákat hajszolod. Az áldóját, de sápadt vagy! Képzelem, milyen gyűrött lesz holnap a képed!

Épernon csakugyan szokatlanul sápadt volt, de a király dorgálása arcába kergette a szégyen pírját.

- Bujj be hamar az ágyba! - folytatta a király. - Csakhogy tudsz-e azután aludni? Most éjjel két óra van, s a nap négy órakor már fölkel. Alig két óra hosszat pihenhetsz.

- Oh, két óra hosszu idő, ha az ember élni tud vele! - jegyezte meg Épernon. - S aludni is fogok, feltéve, hogy Felséged időt enged rá.

- Igaza van! - jegyezte meg Chicot.

És csakugyan, Épernon bámulatos nyugalommal vetkőzött le és bujt be az ágyba, ami szinte csodálattal töltötte el a királyt és Chicot-t.

- Ah, milyen derék, milyen bátor ifjú! - mondotta a király.

- Annyira derék és bátor, hogy szinte - nem értem! - jegyezte meg Chicot a fületövét vakarva.

Chicot az ágyhoz lépett, hogy meggyőződjék, vajjon Épernon alszik-e.

- Ohó! - kiáltott föl Chicot.

- Mi az? - kérdezte a király.

- Nézz csak oda! - felelte Chicot, ujjával Épernon csizmáira mutatva.

- Nini!... Véres! - jegyezte meg a király.

- Vérben gázolt! Oh, én szerelmes gyermekem!

- Talán bizony megsebesült? - kérdezte aggódva a király.

- Azt megmondotta volna. Hacsak nem a sarkán sebesült meg, mint - Achilles!

- De nézd csak, Chicot, hiszen az ujjasa is véres! Meg a kézelője is! Vajjon mi történhetett vele?

- Talán megölt valakit.

- És miért?

- Hogy - gyakorolja magát a vívásban! - jegyezte meg Chicot! - Hm, Hm!

- Mit akarsz ezzel mondani, hogy: Hm, hm?

- Sokat, fiacskám, sokat! - felelte Chicot.

A király bizakodva nézte pihenő mignonjait s a legjobb reménnyel volt eltelve a holnapi mérkőzést illetően, noha Chicot abbeli véleményének adott kifejezést, hogy hát az ellenfelek is legények ám a talpukon!

- De gyere csak velem a szobámba, Chicot, mutatok én neked valamit! - mondotta a király. - Előbb azonban elbucsuzom a barátaimtól.

S ezzel a király odajárult az ifjak ágyához s valamennyit gyöngéden homlokon csókolta.

Chicot nem volt babonás, de mikor a király megérintette ajkával Maugiron, Quélus és Schomberg homlokát, hirtelen az a kép tárult eléje, mintha a megszomorodott élő bucsut venne a ravatalon fekvő, holt szeretteitől.

- Különös! - sóhajtott föl Chicot. - Ilyen érzésem még sohasem volt.

Mihelyst a király Chicot karjára támaszkodva a szobát elhagyta, Épernon legott felugrott az ágyról és ugy, ahogy tudta, iparkodott a vérfoltokat csizmájáról és a ruhájáról nagyjából eltávolítani. E közben elméje ott kalandozott valahol a Bastille körül... Azután ismét lefeküdt.

Mikor a király Chicot karján a szobájába érkezett, egy fehér szatinnal bélelt, ébenfából készült kis szekrényt vett elő és Chicot elé tárta:

- Ide nézz!

- Kardok! - mondotta Chicot.

- De milyen kardok?... Megszentelt kardok! - mondotta a király. - A pápa őszentsége áldotta meg. Ez a szekrény, úgy ahogy látod, Rómába és vissza husz lovam és négy emberem életébe került, de - itt vannak a kardok!

Chicot nehány profán megjegyzést tett ezekre a kardokra - ami a királyt módfölött megbotránkoztatta - majd hirtelen, szinte átmenet nélkül azt kérdezte a királytól, vajjon mit csinál most az anjoui herceg.

- A Bastille-ba záratom! - felelte a király. - Mit gondolsz, Chicot, fogadjam-e kihallgatáson az öcsémet?

- Fogadhatod, fiacskám, csak annyit jegyzek meg, hogy minél rövidebb legyen az a kihallgatás, de annál hosszabb a fogság!

- Vezessétek elém az anjoui herceget! - parancsolta a király.

Kisvártatva belépett a herceg sápadtan, kard nélkül, nyomában Crillon, kezében kivont karddal, és jelentette, hogy a herceg nem volt otthon, de megvárták hazatértét, amikor is ellenkezés nélkül megadta magát.

- Szerencséjére! - jegyezte meg a király, majd a herceghez fordulva, igy szólt hozzá:

- Hol volt ön, uram?

- Bárhol lettem légyen is, higgye el Felség, hogy önnel foglalkoztam! - felelte a herceg.

- Sejtettem! - jegyezte meg a király. - Az ön jelenléte bizonyítja, hogy igazam volt, amikor én is úgy cselekedtem.

A herceg tiszteletteljesen meghajolt.

- De lássuk csak, hol járt ön azalatt, mialatt cinkostársait letartóztatták? - kérdezte a király öccséhez közelebb lépve.

- Felségedet, ugy látszik, tévesen világosították föl az én szerepemet illetően! - felelte a herceg.

- Oh, uram, ezuttal nem szökik ám meg! Szerepét pedig, mint összeesküvő, immár végképp eljátszotta! És örökölni sem fog ám utánam...

- Kegyelem!... Kegyelem, Sire - vágott közbe a herceg. - Okvetetlenül kell valakinek lenni, aki Felségedet ellenem hangolja.

- Te nyomorult! - kiáltott föl kitörő haraggal a király. - Éhen fogsz pusztulni a Bastille börtönében!

- Várom parancsát Felség, s áldani fogom érte, jelentse bár a halálomat!

- De lássuk csak végre, hol kószáltál, te képmutató?

- Sire, az ön megmentésén fáradoztam s országának diadalát és nyugalmát mozdítottam elő.

- Ah, annyi bizonyos, hogy a hazudozásban vakmerő vagy, öcsém!

- Beszélje el nekünk, Fenség, mit csinált, merre járt, bizonyára nagyon érdekes - mese lehet! - szólalt meg most Chicot.

- Felség! - felelte a herceg. - Mindent elmondok őszintén és apróra, mihelyst testvéreként bánik velem; de hogyha bűnöst lát bennem: akkor megvárom az eseményeket, amelyek engem igazolni fognak.

E szavak után a herceg ismét mélyen és tiszteletteljesen meghajtotta magát a király előtt, majd Crillon és tisztjei felé fordulva, igy szólt:

- Önök közül, uraim, kicsoda az, aki engem, Franciaország vérbeli királyi hercegét, a Bastille-ba elkisér?

Chicot egy pillanatra elgondolkozott: egy gondolat villant át agyán.

- Ohó! - mormogta magában Chicot. - Azt hiszem, hogy most már jól sejtem: miért volt Épernon csizmája véres és oly halovány az arca...

XLVIII. FEJEZET.

Verőfényes, szép napra virradt Páris. A polgárság közé nem szivárgott ki ugyan a kudarcot vallott összeesküvés hire, a nemesek és az udvaroncok azonban - sőt még a Guise-pártiak is - siettek üdvözölni a győztes királyt.

Amint említettük is már, a király az éjszakát álmatlanul töltötte; sirt és imádkozott, s minthogy különben bátor és gyakorlott vivó volt: aggodalmától ösztönöztetve, három óra tájban Chicot kiséretében fölkereste azt a helyet, amely a párbaj szinhelyéül fog szolgálni. Mikor a Bastille közelébe ért, nagy embercsoportot látott egy kis ház előtt ácsorogni, s minthogy a tömeg közé nem akart elvegyülni, más irányból közelítette meg a párbaj szinhelyét. Az a néptömeg pedig az éjszakai vérengzés szinhelyének megszemlélése céljából gyült ott össze, de mert a király elkerülte a csoportosulást, nem is tudhatta meg, hogy mit bámul a nép.

A helyszinre érve, Chicot szolgált szakszerű magyarázattal a királynak, aki azután számba vette a bekövetkezendő eshetőségeket; végre is arra az eredményre jutott, hogy a párbajozó felek elhelyezkedése elég kedvező, kivéve Quélus-t, akit jobb felől fog érni a napsütés, tehát éppen az egyetlen meglevő szemébe hatol a fény. Quélus ugyanis egyik korábbi párbajában bal szemét vesztette. A király komoran hajtotta le a fejét.

- Oh, fiacskám, miért gyötröd magad! Az ördögbe is; hát majd csak lesz valahogy! - vigasztalta Chicot a királyt.

A király az égre emelte tekintetét és felsóhajtott:

- Uram, lásd, hogy káromol téged! De hiszen tudod, hogy - bolond!

Chicot egykedvüen a vállát vonogatta.

A király még egyszer széttekintett a téren s azután Chicot ösztönzésére visszatért a Louvre-ba.

A Louvre-ban már mindenki talpon volt; elsőknek a mignonok ébredtek föl, s most már szolgáik öltöztették őket. A király megkérdezte tőlük, hogy mivel foglalkoznak. Schomberg csuklógyakorlatokat végzett; Quélus szemvizzel mosta szemét; Maugiron egy pohárka spanyol bort ivott; Épernon a kardját élesítette egy kövön.

- És még azt mered mondani, hogy Épernon nem valóságos Bayard lovag! - mondotta a király Chicot-nak.

- Nem, fiacskám, Épernon közönséges - köszörüs! - felelte Chicot a meggyőződés hangján.

A király mosolyogva lépett be kegyelt embereinek szobájába, s arcán nyoma sem volt az aggodalomnak, ami pedig nagyon gyötörte e pillanatban. Mindenik mignonjához volt egy-egy szivélyes, buzdító szava, s beszédét azzal fejezte be, hogy ezuttal nem is a maguk ügyében teszik kockára az életüket, hanem a becsületért, a király és a trón becsületéért.

- Felség, legyen róla meggyőződve - felelte Quélus - hogy ha elbukunk is: a becsület érintetlen marad!

A mignonok elkészültek és most már csak tisztelegtek a király előtt.

- Lóháton mentek a párbaj szinhelyére? - kérdezte a király.

- Gyalog megyünk, Felség! - felelte Quélus. - A gyaloglás egészséges testmozgás, amely felüdíti az elmét. Éppen Felséged mondotta, hogy a kardot voltaképpen nem a kéz, hanem az agy irányítja.

A nemes ifjak mély meghajlás után egyenkint kezet csókoltak a királynak, miközben Épernon letérdelt és azt kérte a királytól, hogy adja áldását a kardjára.

- Nem ugy, Épernon! - felelte a király. - Adjátok át kardotokat apródjaitoknak, van énnékem különb kardom számotokra.

Egy testőrtiszt hamarosan ott termett a kivánt kardokkal.

- Ezek a kardok, fiaim - mondotta a király - Milanóból valók, s amint látjátok, a markolat kosara kitünő; minthogy pedig Schomberg kivételével, a kezetek finom és gyöngéd: az első vágás, amely azt érné, fegyvertelenné tenne benneteket. Ez a kosár azonban jól megvédi a kezeteket. Most pedig menjetek isten hirével, fiaim! - mondotta végül a király, aki már alig birta elrejteni meghatottságát.

És ezzel kegyesen elbocsátotta barátait.

Mikor azután a mignonok eltávoztak, s lépteik végképp elhangzottak, az eddig elfojtott elérzékenyülés erőt vett a királyon, aki most erőtlenül hanyatlott le az emelvény lépcsőjére.

- Én azonban végignézem a párbajt - szólalt meg ekkor Chicot. - Az az érzésem, - nem tudom, miért - hogy valami rendkivüli esemény következik be - Épernon ügyében!...

- Itt hagysz tehát? - mondotta a király szemrehányó hangon.

- Itt hagylak, fiacskám - felelte Chicot - mert ha valamelyik a mignonjaid közül rosszul teljesítené a kötelességét, akkor ott leszek én, hogy helyt álljak királyom becsületeért!

- Menj... menj hát Chicot! - mondotta a király.

A király ezek után visszavonult szobájába és megtiltotta, hogy valaki zavarja; csak éppen Crillon-nak hagyta meg, ki egyedül volt beavatva a titokba:

- Ha győztünk: akkor jelentsd be nekem, Crillon! De ha vesztettünk: akkor háromszor kopogsz az ajtómon!

XLIX. FEJEZET.

Hogyha a király mignonjai elővigyázatból üdítő álomban töltötték az éjszakát, nos: Antraguet, Livarot és Ribeirac - nemkülönben. Reggel három órakor azonban már ők is talpon voltak. Mielőtt a párbaj szinhelyére mentek volna, előbb hireket kérdeztek Bussy felől; azt mondották nekik, hogy Bussy tegnap este tiz óra tájt távozott hazulról és még mostanáig sem tért haza; Remy szintén elkisérte, s mindketten kardot kötöttek.

Egyébként nem aggódtak Bussy kimaradása miatt, mert bizony gyakran megesett, hogy hosszabb ideig távol maradt hazulról; különben is olyan erős, olyan ügyes és verhetetlen volt, hogy egyáltalán nem aggódtak miatta.

- De ugy-e - mondotta Antraguet barátainak - hallottátok ti is, hogy a király Monsoreau-t Compiègne-be küldte, készítené elő a vadászatot. Monsoreau-nak tehát el kellett utaznia.

- Ugy van, mi is hallottuk! - felelték az ifjak.

- Akkor hát tudom, hogy Bussy hol van! - jegyezte meg Antraguet. Mialatt a fővadászmester a szarvast űzi, azalatt Bussy itthon a felesége körül legyeskedik. Legyetek nyugodtak, barátaim: Bussy közelebb lévén a párbaj szinhelyéhez, meg is előz bennünket.

- Igen ám, csakhogy fáradtan, elgyengülten és álmosan! - jegyezte meg Livarot.

- Ugyan, hát Bussy egyáltalán elképzelhető fáradtnak, kimerültnek? Menjünk uraim, menjünk, majd találkozunk vele utközben!

Elindultak.

Ez körülbelül akkor lehetett, mikor a király azokat a megszentelt kardokat osztotta szét barátai közt; vagyis: mintegy tiz percnyi előnyük volt a mignonokkal szemben.

Az utcák, amelyeken a három ifjú apródjaival és lovászlegényeivel végighaladt, még néptelenek voltak. Tagadhatatlan, hogy némi meghatódottság volt rajtuk észrevehető, ami nem csoda, hiszen jól tudták, hogy ez a párbaj életre-halálra megy. Mikor a Sainte-Catherine-utca elé érkeztek, mind a hárman - mintha egy gondolaton volnának - mosolyogva tekintettek Monsoreau kis háza felé.

- Annak a háznak ablakából látni lehet a párbaj színhelyét. Tudom, hogy szegény Diana, hej, de sokszor megjelen majd az ablaknál! - jegyezte meg Antraguet.

- Nini!... Máris nyitva az ablak! - kiáltott föl Ribeirac.

- Az ám!... De miért van az a létra az ablakhoz támasztva, mikor a háznak kapuja is van?

- Magam is különösnek találom.

Mind a hárman a nyugtalanság előérzetével és balsejtelemtől eltelve közeledtek a kis házhoz.

- De mintha nem csak mi volnánk egyedül kiváncsiak! - szólalt meg Livarot. - Nézzétek csak: a ház előtt elhaladó fuvarosok a kocsijaikra állanak föl és onnan bámulnak be a házba.

Az ifjak az erkély elé érkeztek. Egy zöldségárus már ott ácsorgott s vizsgálgatta a földet.

- Hej, Monsoreau gróf úr! - kiáltotta Antraguet. - Ha látni akar bennünket, hát ne várakoztasson, mert mi akarunk elsők lenni a szinhelyen!

Vártak a válaszra, de hiába.

- Senki sem felel! - mondotta csodálkozva Ribeirac. - De ugyan mit keres itt ez a létra?

Most mind a hárman fölpillantottak az erkélyre.

- Nini!... Vér! - kiáltott föl rémülten Ribeirac.

- Az ajtó pedig be van törve! - jegyezte meg Antraguet apródja.

Antraguet megragadta a létrát, egy pillanat alatt fönn termett az erkélyen, s benézett a szobába.

- Beszélj hát, mit látsz? - kiáltozták alulról társai, látván, mint inog meg és tántorodik hátra az erkélyen Antraguet.

Egy rémületes kiáltás volt a válasz... Livarot a másik pillanatban szintén fönn termett az erkélyen.

- Holttestek!... Holttestek, halottak mindenütt! - kiáltotta le Livarot.

Míg Antraguet és Livarot most behatoltak a ház belsejébe, Ribeirac azalatt lenn várakozott, a zöldségárus pedig ijedtében kiáltozni kezdett, mire lassankint a kiváncsiak egész tömege állotta körül a házat.

A szoba az éjszakai rettentő küzdelem nyomait mutatta: vérfoltok, helyesebben vértavak lepték el a szoba padlóját; a falkárpit kardvágásoktól össze-visszakaszabolva és pisztoly-golyóktól át- meg átlyuggatva; a feldöntött butordarabokat véres húscafatok és ruhadarabok föstötték pirosra...

- Oh, Remy, szegény Remy! - kiáltott föl hirtelen Antraguet. - Már hideg is a teste.

- De hiszen egész ezrednek kellett itt keresztülvonulni ezen a szobán! - jegyezte meg Livarot.

A folyosóra vivő ajtó nyitva volt, s az ott látható volt vérfoltok tanusították, hogy ott is folyt a küzdelem. Livarot ezen a véres nyomon haladva, a lépcsőig jutott. Az udvar üres és néptelen. Antraguet ezalatt a szomszéd szobát szemlélte meg; ott is mindenütt vér... vér, s a nyomok az ablakig vezettek; kitekintett az ablakon és lenézett a kis kertbe. A rácsozat hegyes végein még most is fennakadva lógott le Bussy megmerevedett holtteste, melynek megpillantására Antraguet, mint az őrült, ordításban tört ki, Livarot hozzá futott.

- Odanézz!... Bussy meghalt! - mondotta Livarotnak Antraguet.

- Meggyilkolták s az ablakon át kidobták! - szörnyűködött Livarot. - Hej, Ribeirac, gyere csak ide te is!

Livarot ezalatt lerohant a lépcsőn, ahol már szemben találkozott Ribeirac-kal, akit magával vitt az udvarból nyiló kis kertbe.

- Ő az! - kiáltott föl fájdalmas hangon Livarot.

- A kézfej le van vágva! - jegyezte meg Ribeirac. - A mellét két lövés érte, s kard- és tőrszúrások szinte szitává lyuggatták.

- Bosszú!... Bosszú! - ordítozta Antraguet.

Mikor visszamentek a házba, Livarot még egy holttestre bukkant a földön.

- Monsoreau! - kiáltotta Livarot. - Ezt is szitává lyuggatták, a feje pedig a kövezeten szét-roncsolódott.

- Hiszen az éjszaka valamennyi barátunkat meggyilkolták!

- De hol van a felesége? - kérdezte Antraguet, majd hangosan néven szólítva Dianát.

Semmi válasz, csak az immár nagy tömegbe összeverődött kiváncsi emberek lármája hangzott fel az utcáról.

Körülbelül ebben az időben haladt el a király Chicot társaságában a Sainte-Catherine-utca előtt és vett más útirányt, hogy elkerülje a sokadalmat.

- Meg akartak szabadulni a legveszedelmesebb ellenféltől! - mondotta Antraguet, két társa hangos szitkozódása és átkozódása közt.

- Panaszt emelünk az anjou-i hercegnél!

- Nincs rá szükség! - felelte Antraguet. - Majd megbosszuljuk mi, Bussy halálát!... Hej, várjatok meg, én is lemegyek.

Antraguet szintén csatlakozott két társához, s most mind a hárman Bussy holttestе előtt állottak.

- Nézzétek, fiúk, a legderekabb, legbátrabb férfi nemes, szép arcát! - mondotta Antraguet. - A vére még most is szivárog. Bussy... Bussy! követjük példádat s itt ünnepélyes igéretet teszünk, hogy halálodért kegyetlen bosszút állunk!

E szavak után Antraguet levette kalapját s ajkát Bussy ajkára illesztette; majd kihúzva kardját, azt Bussy vérében megmártotta.

- Bussy! - mondotta ünnepélyes hangon Antraguet. - Holttested előtt esküszöm, hogy véredet kardomról ellenségeid vérével fogom lemosni!

- Bussy! - mondotta utána a másik két ifjú - esküszünk, hogy megbosszuljuk halálodat, vagy meghalunk!

- Fiúk! - szólt most Antraguet két társához, visszadugva hüvelyébe a kardot. - Nem ismerünk sem irgalmat sem kegyelmet!

A két ifjú kezét Bussy holttestére téve, felelte:

- Nem ismerünk sem irgalmat, sem kegyelmet!

- Most azonban, tudjátok-e - mondotta Antraguet - csak hárman leszünk négy ellen!

- Igen ám, csakhogy mi senkit sem gyilkoltunk meg, - jegyezte meg Antraguet - s ártatlanoknak tudva magunkat, erőnk megkétszereződik. Isten áldjon meg, Bussy!

És rémülettel a szivükben, halotthalovány arccal távoztak ebből az elátkozott házból.

Mikor a kíváncsiak tömegén keresztülfurakodva, a párbaj szinhelyére megérkeztek, ellenfeleiket már ott találták, noha szinte lélekszakadva futottak idáig.

A négy mignon négy lovászlegényt hozott magával; kardjuk a földre fektetve, szintén pihent, mint ők maguk.

- Bocsánatot kérünk uraim, - szólt udvarias hangon Antraguet - már korábban is itt lehettünk volna, de egyik társunk késedelme következtében mi is elkéstünk.

- Ah, igen, Bussy úr! - jegyezte meg gúnyosan Épernon. - Csakugyan, nem látom őt! Ugy látszik, hogy a fülénél fogva kell majd idehozni.

- Bussy úr nem fog megjelenni, uraim! - szólt ünnepélyes hangon Antraguet.

Őszinte csodálkozás kifejezése tükröződött vissza mindenik arcon, kivéve Épernon-ét, akié egészen más érzésről tanuskodott.

- Nem fog megjelenni? - mondotta Épernon hánya-veti hangon. - Ah, a bátrak legbátrabbika, úgy látszik, hogy - fél!

- Bizonyosan más oka lehet annak! - jegyezte meg Quélus.

- Úgy van, uraim! - felelte Livarot. - Bussy azért nem jön, mert - meghalt!

- Meghalt? - kiáltották egyszerre a mignonok.

Csak Épernon maradt csöndes és sápadt el erre a kijelentésre.

- Meggyilkolták! - szólalt meg Antraguet. - Hát nem is tudták az urak?

- Honnan tudhattuk volna? - jegyezte meg Quélus.

- Különben... csakugyan igaz-e? - kérdezte Épernon szemtelenül.

Antraguet kirántotta a kardját.

- Annyira igaz, - felelte Antraguet - hogy a vére, ime, itt van a kardomon!

- Meggyilkolták?... Bussy-t meggyilkolták? - mondogatták a mignonok, csak éppen Épernon rázta kételkedően a fejét.

- A vére bosszúért kiált föl az égre! - mondotta Ribeirac. - Nem hallják az urak?

- Ejh, ördög és pokol! - kiáltott föl dühösen Schomberg. - Mintha ezeknek a szavaknak célzata volna!

- Aminthogy igaz is! - jegyezte meg Antraguet.

- Mit akar ezzel mondani, uram? - kiáltott föl Quélus.

- „Keresd azt, kinek a bűntényből haszna van!” - mondja a büntető jogász! - jegyezte meg Livarot.

- Magyarázzák hát meg az urak közelebbről szavaikat! - szólalt meg most erélyes hangon Maugiron.

- Hiszen éppen azért vagyunk itt, uraim! - felelte Ribeirac.

- Akkor hát kard ki, s végezzünk gyorsan! - kiáltozta Épernon hősködve.

- Ohó, de sürgős lett önnek egyszerre, gascogne-i legény! - hurrogta le Livarot a hősködő mignont. - De bezzeg nem énekelt ilyen hangosan, mikor négyen voltunk négy ellen!

- Hát tehetünk mi arról, hogy most csak hárman vannak az urak? - felelte kihivó hangon Épernon.

- Hát igen, tehetnek róla! - felelte Antraguet kiáltozva. - Meghalt, mert sokaknak jobban tetszett a földben holtnak tudni őt, mint élve látni a porondon! Bussy meghalt s levágva az a kéztő, amely oly félelmetesen tudta forgatni a kardot; meghalt, mert mindenáron ki kellett oltani a szemevilágát, amely mind a négyüket megvakította volna! Nos, uraim, megértették már? Elég világosan beszéltem?

Schomberg, Maugiron és Quélus dühükben felordítottak.

- Elég... elég uraim! - mondotta Quélus nyugodtabb hangon. - Ön, Épernon úr, vonuljon hátrább! Hárman küzdünk három ellen. Hadd lássák ezek az urak, hogy jogunk ellenére nem akarunk előnyt húzni abból a szerencsétlenségből, amelyet mi épp annyira sajnálunk, mint ők maguk! Jőjjenek uraim - folytatta Quélus kalapját messze hátradobva, balkezét magasra emelve, míg jobbkezével kirántva kardját - jőjjenek, s a szabad ég alatt, az isten szemeláttára küzdvén, ítéljék meg önmaguk, vajjon gyilkosokkal van-e dolguk! Menjünk uraim, menjünk!... Helyet!... Helyet!

- Ah, eddig csak gyűlöltem, de most megvetem önöket! - mondotta Schomberg.

- Én pedig - felelte Antraguet - egy órával ezelőtt még csak megöltem volna önt - de most szeretném - megfojtani! - En garde! uraim, en garde!

A felek Antraguet indítványára csupasz felső testtel állottak ki a küzdőtérre.

- Nini! - szólalt meg Quélus. - A tőrömet elvesztettem. Lazán állott a tokjában, s útközben bizonyára kicsúszott belőle.

- Vagy pedig - Monsoreau úr házában felejtette! - jegyezte meg Antraguet. - Olyan hüvelyben, amelyből nem volt bátorsága kihúzni.

Quélus dühében ismét felordított s legott en garde-állásba helyezkedett.

- Hej, Antraguet úr, Quélusnak nincs tőre! - kiáltott oda Chicot, aki e percben érkezett a színhelyre.

- Az az ő baja! - kiáltotta vissza Antraguet. - Arról én nem tehetek!

És kihúzva tőrét, ő is en garde-állásba helyezkedett.

A párbaj színhelyét - mint mondottuk is már - fák árnyékolták. Napközben gyermek-játszótér volt, éjszaka pedig részeg emberek és tolvajok rejtekhelyéül szolgált. Ez idő szerint üres és elhagyatott volt ez a régi lóvásártér, részint, mert kora reggel csak kevesen jártak erre; részint, mert az emberek, akiknek ilyenkor dolguk akadt az utcán, most Monsoreau háza előtt verődtek össze.

Chicot, aki különben nem volt valami gyöngeszívű embernek mondható, ezuttal szívdobogva foglalt helyet a sorompón; az anjoui herceg kegyelt ifjait - Bussy kivételével - nem szerette, a mignonokat azonban egyenesen megvetette; egyenkint azonban ezek különben igen derék, bátor ifjak voltak, s ereikben nemes vér csörgedezett, amely azonban nemsokára kibuggyan onnan...

Épernon még egyszer megkísérelte a szájhősködést:

- Nos, hát én tőlem mindenki fél? - kiáltott föl szemtelenül.

- Hallgasson, maga szájhős! - torkolta le nyomban Antraguet.

- De hiszen nekem jogom van, mert négy párban állapodtunk meg!

- Menjen hátrább! - szólt rá dühösen Ribeirac, egyszerűen útját állva neki.

Épernon ekkor büszke fejtartással ment hátrább, visszadugva hüvelyébe a kardot.

- Jöjjön, jöjjön csak ide, maga, a hősök szép virágszála! - szólt hozzá gúnyos hangon Chicot. - Mert bizony még egy másik pár csizmát is elpusztít.

- Mit beszél ez a bolond? - kérdezte fennhéjázó hangon Épernon.

- Hát azt mondom - felelte Chicot - hogy itt mingyárt vér folyik, s megint véres lesz a csizmája, mint az éjszaka.

Épernon elsápadt; erre az iszonyatos szemrehányásra szájhősködése legott elnémult; tiz lépésnyire Chicot-tól ő is leült, és csak néha-néha vetett feléje egy-egy félénk pillantást.

Ribeirac és Schomberg ezalatt - miután kölcsönösen üdvözölték egymást - lassan közeledtek egymáshoz.

Quélus és Antraguet, akik már korábban en garde-állásba helyezkedtek, már keresztezték kardjukat, egy-egy lépést téve előre.

Maugiron és Livarot - mind a ketten egy-egy sorompófára támaszkodva - nehány cselvágást próbáltak ki, hogy a kardot kiki a magának kedvező állásba juttassa.

Mikor a Szent-Pál-székesegyház órája az ötöt elkongatta, a párbaj pontosan megkezdődött. A düh kifejezése ott honolt a küzdő felek arcán, de összeszorított ajkaik, ijesztő sápadtságuk s kezük önkénytelen megremegése mutatta, hogy haragjukat okosan és szándékosan mérséklik, nehogy elragadja őket és urrá legyen fölöttük. Nehány percig - ami roppant hosszu időnek tetszett - csak éppen dörzsölték egymást a kardok, és szúrás vagy vágás még egyik részről sem történt.

Ribeirac kissé fáradtan, vagy inkább elégedetten, amiért ellenfelét megérintette, leeresztette a kardot és várt egy pillanatig, Schomberg azonban hirtelen két lépést tett előre s egy vágást mért Ribeirac felé, amely talált; a bőr azon a helyen elhalaványodott, majd vér buggyant ki a vállán. Schomberg meg akarta ismételni a vágást, de Ribeirac egy prime-parade-dal fölemelte a kardját s ellenfelének oldalába szurt. Most már azután mind a ketten megkapták az első sebet.

- Most egy kissé megpihenhetünk, ha úgy tetszik! - mondotta Ribeirac.

Ezalatt Quélus és Antraguet szintén belemelegedtek; Quélus azonban, minthogy tőre nem volt, nagy hátrányban maradt ellenfelével szemben: a vágásokat kénytelen volt tőr helyett a puszta balkarjával kivédeni, s igy bizony minden parade egy-egy sebesülést jelentett számára. Noha még sulyosabb sebet nem kapott, a balkarja már csupamerő vér volt. Ellenben Antraguet, aki előnyét alaposan kihasználta, s különben is egyvivásu lévén Quélus-szal - nagyszerüen védte ki ellenfele csapásait. Három riposte-ja talált, s noha nem okozott súlyosabb sérülést, Quélus mellén már három sebből folyt a vér, aki azonban mindannyiszor csak azt mondogatta, hogy: „Semmi!”

Livarot és Maugiron még mindig az óvatosság határain belül maradtak.

Nos, ami Ribeirac-ot illeti, hát bizony ő módfölött dühös volt a fájdalom miatt, s minthogy úgy érezte, hogy ereje a vérveszteség arányában folyton fogy: hirtelen Schomberg-re rohant. Schomberg nem hátrált meg, hanem egyszerüen kinyújtott karddal várta ellenfelét. Mindketten szúrtak: Ribeirac mellét keresztülszúrta a kard, mig Schomberg a nyakán sebesült meg. Ribeirac balkezét a sebre illesztette, miközben védtelenül maradt; ezt a pillanatot Schomberg kihasználta, még egy szúrást tett Ribeirac felé, aki azonban jobb kezével megragadva ellenfele karját, balkezével markolatig döfte ellenfele szivébe a tőrt. Schomberg tompán fölkiáltott s hanyat esett, miközben magával rántotta Ribeirac-ot is, kinek mellét Schomberg kardja teljesen keresztülszúrta.

Livarot észrevevén barátja elestét, hirtelen ugrással mellette termett s kirántotta melléből Schomberg kardját. Ekkorra már Maugiron is utólérte őt, s bizony kénytelen volt a védelmet sikos talajon, rosszabb elhelyezkedés mellett s a nappal szembe kerülve folytatni. Nehány pillanat mulva fején kardszúrástól találva, Livarot térdre rogyott, mig egy második szúrás leterítette.

Antraguet erősen szorongatta Quélus-t, kinek most már Maugiron is segítségére sietett, aki szinte sértetlen volt. Quélus már csupamerő vér volt, sebei azonban csak könnyebb természetűek voltak. Antraguet átértette veszedelmes helyzetét; eddig még sértetlen volt ugyan, de már érezte, hogy fárad; szünetet azonban a több sebből vérző Quélus-tól s a vérszemet kapott Maugiron-tól nem kérhetett. Mikor tehát Quélus egy vágását kivédte s annak kardját félretolta, hirtelen ugrással átvetette magát a korláton; Quélus legott visszavágott ugyan, de a kard csak a korlát fáját érte. Maugiron e pillanatban oldalról támadt, mire Antraguet feléje fordult: ezt a pillanatot használta föl Quélus arra, hogy a korlát alatt átbujva, ő is Antraguet-re vesse magát.

- Vége van! - mormogta Chicot.

- Éljen a király! - kiáltozta Épernon. - Rajta! Én oroszlánjaim, csak rajta!

- Csend, uram! - szólt reá nyugodtan Antraguet. - Legyen szíves fogja be a száját! Ne sértegessen egy olyan férfit, aki utolsó lehelletéig harcol.

- És aki még nem halt meg! - kiáltott föl ekkor - Livarot, akire már senki sem gondolt, de aki most vértől piszkosan, sárosan végső erőfeszítéssel térdre emelkedett s tőrét beleszúrta Maugiron válla közé, aki most, mint élettelen hústömeg rogyott össze ezzel a kiáltással:

- Jézusom!... Végem van!...

Livarot ájultan hanyatlott hátra ez erőfeszítés után.

- Quélus úr! - szólt ekkor Antraguet, kardját leeresztve. - Ön derék, bátor férfiu! Adja meg magát és én önnek felajánlom az életét.

- Ugyan már miért adnám meg magam? - felelte Quélus. - Még nem heverek a földön!

- A földön nem hever ugyan, de már szitává szurkáltam a bőrét, én pedig még sértetlen vagyok.

- Éljen a király! - kiáltott föl Quélus. - Még megvan a kardom, uram!

És ezzel villámgyorsan suhintott kardjával Antraguet felé, de az könnyedén kivédte a vágást.

- De mingyárt az sem lesz! - felelte Antraguet, egyik kezével megragadva Quélus kardját, a kezét pedig ugy hátracsavarta, hogy Quélus kénytelen volt eleresztení a kardot. Antraguet mindössze balkezének egyik ujját sebezte meg könnyen.

- Oh!... Ide hamar egy kardot! - ordítozta dühösen Quélus, s mint a tigris vetette rá magát Antraguet-re, akit karjaival erősen átfogott.

Antraguet tűrte ezt az ölelést, de kardját jobbkezébe, tőrét pedig balkezébe fogva, Quélus testét, mindenütt, ahol csak érte, szúrta, vágta és marcangolta, akiből már csak ugy ömlött a vér, de mindenik szúrás után még mindég kiáltozta:

- Éljen a király!

Mi több: Quélus-nak sikerült lefognia Antraguet mindkét kezét s lábával és karjaival úgy átnyalábolni, ahogy a kigyó rácsavarodik áldozatára. Antraguet már érezte is, hogy fulladoz; majd megtántorodott és lerogyott. Esés közben azonban - mintha ma minden neki kedvezne - Quélus került alul, akit fojtogatni kezdett.

- Éljen a király! - hörögte Quélus.

Antraguet-nek sikerült ekkor kibontakozni Quélus öleléséből, s félkarjára feltámaszkodva, egy utolsó szúrással teljesen keresztülszúrni Quélus mellét.

- Nesze!... Remélem, hogy most már elég! - mondotta ziháló mellel Antraguet.

- Éljen a kir... hörögte Quélus lecsukló szemmel.

Elvégeztetett. Halálos csend és rémület ülte meg a véres csatateret...

Antraguet szintén véres volt, de az ellenfele vérétől; mindössze egy kis vágás volt a balkeze egyik ujján, amely akkor érte, mikor Quélus kardját kicsavarta annak kezéből.

Épernon, akit a rémület teljesen hatalmába kerített, keresztet vetett magára és elmenekült, mintha valami kisértet üldözné.

Chicot most odarohant Quélus-hoz, kinek tizenkilenc sebből folyt a vére; mikor Chicot kissé fölemelte, fölnyitotta a szemét s halkan e szavakat susogta:

- Antraguet, becsületszavamra mondom, hogy Bussy meggyilkolásában ártatlan vagyok.

- Elhiszem, készséggel elhiszem, uram! - felelte Antraguet elérzékenyülve.

- Meneküljön... meneküljön, Antraguet - sugta halkan Quélus - a király nem kegyelmez meg önnek.

- Én pedig ilyen állapotban nem hagyom el önt, uram, várjon bár - reám a vérpad! - felelte Antraguet.

- Ne kisértse az istent, fiatal ember, hanem meneküljön, amig nem késő! - mondotta Chicot. - Ezuttal csodával határos módon menekült meg a haláltól, ne várjon tehát egy második csodára!

Antraguet most lehajolt Ribeirac fölé, aki még lélegzett.

- Nos, hogy állunk? - kérdezte alig hallható hangon.

- Győztünk! - sugta a fülébe Antraguet, aki nem akarta, hogy Quélus is meghallja.

- Köszönöm! - felelte Ribeirac, s ujra elvesztette eszméletét.

Antraguet fölvette a küzdelemben elejtett kardját, majd Quélus-ét, Schombergét és Maugironét is.

- Végezzen velem, uram, vagy adja vissza a kardom! - mondotta halkan Quélus.

- Itt van, gróf úr! - felelte Antraguet, visszaadva Quélus-nak a kardot, miközben a saját kardjával tisztelgett neki.

Quélus-nak ekkor kicsordult a könnye...

- Mi ketten barátok is lehettünk volna! - jegyezte meg Quélus.

Antraguet odanyujtotta kézszorításra a kezét.

- Jól van! - jegyezte meg Chicot. - Lovagiasabb már senki sem lehetett volna! De most azután menekülj ám Antraguet, mert te méltó vagy az életre!

- De mi lesz társaimmal? - kérdezte Antraguet.

- Majd gondom lesz rájuk, éppúgy, mint ellenfeleikre! - felelte Chicot.

Antraguet, nehogy meglássák véres ruháit, köpenyegébe burkolózott, s a sebesülteket és a halottakat az apródok és a lovászlegények gondjaira bizva, ő maga a Saint-Antoine-kapun át távozott.

BEFEJEZÉS.

A nyugtalanságtól sápadtan s a legkisebb zajra is összerezzenve, sétált a király föl s alá fegyvertermében s a gyakorlott vivó tudásával számítgatta az időt, amelyre barátainak szükségük volt, hogy ellenfeleikkel megvívjanak, nemkülönben azokat az eshetőségeket, amelyek azok jelleme, ereje és ügyessége szerint várhatók voltak.

- Sire! hangzott föl ekkor az ajtóból Crillon hangja.

- Már vége? - kérdezte nyugtalanul a király.

- Még nem tudok semmi hírt jelenteni, Felség, hacsak azt nem, hogy őfensége az anjoui herceg jelentkezett sürgős kihallgatásra.

- S ugyan mi célból?

- Azt állítja, hogy elérkezett az ideje annak, hogy megmondja, miféle szolgálatot tett Felséged érdekében és hogy az, amit mondani óhajt, nagy megnyugtatásul fog szolgálni Felséged mostani izgatott lelkiállapotában.

- Jól van tehát, hadd jöjjön!

Abban a pillanatban, mikor Crillon már éppen megfordult és menni készült, izgatott, gyors lépések zaja hangzott a lépcsők felől, s valaki igy szólt Crillon-hoz:

- Tüstént beszélni akarok őfelségével!

A király megismerte a hangot s most ő maga sietett ajtót nyitni.

- Jer, jer ide, Saint-Luc! - mondotta a király. - Mi az megint? De mi lelt téged, szent isten? Mi történt?... Meghaltak?...

A király méltán megijedhetett, mikor megpillantotta Saint-Luc halálsápadt arcát, amint kalap és kard nélkül, vérfoltos ruhában rohant be a király szobájába.

- Sire! - szólalt meg Saint-Luc térdre rogyva a király előtt. - Bosszút, bosszút kérni jöttem Felséged szine elé!

- Szegény Saint-Luc, mondd csak, mi bajod, mi az, ami ennyire kétségbeejtett?

- Felség, egyik legnemesebb alattvalója, a legkitünőbb katonája...

Nem tudta befejezni, nem jött szó az ajkára.

- Mi az? - szólalt meg Crillon egy lépést téve előre, aki azt hitte, hogy ezekre a jelzőkre - de legkivált az utolsóra - egyedül neki van joga.

- Meghalt! - fejezte be végre Saint-Luc a mondatot. - Az éjszaka galád módon, árulással tőrbe csalták és megölték, meggyilkolták!

A király, akit ez idő szerint csak egy gondolat töltött el egészen, megnyugodott; nem az ő mignonjainak egyikéről lehet szó, mert hiszen azokat ő ma reggel még látta.

- Megölték... meggyilkolták? - kérdezte a király. - De kiről beszélsz te voltaképpen?

- Felséged, tudom, nem szerette őt, pedig hű alattvalója volt, s ha alkalom kinálkozott volna reá: esküszöm, hogy vérét ontotta volna Felséged oltalmában. Különben nem is tekintettem volna barátomnak.

- Ah!... Ah! - felelte a király, aki mintha sejtett volna már valamit, mert az arcán a remény egy sugara villant föl.

- Bosszu!... Felség, bosszuért esedezem Bussy haláláért!

- Bussy haláláért? - mondotta a király minden szót erősen hangsulyozva.

- Igen, Felség, Bussy haláláért, akit husz gyilkos ölt meg az éjszaka. Bizony jól tették, hogy huszan voltak, mert Bussy megölt közülök tizennégyet!

- Bussy meghalt...

- Igen, Felség, Bussy meghalt!

- Akkor hát ma reggel nem is párbajozott? - jegyezte meg a király a káröröm ellenállhatatlan erejének engedelmeskedve.

Saint-Luc olyan pillantást vetett a király arcára, amelyet az nem birt elviselni. Ekkor a király hátrafordult s megpillantotta Crillont, aki az ajtó előtt parancsra várakozott.

A király intett neki, hogy bocsássa be az anjoui herceget.

- Ugy van, Felség, Bussy ma reggel már nem verekedhetett meg! - mondotta Saint-Luc erélyes hangon. - És épp ezért jöttem Felségedhez, hogy - nem bosszút, mint ahogy az imént helytelenül fejeztem ki magam - hanem igazságot tenni méltóztassék! Mert én szeretem a királyomat, és mindennek fölébe helyezem a királyom becsületét, de éppen azért azt tartom, hogy Felségednek nagyon rossz szolgálatot tettek azok, akik Bussy-t meggyilkolták.

Az anjou-i herceg lépett a szobába s az ajtó előtt mozdulatlanul megállott, mint valami bronzszobor.

Saint-Luc szavai fölvilágosították a király elméjét: most már sejtette, hogy mi lehet az a szolgálat, amelyet a herceg állítóan az ő érdekében tett. Tekintete találkozott a herceg tekintetével és most már semmi kétség, mert a herceg ugyanakkor a fejével észrevétlenül igenlően intett.

- Sire, tudja-e, hogy mit mondanak majd az emberek? - kiáltott föl Saint-Luc. - Azt fogják mondani, hogy Felséged barátai csakis azért kerültek ki győztesekül, mert Felséged Bussy-t eltétette láb alól.

- És ki mondja azt? - kérdezte a király megütközéssel.

- Teringettét! Hát mindenki! - vágott közbe Crillon, kinek szokása volt sokszor hivatlanul is beleszólni a társalgásba.

- Rólam azt nem fogják mondani - felelte a király nyugtalanul, hatása alatt annak a véleménynek, amelyet Franciaországnak - Bussy halála óta - legderekabb katonája nyilvánított - mert ön itt most mingyárt megnevezi Bussy gyilkosát!

Saint-Luc ekkor megfordult, mert mintha valami árnyék mozdult volna meg a közelében: az anjoui herceg tett két lépést közelebb a királyhoz.

- Ugy van, Felség, megnevezem a gyilkost, mert nem akarom, hogy ilyen aljas vád csak egy pillanatig is árnyékot vessen Felséged személyére! - felelte önérzetes hangon Saint-Luc.

- Nos, hát mondd meg, Saint-Luc! - parancsolta a király.

Az anjou-i herceg némán várakozott; Crillon, aki a herceg mögött állt, félszemmel rápillantott s a fejét rázta.

- Sire! - folytatta Saint-Luc - az éjjel Bussy-t tőrbe csalták; mialatt annál a hölgynél időzött, aki szerette őt, azalatt a férj - akit egy áruló értesített - bérgyilkosokkal vétette körül a házat. Annyian voltak, hogy jutott belőlük az utcára, az udvarba s a kertbe. Bussy védekezett, mint oroszlán, de a sok bérgyilkos...

- Szóval Bussy meghalt! - vágott közbe türelmetlenül a király. - Megérdemelte! Házasságtörő férfi haláláért csak nem állok bosszút!

- Sire, még nem fejeztem be! - folytatta Saint-Luc. - Miután vagy félóra hosszat védekezett Bussy a szobában s ellenfeleit legyőzte, sebesülten, véres fejjel menekülni iparkodott. Most már csak segítő kézre lett volna szükség, amit én is odanyujtottam volna neki, hogyha a gyilkosok engem el nem fogtak volna az asszonnyal együtt, akit Bussy reám bízott s meg nem kötöztek s a számat be nem tömték volna. Szerencsétlenségemre nem raboltak meg a látásomtól, mint ahogy megraboltak a hangomtól, s igy láthattam, Sire, láthattam, amint két férfi közeledik a vasrács hegyes csúcsán combjánál fogva fennakadt Bussy-hez. Hallottam, mikor segítségül hivta őket, akikben jó barátot vélt találni, de - Sire, iszonyatos, még reá gondolni is! - e helyett az egyik megparancsolta a másiknak, hogy Bussy-t lőjje agyon. És az a másik férfi engedelmeskedett...

Crillon ökölbe szorította a kezét s a szemöldökét összeráncolta.

- És ismeri ön, uram, a gyilkost? - kérdezte a király mégis meghatódottan.

- Ismerem, Felség! - felelte határozott hangon Saint-Luc.

És ezzel a herceg felé fordulva, kemény, kiméletlen hangon, amelyből kiérzett régóta titkolt gyülölete, igy szólt:

- Őfensége a gyilkos! A herceg a gyilkos, a jó barát!

A király már el volt készülve erre a fordulatra, a herceg pedig szemrebbenés nélkül állotta ki a csapást.

- Ugy van! - szólalt meg az anjou-i herceg, - Saint-Luc úr mindent jól látott és jól hallott. Igenis, én gyilkoltattam meg Bussy-t, Felséged azonban jóvá fogja hagyni cselekedetemet. Bussy, igaz, az én szolgám volt, de ma reggel fegyvert akart ragadni királya ellen.

- Hazudsz, gyilkos! - kiáltozta Saint-Luc. - Hazudsz! Bussy már csak roncs volt, keze levágva, melle összeszurkálva s combjánál fogva a vasrácson fennakadva, szóval olyan állapotban, hogy még az ellenségei is megsajnálták volna. Te azonban, te - La Mole és Coconnas gyilkosa - megölted Bussy-t is, mint ahogy megöletted egymás után legjobb barátaidat! Megöletted Bussy-t, de nem ám azért, mert a királynak lett volna ellensége, hanem azért, mert ismerte gaztetteidet! Ah, Monsoreau tudná megmondani, hogy miért rendezted ezt a vérengzést!

- Az áldóját! - mormogta Crillon. - Miért nem vagyok én a király?

- Kedves bátyám, hallod, hogy sértegetnek engem jelenlétedben! - mondotta a herceg sápadtan a félelemtől, mert Crillon görcsös kézmozdulata és Saint-Luc vérbenforgó szemei láttára nem érezte magát biztonságban.

- Crillon, távozzék! - parancsolta a király.

Crillon távozott.

- Tegyen igazságot, Sire! - esdekelt Saint-Luc.

- Felség! - szólalt meg most az anjou-i herceg. - Büntessen meg hát, amiért ma reggel megmentettem a barátait és igazságot szolgáltattam az ön ügyében, amely az enyém is!

- Én pedig - kiáltotta Saint-Luc, nem birván leküzdeni kitörő haragját - én pedig azt mondom neked, te gyilkos, hogy a te ügyed átkozott ügy és hogy azt az utat, amelyet te követsz, az isten haragja kiséri! Felség, Felség, a mi barátainkat a herceg vette oltalmába: jaj tehát nekik!

A király úgy érezte, mintha hideg borzongás futott volna végig a testén.

E pillanatban kivülről valami szokatlan lárma, futólépések zaja, majd heves szóváltás hangzott föl, azután félelmetes, néma csend következett.

És e kínos csönd közepette, mintha egy égi szózat igazolni akarná Saint-Luc átokmondását, Crillon hatalmas öklének lassu, ünnepélyes három ütése remegtette meg az ajtót...

Hideg verejték verte ki a király homlokát, s a rémület torzította el vonásait.

- Végük van! - kiáltott föl fájdalmában a király. - Én szegény... szegény barátaim!

- Hát nem megmondtam, Felség! - jegyezte meg Saint-Luc.

A herceg kétségbeesetten csapta össze kezeit.

- Látod csak, te átkozott! - fordult most Saint-Luc a herceg felé. A gyilkosok ime, igy mentik meg a király becsületét! Jer hát, fojts meg engem is, hiszen nincs kardom!

És ezzel Saint-Luc selyemkeztyűjét a herceg arcába vágta.

A herceg felordított dühében és elsápadt.

A király azonban nem látott, nem hallott semmit; arcát két tenyerébe rejtette.

- Oh, én szegény barátaim! - mormogta a király. - Meghaltak, vagy megsebesültek? Ki adhatna nékem róluk biztos fölvilágosítást?

- Itt vagyok én, Felség! - hangzott föl Chicot hangja.

A király megismerte ezt a neki oly kedves hangot s mindkét karját feléje tárta ki.

- Nos, beszélj hát!

- Kettő már halott, a harmadik haldoklik.

- Ki az, aki még él?

- Quélus, Sire!

- És hol van?

- A Boissy-palotában, ahová elszállíttattam.

A királynak sem kellett több: sírva, jajveszékelve rohant ki a teremből.

Saint-Luc, mikor a bérgyilkosok megszabadították kötelékeitől, Dianát a felesége gondjaira bízta; ez okozta késedelmes megjelenését a Louvre-ban. Janka három nap és három éjjel el sem mozdult Diana ágya mellől, akit szüntelenül lázálmok gyötörtek. A negyedik napon, mikor Janka a kimerüléstől rövid időre elszenderült, s mindössze rövid két órai pihenés után visszament Diana szobájába, - annak hült helyét találta. Diana eltünt!

Quélus-ról még csak annyit tudnak a följegyzések, hogy egy hónapi kínos szenvedés után a király karjai közt halt meg a Boissy-palotában, ahová őt Chicot szállíttatta a párbaj után.

Henrik király vigasztalhatatlan volt. Három barátjának díszes síremléket emeltetett, amelyet a három ifjú természetes nagyságu márványszobra diszített; misealapítványokat tett s imái közt soha sem feledkezett meg három kegyelt emberéről.

Közel három hónapig őrizte szigoru zár alatt Crillon az anjoui herceget, akit a király lelke mélyéből gyűlölt és élete végéig nem bocsátott meg neki.

Igy következett el szeptember hava, amikor is Chicot, aki a királyt vígasztalni iparkodott és hűségesen kitartott mellette, a következő levelet kapta a baume-i apátságból:

„Kedves Chicot úr!

A levegő nagyon enyhe errefelé, s a szüret nagyon jónak igérkezik egész Burgundban. Hallom, hogy a király, a mi felséges urunk, akinek - ha jól tudom - én mentettem meg az életét, még mindig bánkódik. Hozza el őt ide az apátságba, kedves Chicot úr, majd megkóstoltatom vele azt az 1550-ből való bort, amelyet a pincémben találtam, s amely még a legnagyobb fájdalmat is megszünteti. Bizonyosra veszem, hogy ez a bor fölvidítja a királyt, amint hogy a szent könyvekben is meg van írva: „A jó bor fölvidítja az emberi szivet!” - De még szebben hangzik ám ez latinul! Majd ezt is megmutatom önnek, Chicot úr! Hát csak jöjjön Chicot úr a királlyal együtt és hozza magával Épernon és Saint-Luc urat is! Hej, majd meglátja, hogy valamennyien meghizunk tőle!

Dom Gorenflot
főtisztelendő perjel,
az ön alázatos barátja.

U. i. Mondja meg a királynak, hogy még nem volt időm imádkozni barátaink lelkiüdvéért - pedig ő a szivemre kötötte - mert a beiktatásommal járó gondok nagyon elfoglaltak. Mihelyst azonban a szüretnek vége lesz: a holtakra is rákerül a sor.”

- Amen! - mondotta rá Chicot. - Ime, a szegény ördögöket kegyelmébe veszi az Isten!

V É G E.

*

Utószó.

Ennek a regénynek közvetlen folytatása ugyancsak a kiadásunkban megjelent „A Negyvenötök” cimü regény, valamint „A monsoreaui hölgy bosszúja”, amellyel azután lezáródik az a fölötte érdekes és korfestés tekintetében fölülmulhatatlan regény-ciklus, amely „A vérnász” című regénnyel kezdődik. A fent említett két regényben tudjuk meg Diana további sorsát, aki oly titokzatos módon tünt el Saint-Luc-ék palotájából.